TIBETAN MANUAL.

AMRITA LALL GHOSE.
[redacted] Calcutta.

COMPILED BY

VINCENT C. HENDERSON,

Chinese Imperial Maritime Customs.

REVISED BY

EDWARD AMUNDSEN,

British and Foreign Bible Society.

[redacted]

CALCUTTA:

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS AND

PUBLISHED BY THE INSPECTOR GENERAL OF CHINESE IMPERIAL MARITIME CUSTOMS.

1903.

PREFACE.

The ancient classic language of Tibet differs as much from the modern colloquial as does the English of Chaucer from the English spoken to-day; but whilst English literature has kept pace with the changes of speech that time induce, Tibetan literature has stood still for many centuries. This lack of modern literature naturally renders doubly difficult the study of a language already complicated in itself. Throughout my study of Tibetan, I felt greatly the want of an English-Tibetan vocabulary. I have carefully compiled this vocabulary with the object of saving the student much of the devious and laborious search after words which I experienced, and facilitating the acquirement of a knowledge of the language. As the standard grammars extant are mostly based on the ancient classic language they serve somewhat to confuse and impress the beginners with the idea that syntax is dreadfully complicated: this is really not the case in modern colloquial, so I have preceded the Vocabulary with some concise grammatical rules and hints which will be quite sufficient for the beginner. After some time, when the student has got a primary grip on the language, he should study carefully the more extensive grammars of either Jaescke or de Koros, a thorough knowledge of which is indispensable to anyone desirous of translating ancient writings. Following the grammatical notes are a series of Phrases, or Exercises, which should be learnt by heart and carefully parsed. Great trouble has been taken to ensure accuracy and to employ, as far as possible, the standard colloquial presently spoken at Lhassa.

My thanks are due to many Tibetans who patiently taught me under difficulties, and particularly to Wang Chug Tsering, Tibetan clerk in the Custom House, Yatung, Tibet, who assisted me greatly in my work. The whole work has been thoroughly revised by Mr. Edward Amundsen of the British and Foreign Bible Society—a gentleman of great linguistic attainments, probably the most erudite Tibetan scholar in India. It is by his courtesy that the romanized system adopted in this book has been employed, and the whole work has been enhanced by many useful hints, additions, and corrections made by him. He devoted time and great patience in revising this book at a time when he was himself, in addition to his mission work, occupied in bringing out a book of his own. The Exercises I. to XV. are by Mr. Amundsen, and were kindly inserted by him—taken from his Primer of Standard Tibetan—as explanatory of the romanized system adopted.

The Tibetan student should get Mr. Amundsen's book. Finally, the author will be very grateful to anyone bringing any errors in the work to his notice.

CALCUTTA: } VINCENT C. HENDERSON.
February 6th. }

REVISER'S PREFACE.

A few prefatory words from the Reviser of this work will naturally be looked for, and I feel it a duty, as well as a pleasure, to compliment the author on the publication of this useful work.

It will be the humane feeling of all who come into contact with Tibetan that Mr. Henderson has made a gigantic effort to supply a real need. I feel also that I am speaking for more than myself when I say that the present work is not only a gigantic *attempt* to supply a pressing need, but a creditable and brilliant *success*. It appears the more so when one considers the very limited time the author had for study and preparation of the manuscripts. It must be said, however, that he was placed in very favourable circumstances—alone amongst Tibetans, inside the Tibetan border, where he had ample opportunities of hearing Central or Standard Tibetan. This, mainly, is how such happy results can be accounted for.

The Vocabulary, forming PART TWO, has occupied the author's attention most and gives to the book its special value. PART ONE may be regarded only as the key to the Vocabulary. It contains, nevertheless, many useful exercises on common topics, which will all be extremely useful to beginners. "The Grammatical Notes" are, generally speaking, pointed and clear. The whole work is characterized by simplicity and clearness, raising it at once above previous works of this kind.

In the revision of this work, Mr. Henderson has given me the utmost freedom. I have revised the manuscript twice and they have been sanctioned by two competent Tibetans from Central Tibet. Orthography, however, is a disputed art in Tibet and it is impossible to get two persons to spell alike. This is not to be wondered at when one remembers that there are often three silent letters in one word. The spelling used in this work is that generally approved of. The colloquial pronunciation is given in italic throughout; following the most approved of romanized systems as used in the sister book—"Primer of Standard Tibetan." (Now in the printer's hands.)

The careful student will detect a deviation in some places from the general rule, the reason for this being inconsistency in the pronunciation of certain words.

With few exceptions, all the words used in this work are current throughout the greater part of Tibet. The classical words used are marked *cl.*, the honorary words are marked *hon.* *Col.* stands for colloquial. Other abbreviations used will easily be understood and need no explanation.

Some useful additions, &c., have necessarily been omitted, but this is due to lack of time rather than of interest.

GHOOM, DARJEELING:
January, 1903.

EDWARD AMUNDSEN,
REVISER

Contents.

PART I.

PREPARATORY SERIES ...	Page	1–13
Romanized System ...	,,	1
Dialogue ...	,,	2
Alphabet ...	,,	3
Vowels ...	,,	4
Reverse letters, Ratas, Yatas ...	,,	5
Compounds ...	,,	6
Super added consonants, affixes ...	,,	7
Case signs,—dative, agentive, genitive ...	,,	8
Spelling,—use of vowels prefixes and affixes ...	,,	9
Numerals ...	,,	10
GRAMMATICAL NOTES ...	,,	14–42
Article ...	,,	14
Nouns ...	,,	16
Declension of Nouns ...	,,	17
Numerals ...	,,	21
Adjective ...	,,	23
Method of reckoning time ...	,,	25
Pronouns ...	,,	27
Relative pronoun ...	,,	28
Auxiliary Verb "to be" ...	,,	30
Verbs.—conjugation of ...	,,	32
Negatives ...	,,	38
Interrogatives ...	,,	40
Adverbs ...	,,	41
Conjugations ...	,,	42
PHRASES AND EXERCISES ...	,,	42–118
Brief Orders ...	,,	45
Simple Questions and Answers ...	,,	50
Times and Seasons ...	,,	57
The Weather ...	,,	62
Relations ...	,,	65
Food and drink ...	,,	68

Buying a turquoise	Page	72
Smoking	”	74
Official Titles	”	76
Paying a visit	”	81
With a teacher	”	85
Miscellaneous Exercise	”	89
Interrogatives	”	90
Travelling	”	92
Miscellaneous Exercise	”	94
Negatives	”	100
Miscellaneous Exercise	”	102
On the road	”	104
Salutations	”	106
Miscellaneous Exercise	”	107
Meals and Table requisites	”	112
The House	”	115
Miscellaneous Exercise	”	117

PART II.

English-Tibetan Vocabulary ... ... Page 1–129

NOTE.

The Student should note the “Errata” on next page and correct his book accordingly.

ERRATA.

Part I.

Page 28	line 4	*for*	ran g'i	*read*	rang g'i.
„ 29	„ 25	„	she by you	„	The by you.
„ 31	„ 19	„	ཡོང་ང་	„	ཡོང་བ་
„ „	„ 20	„	yong-nga	„	yong-wa.
„ 45	„ 19	„	p'ar gyub	„	p'ar gyug.
„ 53	„ 27	„	we want, etc.	„	want, need, etc.
„ 55	„ 6	„	sha-she	„	sha-ta she.
„ 56	„ 16	„	yi g'e	„	yi-g'e.
„ 69	„ 10	„	soap	„	soup.
„ 72	„ 12	„	ts'ong yu	„	ts'ong gyu.
„ 85	„ 23	„	lo-la	„	lo la.
„ 86	„ 16	„	ngi-ka	„	nyi-ka.
„ 87	„ 12	„	gi-g'e	„	yi-g'e.
„ 92	„ 14	„	log-tso	„	tog-tso.
„ 94	„ 14	„	zim-ma song	„	zim ma song.
„ 99	„ 1	„	tr'pag t'pön-pa	„	tr"ag t'ön-pa
„ 101	„ 1	„	sü-kyang	„	sü kyang.

Part II. Vocabulary.

Page 129	line 1	*for*	མདྲི་	*read*	འདྲི

PART I.

Preparatory Series,

Grammatical Notes,

and

Miscellaneous Exercises.

PREPARATORY SERIES.*

Lesson 1. (?)

THE ROMANIZED SYSTEM.

A.	Like *a* in father.
Ä.	„ *a* in bad, sad, &c.
'	Denotes breathing (aspiration), *i.e.*, when placed at the upper right-hand corner.—b' almost like p, d' more like f, g' like k, &c.
B.	Like *b* in bad.
Ch.	As in chime, child, &c., without breathing.
D.	„ in darling.
E.	Like *e* in net, let, &c., or the Scandinavian *e*.
F.	Not used in Tibetan.
G.	Like *g* in God, gad.
H.	As in ham.
I.	Like *i* in ink. As the German and Scand. *i*.
J.	„ *j* in jam.
K.	„ *k* in kalendar, unaspirated.
L.M.N.O.	As in English.
Ó.	Like *o* in Scandinavian, or *o* in note, rose, &c.
Ö.	Like the German and Scand. *ö*. Something like *i* in bird.
P.	As English *p* without aspiration.
Q.	Not used in romanizing.
R.	As English *r*, except in some parts in E.T. where it is rolled like Scotch *r*.
S.	As in English.
Sh.	Like *sh* in sharp.
T.	As the English *t* unaspirated.
U.	Like the Ger. and Scand. *u*. Like *oo* in loop, or *u* in supervise.
Ü.	Somewhat flatter than *u*. (Must be learned from a native).
V.X.	Not used.
W.	As in English.
Y.	Like English *y*, or the Scand. *j*.

* Reprinted from Primer of Standard Tibetan.

Z.	May be pronounced like *s*. In E. and W. Tibet it is pronounced like *z* in Zanzibar.
Zh.	Deeper and fuller than *sh*.
Dr, dr', tr, tr'.	See lesson 5.

Lesson 2. (༢)

DIALOGUE.

This dialogue is intended to furnish the beginner with a few, common sentences, so that teacher and student may exchange thoughts by referring to it.

T: Good morning!	*Zhu-den-ja yö-pe.*	བཞུགས་གདན་འཇག་ཡོད་པས།
S: Good morning.[1]	*La yö, ch'a-p'e-nang.*	ལགས་ཡོད། ཕྱག་ཕེབ་གནང་།
T: (Complimenting).[2]	*Ku-zug ts'en-gye.*	སྐུ་གཟུགས་མཚན་རྒྱས།
S: Please be seated.	*La-yö zhu-den-ja.*	ལགས་ཡོད། བཞུགས་གདན་འཇག
Are you well ?	*Ku k'am zang-pô yö-pe.*	སྐུ་ཁམས་བཟང་པོ་ཡོད་པས།
Yes, thank you.	*La-yö, t'ug-ch'e.*	ལགས་ཡོད། ཐུགས་ཆེ།
We will read this book.	*Pe-ch'a di lo g'i yin.*	དཔེ་ཆ་འདི་ཀློག་གི་ཡིན།
Will read from here.	*Di ne lo g'i yin.*	འདི་ནས་ཀློག་གི་ཡིན།
Is that correct ?	*D'e tr'ig-tr'ig re d'a.*	དེ་ཁྲིག་ཁྲིག་རེད་དས།
Not so very clear.	*D'ag-pô rang ma-re.*	དག་པོ་རང་མ་རེད།
Speak slowly please.	*G'a-li g'a-li sung ro-nang.*	ག་ལེ་ག་ལེ་གསུང་རོགས་གནང་།
Please say it again.	*Yang-kyar sung ro-nang.*	ཡང་སྐྱར་གསུང་རོགས་གནང་།
Say it many times please.	*Ts'ar mang-pô sung ro-nang.*	ཚར་མང་པོ་གསུང་རོགས་གནང་།
That will do.	*D'a yong, or: d'e ch'o g'i re.*	ད་ཡོང་། or དེ་ཆོག་གི་རེད།
What is this called ?	*Di la g'a-re zi g'i yö.*	འདི་ལ་ག་རེ་ཟེར་གི་ཡོད།

---

1 "Good morning" is not the literal meaning, but these phrases are used similarly.

2 Lit: "The fame of His Honour is far-reaching." Such complimentary terms are comm.

The romanization in this dialogue is C.T. colloquialism.

You must learn it well.	*Yag-pŏ lab gŏ-g'i-re.*	ཡག་པོ་ལབ་དགོ་གི་རེད།
Want; must.	*Gŏ-g'i-re.*	དགོ་གི་རེད།
Do not want.	*Gŏ-g'i ma-re.*	དགོ་གི་མ་རེད།
That is good.	*D'e yag-pŏ re.*	དེ་ཡག་པོ་རེད།
It is late now.	*D'a ch'i-pŏ re.*	ད་ཕྱི་པོ་རེད།
Please come early.	*Nga-pŏ p'e ro-nang.*	སྔ་པོ་ཕེབ་རོགས་གནང་།
Tibetan is difficult.	*B'ö-ke ka-le k'ag-pŏ re.*	བོད་སྐད་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད།
Perseverance will be crowned with success.	*Tsön-drü che na t'ub yong.*	བརྩོན་འགྲུས་བྱེད་ན་ཐུབ་ཡོང་།
Now I must ask leave.	*D'a gong-pa zhu gŏ g'i-re.*	ད་དགོངས་པ་ཞུ་དགོ་གི་རེད།
You may go now.	*D'a p'e ch'o g'i-re.*	ད་ཕེབ་ཆོག་གི་རེད།
T: Good-bye!	*G'a-li zhu.*	ག་ལེ་བཞུགས།
S: Good-bye.	*G'a-li p'e.*	ག་ལེ་ཕེབ།

Lesson 3. (༣)

THE THIRTY CONSONANTS.

གསལ་བྱེད་གསུམ་བཅུ་ནི།

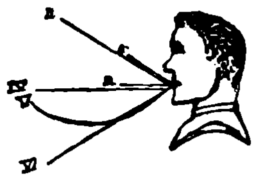

The tones illustrated.

(The figures refer to the tones)

^{1}ཀ *Ka.*	^{3}ཁ *K'a.*	^{5}ག *G'a.*	^{4}ང *Nga.*	^{1}ཅ *Cha.*	^{3}ཆ *Ch'a.*	^{5}ཇ *J'a.*	^{4}ཉ *Nya.*
^{1}ཏ *Ta.*	^{3}ཐ *T'a.*	^{5}ད *D'a.*	^{4}ན *Na.*	^{1}པ *Pa.*	^{3}ཕ *P'a.*	^{5}བ *B'a.*	^{4}མ *Ma.*
^{2}ཙ *Tsa.*	^{3}ཚ *Ts'a.*	^{5}ཛ *Dz'a.*	^{4}ཝ *Wa.*	^{5}ཞ *Zha.*	^{5}ཟ *Za.*	^{5}འ *Ah.*	^{5}ཡ *Ya.*
^{4}ར *Ra.*	^{6}ལ *La.*	^{2}ཤ *Sha.*	^{2}ས *Sa.*	^{1}ཧ *Ha.*	^{4}ཨ *A.*		

Notes.

1. The guttural འ has a slight breathing of *h*.

2. In writing the letters make the top stroke first, then proceed from left to right. It is imperative that the student learn to write the letters by heart before proceeding further.

3. After having mastered the pronunciation and tones, cover the romanized alphabet with a piece of paper and commence practising the following :—

ཕ་	ཀ་	ལ་	ས་	ཏ་	ཟ་	ཡ་	ཏ་
ར་	ཤ་	ཛ་	འ་	ཁ་	པ་	མ་	ཇ་
ཐ་	ག་	ན་	ཙ་	ཝ་	ཆ་	ད་	ཚ་
ཨ་	ཞ་	ཧ་	ང་	ཅ་	ཉ་		

4. The " Sitüsumta," I find, classifies the letters almost in the same order as above, under six names, or tones, *viz* :— 1. ཕོ་ (high). 2. མ་ནིང་ (medium), 3. མོ་ (low), 4. ཤིན་ཏུ་མོ་ (very low), 5. མོ་གཤམ་ (lowest), 6. མཚན་མེད་ (nameless, *i.e.*, not classified). See " *Primer of Standard Tibetan,*" by Edward Amundsen, Lessons 15 and 16.

Lesson 4. (༤)

THE FIVE VOWELS.

དབྱངས་བཞི།

ཨ *A*. ཨི *I*. ཨུ *U*. ཨེ *E*. ཨོ *O*.

FOUR VOWEL SIGNS.

ི *I*. ུ *U*. ེ *E*. ོ *O*.

Their names :—

ི *G'i-g'u*. ུ *Zhab-kyu*, or *ju*. ེ *Dreng-b'u*. ོ *Na-ro*.

Note.—These four vowel signs are placed above and below the letters and not beside them. To write *mo*, simply put *naro* on the top of *ma* : མོ་ (*mo*). *Zhab-kyu* alone is written under the letters, the other three above, as :—

ཀི་ *Ki*. ཁུ་ *K'u*. གེ་ *G'e*. ངོ་ *Ngo*. ཨོམ་ *Om*.

Lesson 5. (༥)

The following "Six Reverse-letters" are mostly used in Tibetan books when imitating Sanscrit sounds, but some are in common use and the student is advised to master them well.

SIX REVERSE LETTERS.

ལོག་ཡིག་དྲུག

ཊ *Tra.* ཋ *Tr'a.* ཌ *Dr'a.* ཎ *Na.* ཥ *K'a.* ཀྵ *K'ya.*

1. *Tr, t'r, d'r,* &c., are all palatal sounds, and must be uttered like one sound, not *t* and r separately, by curving the tongue-tip up under the roof of the mouth. Spare no pains in mastering this as such sounds abound in Tibetan and to fail in this is as offensive to the Tibetan ear as a foreigner's *d* instead of *th* to the delicate English ear. Avoid betraying yourself.

2. In 'spelling' *tra* a Tibetan will say :–ta lo tra; *i.e.,* ta inverted (is) tra, &c.

ཡ་བཏགས་བདུན་ནི།

SEVEN "YATAS" OR Y CONSONANTS.

ྱ This sign is subjoined to 7 letters thus :— ཀྱ་ *Kya.* ཁྱ་ *K'ya.* གྱ་ *G'ya.* པྱ་ *Cha.* ཕྱ་ *Ch'a.* བྱ་ *Cha.*[1] མྱ་ *Nya.* The three first retain the k sound, but the four last are changed. They are pronounced as follows :—པྱ་ like ཅ། བྱ་ like ཇ། ཕྱ་ like ཆ། མྱ་ like ཉ། Master these well!

Lesson 6. (༦)

ར་བཏགས་བཅུ་བཞི།

FOURTEEN "RATAS," OR R CONSONANTS.

ྲ This sign, called "rata," is subjoined to the following 14 letters, and not only adds the *r* sound, but changes the inherent sound of 7 letters, thus :—

[1] Pronounced *j'a.*

ཀྲ་ *tra.* ཁྲ་ *tr'a.* གྲ་ *dr'a.* ཏྲ་ *tra.* ཐྲ་ *tr'a.* དྲ་ *dr'a.* ནྲ་ *na.* པྲ་ *tra.* ཕྲ་ *tr'a.* བྲ་ *dr'a.* མྲ་ *ma.* ཤྲ་ *sha.* སྲ་ *sa.* ཧྲ་ *hra.* See lesson 5, Note 1.

སྒྲ་འདྲ་བ་རྣམས། Similars in sound.

ཀྲ་ཏྲ་ཊ་ *Tra.* ཁྲ་ཐྲ་ཕྲ་ *Tr'a.* གྲ་དྲ་ཌ་ *Dr'a.*

1. Neither the *yata* nor the *rata* affect the "breathing." 2. ཟྲ་ is not used alone.

Lesson 7. (v)

COMPOUNDS.

།ཧ་བཏགས་དྲུག Six "*ha-tas*" (ha-compounds).

[1]གྷ་ *Gha-a.* དྷ་ *Dha-a.* བྷ་ *Bha-a.* ཛྷ་ *Dzha-a.* ཌྷ་ *Drha-a.* ལྷ་ *Lha.*

1. The "hata" is thus subjoined to these 6 letters to represent similar Sanscrit sounds. It lengthens and gives a slight breathing of "*ha*" (h). ལྷ་ (a god) is in common use, the others are mostly used in the classics.

།ལ་བཏགས་དྲུག Six "*latas*" (la-compounds).

[2]ཀླ་ *La.* གླ་ *La.* བླ་ *La.* རླ་ *La.* སླ་ *La.* ཟླ་ *Da.*

2. These are all in common use. All but the last are sounded *la* (ལ), the "tone" alone is affected (lifted).

(◁) ཝ་ཟུར་བཏགས་པ་བཅུ་དྲུག Sixteen 'wa-corners.'

[3]ཀྭ་ ཁྭ་ གྭ་ ཅྭ་ ཉྭ་ ཏྭ་ དྭ་ ཙྭ་ ཚྭ་ ཞྭ་ ཟྭ་ རྭ་ ལྭ་ ཤྭ་ སྭ་ ཧྭ་

3. The 'wazur' does not affect the pronunciation, except that it lengthens the sound a little.

Lesson 8. (༨)

SUPERADDED CONSONANTS.

ར་མགོ་བཅུ་གཉིས། Twelve 'ra-heads.'

རྐ་ *Ka.* རྒ་ *Ga.* རྔ་ *Nga.* རྗ་ *Ja.* རྙ་ *Nya.* རྟ་ *Ta.*

རྡ་ *Da.* རྣ་ *Na.* རྦ་ *Ba.* རྨ་ *Ma.* རྩ་ *Tsa.* རྫོང་ *Dzong.*

1. The student will notice that the "ra-head" does not affect the pronunciation beyond softening the letters: The letters loose their inherent, slight aspiration. See "tone-system" in Primer of Standard Tibetan.

ལ་མགོ་བཅུ། Ten 'la-heads.'

ལྐ་ ལྒ་ ལྔ་ ལྕ་ ལྗ་ ལྟ་ ལྡ་ ལྤ་ ལྦ་ ལྷ།

ས་མགོ་བཅུ་གཅིག Eleven 'sa-heads.'

སྐ་ སྒ་ སྔ་ སྙ་ སྟ་ སྡ་ སྣ་ སྤ་ སྦ་ སྨ་ སྩ།

(2) Note 1 applies to the "la-heads" and "sa-heads."

Lesson 9. (༩)

རྗེས་འཇུག་བཅུ། Ten 'affixes,' or second consonants.

[1]ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ། ར་ ལ་ ས།

སྔོན་འཇུག་ལྔ། Five prefixes.[2]

ག་ ད་ བ་ མ་ འ།

1. The affixes, as the word indicates, are added, or form the last letter of a word or syllable. They are all pronounced except the ད་ and ས་ which only modify the sound, thus:—

དད་པ་ *De-pa* (faith); not *dad-pa.* ལས་ཀ་ *Le-ka* (work); not *las-ka,* &c.

The others, though often inaudible, are generally pronounced, as: ལག་པ་ *Lag-pa,* (hand), ཁང་པ་ *K'ang-pa,* (house). ས་ as second final, or, affix proper, is not usually pronounced, f. ex. ཁམས་ *k'am*; not *kams,* &c.

2. The prefixes are never pronounced in standard Tibetan.

F. ex. བགེགས་ *Geg* (devil); not *bgegs.* བཅུ་ *Chu* (ten); not *bchu.*

3. The prefixes modify the breathing, more than the heads, in greater and less degree, also the tone. The apparent confusion about prefixes, heads, subjuncts and affixes soon disappears by practice.

རྫོགས་ཚིག་བཅུ་གཅིག Eleven endings.

གོ་ ངོ་ དོ་ ནོ་ བོ་ མོ་ འོ། རོ་ ལོ་ སོ་ ཏོ།

Pronounced *G'o, Ngo, D'o,* &c. They are added to their respective letters to give a finishing touch to the sentence. As:—

—མཐའ་མེད་པའི་སྲོག་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ།། — 'shall obtain endless life.'

Lesson 10. (༡༠)

ལ་དོན་བདུན་ནོ། Seven dative signs.

སུ་ *su.* རུ་ *ru.* ར་ *ra.* དུ་ *d'u.* ན་ *na.* ལ་ *la.* ཏུ་ *tu.**

It would simply confuse the beginner to give the rules for the use of these. When commencing the *classics* the student will consult the grammar on this point, so also regarding the use of the following, though their use will be illustrated in the lessons where possible.

འབྲེལ་སྒྲ་ལྔ་ནོ། Five genitive signs.

གི་ *g'i.* ཀྱི་ *kyi.* གྱི་ *g'yi.* འི་ *i.* ཡི་ *yi.*

བྱེད་སྒྲ་ནོ། The agentive signs.

Formed simply by adding ས་ thus:—གིས་ ཀྱིས་ གྱིས་ (འིས་) ཡིས།

* Most of these are also used as locatives.

Note.—The *sa* lengthens and deepens the tone, but does not affect the pronunciation. See "tone-system," Lesson 16. (Amundsen's Tibetan Primer).

ཀི་ *ki.*	ཁུ་ *k'u.*	གེ་ *g'e.*	ངོམས་ *ngom.*
ཅི་ *chi.*	ཆུ་ *ch'u.*	ཇེ་ *j'e.*	ཉོན་ *nyön.*
ཏི་ *ti.*	ཐུ་ *t'u.*	དེ་ *d'e*	ནོར་ *nor.*
པི་ *pi.*	ཕུ་ *p'u.*	བེ་ *b'e.*	མོས་ *mö.*
ཙི་ *tsi.*	ཚུ་ *ts'u.*	ཛེ་ *dz'e.*	དྦོལ་ *wöl.*
ཞི་ *zhi.*	ཟུ་ *zu.*	འེ་ *eh.*	ཡོད་ *yö.*
རི་ *ri.*	ལུ་ *lu.*	ཤེ་ *she.*	སོང་ *song.*
ཧེ་ *he.*	ཨོཾ་ *om.*		

(*o*, "*le-kor*," placed on top, is the same as མ་ placed after).

1. ཀི་ Spelt thus:-*ka g'e-g'u=ki, k'a shab-jug=k'u, &c. Ka* and *g'i-g'u=ki.* ངོམས་ thus:—*nga na-ro=ngo, ngo ma sa=ngom.* The *sa* being a final is not pronounced.

2. ད་ ད་ ས་ as second consonants, though not pronounced, modify the sound, thus:—མོས་ *mö;* not *mos;* ཡོད་ *yö;* not *yod,* དད་ *d'e* not *dad,* ལུད་ *lü;* not *lud. O* becomes *ö, a* becomes *e, u* becomes *ü,* &c. Keep this in mind!

3. ན་ and ལ་ are audible and affect the vowel sounds in somewhat the same way. See next lesson.

Lesson 11. (??)

More about spelling.—Prefixes and Affixes.

བཀའ་ *ka.* བཀག་ *kag.* བཀན་ *ken.* བཀས་ *ke.* བཀར་ *kar.* བཀལ་ *kàl.* བཀུག་ *kug.*
བསྐུར་ *kur.* བསྐོས་ *kö.* བརྩེ་ *tse.* བསྒྲབས་ *drab.* བཀྲ་ *tra.* བལྟ་ *ta.*
བསྐྱེད་ *kye.* བསྟེགས་ *teg.* རྒྱལ་ *gyàl.* བཀྱེ་ *kye.* བདུལ་ *tul.* འགྱུར་ *gyur.*
བལྟས་ *te.* སྙལ་ *nyàl.* བསྐུར་ *kur.* བདགས་ *tag.* བསྒྲགས་ *drag.*

སྐྱིད་ *kyi.* བཀོལ་ *köl.* བསྐྱོས་ *kyö.* བརྩོན་ *tsön.* གྱིས་ *g'yi.*

བཀུས་ *kü.* བརྐྱངས་ *kyang.* བརྩུགས་ *tsug.* སྲས་ *se.* བཀྲབས་ *trab.*

Peculiarities.

(1) བ་ is generally pronounced *wa* when it is the initial letter of 2nd, 3rd or 4th syllable, as the case may be; also after vowels generally, and after ད་ as prefix, thus: དབང་ *wang,* དབར་ *war,* འོ་བ་ *o-wa,* ར་བ་ *ra-wa,* ཤ་བ་ *sha-wa,* བུ་བ་ *b'u-wa.* 2. When བ་, in such connections, has *yata, rata,* or a vowel sign, it is dropped out of pronunciation altogether, thus:

དབྱེ་ *ye.* དབྱོ་ *yo.* དབྱུ་ *yu.* དབྱིབས་ *yib.* དབྱང་ *yang.* དབུས་ *ü.* དབུ་ *u.* གཙོ་བོ་ *tso-o.* ར་བུགས་ *ra-ug.* དབྲོག་ *rog.* དབྲལ་ *ràl.* དབྲ་ *ra.* ཇོ་བོ་ *j'o-o,* &c.

3. ཟླ་ *da,* not *la.*

Lesson 12. (༡༢)

THE NUMERALS.

In figures.	In words.	Romanized.	English.
༡	གཅིག་	*chig.*	1.
༢	གཉིས་	*nyi.*	2.
༣	གསུམ་	*sum.*	3.
༤	བཞི་	*zhi.*	4.
༥	ལྔ་	*nga.*	5.
༦	དྲུག་	*dr'ug.*	6.
༧	བདུན་	*dün.*	7.
༨	བརྒྱད་	*gye.*	8.
༩	དགུ་	*gu.*	9.
༡༠	བཅུ་ (ཐམ་པ་)[1]	*chu-(t'am-pa).*	10.

[1] ཐམ་པ་ is added to full numbers like 10, 20, 40, 50, 100, &c., and sometimes when naming a number below 10 as: *gye-t'am-pa,* 8., &c.

Lesson 13. (༡༣)

The Numerals (cont.)

༡༡	བཅུ་གཅིག་	*chu-chig.*	11.
༡༢	„ གཉིས་	„ *nyi.*	12.
༡༣	„ གསུམ་	*chug-sum.*	13.
༡༤	„ བཞི་	*chub-zhi.*	14.
༡༥	བཅོ་ལྔ་	*chö-nga.*	15.
༡༦	བཅུ་དྲུག་	*chu-dr'ug.*	16.
༡༧	„ བདུན་	*chub-dün.*	17.
༡༨	བཅོ་བརྒྱད་	*chob-gye.*	18.
༡༩	བཅུ་དགུ་	*chu-gu.*	19.
༢༠	ཉི་ཤུ་ (ཐམ་པ་)	*nyi-shu (t'am-pa).*	20.
༢༡	[2] ཉེར་གཅིག་ or ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་	*nyer-chig* or *nyi-shu tsa chig.*	21.
༢༢	ཉེར་གཉིས་	„ *nyi.*	22.
༣༠	(སུམ་བཅུ་ (ཐམ་པ་)	*sum-chu (t'am-pa.)*	30.
༣༡	སོ་གཅིག་	*so-chig.*	31.
༣༢	སོ་གཉིས་	„ *nyi.*	32.
༤༠	བཞི་བཅུ་(ཐམ་པ་)	*zhib-chu (t'am-pa.)*	40.

Lesson 14. (༡༤)

The Numerals (cont.)

༤༡	ཞེ་གཅིག་	*zhe-chig.*	41.
༤༢	„ གཉིས་	„ *nyi.*	42.

[2] In counting one simply says :—*tsa-chig, tsa-nyi, tsa-sum, tsab-gye,* &c.

༥༠	ལྔ་བཅུ་	*ngab-chu.*	50.
༥༡	ང་གཅིག་	*nga-chig.*	51.
༦༠	དྲུག་བཅུ་	*dr'ug-chu.*	60.
༦༡	རེ་གཅིག་	*re-chig*	61.
༦༢	རེ་གཉིས་	,, *nyi.*	62.
༧༠	བདུན་བཅུ་	*dün-chu.*	70.
༧༡	དོན་གཅིག་	*d'ön-chig.*	71.
༨༠	བརྒྱད་བཅུ་	*gye-chu.*	80.
༨༢	གྱ་གཉིས་	*gya-nyi.*	82.
༩༠	དགུ་བཅུ་	*gub-chu.*	90.
༩༢	གོ་གཉིས་	*g'o-nyi.*	92.
༡༠༠	བརྒྱ་ཐམ་པ་	*gya t'am-pa.*	100.

Lesson 15. (༡༥)

༡༠༡	བརྒྱ་དང་གཅིག་	*gya d'ang chig.*	101.
༢༠༠	ཉིས་བརྒྱ་	*nyi gya.*	200.
༢༠༡	,, ,, དང་གཅིག་	,, ,, *d'ang chig.*	201.
༣༠༠	སུམ་བརྒྱ་	*sum gya.*	300.
༡༠༠༠	སྟོང་ཕྲག་(གཅིག)	*tong-tr'a.*	1,000.
༢༡༠༠	,, ,, གཉིས་དང་བརྒྱ་ཐམ་པ་	,, ,, *nyi d'ang gya-t'am-pa.*	2,100.
༣༤༠༠	,, ,, གསུམ་དང་བཞི་བརྒྱ་	,, ,, *sum d'ang chib-gya.*	3,400.
༡༠༠༠༠	ཁྲི་(གཅིག)	*tr'i.*	10,000.
༡༠༠༠༠༠	འབུམ་(གཅིག)	*böm.*	100,000.
༡༠༠༠༠༠༠	ས་ཡ་	*sa-ya.* (million)	1,000,000.

༡༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	བྱེ་བ་	*j'e-wa.*	10 mill.
༡༠༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	དུང་འཕྱུར་(འགྱུར་)	*d'óng-ch'ar,* or, *d'óng-gyur.*	100 mill.
༡ ༠༠༠ ༠༠༠ ༠༠༠་	གནམ་	*nam.*	1,000 mill.

Note 1. The ordinal numbers are formed simply by adding པ་ (*pa*) to the cardinals, with the exception of དང་པོ་ first, thus :—གཉིས་པ་ 2nd, གསུམ་པ་ 3rd, &c.

2. It will be noticed that བཅུ་གསུམ། བཅུ་བཞི། བཞི་བཅུ། &c., are pronounced *chug-sum, chub-zhi, zhib-chu,* &c. The prefix of the second syllable is added to the preceding syllable. This is very common in C. Tibetan and throughout Tibet generally.

*Grammatical Notes.

THE ARTICLE.

Properly speaking, there is in Tibetan no word which corresponds with the English Definite Article **the,** but the Demonstrative Pronouns འདི *di* **this,** and དེ *d'e* **that,** are used where we in English would use the article **the.** Naturally therefore དེ is used in reference to an object already mentioned, (or distant), and can always be translated **that** as well as **the.** Except in cases where འདི and དེ can with equal sense be rendered **this** and **that** in English, they are seldom used colloquially, and still more seldom in print, and it is never (?) wrong to omit them, although on some occasions I have heard them used. When used they immediately follow the noun.

The following examples will show clearly their use, and when they can be omitted :—

The sun is hot.	ཉི་མ་ཚ་པོ་རེད།	*Nyi-ma ts'a-pó re.*
Fire the gun!	མེ་མདའ་རྒྱབ།	*Men-da gyab.*
The fire is out.	མེ་ཤི་སོང་།	*Me shi song.*
Go to the top of the hill.	རིའི་རྩེ་ལ་རྒྱུག	*Ri-i tse la gyug.*
Tell the soldier to come here.	དམག་མི་ལ་འདི་རུ་ ཤོག་ཟེ་ལབ་(ཤིག)	*Mag-mi la di-ru sho. ze lab (shig).*
He has left the place.	ཁོ་ས་ཆ་ནས་ཐོན་པ་རེད།	*K'o sa-ch'a ne t'ön-pa re.*

---

* The Reviser does not hold himself responsible for all that is said under this heading.

As the examples in this work are mainly colloquial strictly grammatical spelling cannot always be adhered to. And where grammar is followed in the Tibetan, the romanization is still colloquial in some instances.—REVISER.

Sheep's skin.	ལུག་གི་པགས་པ།	*Lug-g'i pag-pa.*
The king's minister.	རྒྱལ་པོའི་བློན་པོ།།	*Gyäl-pöi lön-pö.*

In the above examples the definite article is omitted. Now :—

The man is old ; མི་དེ་རྒད་པོ་རེད། *Mi d'e gà-pó re,* referring to a man already mentioned, *i.e.*, **that man.**

Where has the soldier gone? དམག་མི་དེ་ག་པ་སོང་། or ག་རུ་སོང་། *Mag-mi d'e g'a-pa song,* or *g'a-ru song.* The soldier previously referred to, *i.e.*, that soldier, &c. In such cases **the** must be rendered by དེ་ and must not be omitted. Also : **Fetch the ladder,** can be rendered, either སྐད་པ་ཁྱེར་ཤོག་ or སྐད་པ་འདི་ཁྱེར་ཤོག་ the འདི being often omitted.

Note to Definite Article.

The plural of འདི is འདི་ཚོ་ *di-ts'o,* sometimes pronounced *din-ts'o,* the plural of དེ is དེ་ཚོ་ sometimes pronounced *d'en-ts'o.*

The indefinite article is colloquially rendered by གཅིག་ *chig,* one (or rather ཅིག་ *chig* a, an, some). It is often used and often not used, with no apparent grammatical reason either way. See examples.

Bring an answer. (written)	ཡིག་ལན་ཁྱེར་ཤོག	*Yig-len k'yer-sho.*
He is not a good man.	ཁོ་མི་ཡག་པོ་ཅིག་མ་རེད།	*K'o mi yag-pó chig ma-re.*
I have both a mule and a horse.	ང་ལ་དྲེ་དང་རྟ་གཉིས་ཀ་ཡོད།	*Nga-la dr'e d'ang ta nyi-ka yö.*
A begger has come.	(མི་)སློང་མཁན་ཅིག་སླེབས་སོང་།	(*Mi*) *long-k'en chig leb song.*
I have bought a yak.	ངས་གཡག་ཅིག་ཉོས་པ་ཡིན།	*Nye ya chig nyö-pa yin.*

Note **1.** གཅིག་ in (old) literary Tibetan is written ཅིག་ when the word preceding it ends in ག་ད་བ་ It is written ཤིག་ when the preceding word ends in ས་ and ཞིག་ in other cases. In this work ཅིག་ is the only word used and such is the custom now often used in letter-writing in Tibet.

Note **2.** When anything full or complete is to be expressed by the in-

definite article གང་ *g'ang*, lit: **full,** is used instead of ཅིག་ thus: "**a cup of tea**" is ཇ་དཀར་ཡོལ་གང་། *j'a ka-yö g'ang.*

Where *g'ang* is used instead of ཅིག་ a, an, དོ་ *d'o*, **a couple,** is used instead of གཉིས་ *nyi*, **two.**

NOUNS.

Gender.—There are three genders; inanimate objects are all common gender; male objects are naturally masculine, female objects feminine.

When a masculine noun ends in པ་ or པོ་ *pa,* or *po,* the feminine is often formed by changing the affix to མ་ or མོ་ *ma,* or *mo.*

Examples. རྒྱལ་པོ་ *gyàl-po,* **a king:** རྒྱལ་མོ་ *gyàl-mo,* **queen;** ཨ་ཕ་ *a-p'a,* **father;** ཨ་མ་ *a-ma,* **mother.**

But it must be noted that the simple fact of a noun ending with any of the above affixes does not necessarily determine it to be of any particular gender, many common nouns end with these affixes.

With regard to animals the different genders can in some cases be formed by prefixing or affixing ཕོ་ *p'o,* lit: male, and མོ་ *mo,* female, to the root of the noun.

Thus: ཁྱི་ *k'yi,* **a dog;** ཕོ་ཁྱི་ *po'-k'yi,* **a male dog.** མོ་ཁྱི་ *mo-k'yi,* **a bitch;** but ཁྱི་མོ་ is also heard.

Grammatically speaking, gender is not very important in Tibetan, the declension of all nouns is the same, and in the colloquial language of to-day the governing adjective of a noun is usually unaffected by the gender of that noun.

Thus: **a fat woman** སྐྱེས་དམན་རྒྱགས་པ་ཅིག་ *kye-men gyag-pa chig.*

a good girl བུ་མོ་ཡག་པོ་ཅིག་ *bu-mo yag-pô chig.*

and one even hears such sentences as:

she is a Tibetan མོ་བོད་པ་རེད་ *mo pö-pa re.*

Declension.—The declension of all nouns is regular. The different cases are expressed by means of post-positions. These post-positions vary slightly in their spelling and pronunciation in the written language, according to the termination of the noun for the sake of euphony. But in the colloquial language the declension of nouns can be broadly divided under two heads—

nouns ending with a vowel, and **nouns ending with a consonant.** Two examples under each of these heads are given. (See Note).

A Monk. བླ་མ་ *lama.*

Singular.

Nom. and Acc.	བླ་མ་	*la-ma,* a monk.
Genitive.[1]	བླ་མའི་	*la-mai,* or *lama-i,* of a monk.
Dat. and Loc.	བླ་མ་ལ་	*la-ma la,* to, or on, a monk.
Agentive.	བླ་མས་ or བླ་མ་ཡིས་	*la-me,* or *la-mayi,* by a monk.
Ablative.	བླ་མ་ནས་	*la-ma ne,* from a monk.

The plural is formed by adding ཚོ་ *ts'o* to the root and affixing the post-positions after the ཚོ་

Plural.

Nom. and Acc.	བླ་མ་ཚོ་	*la-ma ts'o,* monks.
Genitive.	བླ་མ་ཚོའི་	*la-ma ts'ö-i,* of monks.
Dative and Loc.	བླ་མ་ཚོ་ལ་	*la-ma ts'o la,* to (or in) monks.
Agentive.	བླ་མ་ཚོས་ or ཚོ་ཡིས་	*la-ma ts'ö,* or *ts'oyi,* by monks.
Ablative.	བླ་མ་ཚོ་ནས་	*la-ma ts'e ne,* from monks.

Note.—The object of this work is to simplify grammar as far as possible, the method of declension adopted above is quite sufficient for colloquial purposes; but the student may here note that the **genitive case** is made also in ཀྱི། གི། གྱི། འི། ཡི།, the **agentive case** in ཀྱིས། གིས། གྱིས། འིས། ཡིས་ and ས། affixed to the noun, **the dative** in ལ། དུ། ཏུ། རུ། ར། and སུ། **the locative** in ལ། ན། and **the ablative** in ལས། ནས་ *i.e.,* in literary Tibetan (for correct use see *Csoma de Korös'* grammar).

[1] Although in the genitive and agentive cases, when the noun ends with a vowel, འི་ or ཡིས་, respectively, should be used, གི་ and གིས་ are generally heard colloquially.

A Basket སླེ་པོ་ *lepo.*

Singular.		
Nom. and Acc.	སླེ་པོ་	*le-po,* a basket.
Genitive.	སླེ་པོའི་	*le-pö-i,* or *le-po-i,* of a basket.
Dat. and Loc.	སླེ་པོ་ལ་	*le-po la,* to, or in, a basket.
Agentive.	སླེ་པོས་ or པོ་ཡིས་	*le-pö,* or *le-po yi,* by a basket.
Ablative.	སླེ་པོ་ནས་	*le-po ne,* from a basket.
Plural.		
Nom. and Acc.	སླེ་པོ་ཚོ་	*le-po ts'o,* baskets.
Genitive.	སླེ་པོ་ཚོའི་	*le-po ts'ö-i,* of baskets.
Dat. and Loc.	སླེ་པོ་ཚོ་ལ་	*le-po ts'o la,* to, or in, baskets.
Agentive.	སླེ་པོ་ཚོས་ or ཚོ་ཡིས་	*le-po ts'ö,* or *ts'o-yi,* by baskets.
Ablative.	སླེ་པོ་ཚོ་ནས་	*le-po ts'o ne,* from baskets.

Two examples of the declension of nouns ending in a consonant are given below.

A Chair ཀུབ་ཀྱག་ *kub-kya.*

Singular.		
Nom. and Acc.	ཀུབ་ཀྱག་	*kub-kya,* a chair.
Genitive.	ཀུབ་ཀྱག་གི་	*kub-kya g'i,* of a chair.
Dat. and Loc.	ཀུབ་ཀྱག་ལ་	*kub-kya la,* to, or in, a chair.
Agentive.	ཀུབ་ཀྱག་གིས་	*kub-kya g'i,* by a chair.
Ablative.	ཀུབ་ཀྱག་ནས་	*kub-kya ne,* from a chair.
Plural.		
Nom. and Acc.	ཀུབ་ཀྱག་ཚོ་	*kub-kya ts'o,* chairs.
Genitive.	„ „ ཚོའི་	*kub-kya ts'o-i,* or *ts'ö,* of chairs.

Note.—In literary Tibetan the plural is also formed by the affixes རྣམས། དག། ཅག and others.

Dat. and Loc.	ཀུབ་ཀྱག་ཚོ་ལ་	*kub-kya ts'o la*, to, or in, chairs.
Agentive.	„ „ ཚོས་ or ཚོ་ཡིས་	*kub-kya ts'ö*, or *ts'o-i*, by chairs.
Ablative.	„ „ ཚོ་ནས་	*kub-kya ts'o ne*, from chairs.

It will be seen that the declension of nouns ending in vowels, and of nouns ending in consonants differ only in the genitive and agentive affixes in the singular mood, and this only for the sake of euphony.

A House or **Home** ནང་ *nang.*

Singular.

Nom. and Acc.	ནང་	*nang*, a house.
Genitive.	ནང་གི་	*nang g'i*, of a house.
Dat. and Loc.	ནང་ལ་	*nang la*, to, or in, a house.
Agentive.	ནང་གིས་	*nang g'i*, by a house.
Ablative.	ནང་ནས་	*nang ne*, from a house.

Plural.

(1) Nom. and Acc.	ནང་ཚོ་	*nang ts'o*, houses.
Genitive.	ནང་ཚོའི་	*nang ts'ö-i*, or *ts'o-i*, of houses.
Dat. and Loc.	ནང་ཚོ་ལ་	*nang ts'o la*, to, or in, houses.
Agentive.	ནང་ཚོས་ or ཚོ་ཡིས་	*nangtsö-i*, or *ts'o-i*, by houses.
Ablative.	ནང་ཚོ་ནས་	*nang ts'o ne*, from houses.

The agentive case should be used instead of the nominative with all transitive verbs, thus :—

The lama beat the child བླ་མས་ཕྲུ་གུ་རྡུང་བ་རེད་ or བརྡུངས་པ་ཡིན། *la-me tr'u-g'u dong wa re.*

This rule is not always adhered to in the colloquial, but it is better always to regard it.

We now come to the case of a noun governed either by the indefinite article ཅིག་ *chig*, or by one of the demonstrative pronouns འདི་ this, དེ་ that.

Note.—When the plural of a noun is apparent, the singular is almost invariably used for the plural, Ex : མི་མང་པོ་ *mi mang-po*, many men.

Both the article and the demonstrative pronouns immediately follow the noun they refer to, and in declension they, and nor the noun, take the case signs, as :—

Nom. and Acc.	མི་ཅིག་	*mi chig*, a man.
Genitive.	མི་ཅིག་གི་	*mi chig g'i*, of a man.
Dat. and Loc.	མི་ཅིག་ལ་	*mi chig la*, to, or in, a man.
Agentive.	མི་ཅིག་གིས་	*mi chig g'i*, by a man.
Ablative.	མི་ཅིག་ནས་	*mi chig ne*, from a man.

Also in the case of a noun governed by an adjective which follows the noun, as is usual, the adjective, not the noun, takes the case-signs, as :—

Nom. and Acc.	བུ་མོ་ལེ་ལོ་	*b'u-mo le-lo*, the lazy girl.
Genitive.	བུ་མོ་ལེ་ལོའི་	*b'u-mo le-lö-i*, of the lazy girl.
Dat. and Loc.	བུ་མོ་ལེ་ལོ་ལ་	*b'u-mo le-lo la*, to or in lazy girl.
Agentive.	བུ་མོ་ལེ་ལོས་	*b'umo le-lös*, by the „ „
Ablative.	བུ་མོ་ལེ་ལོ་ནས་	*b'umo le-lo ne*, from „ „

If, as it sometimes does, the adjective precedes the noun the adjective is always in the genitive case and then the noun takes the case-signs.

Ex: གསང་བ་ **private.**

Private affairs. གསང་བའི་སྐད་ཆ་ *sang-wà-i ke-ch'a.*

in private affairs. གསང་བའི་སྐད་ཆ་ལ་ *sang-wà-i ke ch'a la.*

Lastly, when a noun is governed both by an article, or a demonstrative pronoun, and an adjective, and the adjective immediately follows the noun, then the article or demonstrative pronoun immediately follows the adjective and takes the case-signs.

Ex: ཁྱི་སེར་པོ་འདི་ **this yellow dog.**

to this yellow dog. ཁྱི་སེར་པོ་འདི་ལ་ *K'hyi ser-pô di la.*

Form.—Nouns are monosyllabic, dissyllabic and polysyllabic. Compound verbal nouns can be formed by affixing མཁན་ *k'en* (often run together in

pronunciation) to the root of the verb. Wherever in English a verbal noun can be formed, the same noun can be formed in Tibetan by this means. Ex :—

A dweller	སྡོད་མཁན་	*de k'en.*	སྡོད་པ་	to dwell.
A beater	རྡུང་མཁན་	*dung-k'en.*	རྡུང་བ་	to beat.
A worker	ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་	*le-ka che-k'en.*	བྱེད་པ་	to do.

NUMERALS.

The **ordinal numbers** are formed by adding པ་ to the cardinal numbers. དང་པོ་ *d'ang-pó,* **first,** being the only exception to the rule, and དང་པོ་ is only used when it stands alone.

Thus :—**11th** is	བཅུ་གཅིག་པ་	*chu-chig-pa.*
21st	ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ་	*nyi-shu tsa-chig-pa.*
31st	སུམ་ཅུ་སོ་གཅིག་པ་	*sum-chu so-chig-pa.*

but, **this is the first month** is འདི་ཟླ་བ་དང་པོ་རེད་ *di da-wa d'ang-pó re.*

2nd གཉིས་པ་ *nyi-pa,* **3rd** གསུམ་པ་ **4th** བཞི་པ་ *zhi-pa,* etc., etc.

A reduplicated numeral such as གཉིས་གཉིས་ may mean either **two** by **two,** or **two each,** or **two at a time,** according to the context.

Cardinal adverbs, once, twice, thrice, etc., are expressed by placing before them either of the words ལན་ *len ;* ཚར་ *ts'ar ;* ཐེང་ *t'eng,* all meaning **time,** thus :— ཁོས་མེ་མདའ་ལན་(ཚར་)(ཐེང་)གསུམ་རྒྱབ་པ་རེད། *kö men-da len (ts'ar) (t'eng) sum gyab-pa re,* **he fired the gun thrice.**

Ordinal adverbs, firstly, secondly, thirdly, are formed by affixing ར་ to the པ་ of the ordinals, thus : དང་པོར་ *d'ang-por,* **1stly ;** གཉིས་པར་ *nyi-par,* **2ndly ;** གསུམ་པར་ *sum par,* **3rdly,** etc.

Alternative numbers such as **3 or 4, 5 or 6,** etc., are expressed by both numbers being mentioned without any connecting word, thus :—

Bring 3 or 4	གསུམ་བཞི་འཁྱེར་ཤོག་	*sum zhe k'yer-sho.*
There are 5 or 6.	ལྔ་དྲུག་ཡོད་པ་རེད་	*nga dr'ug yö-wa re.*

EXERCISE ON NUMERALS.

Kill two fowls.	བྱ་དེ་གཉིས་གསོད་ཅིག (or བསད་)	*Cha-te nyi sö chig.*
He is fifteen years old.	ཁོ་ལོ་བཅོ་ལྔ་(ལ་)བསླེབས་པ་རེད།	*K'o lo chö-nga(la) leb pa re.*
Buy a couple of sacks of rice.	འབྲས་པད་གོ་དོ་ཉོས་(ཤིག)	*Dre p'e g'o d'o nyö.*
He bought one bottle of oil.	ཁོས་སྣུམ་ཤེལ་དམ་གང་ཉོས་པ་རེད།	*K'ö num shel-d'am g'ang nyö pa re.*
5 times 10 is 50.	ལྔ་བཅུ་ལྔ་བཅུ་ཐམས་པ།	*Nga chu ngab-chu t'am-pa.*
1 from 7 leaves 6.	བདུན་ནས་གཅིག་ཐེན་ན་དྲུག་རེད།	*Dün ne chig t'en na dr'ug re.*
3 and 8 are 11.	གསུམ་དང་བརྒྱད་བཅུ་གཅིག་(རེད་)	*Sum d'ang gye chu-chig re.*
Who arrived first?	སུ་དང་པོ་འབྱོར་སོང་།	*Su d'ang-pó chor(jor) song.*
I will first settle your case.	ངས་དང་པོར་ཁྱོད་རའི་ཁ་མཆུ་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ཡིན།	*Nge d'ang-per k'yö-rà-i k'am-ch'u t'a che g'i yin.*
To-day is the first day of the 8th month (moon).	དེ་རིང་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་གཅིག་རེད།	*D'e-ring da-wa gye-pài ts'e chig re.*
Firstly, you stole, secondly, you have told a lie.*	དང་པོར་ཁྱོད་རྐུན་མ་རྐུས་སོང་། གཉིས་པར་ཁྱོད་ཀྱང་རྫུན་བཤད་པ་ཡིན།	*Dang-por k'yö kü-ma ku song, nyi-par k'yö kyag-dzün she-pa yin.*
He hit the mule twice with his whip.	ཁོས་དྲེ་ལ་རྟ་ལྕག་གིས་ཚར་གཉིས་གཞུས་པ་རེད།	*K'ö dr'e lata-chag g'i ts'ar nyi zhü-pa re.*
About 7 or 8 servants came with him.	ཁོང་དང་མཉམ་དུ་འཁོར་གཡོག་བདུན་བརྒྱད་ཙམ་བསླེབས་པ་རེད།	*K'ong d'ang nyam-du k'or-yog dün gye tsam leb-pa re.*

Note: གང་ *g'ang*, lit: **full**, and དོ་ *d'o*, **a couple**, are used respectively for **one** and **two** in certain cases denoting anything full, or complete. Practise will teach this.

In that place over there are about 100 men.	པ་གི་ས་ཆ་དེ་ལ་མི་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་པ་རེད།	*P'a-g'i sa-ch'a d'e la mi gya tsam yö-wa re.*
The 6th time he fired he hit the target.	ཁོས་མེ་མདའ་དྲུག་པ་རྒྱབ་པའི་ཐོག་ལ་འབེན་ལ་ཕོག་སོང་།	*K'ö men-da t'eng dr'ug-pa gyab-pài t'o la, ben la p'og song.*
Give each man 2 *tram-kas*. (*tram-ka* is about 6 annas).	མི་རེ་རེ་ལ་ཊམ་ཀ་གཉིས་གཉིས་སྟེར་(ཞིག)	*Mi re-re la tram-ka nyi nyi ter (sig).*
Then they took an oath to each other.	དེ་ནས་ཁོ་ཚོས་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་མནའ་སྐྱལ་པ་རེད།	*D'e ne k'o-ts'o chig g'i chig la na kyel-pa re.*

ADJECTIVES.

The position of the adjective with regard to its noun, and the declension of adjectives has already been explained in the chapter on Nouns.

Comparison of adjectives.

Few adjectives have a comparative degree. The method of expressing the comparative degree is to place the object with which comparison is being made at the beginning of the sentence followed by the conjunction ལས་ *le*, **than,** which is better translated **more than.** No change is made in the adjective itself.

Examples:—

The boy is lazier than the girl, ལེ་ལོ་ *le-lo*, lazy, བུ་མོ་ལས་བུ་ལེ་ལོ་རེད། *b'u mo le b'u le-lo re.* lit: more than the girl, the boy is lazy.

Summer is hotter than winter. ཚ་པོ་ *tsa-pó*, hot, དགུན་ཀ་ལས་དབྱར་ཀ་ཚ་པོ་རེད། *gun-ka le yer-ka ts'a-pó re.* lit: more than winter, summer is hot.

This man is worse than that man. ངན་པ་ *ngen-pa*, bad, མི་དེ་ལས་མི་འདི་ངན་པ་རེད། *mi d'e le mi di ngen-pa re.* lit: more than that man, this man is bad.

When adjectives have a comparative degree, such as ཡག་ག་ *ya-g'a*, **better.**

ཆེ་བ་ *che-wa,* **greater,** and a few others, the same method is still adopted. Ex: **give me a better one than this**:—

འདི་ལས་ཡག་ག་ཅིག་ང་ལ་གནང་། *di le ya-g'a chig nga la nang.* Locally the comparative of ཡག་པོ་ **good** and ཆེན་པོ་ **big** is often heard *ya-g'i, ch'e-g'i;* also *gen-g'i,* **older,** *shöng-g'i,* **younger**; and some others.

The Superlative degree is formed either by a universal comparison, or by affixing ཤོས་ *shö,* or ཐག་གཅོད་ *t'ag-ch'ö* to the root of the adjective.

When the Superlative Degree is expressed by means of a universal comparison the Tibetan equivalents for "more than all" "among all" are employed.

These are:—

ཚང་མ་ལས། *ts'ang ma le,* more than all.

ཚང་མའི་ནང་ནས། *ts'ang mài nang ne,* from among all.

ཐམས་ཅད་ལས། *t'am-che le,* (more) than all.

ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས། *t'am-che kyi nang ne,* from among all.

གང་ག་ལས། *g'ang-g'a le,* (more) than all.

གང་གའི་ནང་ནས། *g'ang-g'ài nang ne,* among all.

ཀུན་ལས། *kün le,* (more) than all.

Examples. **That man is the cleverest.** ཚང་མའི་ནང་ནས་མི་དེ་ཡོན་དན་ཆེ་གི་རེད། *ts'ang-mài nang ne mi d'e yön-den ch'e-g'i re.*

This is the whitest. ཀུན་ལས་འདི་དཀར་པོ་རེད། *kün le di kar-pó re.* ("*Kün*" is rather book language).

This is the best. འདི་ཡག་ཤོས་རེད། *di yag-shö re.*

Excellent. (འདི་ཡག་ཐག་གཅོད་རེད།) *di yag t'ag-ch'ö re.*

To express intensity, *viz.*: **very, quite, absolutely,** etc., either the adjective is repeated twice with a tone inflexion, as *ring-pó ring-po,* **very long,** *t'ung-t'ung,* **very short**; or thewords ཧ་ཅང་ *hachang,* **very**; ཙ་ནས་ *tsa-ne,* **quite, absolutely**; རབ་ཏུ་ *rab d'u,* ཤིན་ཏུ་ *shin tu,* **very, specially**; are placed before the adjective.

Ex: It's quite useless (absurd). ཙ་ནས་འཁོ་ཆེ་ཡོད་པ་མ་རེད། *tsa-ne k'o-ch'e yö-wa ma-re.*

METHOD OF RECKONING TIME.

Tibetans are very hazy in their estimates of time. Time is reckoned by a cycle of 60 years, and the cycles are not named or numbered, so it is difficult to determine in what particular cycle ancient events occurred.

This cycle when expired is re-commenced. The cycle is called the ལོ་འཁོར་ *Lo-k'or.*

The names of the successive years are formed by the names of 12 animals, governed by five adjectives, or elements. Thus in every cycle the animals' names are repeated five times, governed each time by a different element, or adjective. A different animal's name is used each year for the 12 years, but the adjectives are used for two years in succession. For example:—

1902 is the Water Tiger year.
1903 is the Water Hare year.

The 12 names, ལོ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ *Lo-k'or chu-nyi,* are:—

1. བྱི་བ་ *chi-wa,* **the mouse.**
2. གླང་ *lang,* **the bull.**
3. སྟག་ *ta,* **the tiger.**
4. ཡོས་ *yö,* **the hare.**
5. འབྲུག་ *drug,* **the dragon.**
6. སྦྲུལ་ *drü,* **the serpent.**
7. རྟ་ *ta,* **the horse.**
8. ལུག་ *lug,* **the sheep.**
9. སྤྲེ་ *tre* or *peu,* **the monkey.**
10. བྱ་ *j'a,* **the bird.**
11. ཁྱི་ *k'yi,* **the dog.**
12. ཕག་ *p'ag,* **the pig.**

The five elements, or governing adjectives, are:—

(1) ཤིང་ *shing,* **wood**; (2) མེ་ *me,* **fire**; (3) ས་ *sa,* **earth**; (4) ལྕགས་ *chag,* **iron**; (5) ཆུ་ *ch'u,* **water.**

The first year of a cycle is, therefore, the ཤིང་བྱི་ལོ་ *shing chi lo.* **The second** the ཤིང་གླང་ལོ་ *shing lang lo,* **the third** is the མེ་སྟག་ལོ་ *me ta lo,* **the fourth** is the མེ་ཡོས་ལོ་ *me yö lo,* and so on.

When the 12 names of animals are finished, begin again at the Mouse year; when the five adjectives, each used for two years in succession, are finished begin again with the ཤིང་ *shing* and run through them as before.

Appended is a table of Tibetan years for the next twenty years :—

1900 Iron-Mouse Year.	1910 Iron-Dog Year.
1901 „ -Bull „	1911 „ -Pig „
1902 Water-Tiger „	1912 Water-Mouse „
1903 „ -Hare „	1913 „ -Bull „
1904 Wood-Dragon „	1914 Wood-Tiger „
1905 „ -Snake „	1915 „ -Hare „
1906 Fire-Horse „	1916 Fire-Dragon „
1907 „ -Sheep „	1917 „ -Snake „
1908 Earth-Monkey „	1918 Earth-Horse „
1909 „ -Bird „	1919 „ -Sheep „

The year is divided into 12 lunar months, each month beginning with the new moon. The months are numbered 1st, 2nd, 3rd, etc.

Vocabulary.

Almanac,	ཟླ་ཐོ་	*da-t'o.*
Year,	ལོ་	*lo.*
Month,	ཟླ་བ་	*da-wa.*
Day,	ཉི་མ་ or ཞག་པོ་	*nyi ma* or *shag-pó.*
Moon,	ཟླ་བ་	*da-wa,* ཟླ་ཀ་ *da-g'a.*
Date,	ཚེས་པ་	*ts'e-pa.*
Monday,	གཟའ་ཟླ་བ་	*za da-wa.*
Tuesday,	„ མིག་དམར་	„ *mig-ma.*
Wednesday,	„ ལྷག་པ་	„ *lhag-pa.*
Thursday,	„ ཕུར་བུ་	„ *p'ur-b'u*
Friday,	„ པ་སངས་	„ *pa-sang.*
Saturday,	„ སྤེན་པ་	„ *pen-pa.*
Sunday,	གཟའ་ཉི་མ་	„ *nyi-ma.*
Day, of the Week,	གཟའ་	„
Sun,	ཉི་མ་	*nyi-ma.*
Stars,	སྐར་མ་	*kar-ma.*

This year,	ད་ལོ་	*d'a-lo.*
Next year,	ཕྱི་ལོ་	*ch'i-lo.*
Last year,	ན་ནིང་། ན་སྙིང་།	*na-ning.*

PRONOUNS.

Pronouns are declined like nouns.

Personal Pronouns.

I. general term ང་ *nga,* ང་རང་ *nga-rang ;* humble term བདག་ *dag.*

Thou, you. ཁྱོད་ *k'yö ;* ཁྱོད་རང་ *k'yö-rang ;* hon. ཁྱེད་ *k'ye ;* ཁྱེད་རང་ *k'ye-rang* and ཁྱེན་

He. ཁོ་ *k'o,* ཁོ་རང་ *k'o-rang ;* hon. ཁོང་ *k'ong.*

She. མོ་ *mo.*

The plural of all the above, except མོ་ she, is formed in the usual way, as ང་ plural ང་ཚོ་ often heard *ngan-ts'o ;* ཁོ་ཚོ་ often heard *k'on-ts'o ;* ཁྱེད་ཚོ་ often heard, *k'yen-ts'o.*

In conversation personal pronouns are frequently omitted in cases where their omission will cause no ambiguity.

Possessive Pronouns.

These are naturally formed from the genitive case of personal pronouns according to the general method of declension, but in addition to this ཁྱོད། ཁོ། and མོ་ form the possessive by affixing རེའི་ *re,* thus : **your, yours** ཁྱོད་རེའི་ *k'yö-re,* etc., or རང་གི་ *rang-g'i.*

The possessive pronouns can either precede, or follow the noun to which they refer.

This is my book.	འདི་ངའི་དཔེ་ཆ་རེད།	*Di ngài pe-ch'a re.*
This book is mine.	དཔེ་ཆ་འདི་ངའི་རེད།	*Pe-ch'a di ngài re.*

རང་གི་ *rang-g'i* is also used as a possessive pronoun, and according to the context may mean your, yours ; his ; her, hers ; their, theirs. **My, mine ; our, ours** are more usually expressed by ངའི། ང་རང་གི། ང་ཚོའི། ང་རང་ཚོའི་

Ex : **They have gone back to their own country,** ཁོ་ཚོ་རང་གི་ལུང་པ་ལ་ལོག་སོང་། *k'on-ts'o rang-g'i lung-pa la log song.*

In our native land, ང་རང་ཚོའི་ཕ་ཡུལ་ལ་ *nga-rang ts'ö-i p'a-yül la.*

Bring your own gun, རང་གི་མི་མདའ་འཁྱེར་ཤོག་ *ran g'i men-da k'yer-sho.*

Demonstrative Pronouns are འདི་ *di,* **this**; emphatic འདི་ནི་ *di ni,* **this very;** དེ་ *d'e,* **that**; ཕ་གི་ *p'a-g'i,* **that, yonder**; མ(ར་)གི་ *ma-g'i* **that down there**; ཡ་གི་ *ya-g'i,* **that up there.**

Of these only འདི་ and དེ་ are declinable, making their plural in the usual way: འདི་ཚོ་ *di-ts'o,* **these,** often heard *din-ts'o ;* and དེ་ཚོ་ *d'e-ts'o,* **those,** often heard *den-ts'o.*

Relative Pronouns. The only relative pronouns in colloquial use are གང་ *g'ang,* **what,** and ག་རེ་ **which.**

Ex : **Can you read what I have written?** ངས་གང་བྲིས་པ་དེ་ཁྱོད་རང་ཀློག་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ། *nge g'ang dr'i-pa d'e k'yö-rang lo t'ub g'i re d'a.*

But this sentence can also be rendered in the manner explained below ངས་ཡི་གེ་བྲིས་པ་དེ་ཁྱོད་རང་ཀློག་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ། *nge yi-g'e dr'i-pe d'e k'yö-rang lo t'ub g'i re d'a.*

The general method of expressing relative sentences is to merge the relative pronoun into the verb, and either by adding མཁན་ *k'en* to the root of the verb form a verbal noun, or else to use the participle of the verb as a verbal adjective.

We will first give some examples of the use of མཁན་

The man who killed the Lama, བླ་མ་བསད་མཁན་མི་དེ་ *la-ma se-k'en mi d'e,* which may be translated **the Lama-killer.**

Now note how the order of the words must be preserved to give the sense required, for, the Lama who killed the man, is བླ་མ་བསད་མཁན་དེ་ *la-ma se-k'en d'e,* which may be translated the Lama man-killer.

The people who dwell in that house are wicked, ཁང་པ་དེའི་ནང་ལ་བསྡད་མཁན་ཚོ་ངན་པ་རེད་ *k'ang-pa d'e-i nang-la de-k'en ts'o ngen-pa re.*

The man who stole my hat has run away, ངའི་ཞྭ་མོ་རྐུ་མཁན་(མི་)དེ་བྲོས་སོང་། *ngà-i zha-mo ku-k'en (mi) d'e dr'ö song.*

We will now give some **examples of the Participle** used adjectively to express relativeness.

This is the house that Ts'ering built, འདི་ཚེ་རིང་གིས་བཟོས་པའི་ཁང་པ་རེད། *di ts'ering g'i zö-pe k'ang-pa re.*

Note, བཟོས་པའི་ used as an adjective and preceding the noun it qualifies is in the genitive case, according to the rule of adjectives preceding nouns, and the sentence may be translated **This is Ts'ering's built house,** "built" being turned into an adjective.

Again: This is the cat that killed the rat that lived in the house that Ts'ering built. ཚེ་རིང་གིས་བཟོས་པའི་ཁང་པའི་ནང་ལ་ཡོད་པའི་ཙི་ཙི་དེ་བསད་མཁན་ཞི་མི་འདི་རེད་ *ts'e ring g'i zö-pài k'ang-pài nang-la yö-pài tsi-tsi d'e se-k'en zhi mi di re.*

Which may be translated: This is the killer-cat of the dweller-mouse in Ts'ering's built-house.

Or, as Rev. G. Sandberg states, the whole sentence may be regarded as a gigantic adjective qualifying "cat."

More Examples. The man who was killed is my brother, མི་བསད་པ་དེ་ངའི་སྤུན་རེད། *mi se-pa d'e ngài pün re.*

བསད་པ་ *se-pa,* here used as an adjective, follows its noun and so is in the nominative case = the killed-man was my brother.

The husband of the woman whom you saw is the head-man of this place.= She by you seen-woman's husband is head-man of this place, ཁྱོད་རེས་མཐོང་བའི་སྐྱེས་དམན་དེའི་ཁྱོ་ག་ས་ཆ་འདིའི་འགོ་པ་རེད། *k'yö-re t'ong-wài kye-men d'e-i k'yo-g'a sa-ch'a di-i go-pa re.*

The ring which you bought, ཁྱོད་རང་གིས་ཉོས་པའི་ཚིགས་ཁོག་ *k'yo-rang g'i nyö-pà-i ts'ig-k'og.*

The boy to whom you gave a present. ཁྱེན་གྱིས་གསོལ་རས་གནང་བའི་ཕྲུ་གུ་དེ་ *k'yen-g'yi sö-re nang-wai-tr'u-g'u d'e.*

The letter which I received. ང་ལ་འབྱོར་བའི་ཡི་གེ་དེ་ *nga la jor-wai yi-g'e d'e.*

Interrogative Pronouns, are སུ་ *su,* who, **which;** གང་ *g'ang,* ག་རེ་ *g'a-re,* or ཅི་ *chi,* **what which.** (See chapter on interrogatives in general).

Definite and Indefinite Pronouns, the more common are:—

All, whole, ཚང་མ་ *ts'ang-ma;* ཐམས་ཅད་ *t'am-che;* གང་ག་ *g'ang-g'a.*

Each, every, རེ་ *re;* རེ་རེ་ *re-re.*

Some, ཁ་ཤས་ *k'a-she.*

Other, གཞན་ *zhen;* and *zhen-pa, zhem-ma;* ཡན་པ་ *yen-pa.*

Any one, སུ་ཞིག་ *su-shig;* སུ་ཡང་ *su-yang;* with verb in negative= **no-one.**

Anything, གང་ཡང་ *g'ang-yang,* with verb in negative=**nothing.**

Same, འདི་རང་ *di-rang,* or དེ་རང་ *d'e-rang.*

THE AUXILIARY VERB "TO BE."

There are four more auxiliary verbs "to be," *viz*:— ཡིན་པ་ *yin-pa;* རེད་པ་ *re-pa;* [1]ཡོད་པ་ *yö-pa,* or ཡོད་བ་ *yö-wa,* and འདུག་པ་ *dug-pa.*

These verbs are auxiliary to each other, and it is by combinations of them that the past tenses are formed. Without the help of other verbs these auxiliary verbs can only be very inadequately conjugated.

The **present tense indicative mood** of all the above verbs are simply the root of the verb, with its personal pronoun. Ex:

Singular.		*Plural.*	
ང་····ཡོད་	I am.	ང་ཚོ་····ཡོད་	we are.
ཁྱོད་འདུག་	thou art.	ཁྱོད་ཚོ་འདུག་	you are.
ཁོ་འདུག་	he is.	ཁོ་ཚོ་འདུག་	they are.

Note.—re རེད་ is seldom heard for the 1st person.

[1] *Note.*—There are other verbs for "to be" used in literary Tibetan, but they do not come into the scope of this work.

The **Past Tense** is—

Singular.			*Singular.*	
ང་ཡོད་པ་ཡིན་	I was.	or	ང་ཡིན་པ་ཡིན་	(pron.) *nga yin-pa yin.*
ཁྱོད་ཡོད་པ་རེད་	thou wert.		ཁྱོད་ཡིན་པ་རེད་	
ཁོ་ཡོད་པ་རེད་	he was.		ཁོ་ཡིན་པ་རེད་	
Plural.			*Plural.*	
ང་ཚོ་ཡོད་པ་ཡིན་	we were.	or	ང་ཚོ་ཡིན་པ་ཡིན་	
ཁྱོད་ཚོ་ཡོད་པ་རེད་	you were.		ཁྱོད་ཚོ་ཡིན་པ་རེད་	
ཁོ་ཚོ་ཡོད་པ་རེད་	they were.		ཁོ་ཚོ་ཡིན་པ་རེད་	

Note.—As the auxiliary verbs come last in the sentence in Tibetan, these examples must not be taken as they stand, but as suggestions of their use at the end of sentences. R.

In both these forms the final syllable is sometimes heard ཡིན་ for all persons.

The beer was good.	ཆང་དེ་ཡག་པོ་འདུག།	*ch'ang d'e yag-pŏ dug.*
Who was it?	སུ་ཡིན་པ་རེད།	*su yin-pa re.*
At that time I was a child.	དེའི་དུས་སུ་ང་ཕྲུ་གུ་ཡིན།	*d'e-i d'üsunga tr'u-g'u yin.*
I was at Phari.	ང་ཕག་རི་ལ་ཡོད་པ་ཡིན།	*Nga p'a-ri la-yŏ-pa yin.*

He has brought these from Sikhim. ཁོས་འདི་ཚོ་འབྲས་ལྗོངས་ནས་འཁྱེར་ཡོང་ང་རེད། *k'ö din-ts'o dren-jong ne k'yer yong-nga re.*

The future Tense is rendered by ཡོང་བ་ *yong-wa,* **to come,** *viz:* ཡོང་གི་ཡིན་ for 1st person, and ཡོང་གི་རེད་ for the 2nd and 3rd persons.

I will be a merchant.	ང་ཚོང་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།	*nga ts'ong-pa che g'i yin.*
He will be my servant.	ཁོ་ངའི་གཡོག་པོ་ཡོང་གི་རེད་	*k'o ngài yog-pŏ yong g'i re.*

The Imperative mood is seldom used except as an auxiliary, but when it is used alone, may be rendered by བྱེད་ *che,* or "*jhe,*" meaning "do."

Don't be wicked. ངན་པ་མ་བྱེད་ *ngen-pa ma che.*

CONJUGATION OF VERBS.

Indicative Mood.

Present Tense. སྟེར་བ་ *ter-wa,* **to give.**

Singular.

I give	ངས་སྟེར་གྱི་ཡོད།	*nge ter g'i yö.*
You give	ཁྱོད་ཀྱིས་སྟེར་གྱི་འདུག	*k'yö g'i ter g'i dug.*
He gives	ཁོས་སྟེར་གྱི་འདུག	*k'ö ter g'i dug.*
She gives.	མོས་སྟེར་གྱི་འདུག	*mö ter g'i dug.*

Plural.

We give	ང་ཚོས་སྟེར་གྱི་ཡོད།	*nga-ts'ö ter g'i yö.*
You give	ཁྱོད་ཚོས་སྟེར་གྱི་འདུག	*k'yö-ts'ö ter g'i dug.*
They give.	ཁོ་ཚོས་སྟེར་གྱི་འདུག།	*k'o-ts'ö ter g'i dug.*

It will be seen that only the 1st person is expressed by ཡོད་, and in many verbs འདུག is used in the 1st person also. Ex:

I am sick	ང་ན་གྱི་འདུག	*nga na g'i dug.*
I am hungry	ང་ལྟོགས་གྱི་འདུག	*nga to g'i dug.*
I am thirsty	ང་ཁ་སྐོམ་གྱི་འདུག	*nga k'a kom g'i dug.*
I am cold	ང་གྲང་གི་འདུག།	*nga dr'ang g'i dug,* etc.

In the colloquial in such sentences, as :—

Such dogs are scare in Tibet, one sometimes hears *"p'ö lung-pa la k'yi din-dra köm-pô yong"; 'yong'* being the future, but this is pure loose slang and not correct.

Imperfect Tense. སྡོད་པ་ *dö-pa,* **to sit, live, dwell,** etc.

Singular.

I was sitting	ང་བསྡད་པ་ཡིན།	*nga de-pa yin.*
You were sitting	ཁྱོད་བསྡད་པ་ཡིན།	*k'yö de-pa yin, or re.*
He was sitting	ཁོ་བསྡད་སོང་།	*k'o de song.*

Plural.

We were sitting	ང་ཚོ་བསྡད་པ་ཡིན།	*nga-ts'o de-pa yin.*

You were sitting.	ཁྱོད་ཚོ་བསྡད་པ་རེད།	*k'yö ts'o de pa re.*
They were sitting.	ཁོ་ཚོ་བསྡད་པ་རེད།	*k'on-ts'o de-pa re.*

Past Tense བྱེད་པ་ *che-pa.* **to do, to act.**

Singular.

I did.	ངས་བྱས་པ་ཡིན།	*nge che-pa yin.*
You did.[1]	ཁྱོད་ཀྱིས་བྱས་པ་རེད།	*k'yö-kyi che pa re.*
He did.	ཁོས་བྱས་པ་རེད།	*k'ö che pa-re.*

Pural.

We did.	ང་ཚོས་བྱས་པ་ཡིན།	*nga ts'ö che-pa yin.*
You did.	ཁྱོད་ཚོས་བྱས་པ་རེད།	*k'yö ts'ö che-pa re.*
They did.	ཁོ་ཚོས་བྱས་པ་རེད།	*k'on-tsö che-pa re.*

The Past Tense can also be rendered by affixing སོང་ *song* to the root of the verb for all persons "*nge che song,*" I did; "*k'on-tsö che song,*" they did.

Some verbs take བྱུང་ *chung* or *ch'ung,* instead of *song;* practise will teac this. བྱུང་ is very seldom used with the 1st person. One hears ང་ལ་ཐོབ་བྱུང་། *nga la t'ob ch'ung,* I got, or obtained; ངས་མཐོང་བྱུང་། I have seen.

In some cases འདུག་ *dug,* affixed to the root expresses the Past Tense, as:—

He has arrived ཁོ་སླེབས་འདུག་ *k'o leb dug.*

One also hears སོང་འདུག་ 'as' ཤི་སོང་འདུག་ *shi song dug,* is, or are dead.

When **Completion of an action** is to be expressed the verb ཚར་བ་ **to finish, to complete,** is affixed to the root of the verb referred to, and a sort of compound verb is thus formed. Ex.:

When I have eaten my food ཁ་ལག་ཟས་ཚར་ནས་ *k'a-la ze ts'ar ne.*

Now it is done ད་བྱས་ཚར་སོང་། *d'a che ts'ar song.*

ཡོད་ affixed the root of verbs is also heard for Past Tense. Ex.:

---

[1] ཡིན་ is also heard with 2nd and 3rd persons sometimes.

Which gun have you brought? ཁྱོད་རང་སྨན་མདའ་ག་གི་འཁྱེར་ཡོད། *k'yö-rang men-da g'a-gi k'yer yö.*

Future Tense. རྡུང་བ་ *dung-wa*, to beat.

Singular.	*Plural.*
I shall beat ངས་རྡུང་གི་ཡིན།	ང་ཚོས་རྡུང་གི་ཡིན་ *nga-ts'ö dung g'i yin.*
You will beat ཁྱོད་ཀྱིས་རྡུང་གི་རེད།	ཁྱོད་ཚོས་རྡུང་གི་རེད་ *k'yö-ts'ö dung g'i re.*
He will beat ཁོས་རྡུང་གི་རེད།	ཁོ་ཚོས་རྡུང་གི་རེད་ *k'on-ts'ö dung g'i re.*

The Future Tense is also made by affixing ཡོང་ *yong,* to the root of the verb for all persons; ཁོས་རྡུང་ཡོང་། he will beat; ངས་རྡུང་ཡོང་། I will beat.

Imperative Mood. སྐོར་བ་རྒྱབ་པ་ *kor-a gyab-pa,* **to turn round.** སྐོར་བ་རྒྱབ་ཤོག་ *kor-a gyab shig.* (colloquial).

ཤོག་ and ཅིག་ are the imperative signs denoting an order, but except in emphatic orders may be omitted. Ex.:

Get up ཡར་ལོང་ *yar-long*; **don't go** མ་འགྲོ་ *man-dro;* **don't do it** མ་བྱེད་ *ma che.*

བྱེད་ **to do,** is sometimes used as an imperative sign. Ex:—**don't forget** མ་བརྗེད་པ་བྱེད་ *ma je-pa che.*

Some verbs form irregular Imperative Mood. For example:—

To bring	འཁྱེར་བ་	Imp. Mood.	འཁྱེར་ཤོག	*k'yer-sho.*
To get up	ཡར་ལང་བ་	,, ,,	ཡང་ལོང་།	*yar long.*
To come	ཡོང་བ་	,, ,,	ཤོག	*sho.*
To go	འགྲོ་བ་	,, ,,	རྒྱུག་ or སོང་	*gyug,* or *song.*

Using the Imperative Mood politely the ཤོག་ is naturally omitted and an honorific verb used. The words རོགས་གནང་ *ro-nang* and རོགས་བྱེད་ *ro-che,* both meaning **please** are in use. ཕེབ་རོགས་གནང་། *p'eb ro-nang,* **please come.**

The affix ཨ་ *a,* is used with the Imperative among familiars, and must be

translated **do,** "do wait a little," or "wait a bit will you." ཏོག་ཙོ་སྒུག་ཨ། *tog-tso gu a.*

The Potential, or Conditional Mood may be said to be lacking. Such sentences as "I may give" are turned to "perhaps I shall give." གཅིག་བྱེད་ན་ངས་སྟེར་གྱི་ཡིན། *chig che na* (perhaps) *nge ter g'i yin,* or the sentence is rendered conditional by the insertion of other words denoting uncertainty or probability.

In conditional clause dependant on subjunctive sentences the verb in the conditional clauses is simply expressed by the Past Tense. Ex.:

If it were white I would have bought it. དེ་དཀར་པོ་ཡིན་ན་ང་ཉོ་དགོས་བསམས་སོང་། *d'e kar-pö yin-na nga nyo gö sam song.*

If you had not told lies I would have forgiven you. ཁྱོད་རང་གིས་ཀྱག་རྫུན་མ་བཤད་ན་ངས་ཁྱོད་ལ་དགོངས་པ་བསྟེར་བ་ཡོད། *k'yö-rang g'i kyag-dzün ma she na nge kyö la gong-pa ter-wa yö.*

Under this heading come such sentences, as: If I had acquaintances here I should be happy. In such sentences the conditional clause is best expressed by the Future Tense of ཡོང་བ་ to come.

ས་ཆ་འདི་རུ་ངོ་ཤེས་པའི་མི་ཡོད་ན་སེམས་སྐྱིད་པོ་ཡོང་གི་རེད། *sa-ch'a di-ru ngo she pài mi yö na sem kyi-pö yöng g'i re,* or even in sentences such as: **that would be good.** དེ་ཡག་པོ་ཡོང་གི་རེད་ *d'e yag-pö yong g'i re.*

Where the English "should" can be altered to "ought," "need," etc., the Tibetan verb དགོས་པ་ *gö-pa,* meaning **must, ought, need,** etc., is employed in Tibetan.

You should give him 5 Rupees. ཁྱོད་རང་ཁོ་ལ་རྒྱ་ཊམ་ལྔ་སྟེར་དགོས། *k'yö-rang k'o la gya-tram nga ter gö.*

What should be done? ག་རང་བྱེད་དགོས་ *g'ang che gö.*

Where "could" can be altered to "are able" the Tibetan verb ཐུབ་པ་ *t'ub-pa* (or other verbs meaning "to be able") is employed in Tibetan. Ex.:

If you tried hard you could do it. སྙིང་རུས་བྱེད་ན་ཐུབ་གྱི་རེད་ *nying-rü che na t'ub g'i re.*

Sentences expressing a wish, or hope, do not properly come under this mood, but such sentences are expressed by affixing ཤོག་ **come,** to the Infinitive Mood of the verb.

May you obtain happiness ཁྱོད་ལ་བདེ་བ་ཐོབ་པར་ཤོག་ *k'yö la de-wa t'ob-par sho.*

Subjunctive Mood is very simple. Affix ན་ *na,* **if,** to every tense as required. The Present Tense is the root of the verb alone with ན་ affixed. Ex.:

If you give ཁྱོད་རང་གིས་སྟེར་ན་ *k'yö-rang g'i ter na.*

Future Tense, **If I shall come** ང་ཡོང་ན་ *nga yong-na.*

Past Tense, **If he had done** ཁོས་བྱས་པ་ཡིན་ན་ *k'ö che-pa yin na.*

Infinitive Mood ལབ་པ་ *lab-pa,* **to speak, say.**

Participles. Participial sentences are expressed in many ways. Examples are here given :—

A man dying of hunger will eat anything. ལྟོགས་ནས་ཤི་འགྲོ་ཡོད་པའི་མི་ཅིག་གིས་ག་རེ་ཡིན་ནའང་ཟ་གྱི་རེད།

A stone rolling from the sky. ནམ་མཁའ་ནས་སྒྲིལ་བའི་རྡོ་ཅིག *nam-k'a ne dril-wài do chig.*

In the above two examples the Present Participle is used adjectively, is placed before the noun it qualifies and is in the Genitive Case.

No one will believe a lying man ཀྱག་རྫུན་བཤད་མཁན་མི་ལ་སུ་ཡང་ཡིད་ཆེས་མི་ཡོང་། *kyag-dzün she-k'en mi la su-yang yi ch'e mi yong.*

A barking dog awoke me. ཁྱི་ཧབ་མཁན་ཅིག་གིས་ང་གཉིད་སད་སོང་། *k'yi hab-k'en chig g'i nga nyi se song.*

In the above two examples the Present Participle, which in English is used as an adjective, is rendered in Tibetan by affixing མཁན་ *k'en,* to the root of the verb and joining the subject to the verb, so forming a sort of compound verbal noun.

Where in English we use the Present Participle as a noun, Tibetans more properly use a Supine. Ex.:

Begging is wrong སློང་ཡ་ཡག་པོ་མ་རེད་ *long-ya yag-pó ma-re.*

The Infinite is used for the Present Participle in sentences like **I saw the soldier throwing stones** ངས་དམག་མིས་རྡོ་རྒྱབ་པ་མཐོང་བྱུང་། *nge mag-mi do gyab-pa t'ong chung.*

The Present Participle is formed very frequently by affixing ནས་ *ne*, to the root of the verb, this is one of the most commonly recurring uses of the Participle, and is used in all sentences which in English commence with the Present Participle. Ex.:

Thinking the man would beat me I ran away. མི་དེས་ང་ལ་རྡུང་ཡོང་བསམ་ནས་ ང་བྲོས་པ་ཡིན། *mi d'e nga la dung yong sam ne, nga dr'ö-pa yin.*

Roaring loudly the tiger charged down the hill སྟག་དེ་སྐད་ཆེན་པོ་རྒྱབ་ནས་ རི་ནས་མར་རྒྱུག་སོང་། *ta d'e ke ch'em-pó gyab-ne ri ne mar gyug song.*

This Participle in ནས་ is also largely used in connecting clauses where in English we would use conjunctions, the Tibetan language being very poor in conjunctions. Ex.:

Saddle the mule and bring him here དྲེ་ལ་སྒ་རྒྱབ་ནས་འཁྲིད་ཤོག

For the use of the Participle in relative sentences, see Relative Pronouns. There is very little difference in form, or use, between the Past Participle and the Present Participle. Examples: Use of Past Participle :—

A book printed in gold letters གསེར་ཆུས་པར་རྒྱབ་པའི་དཔེ་ཆ་ཅིག *ser-ch'ü par gyab-pài pe-ch'a chig.*

The woman, frightened at his words, cried སྐྱེས་དམན་དེ་ཁོའི་སྐད་ཆ་ལ་ཞེད་ནས་ངུས་སོང་། *kye-men d'e k'ö-i ke-ch'a la zhe ne ngü song.*

The official having summoned the head-men consulted with them. དཔོན་པོས་ འགོ་པ་ཚོ་བཀུག་ནས་གྲོས་བྱས་སོང་། *pön-pö go-pa ts'o kug ne dr'ö che song.*

Then the merchant having made a good profit departed. དེ་ནས་ཚོང་དཔོན་དེ་ཁེ་

བཟང་ཡག་པོ་ཐོབ་ནས་ལང་སོང་། *d'e-ne ts'ong-pön de k'eb-zang yag-pó t'ob ne lang song.*

A well written letter ཡི་གེ་ཡག་པོ་བྲིས་པ་ཅིག *yi-g'e yag-pó dr'i-pa chig.*

Gerunds.—(By, in, on, while, with Present Participle). Their form will be seen from the examples given.

On seeing me he took off his hat. ང་མཐོང་ནས་ཞྭ་མོ་ཕྱིས་སོང་། *nga t'ong ne zha-mo pi song.*

In dismounting from his horse he fell to the ground. རྟ་ནས་མར་བབ་དུས་ས་ལ་འགྱེལ་སོང་། *ta ne mar b'ab d'ü sa la gyel song.*

By working hard you will have finished by midday. ལས་ཀ་ཧུར་པོ་བྱེད་ན་ཉིན་གུང་ལ་ཚར་ཡོང་། *le-ka hur-pó che na nyin-g'ung la ts'ar yong.*

While eating your meal you can tell me the news, (col.) ཁ་ལག་ཟ་གིའི་ཟ་གིའི་ང་ལ་ལབ་གྱིའི་ལབ་གྱིའི་བྱེད། *k'a-la za-gi za-gi nga la lab-gi lab-gi che.*

Supines are formed by affixing ལ་ *la;* ཡ་ *ya;* (ཡག་ལ་ *ya-la*) or གྱུ *gyu* to the root of the verb.

It is a sin to drink wine ཆང་འཐུང་ཡ་དེ་སྡིག་པ་རེད་ *ch'ang t'ung-ya d'e dig-pa re.*

He has gone to get the milk ཁོ་འོ་མ་ལེན་ལ་སོང་། *k'o o-ma len-la song.*

In sentences such as "tell him to come" the supine is not employed. A Tibetan says "tell him come" ཁོ་ལ་ཤོག་ལབ། (colloquial, otherwise ཟློབ་) *k'o la sho lab.*

Notes on different aids to conjugation. To express imminence, where in English we use "just," "going," or "just going." འགྲོ་བ་ *dro wa* "**to go**" is attached to the root of the verb qualified.

He is going to die ཤི་འགྲོ་འདུག *shi-dro dug.*

He is just coming བསླེབ་འགྲོ་འདུག *leb-dro dug.*

NEGATIVES.

The particles མ། མི། མེད། མིན། employed with a verb express negation.

མི་ is generally employed with the Present Tense and is the only particle used with འདུག་པ་

He is not coming ཁོ་ཡོང་གི་མི་འདུག *k'o yong g'i min-dug.*

You are not working ཁྱོད་རང་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག *k'yö-rang le-ka che g'i min-dug.*

I am not sick ང་ན་གྱི་མི་འདུག *nga na g'i min-dug.*

Sometimes it is heard in front of the verb when an auxiliary is not employed, as: མི་ཤེས་ *mi she,* for ངས་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག *ngà shin-g'i min-dug.* **I don't know.**

མ་ is employed with Past Tenses (and with the verb རེད་པ་ **to be,** in all tenses).

He has not come ཁོ་བསླེབས་མ་སོང་། *k'o leb ma song.*

I have not obtained ང་ལ་ཐོབ་མ་བྱུང་། *nga la t'ob ma chung.*

She has never been མོ་འགྲོས་མ་མྱོང་བ་རེད། *mo dro ma nyung-wa re.*

If I had not given ངས་མ་སྟེར་པ་ཡིན་ན་ *nge ma ter-pa yin na.*

མེད། མིན་ or མེན་ are employed with the Future Tense.

I will not give ང་སྟེར་གྱི་མེན་ *nga ter g'i men* or ང་སྟེར་མི་ཡོང་། *nga ter mi yong.*

She will not stay མོ་སྡོད་ཀྱི་མེད། *mo dö-g'i me.*

He will not come ཁོ་ཡོང་གི་མེད། *k'o yong-g'i me.*

མི་ is also heard with Future Tenses, as :—

He will not give ཁོས་སྟེར་མི་ཡོང་། *k'ö ter mi yong.*

The Imperative Mood is formed by prefixing མ་ to the root (not to the Imperative Mood) of the verb, as :—མ་ཡོང་ **don't come**; མ་འགྲོ་ **don't go,** etc.

To express the negation in an adjective, which is expressed in English by the

initial syllables **un, in, im,** etc., meaning **not, no,** the particles མ། མི་ are in Tibetan placed immediately before the adjective. Ex.:

Unlike	མི་གཅིག་པ་	*mi chig-pa.*	**Unripe**	མ་སྨིན་པ་	*ma min-pa.*
Unfit	མི་འོས་པ་	*mi ö-pa.*	**Incorrect**	མ་དག་པ་	*ma d'ag-pa.*
Unclean	མི་གཙང་བ་	*mi tsang-wa.*	**Unaccustomed**	མ་གོམས་པ་	*ma g'om-pa.*
Impossible	མི་སྲིད་པ་	*mi si-pa.*	**Unbroken**	མ་ཆག་པ་	*ma ch'ag-pa.*

All such adjectives which in English terminate in "**less,**" meaning "**devoid of,**" and such as have "**im,**" "**in,**" "**un,**" etc., for their initial syllable and terminate in "**able,**" or "**ible**" conveying the sense of "not having," are formed in Tibetan by placing the Participle མེད་པ་ *me-pa,* "**not having**" immediately after the adjective. མེད་པ་ can be contracted into མེད་ Ex.:

Profitless	ཁེ་མེད་པ་	*k'e me-pa.*
Lawless	ཁྲིམས་མེད་པ་	*tr'im me-pa.*
Innumerable	གྲངས་མེད་	*dr'ang-me.*
Shameless	ངོ་ཚ་མེད་པ་	*ngo-ts'a me-pa.*
Immeasurable	དཔག་མེད་	*pag-me.*

In books the termination "**less**" is often expressed by བྲལ་ *dr'al,* meaning "separated from," "devoid of," as: སྡིག་བྲལ་ *dig-dr'al,* **sinless**; འཇིགས་བྲལ་ *jig-dr'al,* **fearless**; etc., but this is not heard much in the colloquial.

There is a tendency, where possible, to avoid negative adjectives and to put the verb in the negative instead. Ex.:

It is uncertain	ཏན་བདེན་ཡོད་བ་མ་རེད་	*ten-den yö-wa ma-re.*
It is unimportant.	རྩ་ཆེན་པོ་ཡོད་བ་མ་རེད་	*tsa ch'en-pó yö-wa ma-re.*

INTERROGATIVES.

When there is no Interrogative Pronoun in a sentence the query is denoted by reduplicating the final letter of the auxiliary, used to form the tense of the verb, and affixing to that letter a silent མ་ *ma.* Consequently the interrogative

sign of འདུག་ is གས་ pronounced "*g'a*" and similarly with the other auxiliaries.

རེད་ and ཡོད་ requiring དས་ *d'a;* ཡིན་ requiring ནས་ *na,* sometimes heard *nam;* and བྱུང་། ཡོང་། སོང་། and མྱོང་ requiring ངས་ *nga.* Note that མྱོང་ *nyung* is only used in the sense of **ever,** or with a negative as **never.**

Ex: Have you ever been to Lhasa? ལྷ་ས་ལ་ཕེབས་མྱོང་ངས། *Lhasa la p'eb nyung nga.* མྱོང་ pron. "*nyung.*"

I have never been to Lhasa ལྷ་ས་ལ་འགྲོ་མ་མྱོང་། *Lhasa la dro ma nyung.*

Will he come? or, is he coming? ཁོ་ཡོང་གི་རེད་དས་ *k'o yong g'i re d'a.*

Isn't it good? ཡག་པོ་མི་འདུག་གས་ *yag-pó min-dug-g'a.*

The interrogative sign པས་ can be used instead of "*d'a,*" "*na,*" "*nga*" or "*g'a.*"

Will you come? ཁྱེད་ཡོང་གི་ཡིན་པས། *k'yö yong g'i yin pe.*

Will he come? ཁོ་ཡོང་གི་རེད་པས་ *k'o yong g'i re pe.*

Naturally when there is an interrogative pronoun in a sentence any further word or syllable of query can be dispensed with, but the above mentioned interrogative signs are often employed even when an interrogative pronoun is present. (?)

Ex: "**Where are you going**" can be rendered in common talk ག་པ་འགྲོ་གི་ཡིན་ནས། ག་པར་འགྲོ་གི་ཡིན། or even ག་པ་འགྲོ་གི། or ག་པ་འགྲོ་གས། with an interrogative tone of voice.

In the colloquial one hears the interrogation expressed by inserting "*eh*" before the verb, or

Ex: **Is it good** *yag-pó eh yö,* or *yag-pó ei yö.* (Kham talk, sometimes heard even in C. T.)

ADVERBS.

Adverbs need very little explanation. As they will be found in the vocabulary there is no need to enumerate them here.

In the colloquial adjectives are used as adverbs. Ex:

Yag-pó. ཡག་པོ་ **good.** **Doing well** ཡག་པོ་བྱེད་ནས་ *yag-pó che-ne.*

Gyög-pó མགྱོགས་པོ་ **fast. Come quickly!** མགྱོགས་པོ་ཤོག་ *gyog-pó sho.*

The correct grammatical way to form such adverbs is to affix ར་ "r" to the final particle of the adjective, as: མགྱོགས་པོར་ *gyag-por*, **quickly**, etc., but in the colloquial this rule is not adhered to.

CONJUNCTIONS.

The Tibetan language is very poor in conjunctions, and adopts a gerundial or participial formation to obviate the difficulty, thus, such a sentence, as "The child was afraid because it was dark" would be rendered in Tibetan "It being dark the child was afraid" མུན་པ་ནག་པོ་ཡོད་པ་དང་ཕྲུ་གུ་ཞེད་སོང་། or again "As you did not obey me I shall dismiss you." Would be rendered "You not having obeyed me I shall dismiss you." ཁྱོད་རང་ངའི་ཁ་ལ་མ་ཉན་པས་ངས་ཁྱོད་ལ་དགོངས་བ་བསྐྱེར་གྱི་ཡིན།

The following conjunctions are in common use.

དང་ *d'ang* = **and** ཡིན་ན་ཡང་ or ནའང་ *yin-na-yang* = **nevertheless.**

ཡང་ *yang*, ཀྱང་ *kyang* = **also, although,** ཡང་ན་ *yang-na* = **or.**

ཡང་ན་……ཡང་ན་ *yang-na* ... *yang-na* = **either...or.**

དེ་ནས་ *d'e-ne* = **then, after that.**

འོ་ན་ *o-na* = **then, well.** གལ་སྲིད་ *g'àl-si* = **if.**

Ex: Many men and animals have died མི་དང་སེམས་ཅན་མང་པོ་ཤི་སོང་། *mi d'ang sem-chen mang-pó shi song.*

Although it was raining heavily nevertheless he set out ཆར་པ་མང་པོ་བབ་ན་ཡང་ཁོ་ཐོན་སོང་། *ch'ar-pa mang-pó b'ab na yang k'o t'ön song.*

Either you must pay me or you must go to prison ཡང་ན་ཁྱོད་རང་དངུལ་སྟེར་དགོས་གི་རེད་ཡང་ན་བཙོན་ལ་འགྲོ་དགོས་གི་རེད། *yang na k'yö-rang ngül ter gó-g'i-re, yang na tsön la dro gó-gi-re.*

Exercises

on

Colloquial Tibetan.

Brief Orders, etc.

WORDS.

To come. ཡོང་བ། *yong-wa.* Imperative mood ཤོག་ *sho.*

„ (hon.) ཕེབ་པ། *p'eb-pa.*

To go. འགྲོ་བ། *dro-wa.* (2) Imperative mood སོང་ *song* or རྒྱུག་ *gyug.*

„ (hon.) ཕེབ་པ། *p'eb-pa,* ཆིབས་རྒྱུ་གནང་བ། *ch'ib-gyu nang-wa.*

To do, or make. བྱེད་པ་ *che-pa;* (hon.) གནང་བ་ *nang-wa;* མཛད་པ་ *dze-pa.*

To tell, or speak. ལབ་པ་ *lab-pa;* (hon.) གསུང་བ་ *sung-wa.*

To sit, or dwell. སྡོད་པ་ *dö-pa;* བསྡད་པ་ *de-pa;* (hon.) བཞུགས་པ་ *zhug-pa.*

Here. འདི་རུ་ *di-ru,* colloquially *de.*

Away. ཕར་ *p'ar,* **to-day** དེ་རིང་ *te-ring,* (*d'e-ring.*)

Inside. ནང་ལ་ *nang-la,* **outside** ཕྱི་ལ་ *ch'i-la.*

SENTENCES.

Come here!	འདི་རུ་ཤོག	*di-ru sho,* (col.) *de sho.*
„ „ (hon.)	འདི་རུ་ཕེབ།	*di-ru p'eb.*
Go away!	ཕར་རྒྱུག	*p'ar gyub.*
Please go now.	ད་ཁྱེད་རང་ཕེབ་རོག་གནང་།	*d'a k'ye-rang p'eb ro nang.*
Go outside!	ཕྱི་ལ་རྒྱུག	*ch'i la gyug.*
Do not go inside	ནང་ལ་མ་འགྲོ	*nang la man dro.*

Tell him to come here.	ཁོ་ལ་འདི་རུ་ཤོག་ལབ།	*k'o la di-ru sho lab.*
Do not come to-day.	དེ་རིང་མ་ཡོང་།	*d'e-ring ma yong.*
What did he say?	ཁོས་གང་ལབ་པ་རེད།	*k'ö g'ang lab-pa re.*
„ „ „ (hon.)	ཁོང་གིས་ག་རེ་གསུངས་པ་རེད།	*k'ong g'i g'a-re sung-pa re.*
I will go to-day.	ང་དེ་རིང་འགྲོ་གི་ཡིན།	*nga d'e-ring dro-g'i yin.*
What are you doing?	ཁྱོད་གང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།	*k'yö g'ang che g'i yö.*

Note—(1) The Negative Imperative of *yong-wa* is མ་ཡོང་ *ma yong*; not མ་ཤོག (2) The Negative Imperative of *dro-wa* is མ་འགྲོ་ pronounced *man dro* not མ་སོང་ or མ་རྒྱུག

WORDS.

To get up.	ཡར་ལང་བ། Imp. ལོང་།	*yar lang-wa;* Imp. *long.*
Speach, talk.	སྐད་ཆ། (hon.) གསུང་སྐད།	*ke-ch'a;* (hon.) *sung-ke.*
To talk.	ལབ་པ། (hon.) གསུང་བ།	*lab-pa;* (hon.) *sung-wa.*
Language.	སྐད།	*ke.*
India.	རྒྱ་གར།	*gya-g'ar.*
Slow, slowly.	ག་ལེ།	*g'a-le.*
Quick, quickly.	མགྱོགས་པོ།	*gyog-pö.*
Tea.	ཇ། (hon.) གསོལ་ཇ།	*j'a, cha.* (hon.) *sö-j'a.*
To call.	སྐད་བཏང་བ། Imp. ཐོངས་ or ཏོང་།	*ke tang-wa,* Imp. *t'ong.*
To know.	ཤེས་པ། (hon.) མཁྱེན་པ།	*she-pa* (hon.) *k'yen-pa.*
To understand.	ཧ་གོ་བ། (hon.) མཁྱེན་པ།	*ha-g'o-wa;* (hon.) *k'yen-pa.*

SENTENCES.

Get up!	ཡར་ལོང་། (hon.) ཡར་བཞང་།	*yar long;* (hon.) *yar zhang.*
Sit down!	བསྡོད། (hon.) བཞུགས།	*dö;* (hon.) *zhu.*
Speak in Hindustani.	རྒྱ་གར་སྐད་ལ་ལབ།	*gya-g'ar ke la lab.*
Don't make so much noise.	སྐད་འདི་འདྲ་མ་རྒྱབ།	*ke din-dra ma gyab.*
Don't talk so loud.	སྐད་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་མ་རྒྱབ།	*ke ch'em-pö din-dra ma gyab.*

Speak very slowly.	ག་ལེ་ག་ལེ་ལབ།	*g'a-le g'a-le lab.*
Go quickly.	མགྱོགས་པོ་རྒྱུག	*gyog-pö gyug.*
Make some tea.	ཇ་ཏོག་ཙོ་བཟོས།	*j'a tog-tso zö.*
Call (to) him.	ཁོ་ལ་སྐད་བཏང་།	*k'o la ke tang.*
He is calling.	ཁོས་སྐད་བཏང་གི་འདུག	*k'ö ke tang g'i dug.*
He is getting up.	ཁོ་ཡར་ལང་གི་འདུག	*k'o yar lang g'i dug.*
Do you know?	ཁྱེད་རང་ཤེས་གི་འདུག་གས།	*k'yö-rang shin g'i dug g'a.*
I do not know.	ངས་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག	*ngä shin g'i min dug.*
Have you understood?	ཁྱེད་རང་ཧ་གོ་སོང་ངམ།	*k'yö-rang ha-g'o song nga.*
Do you understand.	ཁྱེད་རང་ཧ་གོ་གི་འདུག་གས།	*k'yö-rang ha-g'o g'i dug-g'a.*

WORDS.

To give.	སྟེར་བ། (hon.) གནང་བ།	*ter-wa* (hon.) *nang-wa.*
Pen, or pencil.	སྨྱུ་གུ།	*nyu-g'u.*
Please.	རོགས་གནང་། རོགས་བྱེད།	*ro-nang, ro-che.*
Water.	ཆུ། (hon.) ཆབ།	*ch'u,* (hon.) *ch'ab.*
Hot; cold.	ཚ་པོ། གྲང་མོ།	*ts'a-pö, dr'ang-mö.*
To carry.	འཁྱེར་བ། Imp. Mood ཁྱེར་ཤོག	*k'yer-wa,* Imp. *k'yer-sho.*
To throw.	དབྱུག་པ། རྒྱབ་པ།	*yug-pa ; gyab-pa.*
Thing.	ཅ་ལག། སྤྱད་ལག།	*cha-lag, che-lag.*
Meat.	ཤ། (hon.) གསོལ་ཚིགས།	*sha,* (hon.) *sö-ts'ig.*
Pay.	གླ། ཕོགས།	*la ; p'og.*
Box.	སྒམ།	*gam.*
Stone.	རྡོ་	*do.*

SENTENCES.

Give me a pen please.	ང་ལ་སྨྱུ་གུ་གཅིག་གནང་རོགས་གནང་།	*nga la nyu-g'u chig nang ro-nang.*
Bring some hot water.	ཆུ་ཚ་པོ་ཏོག་ཙ་འཁྱེར་ཤོག	*ch'u ts'a-pö tog-tse k'yer sho.*

Throw this away.	འདི་ཕར་དབྱུག	*di p'ar yug.*
Take these things away.	ཅ་ལག་འདི་ཚོ་ཕར་འཁྱེར།	*cha-lag din-ts'o p'ar k'yer.*
That will do.	ད་འགྲིག་སོང་། ད་ཡོང་།	*d'a drig song; d'a yong* col. often "*ta drig-a,*" "*ta yong-a.*"
Buy some meat to-day.	དེ་རིང་ཤ་ཏོག་ཙེ་ཉོས།	*d'e-ring sha tog-tse nyö.*
Give him his pay.	ཁོ་ལ་གླ་སྤྲེར།	*k'o la la ter.*
Carry these boxes upstairs.	སྒམ་འདི་ཚོ་སྟེང་ཐོག་ལ་འཁྱེར་འགྲོ	*gam din-ts'o teng-t'og la k'yer dro.*
Don't throw stones!	རྡོ་མ་དབྱུག། རྡོ་མ་རྒྱབ།	*do ma yug, do ma gyab.*
Put the meat in the box.	ཤ་དེ་སྒམ་གྱི་ནང་ལ་བཅུག	*sha d'e gam g'i nang la chug.*
Give me some cold water.	ང་ལ་ཆུ་གྲང་མོ་སྤྲེར་ (or འཁྱེར་ཤོག)	*nga la ch'u dr'ang-mö ter,* (or *k'yer-sho*).
Come to-morrow morning.	སང་ཞོགས་གས་ཤོག	*sang zho-g'e sho.*

WORDS.

In front.	གདོང་ལ། སྔོན་ལ།	*dong-la, ngen-la.*
Behind.	གཞུག་ལ། རྗེས་ལ།	*zhug-la, je-la.*
Care.	བརྟན་པོ།	*ten-pö.*
Door.	སྒོ།	*go.*
To shut.	རྒྱབ་པ།	*gyab-pa.*
To open.	འབྱེད་པ།	*che-pa, ch'e-pa.*
To wait.	སྒུག་པ། (hon.) བཞུགས་པ།	*gug-pa,* (hon.) *zhug-pa.*
A little.	ཏོག་ཙོ། ཏོག་ཙེ།	*tog-tso, tog-tse.*
To-morrow.	སང་ཉིན། སང་།	*sang-nyin, sang.*

SENTENCES.

Go on in front of me.	ཁྱོད་རང་ངའི་སྔོན་ལ་རྒྱུག	*k'yö-rang ngài ngen-la gyug.*
Come on behind.	ཁྱོད་རང་གཞུག་ལ་ཤོག	*k'yö-rang zhu-la sho.*

Make haste.	ཁྱེད་རང་མགྱོགས་པོ་བྱེད།	*k'yö-rang gyog-pó che.*
Tell him to go away.	ཁོ་ལ་ཕར་རྒྱུག་ལབ།	*k'o la p'ar gyug lab.*
Take care.	བརྟན་པོ་བྱེད། རིག་པ་སྒྲིམ།	*ten-pó che ; rig-pa drim.*
Shut the door.	སྒོ་དེ་རྒྱབ།	*go d'e gyab.*
Open this door a little.	སྒོ་འདི་ཏོག་ཙོ་ཕྱེ།	*go di tog-tso ch'e.*
Wait here.	འདི་རུ་སྒུག	*di-ru gug.*
Wait a little. (hon.)	ཁྱེད་རང་ཏོག་ཙོ་བཞུགས་ཨ།	*k'ye-rang tog-tso zhu a.*
Wait outside.	ཕྱི་ལོགས་ལ་སྒུག	*ch'i lo-la gug.*
Do you live here?	ཁྱེད་འདི་རུ་སྡོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö di-ru de g'i yö d'a.*
He will come tomorrow.	ཁོ་སང་ཉིན་ཡོང་གི་རེད།	*k'o sang-nyi yong g'i re.*
The door is shut.	སྒོ་རྒྱབ་ཚར་འདུག།	(2) *go gyab ts'ar dug.*

Note.—(1) ཤིག *Shig* is the sign of the imperative mood, which can be used or not according to taste; it is said to be seldom omitted in an order from Lhasa. It is perementory and should not be used to an equal, or official. (2) འདི་ *the* or more properly *this*, is often omitted. ཚར་ *ts'ar* really means *finished.*

Simple Questions and Answers.

WORDS.

Tuesday.	གཟའ་མིག་དམར།	*za mig-mar.*
Who?	སུ།	*su.*
Man.	མི།	*mi.*
Girl.	བུ་མོ།	*b'u-mó.*
To know, (a person.)	ངོ་ཤེས་པ།	*ngo she-pa.*
Idle.	ལེ་ལོ།	*le-lo.*
House.	ཁང་པ། (hon.) བཞུགས་ས།	*k'ang-pa,* (hon.) *zhug-sa.*
Which.	གང་གི།	*g'ang-g'i.*
Country.	ལུང་པ།	*lung-pa.*

SENTENCES.

When will you come?	ཁྱོད་ག་དུས་ཡོང་གི་ཡིན།	*k'yö g'a-d'ü yong g'i yin.*
I will come on Tuesday.	ང་གཟའ་མིག་དམར་ལ་ཡོང་གི་ཡིན།	*nga za mig-mar la yong g'i yin.*
Who is that man?	མི་དེ་སུ་རེད།	*mi d'e su re.*
I do not know.	ངས་ཤེས་ཀྱི་མེད།	*nge shin g'i me.*
Do you know that girl?	ཁྱོད་རང་བུ་མོ་དེ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö-rang b'u-mó d'e. ngo-shin g'i yö d'a.*
I do not know her.	ངས་མོ་ངོ་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག	*nge mo ngo shin g'i min-dug.*
Is that a good man?	མི་དེ་ཡག་པོ་རེད་དམ།	*mi d'e yag-pó re d'a?*

No, he is a very idle man.	ལགས་ཡག་པོ་མ་རེད། མི་དེ་ལེ་ལོ་ཆེན་པོ་རེད།	*la yag-pó ma re, mi d'e le-lo ch'en-pó re.*
Which is your house?	ཁྱོད་རེའི་ཁང་པ་གང་གི་ཡིན།	*kyö-re k'ang-pa g'ang-g'i yin.*
That house yonder is mine.	ཕ་གི་ཁང་པ་དེ་ངའི་རེད།	*p'a-g'i k'ang-pa d'e ngài re.*
Where do you live?	ཁྱོད་ག་པ་སྡོད་ཀྱི་ཡོད།	*k'yö g'a-pa dö g'i yö.*
I live in Sikkim.	ང་འབྲས་ལྗོང་ལུང་པ་ལ་སྡོད་ཀྱི་ཡོད།	*nga dren-jong lung-pa la dö g'i yö.*

WORDS.

"To have," "to possess," "to belong," are expressed in Tibetan by one of the verbs "to be;" *i.e.*, is there to you=have you; it is of me=it belongs to me; the dative or genitive case being used as necessary.

Umbrella.	ཉི་གདུགས།	*nyi-dug.*
Letters, or a lettter.	ཡི་གེ།	*yi-g'e.*
To write.	འབྲི་བ།	*dr'i-wa.*
To read.	ཀློག་པ།	*log-pa.*
Tibet.	བོད། བོད་ཡུལ།	*b'ö, b'ö-yül.*
Foreign.	ཕྱི་གླིང་།	*ch'i-ling,* also *p'i-ling.*
India.	རྒྱ་གར།	*gya-g'ar.*

Note.—The interrogative signs, བས། དམ། ངམ། etc., are generally left out when there is an interrogative word in the sentence, such as སུ་ **who,** གང་ or ག་རེ་ **what,** etc.

SENTENCES.

Have you an umbrella?	ཁྱོད་ལ་ཉི་གདུགས་ཡོད་པས།	*k'yö la nyi-dug yö pa.*
Can you write?	ཁྱོད་རང་ཡི་གེ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö-rang yi-g'e dr'i shin. g'i yö d'a.*
Can you read?	ཁྱོད་རང་དཔེ་ཆ་ཀློག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö-rang pe-ch'a lo shin-g'i yö d'a.*
Who are you?	ཁྱོད་སུ་ཡིན། or རེད།	*k'yö su yin.*

Who was that man?	མི་དེ་སུ་ཡིན་པ་རེད།	*mi d'e su yin-pa re.*
I do not understand him.	ཁོས་བཤད་པ་དེ་ངས་ཧ་གོ་གི་མི་འདུག	*k'ö she-pa d'e nge ha-g'o g'i min-dug.*
What does he say?	ཁོས་གང་ཟེར་གྱི་འདུག	*k'ö g'ang zer g'i dug.*
Speak Tibetan.	བོད་སྐད་ལབ།	*b'ö-ke lab.*
Can you speak English?	ཁྱོད་རང་ཕྱི་གླིང་གི་སྐད་ལབ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö-rang ch'i-ling g'i ke lab shin g'i yö d'a.*
I know Hindustani well.	ང་རྒྱ་གར་སྐད་ཡག་པོ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།	*nga gya-g'ar ke yag-pó shin g'i yö.*
What is this called in Tibetan?	བོད་སྐད་ལ་འདི་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་རེད།	*b'ö-ke la di-la g'a-re zer g'i re.*
What is the Tibetan name for this?	བོད་སྐད་ལ་འདིའི་མིང་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད།	*b'ö-ke la di-i ming la g'a-re zer g'i yö.*

WORDS.

Bazaar.	ཁྲོམ།	*tr'om.*
Name.	མིང་། (hon.) མཚན་	*ming,* (hon.) *ts'en.*
Where.	ག་པ། ག་རུ།	*g'a-pa, g'a-ru.*
From where, whence.	ག་ནས། གང་ནས།	*g'a-ne, g'ang-ne.*
What.	ག་རེ། གང་།	*g'a-re, g'ang.*
When.	ག་དུས།	*g'a-d'ü.*
To say, to call, to name.	ཟེར་བ།	*zer-wa.*
How much, how many.	ག་ཚོད།	*g'a-ts'ö.*
Year, or age.	ལོ། (hon.) དགུང་ལོ།	*lo*; (hon.) *góng-lo.*
Monastery.	དགོན་པ།	*gön-pa, góm-pa.*

SENTENCES.

Where are you going?	ཁྱོད་ག་པ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*k'yö g'a-pa dro g'i yin.*

I am going to the Bazaar.	ང་ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*nga t'rom-la dro g'i yin.*
Where have you come from?	ཁྱོད་ག་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།	*k'yö g'a-ne yong-wa yin.*
I have come from Lhasa.	ང་ལྷ་ས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།	*nga lha-sa ne yong-wa yin.*
Where are you going. (hon.)	ཁྱེད་ག་པ་ཕེབ་ཀྱི་ཡིན།	*k'ye g'a-pa p'eb g'i yin.*
Where have you come from? (hon.)	ཁྱེད་ག་ནས་ཕེབས་པ་ཡིན།	*k'ye g'a-ne p'eb-pa yin.*
What is your name?	ཁྱོད་རང་གི་མིང་ལ་ག་རེ་ཟེར་གི་ཡོད་(པས)།	*k'yö-rang g'i ming la g'a-re zer g'i yö pe.*
My name is Tsering.	ངའི་མིང་ལ་ཚེ་རིང་ཟེར་གྱི་ཡོད།	*ngài ming-la ts'e-ring zer g'i yö.*
How old are you?	ཁྱོད་རང་ལོ་ག་ཚོད་ཡིན་པ།	*k'yö-rang lo g'a-ts'ö yin-pa.*
I am twenty-eight.	ང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙ་བརྒྱད་ཡིན།	*nga lo nyi-shu tsab gye yin*
Where have you been?	ཁྱོད་ག་པ་ཕྱིན་པ་ཡིན།	*k'yö g'a-pa ch'in-pa yin.*
I have been to the Gompa.	ང་དགོན་པ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།	*nga gôm-pa la ch'in-pa yin.*
Where has he gone?	ཁོ་ག་རུ་སོང་།	*k'o g'a-ru song.*

WORDS.

Beyond.	ཡན་ལ།	*yēn-la.*
Able, to be.	ཐུབ་པ། ཆོག་པ།	*t'ub-pa, chog-pa.*
To return, to come back.	ལོག་ཡོང་བ། ཚུར་ཡོང་བ།	*lo yong-wa, ts'ur yong-wa.*
Evening (of this day).	དོ་དགོང་།	*d'o-gong.*
We want, need; must.	དགོས་པ།	*gö-pa.*

SENTENCES.

Is this your child?	འདི་ཁྱོད་རའི་ཕྲུ་གུ་རེད་དས།	*di k'yö-rài tr'u-g'u re d'a.*
Have you ever been to Sikkim?	ཁྱོད་རང་འབྲས་ལྗོངས་ལུང་པ་ལ་འགྲོ་མྱོང་ངམ།	*k'yö-rang dren-jong lung-pa la dro nyung nga.*
„ (hon.)	ཁྱེད་རང་འབྲས་ལྗོངས་ལ་ཕེབས་མྱོང་ངམ།	*k'ye-rang dren-jong la p'eb nyung nga.*

No, I have never been to Sikkim.	ལགས་འབྲས་ལྗོངས་ལ་ནམ་ཡང་འགྲོ་མ་མྱོང་།	*la, dren-jong la nam-yang dro ma nyung.*
I have never been beyond this.	ང་འདིའི་ཡན་ལ་འགྲོ་མ་མྱོང་།	*nga di-i yen la dro ma nyung.*
When will you be able to go?	ཁྱོད་རང་ག་དུས་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་རེད།	*k'yö-rang g'a-d'ü dro t'ub g'i re.*
When will you come back?	ཁྱོད་རང་ག་དུས་ལོག་ (or ཚུར་) ཡོང་གི་ཡིན།	*k'yö-rang g'a-d'ü lo (or ts'u) yong g'i yin.*
I will come back this evening.	ང་དོ་དགོང་ལོག་ཡོང་གི་ཡིན།	*nga d'o-gong lo yong g'i yin.*
What do you want?	ཁྱོད་ག་རེ་དགོ་གི་རེད།	*k'yö g'a-re gö-g'i re.*
I want a book.	ང་ལ་དཔེ་ཆ་དགོ་གི་ཡོད།	*nga la pe-ch'a gö-g'i yö.*
(Hon.) **Whatever you want I will give you.**	ཁྱེད་ལ་ག་རེ་དགོས་པ་དེ་ངས་འབུལ་གྱི་ཡིན།	*k'ye la g'a-re gö-pa d'e, nge pü g'i yin.*

WORDS.

Price.	རིན། གོང་། རིན་གོང་།	*rin, g'ong, rin-g'ong.*
Dear, expensive.	གུས་པོ། གོང་ཆེན་པོ།	*g'ü-pó, g'ong ch'en-pó.*
Lie, a falsehood.	ཀྱག་རྫུན།	*kya(g)dzün.*
Truth.	སྐད་ཆ་དྲང་པོ།	*ke-ch'a dr'ang-pó.*
Body, or health.	གཟུགས་པོ། (hon.) སྐུ་གཟུགས།	*zug-pó,* (hon.) *ku-zug.*
Sir, or gentleman.	སྐུ་གཞོགས།	*ku-zhog.*
Kindness.	བཀའ་དྲིན།	*ka-dr'in.*
Well, happy.	བདེ་པོ།	*de-pó.*
Well, clear.	དྭངས་པོ། ཐང་པོ།	*d'ang-pó, t'ang-pó.*
Middling, also "never mind."	ཨའུ་རྩེ། ཨ་བོ་ཙོ།	*a-u-tse.*
News, (Lit: new talk.)	སྐད་ཆ་གསར་པ།	*ke-ch'a sar-pa.*

SENTENCES.

What is that?	དེ་ག་རེ་རེད།	*d'e g'a-re re.*
What is the price of this?	འདིའི་རིན་ག་ཚོད་རེད།	*di-i rin g'a-tsö re.*

That is very dear.	དེ་གོང་ཆེན་པོ་རེད།	*d'e g'ong ch'en-pô re.*
Is he speaking the truth?	ཁོས་སྐད་ཆ་དྲང་པོ་ལབ་ཀྱི་འདུག་གས།	*k'ö ke-ch'a dr'ang-pô lab g'i dug-g'a.*
No, he is not speaking the truth.	ཁོས་སྐད་ཆ་དྲང་པོ་ལབ་ཀྱི་མི་འདུག	*k'ö ke-ch'a dr'ang-pô lab g'i min-dug.*
He is telling awful lies or, **only lies.**	ཁོས་ཀྱག་རྫུན་ཤ་སྟག་བཤད་ཀྱི་འདུག	*k'ö kyag-dzün sha-she g'i dug.*
Is your health good?	ཁྱོད་རའི་གཟུགས་པོ་བདེ་པོ་ཡོད་དམ།	*k'yö-rài zug-pô de-pô yö d'a.*
(Hon.) do. do.	ཁྱེད་ཀྱི་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་ཡོད་དམ།	*k'ye ki ku-zug de-pô yö d'a.*
By your honour's kindness my health is good.	སྐུ་གཞོགས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་གཟུགས་པོ་ཐང་པོ་ཡོད།	*ku-zhog g'i ka-dr'in g'i zug-pô t'ang-pô yö.*
My health is middling.	གཟུགས་པོ་ཨའུ་ཙེ་རེད།	*zug-pô a-u-tse re.*
Is there any news to-day?	དེ་རིང་སྐད་ཆ་གསར་པ་གང་ཡང་འདུག་གས།	*d'e-ring ke-ch'a sar-pa g'ang-yang dug g'a.*

WORDS.

Business, reason, cause.	དོན། དོན་དག	*d'ön*, or *d'ön-d'a.*
Business, work.	ལས་ཀ། (hon.) ཕྱག་ལས།	*le-ka*, (hon.) *ch'ag-le.*
Inside.	ནང་ལ། or སྦུག་ལ།	*nang-la, bu-la.*
Wife, or woman.	སྐྱེས་དམན།	*kye-men.*
Wife, (hon.)	ལྕམ་སྐུ་གཞོགས།	*cham ku-shog.*
Husband.	ཁྱོ་ག།	*k'yo-g'a.*
To finish, to conclude.	ཚར་བ།	*ts'ar-wa.*
Same, alike.	གཅིག་པ།	*chig-pa.*
Difference.	ཁྱད།	*k'ye.*
No difference, alike.	ཁྱད་མེད། ཁྱད་ཡོད་བ་མ་རེད།	*k'ye-me, k'ye yö-wa ma-re.*

SENTENCES.

What have you come here for?	ཁྱོད་རང་འདི་རུ་ཡོངས་ནས་དོན་དག་ག་རེ་རེད།	*k'yö-rang di-ru yong ne d'ön-d'a g'a-re re.*
What is your business?	ཁྱོད་རའི་ལས་ཀ་ག་རེ་ཡིན།	*kyö-rai le-ka g'a-re yin.*
Can I go inside?	ང་ནང་ལ་འགྲོ་ཆོག་གི་རེད་པས།	*nga nang-la dro ch'o g'i re pe.*
Many thanks.	ཐུགས་རྗེ་ཆེ།	*t'ug-je-ch'e.*
Don't mention it, (not at all).	ལགས་དཔེ་སྲིད་པས།	*la pe s'i pe.*
Is that true?	སྐད་ཆ་དེ་བདེན་པ་རེད་དམ།	*ke-ch'a d'e den-pa re d'a.*
Have you a wife?	ཁྱོད་ལ་སྐྱེས་དམན་ཡོད་དམ།	*k'yö-la kye-men yö d'a.*
Have you a husband?	ཁྱོད་ལ་ཁྱོ་ག་ཡོད་དམ།	*k'yö la k'yö-g'a yö d'a.*
Has your wife any children?	ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེས་དམན་ལ་ཕྲུ་གུ་ཡོད་པས།	*k'yö ki kye men la pu-g'u yö pe.*
Is this his house?	འདི་ཁོ་རའི་ཁང་པ་རེད་པས།	*di k'o-rai k'ang-pa re pe.*
Have you finished writing letters?	ཁྱོད་རང་ཡི་གེ་བྲིས་ཚར་སོང་ངམ།	*k'yö-rang yi g'e dr'i ts'ar song nga.*
Do these two words mean the same?	སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་དོན་དག་གཅིག་པ་རེད་དམ།	*ke-ch'a di nyi d'ön-d'a chig-pa re d'a.*
Yes there is no difference.	ལགས་ཁྱད་ཡོད་པ་མ་རེད།	*la k'ye yö-wa ma-re.*
Then thanks, that will do for to-day.	འོ་ན་ཐུགས་རྗེ། ད་དེ་རིང་འགྲིག་ག་ or ཡོང་ང།	*o-na t'ug je, d'a d'e-ring drig-g'a,* or *yong-a.*

Time and Seasons.

VOCABULARY.

Hour, or o'clock.	ཆུ་ཚོད།	*ch'u-ts'ö.*
Watch, or clock.	ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ།	*ch'u-ts'ö k'or-lo.*
Day.	ཉིན། ཉི་མ། ཞག། ཞག་པོ།	*nyin, nyi-ma, zhag, zhag-pó.*
To-day.	དེ་རིང་།	*d'e-ring.*
Yesterday.	ཁེས་ས། ཁ་སང་།	*k'e-sa, k'a-sang.*
To-morrow.	སང་། སང་ཉིན།	*sang, sang-nyi.*
Day after to-morrow.	ནངས། གནངས་ཉིན།	*nang, nang-nyi.*
Three days ahead.	གཞེས།	*zhe.*
Day before yester-day.	ཁའི་ཉི་མ།	*k'ài nyi-ma.*
Midday, noon.	ཉིན་གུང་། ཉི་མ་ཕྱེད།	*nyin-g'ung, nyi-ma ch'e.*
Morning.	ཞོགས་གས། སྔ་དྲོ།	*zho-g'e ; nga-dr'o.*
Evening.	དགོང་མོ། ནུབ།	*gong-mo, nub, gong-d'a.*
Night.	མཚན། ནམ། ནམ་ནག།	*ts'en, nam, nam-nag.*
This evening.	དོ་དགོང་།	*d'o-gong.*
Last „	མདངས་དགོང་།	*dang-gong.*
Mid-night.	མཚན་གུང་།	*ts'en-g'ung.*
Sun rise.	ཉི་ཤར།	*nyi-shar.*
Sun set.	ཉི་ནུབ།	*nyi-nub.*
Dawn.	ཐོ་རངས། གནམ་ལང་།	*t'o-rang, nam-lang.*
Day break.	སྐྱ་ཟླ།	*kyam-da.*

Dusk.	ས་སྲིབ།	*sa-sib, sa-krib.*
Week.	བདུན་ཕྲག།	*dun tr'a.*
Month, moon.	ཟླ་བ།	*da-wa.*
Year.	ལོ།	*lo.*
This year.	ད་ལོ།	*d'a-lo.*
Next year.	ཕྱི་ལོ། དབ་གསོས།	*ch'i-lo ; d'ab-sö.*
Last year.	ན་ནིང་། ན་སྙིང་།	*na-ning, na-nying.*
Season, quarter.	ནམ་དུས།	*nam-d'ü.*
Spring.	དཔྱིད་ཀ།	*chi-ka.*
Summer.	དབྱར་ཀ།	*yar-ka.*
Autumn.	སྟོན་ཀ།	*tön-ka.*
Winter.	དགུན་ཀ།	*gün-ka.*
All day.	ཉིན་གང་།	*nyin-g'ang.*
Daily.	ཉིན་མ་རེ་བཞིན།	*nyi-ma re-zhin.*
"	ཉི་མ་རེ་རེ།	*nyi-ma re-re.*
Now-a-days.	དེང་སང་།	*d'eng-sang.*
Day and night.	ཉིན་མཚན།	*nyin-ts'en.*
Day of the week.	གཟའ།	*za.*
Sunday.	གཟའ་ཉི་མ།	" *nyi-ma.*
Monday.	" ཟླ་བ།	" *da-wa.*
Tuesday.	" མིག་དམར།	" *mig-mar.*
Wednesday	" ལྷག་པ།	" *lhag-pa.*
Thursday.	" ཕུར་བུ།	" *p'ur-b'u.* (and *pa.*)
Friday.	" པ་སངས།	" *pa-sang.*
Saturday.	" སྤེན་པ།	" *pen-pa.*
Date.	ཚེས་པ།	*ts'e-pa.*
Formerly.	སྔར། སྔོན་ལ། ཁ་སང་སྔ་མ།	*ngar ; ngön-la ; k'a-sang nga-ma* and *ngen-ma.*

Ago.	སྔ་མ་ .... ཕྱིན་ནས་	*nga ma (lo sum) ch'in ne.*
	སྔར་ .... སོང་།	*ngar (,, ,,) song.*
New Year.	ལོ་གསར།	*lo-sar.*
1st half of moon.	ཟླ་སྟོད།	*da-tö.*
2nd ,, ,, ,,	ཟླ་སྨད།	*da-me.*
Last day of a month.	ནམ་གང་།	*nam-g'ang.*

The year is divided into 12 lunar months which are numbered 1st, 2nd, etc. The system is much akin to the Chinese system, but is complicated. Occasionally a date in a month is left out. Occasionally there are two days of the same date in the same month. In 1902 Chinese New Year's day was on 8th February, Tibetan New Year's day was on 9th February.

SENTENCES.

What o'clock is it?	ཆུ་ཚོད་ག་ཚོད་རེད།	*ch'u-ts'ö g'a ts'ö re.*
It is about noon.	ཉི་མ་ཕྱེད་ཙམ་རེད།	*nyi-ma ch'e tsam re.*
It is half-past eight.	ཆུ་ཚོད་བརྒྱད་དང་ཕྱེད་ཀ་རེད།	*ch'u ts'ö gye d'ang ch'e-ka re.*
Has the sun risen?	ཉི་མ་ཤར་སོང་ངམ།	*nyi-ma shar song nga.*
The sun has set.	ཉི་མ་ནུབ་སོང་།	*nyi-ma nub song.*
There are 4 seasons in one year.	ལོ་གཅིག་ལ་ནམ་དུས་བཞི་ཡོད་བ་རེད།	*lo chig la nam d'ü zhi yö-wa re.*
In each season there are three months.	ནམ་དུས་རེ་ལ་ཟླ་བ་གསུམ་ཡོད་བ་རེད།	*nam-d'ü re la da-wa sum yö-wa re.*
What are the names of the seasons in Tibetan?	བོད་སྐད་ལ་ནམ་དུས་ཀྱི་མིང་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།	*b'ö-ke la nam-d'ü g'i ming la g'a-re zer g'i yö-wa re.*
What season is it now?	ད་ནམ་དུས་ག་རེ་རེད།	*d'a nam-d'ü g'a-re re.*
In summer the weather is warm, in winter cold.	དབྱར་ཀ་ལ་ནམ་དྲོ་པོ་རེད། དགུན་ཀ་ལ་གྲང་མོ་རེད།	*yar-ka la nam dr'o-pó re, gün-ka la dr'ang-mó re.*
In a day and night combined there are 24 hours.	ཉིན་མཚན་སྡོམས་ནས་ཆུ་ཚོད་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ཡོད་པ་རེད།	*nyin-ts'en dom ne ch'u ts'ö nyi-shu tsab zhi yö-wa re.*
In the fourth month there are 29 days.	ཟླ་བ་བཞི་པའི་ནང་ལ་ཉི་མ་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ཡོད་པ་རེད།	*da-wa zhi-pài nang-la nyi-ma nyi-shu tsa gu yö-wa re.*

In each of the other 11 months there are 30 days.	གཞན་ཟླ་བ་བཅུ་གཅིག་ལ་ཞག་པོ་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་ཡོད་པ་རེད།	*zhen da-wa chug-chig la zhag-pŏ sum-chu t'am-pa yö-wa re.*
What is the date to-day?	དེ་རིང་ཚེས་པ་ག་རེ་རེད།	*d'e-ring ts'e-pa g'a-re re.*
What is the day of the week to-day?	དེ་རིང་གཟའ་ག་རེ་རེད།	*d'e-ring za g'a-re re.*
To-day is the 5th day of the 7th moon.	དེ་རིང་ཟླ་བ་བདུན་པའི་ཚེས་ལྔ་རེད།	*d'e ring da-wa dün-pài ts'e nga re.*
In spring green grass shoots and agricultural work is done.	དཔྱིད་ཀ་ལ་རྩ་སྔོན་པོ་སྐྱེ་གི་འདུག །སོ་ནམས་ཡང་བྱེད་ཀྱི་འདུག	*chi-ka la tsa ngön-pŏ kye g'i dug, so-nam yang che g'i dug.*
In autumn the crops are cut.	སྟོན་ཀ་ལ་བཙས་མ་རྔ་གི་འདུག	*tön-ka la tse-ma nga g'i dug.*
Was the harvest in Tibet good last year.	ན་ནིང་བོད་ལ་སྟོན་ཐོག་ཡག་པོ་བྱུང་སོང་ངས།	*na-ning b'ö la tön-t'og yag-pŏ ch'ung song nga.*
As it has rained so much this year the crops will not be good.	ད་ལོ་ཆར་པ་མང་པོ་བབ་ཙང་ལོ་ཐོག་ཡག་པོ་ཡོང་གི་མ་རེད།	*d'a-lo ch'ar-pa mang-pŏ b'ab tsang, lo-t'og yag-pŏ yong g'i ma-re.*
At New Year's time in Lhasa there are great festivities.	ལྷ་ས་ལ་ལོ་གསར་གྱི་སྐབས་ལ་ལྟད་མོ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།	*lha-sa la lo-sar g'i g'ang la te-mŏ ch'em pŏ yö-wa re.*
You needn't come to-day, come to-morrow.	ཁྱེད་རང་དེ་རིང་ཡོང་མི་དགོས། སང་ཉིན་ཤོག	*k'yö-rang d'e-ring yong mi gö, sang-nyi sho.*
If he doesn't come this evening he will early to-morrow morning.	ཁོ་དོ་དགོང་མ་ཡོང་ན་སང་ཞོགས་སྔ་པོ་ནས་ཡོང་གི་རེད།	*k'o d'o-gong ma yong na sang zho nga-pŏ ne yong g'i re.*
At midday I will eat my food.	ཉིན་གུང་ལ་ང་ཁ་ལག་ཟ་གི་ཡིན།	*nyin-g'ung la nga k'a-la za g'i yin.*
You cannot go to-day it will rain all day.	ཁྱེད་རང་དེ་རིང་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག །ཉིན་གང་ཆར་པ་རྒྱབ་ཀྱི་ཡིན།	*k'yö-rang d'e-ring dro t'ub g'i min-dug, nyin g'ang ch'ar-pa gyab g'i yin.*

The man who came a few days ago went away to-day.	ཁ་སང་བསླེབས་མཁན་དེ་དེ་རིང་ ཕྱིན་སོང་།	*k'a-sang leb-k'en d'e d'e-ring ch'in song.*
Four years ago my brother died.	ངའི་སྤུན་གྲོངས་ནས་ལོ་བཞི་སོང་།	*ngai pün dr'ong ne lo zhi song.*
In two years I shall go to China.	ལོ་གཉིས་ཀྱི་གཞུག་ལ་ང་རྒྱ་ནག ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*lo nyi g'i zhu la nga gya-nag la dro g'i yin.*
I have been in this place 3 months.	ང་ས་ཆ་འདི་རུ་བསླེབས་ནས་ཟླ་ བ་གསུམ་སོང་།	*nga sa-ch'a di-ru leb ne da-wa sum song.*
In summer the days are very long, from sunrise to dark there are 16 hours.	དབྱར་ཀ་ལ་ཉི་མ་རིང་པོ་རིང་པོ་ རེད། གནམ་ལངས་ནས་ ས་མ་སྲིབ་བར་ལ་ ཆུ་ཚོད་ བཅུ་དྲུག་ཡོད་བ་རེད།	*yar-ka la nyi-ma ring-pó ring-pó re, nam lang ne, sa ma hrib b'ar la, ch'u-ts'ö chu-dr'ug yö-wa re.*
Now-a-days many Tibetan merchants go to Calcutta, formerly few went.	དེང་སང་བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་མང་པོ་ཀ ལི་ཀ ཏ་ལ་ འགྲོ་གི་འདུག །སྔ་མ་ཉུང་ཉུང་ཕྱིན་སོང་།	*d'eng-sang b'ö g'i ts'ong-pa mang-pó ka-le ka-ta la dro-g'i dug, nga-ma nyung nyung ch'in song.*

The Weather.

VOCABULARY.

Weather, sky.	གནམ།	*nam.*
Rain.	ཆར་པ།	*ch'ar-pa.*
Rain, to.	ཆར་པ་འབབ་པ།(and རྒྱབ་པ་)	*ch'ar-pa bab-pa, (and gyab-pa).*
Snow.	ཁ་བ། གངས།	*k'a-wa, g'ang.*
To snow.	ཁ་བ་ or གངས་འབབ་པ།	*k'a-wa,* or *g'ang bab-pa.*
Hail.	སེར་བ།	*ser-a.*
To hail.	སེར་བ་རྒྱབ་པ།	*ser-a gyab-pa.*
Wind.	རླུང་། ལྷག་པ།	*lung, lhag-pa.*
To blow.	རླུང་ or ལྷག་པ་རྒྱབ་པ།	*lung* (or, *lhag-pa*) *gyab-pa.*
Thunder.	འབྲུག་སྐད་ verb, with རྒྱབ་པ།	*drug-ke,* (verb with *gyab-pa*).
Lightning.	གློག་ verb, with རྒྱབ་པ།	*lo,* (verb with *gyab-pa*).
Rainbow.	འཇའ།	*ja.*
Ice, also to freeze.	ཁྱགས་པ།	*k'yag-pa.*
To thaw, melt.	བཞུ་བ།	*zhü-wa.*
Sun.	ཉི་མ།	*nyi-ma.*
Moon.	ཟླ་བ།	*da-wa.*
Hot.	ཚ་བ། ཚ་པོ།	*ts'a-wa, ts'a-pó.*
Cold.	གྲང་མོ།	*dr'ang-mó.*
Warm, pleasant.	དྲོ་པོ།	*dr'o-pó.*
Cloud.	སྤྲིན་པ་	*trin-pa.*

Mist.	རྨུགས་པ།	*mug-pa.*
Damp, adj.	རློན་པ། noun ཞ་ཚན།	*löm-pa,* noun *zha-ts'en.*
Dew.	ཟིལ་བ་ or པ།	*zi-pa.*
To cease.	འཆད་པ།	*ch'e-pa.*
Dark.	མུན་ནག་ནག་པོ།	*mün-nag nag-pô.*
Light.	འོད་དཀར་པོ།	*ö kar-pô.*
Mud.	རྫབ།	*dzab.*

SENTENCES.

What sort of weather is it to-day?	དེ་རིང་གནམ་གང་འདྲ་འདུག	*d'e-ring nam g'ang-dra-dug.*
The sun is shining hot.	ཉི་མ་ཚ་པོ་སྟོན་གྱི་འདུག	*nyi-ma ts'a-pô tön g'i dug.*
It is raining.	ཆར་པ་འབབ་ཀྱི་འདུག	*ch'ar-pa bab-g'i dug.*
Is it warm or cold at Lhassa at this season?	དེང་སང་ལྷ་ས་ལ་གནམ་དྲོ་པོ་ཡོད་པ་རེད་དམ་གྲང་མོ་ཡོད་པ་རེད།	*d'eng-sang lha-sa la nam dr'o-pô yö-wa re d'a, dr'ang-mô yö-wa re.*
In the early morning it is very cold.	ཞོགས་གས་སྔ་པོ་ལ་གནམ་གྲང་མོ་གྲང་མོ་འདུག	*zho-g'e nga-pô la nam dr'ang-mô dr'ang-mô dug.*
Is there much snow on the pass?	ལ་ལ་གངས་མང་པོ་འདུག་གས།	*la la g'ang mang-pô dug g'a.*
The snow has all melted.	གངས་ཚང་མ་བཞུ་ཚར་སོང་ (or འདུག)	*g'ang ts'ang-ma zhü t'sar song,* (or *dug*).
All the snow having melted the road is dreadfully muddy.	གངས་ཚང་མ་བཞུ(ས་)ནས་ལམ་ཀ་ལ་རྫབ་ཞེད་སྣག་ཡོད་པ་རེད།	*g'ang ts'ang-ma zhü ne lam-ka la dzab zhe-tra yö-wa re.*
The rain has stopped now.	ད་ཆར་པ་ཆད་སོང་།	*d'a ch'ar-pa ch'e song.*
It is clearing up.	ད་གནམ་ཡག་པོ་སྟོན་འགྲོ་འདུག	*d'a nam yag-pô tön dro dug.*
At night it freezes very hard.	མཚན་ལ་ཁྱགས་པ་མང་པོ་ཆགས་ཀྱི་འདུག	*ts'en la k'yag-pa mang-pô ch'ag g'i dug.*

The lake is entirely frozen.	མཚོ་ལ་ཆུ་ཚང་མ་ཁྱགས་པ་ ཆགས་སོང་། or འདུག	*ts'o la ch'u ts'ang-ma k'yag-pa ch'ag song,* or *dug.*
Is the ice thick?	ཁྱགས་པ་འཐུག་པོ་རེད་པས།	*k'yag-pa t'ug-pô re pe.*
Awful wind-storms blow on the pass.	ལ་ལ་རླུང་ཚུབ་ཞེད་སྣག་རྒྱབ་ཀྱི་ འདུག	*la la lung-ts'ub zhe-trag gyab g'i dug.*
Did you hear the thunder?	ཁྱོད་རང་འབྲུག་སྐད་གོ་བྱུང་ངམ།	*k'yö-rang drug-ke g'o ch'ung nga,* (or *nyung ngam*).
There was much lightning.	གློག་གཡོ་མ་སུ་རྒྱབ་སོང་།	*log yo-ma-su gyab song.*
The sky is very cloudy.	གནམ་སྤྲིན་པས་ཁྱིབ་འདུག	*nam trin-pe t'ib dug.*
There was a mist all round.	ཕན་ཚུན་ལ་དྨུགས་པ་ཡོད་པ་རེད།	*p'en-ts'ün la mug-pa yö-wa re.*
From what quarters does the wind blow?	ལྷག་པ་ཕྱོགས་ག་ནས་རྒྱབ་ཀྱི་ འདུག	*lhag-pa ch'o g'a-ne gyab g'i dug.*
I am freezing. (*i.e.*, feel cold.)	ང་འཁྱགས་ཀྱི་འདུག	*nga k'ya g'i dug.*
I am very cold.	ངའི་གཟུགས་པོ་གྲང་གི་འདུག	*ngà-i zug-pô dr'ang g'i dug.*
Will it be moon-light to-night.	དོ་དགོང་མཚན་ལ་ཟླ་དཀར་ཡོད་ པ་རེད་དམ།	*d'o-gong ts'en la da-kar yö-wa re d'a.*
No, it will be very dark.	ལགས་མ་རེད། མུན་ནག་ནག་པོ་ ཡོད་པ་རེད།	*la ma-re, mün-nag nag-pô yö-wa re.*
The sun is about to rise, it will soon be light.	ཉི་མ་ཤར་འགྲོ་འདུག་མགྱོགས་ པོ་འོད་ གསལ་པོ་ཡོང་གི་ རེད།	*nyi-ma shar dro dug, gyog-pô ö sel-pô yong g'i re.*
A heavy dew fell last night.	མདངས་དགོང་མཚན་ལ་ཟིལ་པ་ མང་པོ་བབ་འདུག	*dang-gong ts'en la zi-pa mang-pô b'ab dug.*
At Phari in winter the snow falls very heavy.	ཕག་རི་ ལ་ དགུན་ཀའི་དུས་སུ་ གངས་གཡོ་མ་སུ་འབབ་ཀྱི་ འདུག	*p'a-ri la gün-kài d'ü-su g'ang yo-ma-su bab g'i dug.*
What dreadful wea-ther!	འདི་འདྲའི་སྡུག་གནམ་ལ།	*din-dràì dug-nam la.*
What a fine day!	འདི་འདྲའི་གནམ་ཡག་ག་ལ།	*din-dràì nam ya-ga la.*

Relations.

VOCABULARY.

Father.	པ། ཨ་པ། (hon.) ཡབ།	*p'a, a-p'a,* (hon.) *yab.*
Mother.	མ། ཨ་མ། (hon.) ཡུམ།	*ma, a-ma,* (hon.) *yum.*
Brother, (general term.)	སྤུན་ (hon.) སྐུ་མཆེད།	*pün,* (hon.) *kum-ch'e.*
Brother, elder.	ཨ་ཇོ།	*a-j'o.*
„ younger.	ནུ་བོ།	*nu-o.*
Sister, elder.	ཨ་ཆེ།	*a-ch'e.*
„ younger.	ནུ་མོ།	*nu-mo.*
Son, boy.	བུ། (hon.) སྲས།	*b'u,* (hon.) *se.*
Daughter, girl.	བུ་མོ། (hon.) སྲས་མོ།	*b'u-mó,* (hon.) *se-mó.*
Husband.	ཁྱོ་ག།	*k'yo-g'a.*
Wife, or women.	སྐྱེས་དམན། (hon.) ལྷ་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་	*kye-men,* (hon.) *lha-cham ku-zhog.*
Nephew.	ཚ་བོ།	*ts'a-o.*
Niece.	ཚ་མོ།	*ts'a-mo.*
Child, or children.	ཕྲུ་གུ། བུ་གུ། (hon.) སྲས།	*tr'u-g'u, pu-g'u,* (hon.) *se.*
Children.	ཨ་བ།	*a-wa,* vul. *pi-ts'a.*
Uncle, paternal.	ཨ་ཁུ།	*a-k'u.*
„ maternal.	ཨ་ཞང་།	*a-zhang.*
Aunt, maternal.	སྲུ་མོ།	*su-mo.*
„ paternal.	ཨ་ནེ།	*a-ne, a-ni.*

Grand father.	པོ།	*po.*
„ mother.	མོ།	*mo.*
„ son.	ཚ་བོ།	*ts'a-o.*
„ daughter.	ཚ་མོ།	*ts' a-mo.*
Daughter-in-law.	མནའ་མ།	*na-ma.*
Son-in-law.	མག་པ།	*mag-pa.*
Old man.	རྒད་པོ།	*gà-pó.*
„ woman.	རྒད་མོ།	*gà-mó.*
Elder.	རྒན་པ།	*gen-pa.*
Younger.	གཞོན་པ། ཆུང་བ།	*zhön-pa, ch'ung-wa.*
Same age.	ན་འདྲ། (hon.) དགོངས་འདྲ།	*nan-dra,* (hon.) *gong-dra.*
Adopted son.	གསོས་བུ།	*sö-b'u.*
Family.	ནང་མི། མི་ཚང་།	*nang-mi, mi-ts'ang.*

SENTENCES.

Where is your father?	ཁྱོད་རའི་ཨ་ཕ་ག་པ་ཡོད།	*k'yö-ràï a-p'a g'a-pa yö.*
(Hon.) **Where is your father?**	ཁྱེད་ཀྱི་ཡབ་ག་པ་ཡོད།	*k'ye-kyi yab g'a-pa yö.*
Please ask your mother to come here. (hon.)	ཁྱེད་ཀྱི་ཡུམ་ལ་འདི་རུ་ཕེབ་ཞུ་རོགས་གནང་།	*kye-kyi yum la di-ru p'eb zhu ro-nang.*
How many brothers have you?	ཁྱོད་ལ་སྤུན་ག་ཚོད་ཡོད།	*k'yö la pün g'a-ts'ö yö.*
His elder sister is beautiful.	ཁོའི་ཨ་ཆེ་མཛེས་པོ་རེད།	*k'ö-i a-ch'e dze-pó re.*
The Minister's wife has given birth to a son.	བཀའ་བློན་གྱི་ལྷ་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ལ་སྲས་ཅིག་འཁྲུངས་པ་རེད།	*ka-lön g'i lha-cham ku-zho la se chig tr'ung-pa re.*
In Tibet the wives (women) do all the house work.	བོད་ལུང་པ་ལ་སྐྱེས་དམན་ཚོས་ནང་གི་ལས་ཀ་གང་ག་བྱེད་ཀྱི་འདུག	*b'ö lung-pa la kye-men ts'ö nang g'i le-ka g'ang-g'a che g'i dug.*
The husbands (men) do the agricultural work.	ཁྱོ་ག་ཚོས་སོ་ནམས་ལས་ཀ་བྱེད་ཀྱི་འདུག	*k'yo-g'a ts'o so-nam le-ka che-g'i dug.*

My uncle gave me three rupees.	ངའི་ཨ་ཁུས་ང་ལ་གོར་མོ་གསུམ་བསྟེར་བྱུང་།	*ngà-i a-k'ü nga la gormo sum ter-ch'ung.*
When the girl was married, her aunt gave her a head ornament.	བུ་མོ་མནའ་མ་ལེན་དུས་མོའི་སྲུ་མོས་མོ་ལ་དཔལ་ཏུག་ཅིག་བསྟེར་བ་རེད།	*b'u-mo na-ma len d'ü mö-i su-mö mo la pà-tug chig ter-wa re.*
His grandfather is a very old man.	ཁོའི་པོ་དེ་ཧ་ཅང་རྒད་པོ་ཅིག་རེད།	*k'ö-i po d'e ha-chang gà-pó chig re.*
The elder boy kicked the younger.	བུ་རྒན་པ་དེས་བུ་གཞོན་པ་ལ་རྡོང་རྒྱག་གཞུས་སོང་།	*b'u gen-pa d'e b'u zhön-pa la dóng-gya zhü song.*
The mother tells her daughter-in-law not to go.	ཨ་མས་མནའ་མ་ལ་མ་འགྲོ་ཟེར་གྱི་ཡོད་བ་རེད།	*a-me na-ma la man-dro ze-g'i yö-wa re,* (lit: mother tells "don't go.")
The aunt and uncle were continually quarrelling.	སྲུ་མོ་དང་ཨ་ཞང་རྒྱུན་དུ་འཁྲུག་པ་རྒྱབ་ཀྱི་ཡོད་བ་རེད།	*sü-mo d'ang a-zhang gyün-d'u tr'ug-pa gyab g'i yö-wa re.*
My father's (younger) brother took the (younger) sister of the wood cutter to wife.	ངའི་ཨ་ཕའི་ནུ་བོས་ཤིང་གཤག་མཁན་གྱི་ནུ་མོ་དེ་སྐྱེས་དམན་ལ་བླངས་པ་རེད།	*ngà-i a-p'ài nu-ö shing shag-k'en g'i nu-mo d'e kye-men la lang pa-re.*
Your father's father is your grandfather.	ཁྱོད་ཀྱི་ཨ་ཕའི་ཨ་ཕ་དེ་ཁྱོད་རའི་པོ་རེད།	*k'yö kyi a-p'ài a-p'a d'e k'yö rài po re.*
Your son's son is your grand son.	ཁྱོད་ཀྱི་བུའི་བུ་དེ་ཁྱོད་རའི་ཚ་བོ་རེད།	*k'yö kyi b'üi b'u d'e k'yö rài ts'a-o re.*
Your father's brother is your uncle.	ཁྱོད་རའི་ཨ་ཕའི་སྤུན་དེ་ཁྱོད་རའི་ཨ་ཁུ་རེད།	*k'yö-rài a-p'ài pün d'e k'yö-rài a-k'u re.*
Have you many near relations.	ཁྱོད་ལ་སྤུན་ཉེ་པོ་མང་པོ་ཡོད་བ་རེད་དམ།	*k'yö la pün nye-pó mang-pó yö-wa re d'a.*

Food and Drink.

VOCABULARY.

Bread.	བག་ལེབ། འཁུར་བ།	*b'a-le, k'ur-ra.*
Butter.	མར།	*mar.*
Egg.	སྒོ་ང།	*go-nga.*
Sugar.	བྱེ་མ་ཀ་ར།	*che-ma ka-ra.*
Milk.	འོ་མ།	*o-ma.*
Tea.	ཇ།	*j'a.*
Cream.	འོ་སྤྲི།	*o-tri.*
Salt.	ཚྭ།	*ts'a.*
Mustard.	པེ་འགང་།	*pe-gang.*
Pepper.	ཕོ་བ་རིལ་བུ།	*p'o-a ri-bu.*
Cheese.	ཆུར་ར།	*ch'ur-ra, ch'ur-ru.*
Barley-flour.	རྩམ་པ།	*tsam-pa.*
Rice.	འབྲས།	*dre.*
Water.	ཆུ།	*ch'u.*
Wine (grape juice).	རྒུན་ཆང་།	*gün-ch'ang.*
Beer.	ཆང་།	*ch'ang.*
Spirits, brandy.	ཨ་རག	*a-rag, a-ra.*
Meat.	ཤ།	*sha.*
Fat.	ཚིལ། ཚིལ་ལུ།	*ts'il, ts'il-u.*
Beef.	ཚག་ཤ། གླང་ཤ། བ་ཤ།	*ts'ag-sha, lang-sha, b'a-sha.*

Mutton.	ལུག་ཤ།	*lug-sha.*
„ , dried.	ལུག་ཤ་སྐམ་པོ།	*lug-sha kam-pó.*
Goat meat.	ར་ཤ།	*ra-sha.*
Pork.	ཕག་ཤ།	*p'ag-sha.*
Veal.	བེའུ་ཤ།	*b'e-u-sha.*
Venison.	ཤ་བའི་ཤ།	*sha-wài sha.*
Chicken, fowl.	བྱ་ཏེ་ཤ།	*j'a-te sha.*
Duck.	ཡྭ་ཙེ།	*ya-tse.* (Chinese).
Fish.	ཉ།	*nya.*
Soap.	ཤ་ཁུ།	*sha-k'u.*
Oil.	སྣུམ།	*num.*
Vinegar.	ཚུལ།	*ts'ü* (Chinese name).
Vegetables.	ཚས།	*ts'e.* „ „
Potatoe.	ཞོ་གོག	*sho-g'o.*
Cabbage.	ཀོ་པི།	*ko-pi* (Hindi word).
Turnip.	ཉུང་མ།	*nyung-ma.*
Peas.	སྲན་མ།	*hre-ma, tre-ma.*
Onion.	བཙོང་།	*tsong.*
Carrot.	གུང་ལ་ཕུག	*g'ung la-p'ug.* (Chinese).
Raddish.	ལ་ཕུག	*la-p'ug.*
Cauliflower.	ཀོ་པི་མེ་ཏོག	*ko-pi me-tog.*
Beans.	སྲན་མ།	*hre-ma, tre-ma.*
Fruit.	ཤིང་འབྲས། འབྲས་བུ།	*shing-dre, dre-bu.*
Orange.	ཚ་ལུམ་པ།	*ts'a lum pa.*
Pear.	ལི།	*li.*
Grape.	རྒུན་འབྲུམ།	*gün-drum.*
Apricot.	སྔ་རི་ཁམ་བུ།	*nga-ri k'am-b'u.*
Peach.	ཁམ་བུ།	*k'am-b'u.*

Walnut.	སྟར་ག	*tar-g'a.*
Whole carcase (of sheep.)	ཤ་ཁོག	*sha-k'og.*
Half carcase (of sheep).	ཤ་ཕྱེད། ཚག་གཞག	*sha-che, tsag-zha.*
Leg of meat.	རྐང་ཤ།	*kang-sha.*
Shoulder „	ལག་ཤ།	*lag-sha.*
Chop, ribs.	རྩིབ་མ།	*tsi-ma.*
Head.	མགོ	*go.*
Liver.	མཆིན་པ།	*ch'in-pa.*
Kidney.	ཨ་མ་མགལ་ལི། མགལ་མ།	*a-ma g'à-li, g'e-ma.*
Tongue.	ལྕེ།	*che.*
Pastry puffs.	མོག་མོག	*mo-mo.*
Sweets.	མངར་ཆ། བྱེ་རིལ།	*ngar-ch'a, che-ri.*

SENTENCES.

It is the custom in Tibet to put salt and butter into tea.	བོད་ལ་ཇའི་ནང་ལ་ཚྭ་དང་མར་རྒྱབ་པའི་ལུགས་སྲོལ་ཡོད།	*b'ö la j'à-i nang-la ts'a d'ang mar gyab-pài lug-sö yö.*
Then the tea is poured into a bowl.	དེ་ནས་ཇ་དེ་ཕོར་པ་ཅིག་གི་ནང་ལ་བླུག་ཡོང་།	*d'e-ne j'a d'e p'or-pa chig g'i nang-la lug yong.*
Having put a handful or two of barley flour into the tea it is eaten.	ཙམ་པ་སྤ་ར་གང་དོ་ཇ་ལ་རྒྱབ་ནས་བཟའ་ཡོང་།	*tsam-pa ba-ra g'ang d'o j'a la gyab-ne za yong.*
Good butter is made from yak-milk.	འབྲིའི་འོ་མ་ནས་མར་ཡག་པོ་འཐོན་གྱི་རེད།	*dri-i o-ma ne mar yag-pó t'on g'i re.*
In winter mutton is dried, then eaten raw.	དགུན་ཀ་ལ་ལུག་ཤ་སྐམ་ནས་དེ་མ་བཙོས་པ་བཟའ་ཡོང་།	*gün-ka la lug-sha kam ne d'e ma chö-pa za yong.*
Tibetan beer and brandy are brewed from barley.	བོད་ཀྱི་ཆང་དང་ཨ་རག་ནས་ཀྱིས་བཟོས་པ་རེད།	*b'ö g'i ch'ang d'ang a-rag ne g'i zö-pa re.*
Toast two slices of bread.	བག་ལེབ་བྲ་པོ་གཉིས་མེ་ལ་སྐམ་ཞིག	*b'a-le tra-pó nyi me la kam zhig.*

Pastry puffs have meat and chopped vegetables inside.	མོག་མོག་གི་ནང་ལ་ཤ་དང་ཚས་བཙབ་བཙབ་བྱས་ནས་ཡོད་པ་རེད།	*mo-mo g'i nang-la sha d'ang ts'e tsab-tsab che ne yö-wa re.*
This pork is all fat; I can't eat it, take it away.	ཕག་ཤ་འདི་ཚང་མ་ཚིལ་ལུ་རེད། ང་དེ་ཟ་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག །ཕར་འཁྱེར།	*p'ag-sha di ts'ang-ma ts'i-lu re, nga za t'ub g'i min-dug, p'ar k'yer.*
If you drink so much beer you will get drunk.	ཁྱོད་རང་ཆང་འདི་འདྲ་མང་པོ་འཐུང་ན་བཟི་ཡོང་།	*kyö-rang ch'ang din-dr'a mang-pô tung na zi yong.*
This venison is very nice indeed.	ཤྭ་བའི་ཤ་འདི་ཞིམ་ཐག་ཆོད་རེད།	*sha-wài sha di zhim t'ag-ch'ö re.*
Make the beef into soup.	ཚག་ཤ་ནས་ཤ་ཁུ་ཏོག་ཙོ་བཏོན་ཞིག	*ts'ag-sha ne sha-k'u tog-tso ton shig.*
Cook a leg of mutton for supper.	དགོང་མོའི་ཁ་ལག་ལ་ལུག་ཤ་བཞི་གླིང་ཅིག་བཙོས།	*gong-mö-i k'a-lag la lug-sha zhi-ling chig tsö.*
Buy half a fat sheep in the bazar.	ཁྲོམ་ནས་ལུག་རྒྱགས་པ་ཅིག་གི་ཤ་ཁོག་ཕྱེད་ཀ་ཉོས་ཤིག	*tr'om ne lug gyag-pa chig g'i sha-k'og ch'e-ka nyö shig.*
Make some tea and bring me some milk and sugar.	ཇ་ཏོག་ཙོ་བཟོས་ནས་བྱེ་མ་ཀ་ར་དང་འོ་མ་འཁྱེར་ཤོག	*j'a tog-tso zö ne, che-ma ka-ra d'ang o-ma k'yer sho.*
If you have any fat fry the kidneys in fat.	ཚིལ་ལུ་ཡོད་ན་ཨ་མ་མགལ་ལི་ཚིལ་ལུ་ལ་རྔོད་ཤིག	*ts'il-u yö na, a-ma g'a-li ts'il-u la ngö shig.*
If you have no fat, fry them in butter.	ཚིལ་ལུ་མེད་ན་མར་ལ་རྔོད་ཤིག	*ts'il-u me-na, mar la ngö shig.*
Don't forget to put salt and pepper in the soup.	ཤ་ཁུའི་ནང་ལ་ཚ་དང་ཕོ་བ་རིལ་བུ་རྒྱབ་པ་མ་རྗེད་པ་བྱེད།	*sha-küi nang-la ts'a d'ang p'o-wa ri-bu gyab-pa ma je-pa che.*

Ordinary Conversation.

BUYING A TURQUOISE.

Sir! a turquoise seller has come.	དཔོན་པོ་ལགས། གཡུ་ཚོང་མཁན་གཅིག་བསླེབས་སོང་།	*pön-pö la, yu ts'ong-k'en chig leb-song.*
Tell him to come up.	ཁོ་ལ་ཡར་ཤོག་ལབ།	*k'o la yar sho lab.*
Sir, greeting to you.	སྐུ་གཞོགས་བཞུགས་གདན་འཇག	*ku-zho, zhu-den-ja.*
Where have you come from?	ཁྱོད་ག་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།	*k'yö g'a-ne yong-wa yin.*
I have come from Tibet.	ང་བོད་ནས་ཡོང་བ་ཡིན།	*nga b'ö ne yong-wa yin.*
I am a trader of Phari.	ང་ཕག་རིའི་ཚོང་པ་ཡིན།	*nga p'a-ri ts'ong-pa yin.*
They tell me you have a turquoise for sale.	ཁྱོད་ལ་གཡུ་ཚོང་རྒྱུ་ཡོད་བ་རེད་ཟེར་གྱི་འདུག	*k'yö la yu ts'ong yu yö-wa re ze g'i dug.*
I have got a splendid turquoise.	ང་ལ་གཡུ་ཨང་གི་དང་པོ་ཅིག་ཡོད་བ་རེད།	*nga la yu ang-g'i dang-pö chig yö-wa-re.*
Let me look at it.	ང་ལ་མིག་བལྟ་བཅུག	*nga la mig-ta chug.*
This is not a good one, it's all green.	འདི་ཡག་པོ་མི་འདུག་ལྗང་ཁུ་ལྗང་ཁུ་རེད།	*di yag-pö min-dug, jang-k'u jang-k'u re.*
Sir, it is a very old turquoise, in Tibet such turquoise are very costly.	སྐུ་གཞོགས། གཡུ་རྙིང་པ་རྙིང་པ་རེད། བོད་ལུང་པ་ལ་གཡུ་འདི་འདྲ་གོང་ཆེ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཡོང་།	*ku-zho, yu nying-pa nying-pa re, b'ö lung-pa la yu din-dra g'ong ch'e t'ag-chö che yong.*

In my country if a turquoise is green there are no buyers at all.	ངའི་ལུང་པ་ལ་གཡུ་ལྗང་ཁ་ཡོད་ན་ཉོ་མཁན་ཙ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད།	*ngài lung-pa la yu jang-k'u yö na, nyo-k'en tsa-ne yö-wa ma-re.*
How much will your Honor give for it?	དཔོན་པོ། ག་ཚོད་གནང་གི་ཡིན།	*pön-pó g'a-ts'o nang g'i yin.*
How much are you asking?	ཁྱོད་རང་གོང་ག་ཚོད་ཟེར་གྱི་ཡོད།	*k'yö-rang g'ong g'a-ts'ö ze g'i yö.*
Three ounces of silver.	ལགས་དངུལ་སྲང་གསུམ།	*la, ngül-sang sum.*
What a huge price, I won't buy it.	འདི་འདྲའི་གོང་ཆེ་བ་ལ། ང་ཉོ་གི་མིན།	*din-drài g'ong ch'e-wa la, nga nyo g'i men.*
Sir! I call the gods to witness I gave three ounces of silver for it.	ལགས་དཀོན་མཆོག་གསུམ། གཡུ་འདི་ལ་ངས་སྲང་གསུམ་བསྟེར་པ་ཡིན།	*la kön-ch'og sum, yu di la nge sang sum ter-pa yin.*
Well then, I'll give you one oz.	འོ་ན་ངས་ཁྱོད་ལ་སྲང་གང་བསྟེར་གྱི་ཡིན།	*o-na nge k'yö-la sang g'ang ter g'i yin.*
Sir, you are joking.	དཔོན་པོས་ཞལ་ཤོབ་གནང་གི་འདུག	*pön-pö zhà-shob nang g'i dug.*
I am not joking, if you won't sell it for an ounce take it away.	ང་རྩེ་མོ་རྩེ་གི་མེད། ཁྱོད་རང་སྲང་གང་ལ་མ་ཚོང་ན་གཡུ་དེ་འཁྱེར་གྱུག	*nga tse-mo tse g'i me, k'yö-rang sang g'ang la ma ts'ong na, yu d'e k'yer gyug.*
The gentleman is very rich and I am very poor, and just now I am hard up for money.	སྐུ་གཞོགས་ཕྱུག་པོ་ཕྱུག་པོ་རེད། ང་ཉམས་ཆུང་ཉམས་ཆུང་རེད། དེང་སང་ང་ལ་དངུལ་ལག་ཐོག་པོ་འདུག	*ku-zho ch'ug-pó ch'ug-pó re, nga nyem-ch'ung nyem-ch'ung re, d'eng-sang nga la ngül lag t'og-pó dug.*
Name the proper price.	གོང་དྲེན་ལྡན་ལབ།	*g'ong ten-den lab.*
If you give me 2 oz. I will sell it.	ཁྱེད་རང་དངུལ་སྲང་དོ་གནང་ན་ང་ཕུལ་གྱི་ཡིན།	*k'ye-rang ngül-sang d'o nang na, nga p'ü g'i yin.*
All right, I will buy it.	འོ་ན། ང་ཉོ་གི་ཡིན།	*o-na, nga nyo g'i yin.*

Sir! please give me 2 or 3 extra rupees as bakhsheesh, I have made a dreadful loss.	དཔོན་པོ། ང་ལ་གོར་མོ་གཉིས་གསུམ་གསོལ་རས་གནང་རོགས་གནང་། ང་ལ་གྱོང་ཞེད་སྐྱག་འཕོག་བྱུང་།	*pön-pö, nga la gor-mo nyi sum sö-re nang ro-nang, nga la g'yong zhe-tra p'og ch'ung.*
I believe you have made a big profit, I won't give you even a "kar-manga" more.	ངའི་སེམས་པ་ལ་ཁྱོད་རང་ཁེ་བཟང་ཡག་པོ་ཐོབ་སོང་། སྐར་མ་ལྔ་ཡང་སྟེར་གྱི་མེད།	*nye sem-pa la k'yö-rang k'eb-zang yag-pö to'b song, nga kar-ma-nga yang ter gi me.*
Many thanks Sir, rest in peace.	དཔོན་པོ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ། ག་ལེ་བཞུགས།	*pön-pö t'ug-je ch'e, g'a-le zhu.*
Then depart in peace, if you have any more turquoise for sale, if the price is small, I will buy.	འོ་ན་ག་ལེ་ཕེབ། ཁྱོད་ལ་ཚོང་ཡག་གི་གཡུ་གཞན་པ་གོང་ཆུང་ཆུང་ཡོད་ན་ང་ཉོ་གི་ཡིན།	*o-na g'a-le p'e, k'yö la ts'ong-ya g'i yu zhen-pa g'ong ch'ung-ch'ung yö na, nga nyo g'i yin.*

SMOKING.

Will you smoke?	ཁྱོད་རང་ཐ་མ་འཐུང་གི་ཡིན་པས།	*k'yö-rang t'a-ma t'ung g'i yin-pe.*
„ „ „ (hon.)	ཁྱེད་རང་ཞལ་ཐ་བཞེས་ཀྱི་ཡིན་པས།	*k'ye-rang zhe-t'a zhe g'i yin pe.*
No thanks, I don't smoke.	ལགས་མེན་ཐུགས་རྗེ། ང་ཐ་མ་འཐུང་གི་མེད།	*la me t'ug-je, nga t'a-ma t'ung g'i me.*
I will smoke a pipe. Smoke some of this Foreign tobacco.	ང་གང་ཟག་འཐུང་གི་ཡིན། ཕྱི་གླིང་གི་ཐ་མ་འདི་ཏོག་ཙོ་བཞེས།	*nga g'ang-za t'ung-g'i yin. ch'i-ling g'i t'a-ma di tog-tso zhe.*
This tobacco is delicious!	ཐ་མ་འདི་ཞིམ་ཐག་གཅོད་རེད།	*t'a-ma di zhim-t'ag-chö re.*
Do you like Tibetan tobacco. (hon.)	དཔོན་པོ་ལྡོབ་ཐ་བརྡ་པོ་འདུག་གས།	*pön-pö dob-t'a da-pö dug g'a.*
The matches are on the shelf behind you.	ཁྱོད་རའི་རྒྱབ་ལོག་གི་བང་གའི་སྟེང་ལ་མུ་ཟི་ཡོད་པ་རེད།	*k'yö-rai gyab-lo g'i b'ang-gài teng-la mu-zi yö-wa re.*

These safety (black) matches are capital, they have no smell at all.	སྨུ་ཟི་ནག་པོ་འདི་ཚོ་ཡང་ཙེ་རེད། དྲི་མ་ཙ་ནས་མི་འདུག	*mu-zi nag-pô din-ts'o yang-tse re, dr'i-ma tsa-ne min dug.*
Those red matches have a horrible smell of sulphur.	ཙག་སྦྲ་དམར་པོ་དེ་ཚོ་སྨུ་ཟིའི་དྲི་མ་སྐྱུག་བྲོ་པོ་ཡོད། or ཁ་གི་འདུག	*tsag-dra mar-pô d'e-ts'o mu-zi-i dr'i-ma kyug-dr'o pô yö* (or *k'a gi dug*).
Take care you will burn your finger.	རིག་པ་སྒྲིམ། མཛུག་གུ་མེས་འཚིག་ཡོང་།	*rig-pa drim, dzug-g'u me ts'ig yong.*
How many pipes do you smoke a day?	ཉི་མ་རེ་ལ་གང་ཟག་ཐེངས་ག་ཚོད་འཐུང་གི་ཡོད།	*nyi-ma re la g'ang-za t'eng g'a-ts'ö t'ung g'i yö.*
I will give up (smoking) tobacco, it is a sin to smoke.	ང་ཐ་མ་གཅད་ཀྱི་ཡིན། ཐ་མ་འཐུང་རྒྱུ་དེ་སྡིག་པ་རེད།	*nga t'a-ma che g'i yin, t'a-ma t'ung-gyu d'e dig-pa re.*
This place being dreadfully dull I smoke a great deal.	ས་ཆ་འདི་ཧ་ཅང་ཁ་གུ་སིམ་པོ་ཅིག་ཡིན་པས་ཐ་མ་མང་པོ་འཐུང་གི་ཡོད།	*sa-ch'a di ha-chang k'a-g'u sim-pô chig yin-pe, t'a-ma mang-pô t'ung-g'i yö.*

Official Titles, &c.

VOCABULARY.

The Tibetan Government.	སྡེ་པ་གཞུང་།	*de-pa zhung.*
Chinese Emperor.	རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆེན་པོ།	*gya-nag g'ong-ma ch'en-pó.*
The Amban.	ཨམ་བན།	*am-bàn.*
Dalai Lama.	ཏཱ་ལའི་བླ་མ།	*ta-là i la-ma.*
„ „	རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ།	*gyàl-wa rin-pó-ch'e.*
Trashilumpo Grand Lama.	པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ།	*pen ch'en rin-pó-ch'e.*
„ „ „	གཙང་པཎ་ཆེན།	*tsang pen-ch'en.*
The Regent.	རྒྱལ་ཚབ། རྒྱལ་པོ། སྡེ་སྲིད།	*gyàl-ts'ab, gyàl-pó, de-s'i.*
The Dalai-Lama's brother.	གུང་།	*g'ung.*
Privy or Supreme Council.	བཀའ་ཤག། བཀའ་ཤག་ལྷན་རྒྱས། བཀའ་བློན་ལྷན་རྒྱས། གུང་དང་བཀའ་བློན་ལྷན་རྒྱས།	*ka-sha ; ka-sha lhen-gye ; ka-lön lhen-gye ; g'ung d'ang ka-lön lhen-gye.*
(The 4 chief) Ministers.	བཀའ་བློན། ཞབས་པད་(བཞི)།	*ka-lön ; zhab-pe (zhi).*
Prime Minister.	བཀའ་བློན་འཁྲིད་པ།	*ka-lön tr'i-pa.*
The one cleric Minister.	བཀའ་བློན་ཏ་བླ་མ།	*ka-lön ta-la-ma.*
Chief Abbot.	སྤྱི་ཁྱབ་མཁན་པོ།	*chi-k'yab k'en-pó.*
Regent's Secretary.	ཛག་སག	*dz'ag-sa.*
General Council.	ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས།	*ts'og-du gyen-dzom.*
Treasurer.	ཕྱག་མཛོད།	*ch'an-dzö.*

Accountant.	རྩིས་དཔོན།	*tsi-pön.*
A General (who is also a chief of district).	མདའ་དཔོན།	*da-pön; de-pön.*
Governor of Western District.	སྟོད་སྒར་དཔོན།	*tö gar-pön.*
Governor of Nya-rong.	ཉག་རོང་སྤྱི་ཁྱབ།	*nya-rong chi-k'yab.*
Governor of Mang-Khan.	སྨན་ཁམས་ཐའི་ཇི།	*man-k'am t'ai-j'i.*
Governor of Rudok.	རུ་ཐོག་སྒར་དཔོན།	*ru-t'og gar-pön.*
District Officer.	རྫོང་དཔོན།	*dzong-pön.*
" " lay.	དྲུང་འཁོར།	*dr'ung-k'or.*
" " cleric.	རྩེ་དྲུང་།	*tse-dr'ung.*
A. D. C. or Usher, Steward.	མགྲོན་གཉེར།	*drön-nyer.*
A. D. C. to Kalon.	བཀའ་མགྲོན། བཀའ་དྲུང་།	*ka-drön, ka-dr'ung.*
A Chinese Button of Rank.	ཏོག །དབུ་ཏོག	*tog; u-tog.*
A King, Queen.	རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་མོ།	*gyàl-pó; gyàl-mó.*
Prince, Princes.	སྲས། སྲས་མོ།	*se, se-mó.*
Ambassador.	སྐུ་ཚབ།	*ku-ts'ab.*
Abbot.	མཁན་པོ།	*k'en-pó.*
Priest.	བླ་མ།	*la-ma.*
A Government Minister.	བློན་པོ།	*lön-pó.*
An Official.	དཔོན་པོ།	*pön-pó.*
Pay Master.	ཕོགས་དཔོན།	*p'og-pön.*
Military officer.	དམག་མིའི་དཔོན་པོ།	*mag-mii pön-pó.*
Commander of 1,000 men.	མདའ་དཔོན།	*da-pön; de-pön.*
Commander of 250 men.	རུ་དཔོན།	*ru-pön.*
Commander of 125 men.	བརྒྱ་དཔོན།	*gya-pön.*
Commander of 25 men.	ཞལ་ངོ། ལྡིང་དཔོན།	*zhà-ngo, ding-pön*
Commander of 10 men.	བཅུ་དཔོན།	*chu-pön.*

Soldier.	དམག་མི།	*mag-mi.*
Judge.	མི་དཔོན། ཞལ་དཔོན། or ཞལ་སྡེ་པ།	*mi-pön; zhö-pön,* or *zhö de-pa.*
A Magistrate.	ཁྲིམས་དཔོན།	*t'rim-pön.*
A Policeman.	སྐོར་ལྕག་པ།	*kor-chag-pa.*
Gentleman.	སྐུ་དྲག	*ku-dr'ag.*
Subject.	མི་སེར། འབངས།	*mi-ser, bang.*
Servant.	གཡོག་པོ། ཞབས་ཕྱི།	*yog-pô, zhab-ch'i.*
Maidservant.	གཡོག་མོ། ཞལ་ཏ་མ།	*yog-mô, zhe-ta-ma.*
Slave.	ཚེ་གཡོག	*ts'e-yog.*
Your Majesty.	རིན་པོ་ཆེ།	*rin-pô-ch'e.*
„ Excellency.	ས་དབང་ཆེན་པོ།	*sa-wang ch'en-pô.*
„ Honour.	མི་རྗེ་ཆེན་པོ།	*mi-je ch'en-pô.*
Sir.	སྐུ་གཞོགས།	*ku-zho.*
The wife of king, etc.	བཙུན་མོ།	*tsün-mo.*
The wife of Kalon, etc.	ལྷ་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས།	*lha-cham ku-zho.*
The wife of Gentleman.	ལྕམ་སྐུ་གཞོགས།	*cham ku-zho.*
The wife of common man.	སྐྱེས་དམན།	*kye-men.*
Official Rank.	གོ་ས། དཔོན་གནས།	*g'o-sa, pön-ne.*

SENTENCES.

Tibet is under the suzerainty of the Emperor of China.	བོད་ཡུལ་དེ་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆེན་པོའི་མངའ་འབངས་རེད།	*pö-yül d'e gya-na g'ong-ma ch'em pö-i nga-bang re.*
The Chinese Emperor appoints two Viceroys to reside at Lhassa.	རྒྱ་ནག་གོང་མས་ཨམ་བན་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ལྷ་ས་ལ་སྐོས་བཞག་གི་རེད།	*gya-nag g'ong-me am-ban ch'e-ch'ung nyi lha-sa la kö zha gi re.*
The Dalai Lama resides at Lhassa.	རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་ས་ལ་བཞུགས་ཀྱི་ཡོད།	*gya-wa rin-pô-ch'e lha-sa la zhu g'i yö.*

His palace is named the Tse-po-ta la.	ཁོང་གི་ཕོ་བྲང་རྩེ་པོ་ཏ་ལ་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།	*k'ong g'i p'o-dr'ang tse po-ta-la zer g'i yö-wa re.*
In summer he resides at Nor-bu-ling-ka.	དབྱར་ཀ་ལ་ཁོང་ནོར་བུ་གླིང་ཀ་ལ་བཞུགས་ཀྱི་རེད།	*yar-ka la k'ong nor-b'u ling-ka la zhu g'i re.*
The Dalai Lama is the incarnation of the Buddha.	ཏ་ལའི་བླ་མ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་རེད།	*Dalà-i la-ma chen-re-zig kyi tru-pa re.*
He is the head of the earthly and spiritual dominions.	ཁོང་རྒྱལ་སྲིད་དང་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀ་འཛིན་པ་རེད།	*k'ong gyà-si d'ang ch'ö-si nyi-ka zim-pa re.*
The Pen chen Rimpo-che is the incarnation of Ho-pa-me.	པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་འོད་དཔག་མེད་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་རེད།	*pen-ch'en rin-pó-ch'e ö-pag-me g'i tru-pa re.*
His residence is at Trashi-lumpo Monastery.	ཁོང་གི་བཞུགས་ས་དེ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་དགོན་པ་རེད།	*k'ong g'i zhug-sa d'e tra-shi lum-pö-i gom-pa re.*
There is no difference in the rank of the Dalai Lama and the Penchen Rimpoche.	རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་གོ་ས་ཁྱད་ཡོད་པ་མ་རེད།	*gya-wa rim-po-ch'e d'ang pen-ch'en rim-po-ch'e nyi g'i g'o-sa k'ye yö-wa ma-re.*
Under the Dalai Lama is the Regent of Tibet.	ཏ་ལའི་བླ་མའི་འོག་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རེད།	*tà-lai la-ma-i o-la pö g'i gyàl-pó re.*
He is always a Lama.	ཁོང་རྟག་པར་གྲྭ་པ་རེད།	*k'ong tag-par dr'a-pa re.*
There are 4 Councillors (or Ministers) of whom 3 are laymen and one a Lama.	ཞབས་པད་བཞི་ཡོད་པ་རེད། གསུམ་མི་སྐྱ་དང་གཅིག་གྲྭ་པ་རེད།	*zha pe zhi yö-wa re, sum mi-kya, chig dr'a-pa re.*
The Kalön who has held office longest is called the chief Kal"n.	བཀའ་བློན་གྱི་ནང་ནས་བློན་པོ་བསྐྱངས་པ་རྒན་པ་དེ་ལ་བཀའ་བློན་འཁྲིད་པ་ཟེར་གྱི་རེད།	*ka-lön g'i nang-ne lön-pô la-pa gen-pa d'e la ka-lön tr'i-pa ze g'i re.*
In Lhassa itself there are two Judges, in the suburbs are two Shade-pa (or Judges.)	ལྷ་ས་རང་ལ་མི་དཔོན་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། ཞོལ་ལ་ཞོལ་སྡེ་པ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད།	*lha-sa rang la mi-pön nyi yö-wa re, zhö-la zhö-de-pa nyi yö-wa re.*

There are 53 districts in Tibet.	བོད་ལ་རྫོང་ཁག་ལྔ་བཅུ་ང་གསུམ་ཡོད་བ་རེད།	*b'ö la dzong-k'a ngab-chu nga-sum yö-wa re.*
In each district there is a lay district officer and cleric officer who are colleagues.	རྫོང་ཁག་རེ་རེ་ལ་རྫོང་དཔོན་དྲུང་འཁོར་གཅིག་དང་རྩེ་དྲུང་གཅིག་ཕྱག་འབྲེལ་བྱེད་ཡོད་བ་རེད།	*dzong-k'a re-re la dzong-pön dr'ung-k'or chig d'ang tse-dr'ung chig ch'ag-dre che yö-wa re.*
A Rupan commands 250 soldiers.	རུ་དཔོན་གཅིག་དམག་མི་ཉིས་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་ཐམ་པའི་དཔོན་པོ་རེད།	*ru-pön chig mag-mi nyi-gya d'ang ngab-chu t'am-pài pön-pó re.*

Polite Talk.

PAYING A VISIT.

Is your master at home?	སྐུ་གཞོགས་གཟིམ་ཁང་ལ་བཞུགས་ཡོད་དམ། or སྐུ་གཞོགས་བཞུགས་ཡོད་པས།	*ku-zho zim-k'ang la zhu yö d'a* (or simply) *ku-zho zhu yö-pe.*
He is at home.	ཁོང་བཞུགས་ཡོད།	*k'ong zhu yö.*
He is not at home.	ཁོང་བཞུགས་ཡོད་བ་མ་རེད།	*k'ong zhu yö-wa ma-re.*
He invites you to enter.	ཁོང་གིས་ནང་ལ་ཕེབ་གསུང་གི་འདུག	*k'ong g'i nang-la p'eb sung g'i dug.*
Welcome, or greeting.	ཕྱག་ཕེབ་གནང་བྱུང་།	*ch'a-p'e-nang ch'ung.*
Answer to above.	ལགས་ཡོད།	*la-yö.*
I hope no mishap occurred on your journey?	སྐུ་གཞོགས་ཕེབ་ལམ་ལ་སྐུ་མཉེལ་པོ་མ་བྱུང་ངམ།	*ku-zho p'eb-lam la ku-nye-pô ma chung nga.*
Has your health been good on the journey?	ཕེབ་ལམ་ལ་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་བྱུང་ངམ།	*p'eb-lam la ku-zug de-pô chung nga.*
By God's grace it has been good.	དཀོན་མཆོག་གི་ཐུགས་རྗེས་ཡག་པོ་བྱུང་།	*kön-ch'og g'i t'ug-je yag-pô chung.*
Please sit down.	འོ་ན་སྐུ་གཞོགས་ཏོག་ཙོ་སྐུ་བཞུགས་གནང་།	*o-na ku-zho tog-tso ku-zhu nang.*

Polite conversation is conducted often in the 3rd person, the words *ku sho*, *ku-sho-la* and *pön-pô* being used.

Will you drink wine or tea?	ཁྱེད་རང་མཆོད་ཆང་བཞེས་ཀྱི་ཡིན་ནམ་གསོལ་ཇ་བཞེས་ཀྱི་ཡིན།	*k'ye-rang ch'ö-ch'ang zhe g'i yin na, sö-j'a zhe g'i yin.*
I won't have (ask for) wine, may I have tea.	བདག་མཆོད་ཆང་ཞུ་གི་མེད། གསོལ་ཇ་ཞུ་གི་ཡིན།	*dag ch'ö-ch'ang zhu g'i me, sö-j'a zhu-g'i yin.*
Are you happy in this place?	ས་ཆ་འདི་རུ་སྐུ་གཞོགས་ཐུགས་སེམས་སྤྲོ་པོ་འདུག་གས།	*sa-ch'a di-ru ku-zho t'ug-sem tro-pö dug g'a.*
Perfectly happy.	སྐྱིད་ཐག་གཅོད་འདུག	*kyib t'ag-chö dug.*
When did you arrive from there?	སྐུ་གཞོགས་ཕར་ཕྱོགས་ནས་ག་དུས་ཕེབས་པ་ཡིན།	*ku-zho p'ar-ch'og ne g'a-d'ü p'eb-pa yin.*
I have just arrived and came immediately to visit you.	བདག་ད་ལྟ་བསླེབས་པ་ཡིན། ལམ་སང་དཔོན་པོའི་སྐུ་མདུན་ལ་བཅར་བ་ཡིན།	*dag d'an-da leb-pa yin lam-sang pön-pö-i kun-dun la char-wa yin.*
Have you ever been to this place before?	ཁྱེད་རང་ས་ཆ་འདི་རུ་སྔོན་ལ་ཕེབས་མྱོང་ངམ།	*k'ye-rang sa-ch'a di-ru ngen-la p'eb nyung nga.*
I was here three years ago.	ལོ་གསུམ་གྱི་སྔོན་ལ་བསླེབས་མྱོང་།	*lo sum g'i ngen-la leb-nyung.*
Do you like the place?	ཁྱེད་རང་ས་ཆ་འདི་ལ་དགའ་གི་འདུག་གས།	*k'ye-rang sa-ch'a di la ga g'i dug g'a.*
It is a very shut-in (confined) place.	ས་ཆ་འདི་ཧ་ཅང་བུ་སྡུག་དོག་པོ་རེད།	*sa-ch'a di ha-chang pu-su d'og-pö re.*
In this place food, drink, clothes and everything are very dear.	ས་ཆ་འདི་ལ་ཟ་རྒྱུ་འཐུང་རྒྱུ་གོན་རྒྱུ་ཅ་ལག་ག་རེ་ཡིན་ན་ཡང་གོང་ཆེན་པོ་རེད།	*sa-ch'a di-la za-gyu t'ung-gyu g'ön-gyu cha-lag g'a-re yin-na-yang, g'ong ch'en-pö re.*
What sort of country is your native land?	ཁྱེད་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་དེ་གང་འདྲ་ཡོད་	*k'ye-kyi p'a-yül d'e g'ang-dra yö.*

It is a pleasant land, not too hot in summer or too cold in winter.	ལུང་པ་སྐྱིད་པོ་ཡོད། དབྱར་ཀ་ལ་གནམ་ཚ་པོ་ཚ་པོ་ཡོད་བ་མ་རེད། དགུན་ཀ་ལ་གྲང་མོ་གྲང་མོ་མ་རེད།	*lung-pa kyi-pô dug, yar-ka la nam ts'a-pô ts'a-pô yö-wa ma-re, gün-ka la dr'ang-mô dr'ang-mô ma re.*
Well now, I will beg leave.	འོ་ན། ད་ང་དགོངས་པ་ཞུ་གི་ཡིན།	*o-na, d'a nga gong-pa zhu g'i yin.*
Wait a little, why are you in such a hurry.	ཏོག་ཙེ་བཞུགས། ཁྱེད་ལ་ཐུགས་འཁྲུལ་ག་རེ་ཡོད།	*tog-tse zhu, k'ye la t'ug-tr'el g'a-re yö.*
Well, depart in peace.	འོ་ན། ག་ལེ་འཆིབ་རྒྱུ་གནང་།	*o-na, g'a-le ch'ib gyu nang.*
Yes, Sir, remain in peace.	ལགས་སོ། དཔོན་པོ་ག་ལེ་བཞུགས་གདན་འཛག	*la so, pön-pô g'a-le zhu-den-ja.*
It is a long time since I have seen you.	ངས་ཁྱེད་རང་མ་མཇལ་བ་ཡུན་རིང་པོ་སོང་།	*nge k'ye-rang ma jàl-wa yün ring-pô song.*
I have been sick and therefore was not able to come and visit you.	གཟུགས་པོ་ཐང་པོ་མ་བྱུང་། བྱས་ཙང་ཚུར་བཅར་ཐུབ་མ་སོང་།	*zug-pô t'ang-pô ma chung, che-tsang ts'ur char t'ub ma song.*
I heard your health was bad and I was very sorry.	ཁྱེད་རང་གི་སྐུ་གཟུགས་ལ་སྙུང་གཞི་ཡོད་པ་དེ་ང་ཐོས་ནས་ཧ་ཅང་སེམས་སྡུག་བྱུང་།	*k'ye-rang g'i ku-zug la nyung-zhi yö-pa d'e nga t'ö ne ha-chang sem dug chung.*
Is your health all right now?	ད་སྐུ་གཟུགས་སེང་སེང་དང་ཡོད་པས།	*d'a ku-zug seng-seng d'ang yö-pe.*
Or, is your health all right now.	ད་སྐུ་གཟུགས་ཡག་པོ་བྱུང་ངམ།	*d'a ku-zug yag-pô chung nga.*
My health is middling.	གཟུགས་པོ་ཨའུ་ཙེ་རེད།	*zug-pô au-tse re.*
In this place there is no medicine and no doctors.	ས་ཆ་འདི་ལ་སྨན་ཡོད་བ་མ་རེད། ཨམ་ཆི་ཡང་ཡོད་བ་མ་རེད།	*sa-ch'a di-la men yö-wa ma-re, am-ch'i yang yö-wa ma-re.*
On what business have you come up?	སྐུ་གཞོགས་ཡར་ཕེབས་ནས་སྐུ་དོན་ག་རེ་རེད།	*ku-zho yar p'eb ne ku-d'ön g'a-re re.*
I want to have a consultation with you.	བདག་སྐུ་གཞོགས་དང་བཀའ་མོལ་ཞུ་དགོ་ཡོད།	*dag ku-zho d'ang ka-möl zhu go yö.*

I want to consult you about private affairs.	སྒྱི་པའི་སྒྱི་དོན་གྱི་བཀའ་མོལ་ཞུ་དགོ་ཡོད།	*chi-pài chi-d'ön ka-möl zhu go yö.*
I want to consult you about private business.	གསང་བའི་དོན་གྱི་བཀའ་མོལ་ཞུ་དགོ་ཡོད།	*sang-wài d'on g'i ka-möl zhu go yö.*
Well, I will make enquiries about it and in 3 or 4 days I will send you a report.	འོ་ན་ངས་ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་ནས་ཉི་མ་གསུམ་བཞི་ལ་སྙན་ཞུ་འབུལ་གྱི་ཡིན།	*o-na nge zhib-chö che ne, nyi-ma sum zhi la, nyen-zhu bul g'i yin.*
I will send a letter to the Phari Dzong-pön.	ངས་ཕག་རི་རྫོང་དཔོན་ལ་ཡི་གེ་གཅིག་གཏང་གི་ཡིན།	*nge p'a-ri dzong-pön la yi-ge chig tang g'i yin.*

With a Teacher.

Book.	དཔེ་ཆ། (hon.) ཕྱག་དཔེ།	*pe-ch'a, ch'ag-pe.*
Pen.	སྨྱུ་གུ (hon.) ཕྱག་སྨྱུ།	*nyu-g'u, ch'ag-nyu.*
Ink.	སྣག་ཚ།	*nag-ts'a.*
Paper.	ཤོག་བུ།	*shog-b'u,* col. *shu-g'u.*
Teacher.	སློབ་དཔོན།	*lob-pön.*
Pupil.	སློབ་ཕྲུག	*lob-tr'ug.*
To read.	ཀློག་པ།	*log-pa.*
To write.	འབྲི་བ།	*dri-wa.*
Block book type.	དབུ་ཅན།	*u-chen.*
Small type.	དབུ་མེད།	*u-me.*
Running hand.	འཁྱུག་ཡིག	*k'yug-yig.*
Voice.	སྐད། སྒྲ། (hon.) གསུང་སྐད།	*ke ; dr'a* (hon.) *sung-ke.*
Correct.	དག་པོ།	*d'ag-pó.*
Polite language.	ཞེ་ས་ or ཞེ་སའི་སྐད།	*zhe-sa,* or *zhe sa-i ke.*
To remember.	དྲན་གསོ་བ།	*dr'en so-wa.*
To forget.	རྗེད་པ།	*je-pa.*
Same.	གཅིག་པ། ཁྱད་མེད།	*chig-pa, k'ye-me.*
Different.	མི་གཅིག་པ། མི་འདྲ་བ།	*mi-chig-pa, min-dra-wa.*
To speak, talk.	ལབ་པ། བཤད་པ། གསུང་བ།	*lab-pa, she-pa, sung-wa.*
Word.	སྐད་ཆ། ཚིག	*ke-ch'a, ts'ig.*
Again.	ཡང་སྐྱར། ད་རུང་ཚར་གཅིག	*yang-kyar, d'a-rung ts'ar chig.*
Tibetan language.	བོད་སྐད།	*b'ö-ke.*
To learn by heart.	བློ་ལ་བཟུང་བ།	*lo-la zung-wa.*

SENTENCES.

I wish to learn the Tibetan language.	ང་བོད་སྐད་སློབ་པའི་འདོད་པ་ཡོད།	*nga b'ö-ke lob-pà-i dö-pa yö.*
Can I get a teacher in this place?	ས་ཆ་འདི་རུ་སློབ་དཔོན་ཐོབ་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ།	*sa-ch'a di-ru lob-pön t'ob t'ub g'i re d'a.*
There is a clever man at Rinchen-gong, I will tell him to come up.	རིན་ཆེན་སྒང་ལ་མི་མཁས་པ་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། ངས་ཁོ་ལ་ཡར་ཤོག་ལབ་ཀྱི་ཡིན།	*rin-ch'en-gang la mi k'e-pa chig yö-wa re, nge k'o la yar sho lab g'i yin.*
Can you read Tibetan?	ཁྱོད་རང་བོད་ཡིག་ཀློག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་དམ།	*k'yö-rang b'ö-yig log shin g'i yö d'a.*
I can read the capital (block) type.	ངས་དབུ་ཅན་ཀློག་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།	*nge u-chen log shin g'i yö.*
I can't read the small type very well.	ངས་དབུ་མེད་ཡག་པོ་རང་ཀློག་ཤེས་ཀྱི་མེད།	*nge u-me yag-pö rang log shin g'i me.*
I can write both the capital and small type.	ངས་དབུ་ཅན་དང་དབུ་མེད་གཉིས་ཀ་འབྲི་ཤེས་ཀྱི་ཡོད།	*nge u-chen d'ang u-me nyi-ka dr'i shin g'i yö.*
At first you must speak very slowly and distinctly.	དང་པོ་ནས་ག་ལེ་ག་ལེ་དང་སྒྲ་དག་པོ་བྱས་ནས་ལབ་དགོས།	*d'ang-pö ne g'a-li g'a-li dr'a d'ag-pö che ne lab gö.*
Don't speak so fast!	སྐད་ཆ་འདི་འདྲ་མགྱོགས་པོ་མ་ལབ།	*ke-ch'a din-dra gyog-pö ma lab.*
If I don't pronounce correctly you must repeat the word correctly to me.	ངས་སྒྲ་དག་པོ་མ་ལབ་ན་ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ལ་དག་པོ་བྱས་ནས་སྐད་ཆའི་ཚིག་དེ་ལབ་དགོས་ཀྱི་རེད།	*nge dr'a d'ag-pö ma lab na, k'yö kyi nga la d'ag-pö che-ne ke-ch'à-i ts'ig de lab go-g'i-re.*
For even if you can understand it is not certain whether other people will be able to.	ཁྱོད་རང་གིས་ཧ་གོ་ན་ཡང་མི་གཞན་མས་ཧ་གོ་ཡོང་ངམ་མི་ཡོང་ཆ་རྟོགས་ཀྱི་མ་རེད།	*k'yö-rang g'i ha-g'o na yang, mi zhen-me ha-g'o yong nga mi yong, ch'a to g'i ma re.*

Note.—The agentive case may be added or omitted in most of the above examples.

Now I will read this book, if I make mistakes please point them out.	ད་ངས་དཔེ་ཆ་འདི་ཀློག་གི་ཡིན། མ་དག་པ་ཀློག་ན་སྐྱོན་སྟོན་རོགས་གནང་།	*d'a nge pe-ch'a di lo g'i yin, ma-tag-pa log na kyön tön ro-nang.*
Did you understand?	ཁྱོད་རང་ཧ་གོ་སོང་ངས།	*k'yö-rang ha-g'o song nga.*
(Hon.) **Did you understand?**	ཁྱོད་རང་མཁྱེན་སོང་ངས།	*k'yo-rang k'yen song nga.*
Every one will understand that word.	སྐད་ཆ་དེ་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཧ་གོ་གི་རེད།	*ke-ch'a d'e mi t'am-che g'i ha-g'o g'i re.*
Can you read my writing?	ངས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་དེ་ཀློག་ཐུབ་ཀྱི་རེད་དམ།	*nge dr'i-pà-i yi-g'e d'e lo t'ub g'i re d'a.*
These Tibetan bamboo pens are obtained from China.	བོད་ཀྱི་སྨྱུག་མའི་སྨྱུ་གུ་འདི་ཚོ་རྒྱ་ནག་ནས་འཐོན་པ་རེད།	*b'ö g'i nyung-mà-i nyu-g'u din-ts'o gya-nag ne t'ön-pa re.*
Is that a polite word?	སྐད་ཆ་དེ་ཞེ་ས་རེད་དམ།	*ke-ch'a d'e zhe-sa re d'a.*
No, it is not polite.	ལགས་ཞེ་ས་མ་རེད།	*la zhe-sa ma-re.*
His talk (speech) is very difficult to understand.	ཁོའི་སྐད་ཆ་ཧ་གོ་བ་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད།	*k'ö-i ke-ch'a ha-g'o-wa ka-le k'ag-pö re.*
Do these two words mean the same?	སྐད་ཆ་འདི་གཉིས་དོན་དག་གཅིག་པ་རེད་དམ།	*ke-ch'a di nyi d'ön-d'a chig-pa re d'a.*
Yes, there is no difference.	ལགས་ཁྱད་ཡོད་པ་མ་རེད།	*la k'ye yö-wa ma're.*
I have forgotten that word.	ང་སྐད་ཆ་དེ་བརྗེད་སོང་།	*nga ke-ch'a d'e je song.*
Oh! what is it?	དེ་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡིན་པ།	*de la g'a-re zer g'i yin-pa.*
Please say that again.	ཡང་སྐྱར་གསུང་རོགས་གནང་།	*yang-kyar sung ro-nang.*
Is there another word for this in Tibetan?	བོད་སྐད་ལ་འདི་མིན་པའི་ཚིག་གཞན་ཡོད་དམ།	*b'ö-ke la di men-pà-i ts'ig zhen yö d'a.*
There are many other words.	སྐད་ཆ་གཞན་པ་མང་པོ་ཡོང་།	*ke-ch'a zhen-pa mang-pö yong.*
You will soon know Tibetan.	ཁྱེད་རང་བོད་སྐད་མགྱོགས་པོ་མཁྱེན་གྱི་ཡིན།	*k'ye-rang b'ö-ke gyog-pö k'yen g'i yin.*

It is a very difficult language.	སྐད་དེ་ཧ་ཅང་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་འདུག	*ke d'e ha-chang ka-le k'ag-pó dug.*
I didn't quite hear you.	ངས་ཡག་པོ་གོ་མ་བྱུང་།	*nge yag-pó g'o ma chung.*
How is that word written?	ཚིག་དེ་གང་འདྲས་བྱས་ནས་བྲིས་པ་རེད།	*ts'ig d'e g'ang-dre che ne dr'i-pa re.*

Miscellaneous Exercises.

WORDS.

Business, reason, cause.	དོན། དོན་དག	*d'ön, d'ön-d'a.*
To look.	མིག་ལྟ་བ། (hon.) གཟིགས་པ།	*mig ta-wa,* (hon.) *zig-pa.*
To think; thought.	བསམ་པ།	*sam-pa.*
Leave.	དགོངས་པ།	*gong-pa.*
To obtain, to get.	ཐོབ་པ།	*t'ob-pa.*
Luck, lucky.	བསོད་བདེ།	*sö-de.*
To hear, understand.	གོ་བ།	*g'o-wa.*
To be angry.	ཚིག་པ་ཟ་བ།	*t'sig-pa za-wa.*
To grow.	སྐྱེད་པ།	*kye-pa.*

SENTENCES.

He has come on business.	ཁོང་དོན་དག་གཅིག་ལ་ཕེབས་པ་རེད།	*k'ong d'ön-d'a chig la p'eb-ja re.*
Have you come to see this place?	ཁྱེད་རང་ས་ཆ་མིག་ལྟ་ལ་ཕེབས་པ་ཡིན་ནམ།	*k'ye-rang sa-ch'a mig-ta la p'eb-ja yin-na.*
I expect a pony to arrive from Calcutta in a few days.	ཀ་ལི་ཀ་ཏྲ་ནས་ཉི་མ་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་ལ་རྟ་ཅིག་སླེབ་ཡོང་བསམས་ཀྱི་ཡོད།	*ka-li ka-tra ne nyi-ma k'a-she kyi je-la ta chig leb yong sam g'i yö.*
He has not got leave to go to Darjeeling.	ཁོ་རྡོ་རྗེ་གླིང་ལ་འགྲོ་རྒྱུའི་དགོངས་པ་ཐོབ་མ་སོང་།	*k'o dor-je-ling la dro gyü-i gong-pa t'ob ma song.*

What an unlucky fellow!	འདི་འདྲའི་མི་བསོད་བདེ་སྐམ་པོ་ལ།	*d'in-drà-i mi sö-de kam-pô la.*
If you go to Darjeeling you will hear much news, please tell it all to me when you come back.	ཁྱོད་རང་རྡོ་རྗེ་གླིང་ལ་འགྲོ་ན་སྐད་ཆ་གསར་པ་མང་པོ་གོ་ཡོང་། ལོག་ཡོང་བ་དང་ཚང་མ་ང་ལ་བཤད་རོགས་བྱེད།	*k'yö-rang dor-je-ling la dro na ke-ch'a sar-pa mang-pô g'o yong, lo yong-wa d'ang ts'ang-ma nga la she ro che.*
The woman was very angry.	སྐྱེས་དམན་དེ་ཚིག་པ་མང་པོ་ཟ་སོང་།	*kye-men d'e ts'ig-pa mang-pô za song.*
What fruit grow here?	འདི་རུ་ཤིང་འབྲས་ག་རེ་སྐྱེད་ཡོང་།	*di-ru shing-dre g'a-re kye yong.*

INTERROGATIVES.

Who.	སུ།	*su.*
What.	ག་རེ། གང་།	*g'a-re, g'ang.*
Where.	ག་པ། ག་རུ།	*g'a-pa, g'a-ru.*
When.	ག་དུས།	*g'a-d'ü.*
Why.	གང་ལ། or ག་གི་དོན་དག །ག་རེའི་དོན་དག	*g'ang-la, or g'a-g'i tön da, g'a-re-i d'ön-d'a.*
Which.	གང་གི	*g'ang-g'i.*
How.	གང་འདྲ། ག་འདྲས།	*g'ang-dre.*
Whence.	ག་ནས།	*g'a-ne.*
How much. „ **many.**	ག་ཚོད།	*g'a-ts'ö.*

SENTENCES.

Who is that man?	མི་དེ་སུ་རེད།	*mi d'e su re.*
Whose house is this?	ཁང་པ་འདི་སུའི་རེད།	*k'ang-pa di sü-i re.*
What does he say?	ཁོས་གང་ལབ་ཀྱི་འདུག	*k'ö g'ang lab g'i dug.*
What is that word?	ཚིག་དེ་ག་རེ་རེད།	*ts'ig d'e g'a-re re.*

Where is your mother?	ཁྱོད་རའི་ཨ་མ་ག་པ་ཡོད།	*k'yö-rä-i a-ma g'a-pa yö.*
Where has he gone?	ཁོ་ག་རུ་སོང་།	*k'o g'a-ru s'ong.*
When will you come?	ཁྱོད་ག་དུས་ཡོང་གི་ཡིན།	*k'yö g'a-d'ü yong g'i yin.*
Why are you doing like that?	ཁྱོད་གང་ལ་འདི་འདྲ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།	*k'yö g'ang-la din-dra che g'i yö?*
Why have you come here?	ཁྱོད་འདི་རུ་ཡོང་བའི་དོན་དག་ག་རེ་རེད།	*k'yö di-ru yong-wà-i d'ön-d'a g'a-re re.*
Which hat have you brought?	ཞྭ་མོ་ག་གི་འཁྱེར་ཡོད།	*zha-mo g'a-g'i k'yer yö.*
How is your health?	ཁྱེན་སྐུ་གཟུགས་གང་འདྲ་ཡོད།	*k'yen ku-zug g'ang-dra yö.*
How many men are there?	མི་ག་ཚོད་འདུག	*mi g'a-ts'ö dug.*
How much is this?	འདི་ག་ཚོད་རེད།	*di g'a-ts'ö re.*
Whence have they come?	ཁ་ཚོ་ག་ནས་ཡོང་བ་རེད།	*k'on-ts'o g'a-ne yong-a re.*
Are you hungry?	ཁྱོད་རང་ལྟོགས་ཀྱི་འདུག་གས།	*k'yö-rang to g'i dug-g'a.*
Will you drink?	ཁྱོད་རང་འཐུང་གི་ཡིན་པས།	*k'yö-rang t'ung g'i yin-pe.*
Is he sick?	ཁོ་ན་གྱི་འདུག་གས།	*k'o na g'i dug g'a.*

On the Road.

TRAVELLING.

Have you got everything ready?	ཅ་ལག་གང་ག་གྲལ་སྒྲིག་བྱས་ཚར་བ་ཡིན་ནམ།	*cha-lag g'ang-g'a dr'à-dr'ig che ts'ar-wa yin na.*
Everything will be ready soon.	གང་ག་མགྱོགས་པོ་གྲལ་སྒྲིག་བྱེད་ཡོང་།	*g'ang-g'a gyog-pó dr'à-dr'ig che yong.*
Everything is ready now we will go.	གང་ག་གྲལ་སྒྲིག་འདུག །ད་ང་ཚོ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*g'ang-g'a drà-dr'ig dug, d'a ngan-ts'o dro g'i yin.*
Where is the road?	ལམ་ཀ་ག་པ་ཡོད།	*lam-ka g'a-pa yö.*
Going down hence the road goes up the side of yonder hill.	འདི་ནས་མར་ཕྱིན་ནས་ཡར་གི་རི་དེའི་ལོགས་ལ་ལམ་ཀ་ཡོད།	*di-ne mar ch'in ne yar g'i ri d'e-i lo la lam-ka yö.*
Lead my pony behind, I will walk a little.	ངའི་རྟ་འདི་གཞུག་ལ་འཁྲིད་ཤོག །ང་རྡོག་ཙོ་ཀང་ཐང་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*ngà-i ta di zhug la tr'i sho, nga log-tso kang-t'ang la dro g'i yin.*
Have all the loads been put on the mules?	ཁལ་དྲེ་ལ་དོས་པོ་ཚང་མ་བཀལ་འདུག་གས།	*k'e-dr'e la d'ö-bó ts'ang-ma ke dug g'a.*
Have all the coolies gone on ahead?	དོས་པོ་འཁྱེར་མཁན་ཚང་མ་གདོང་ལ་ཕྱིན་སོང་ངམ།	*d'ö-pó k'yer-k'en ts'ang-ma dong-la ch'in song nga.*
What is the road like?	ལམ་ཀ་ག་འདྲས་འདུག	*lam-ka g'an-dre dug.*
The road is bad. Its all up-hill.	ལམ་ཀ་ཡག་པོ་མི་འདུག །གྱེན་ཤ་སྟག་རེད།	*lam-ka yag-pó min-dug, g'yen shà-ta re.*
Its all down-hill.	ཐུར་ཤ་སྟག་རེད།	*t'ur shà-ta re.*

Is the road to the pass difficult?	ལའི་ལམ་ཀ་ལ་འགྲོ་བ་དཀའ་ ལས་ཁག་པོ་འདུག་གས།	*là-i lam-ka la dro-va ka-le k'ag-pô dug g'a.*
Can ponies go over the road?	རྟ་ཚོ་ལམ་ལ་ཐར་གྱི་འདུག་གས།	*ta ts'o lam la t'ar g'i dug g'a.*
Ponies can't go, men can.	རྟ་ཚོ་ཐར་གྱི་མི་འདུག་མི་འགྲོ་ ཐུབ་གྱི་འདུག	*ta ts'o t'ar g'i min-dug mi dro t'ub g'i re.*
Which is the road from here to Pari?	འདི་ནས་ཕ་རི་ལ་ལམ་ག་གི་ལ་ འགྲོ་དགོས་གི་རེད།	*di-ne p'a-ri la lam g'a-g'i dro gó-g'i-re.*
Go straight on for a little, then you must turn to your left.	ཏོག་ཙོ་ཁ་ཐུག་ལ་ཕྱིན་ནས་གཡོན་ ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་དགོས་གི་རེད།	*tog-tso k'a-t'ug la ch'in ne yön-ch'o la dro gó-g'i-re.*

Miscellaneous Exercises.

(2nd Series.)

WORDS.

To cry.	ངུ་བ།	*ngu-wa.*
To catch.	འཛིན་པ། ཟིན་པ།	*dzim-pa, zim-pa.*
To let loose.	གཏོང་བ།	*tong-wa,* col. *tang-wa.*
To play.	རྩེད་མོ་རྩེ་བ།	*tse-mó tse-wa.*
True.	དྲང་པོ། བདེན་པ།	*dr'ang-pó, den-pa.*
To buy.	ཉོ་བ།	*nyo-wa.*
To wait.	སྒུག་པ། སྒུག་ནས་སྡོད་པ།	*gug-pa, gug-ne dö-pa.*
Cat. Dog.	ཞི་མི། ཁྱི།	*zhi-mi ; k'yi.*
Top, point, summit.	རྩེ།	*tse.*
Mouse. Sheep.	ཙི་ཙི། ལུག	*tsi-tsi ; lug.*

SENTENCES.

If you don't go away I will let loose the dog.	ཁྱོད་རང་མ་འགྲོ་ན་ངས་ཁྱི་འདི་གཏང་གི་ཡིན།	*kyö-rang ma dro na nge k'yi di tang g'i yin.*
The cat did not catch the mouse.	ཞི་མིས་ཙི་ཙི་ཟིན་མ་སོང་།	*zhi-mi tsi-tsi zim-ma song.*
May I enter the monastery ?	ང་དགོན་པའི་ནང་ལ་འགྲོ་ཆོག་གི་རེད་དམ།	*nga gom-pà-i nang la dro ch'o g'i re d'a.*
He is always playing and does not work at all.	ཁོས་རྟག་པ་རྩེད་མོ་རྩེ་གི་འདུག །ལས་ཀ་ཙ་ནས་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག	*k'ö tag-pa tse-mó tse g'i dug, le-ka tsa-ne che g'i min-dug.*

He said so, I don't know if it's true.	ཁོས་འདི་འདྲ་ལབ་པ་རེད། དེ་དྲང་པོ་ཡིན་ནམ་མིན་ནམ་ངས་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག	*k'ö din-dra lab-pa re, d'e dr'ang-pó yin-na men-na nge shin g'i min dug.*
Who said that ?	དེ་སུས་ལབ་པ་རེད།	*d'e su lab-pa re.*
Why are you crying ?	ཁྱོད་ག་རེའི་དོན་དག་ལ་ངུ་གི་ཡོད།	*k'yö g'a-rà-i d'ön-d'a la ngu g'i yö.*
I bought a sheep for 3 rupees.	ངས་ལུག་གཅིག་གོར་མོ་གསུམ་ལ་ཉོས་པ་ཡིན།	*nge lug chig gor-mo sum la nyö pa yin.*
Wait for me when you get to the top of the hill.	ཁྱོད་རང་རིའི་རྩེ་ལ་བསླེབ་པ་དང་། ང་ལ་སྒུག་སྡོད་ཅིག	*kyö-rang ri-i tse la leb-pa d'ang, nga la gu dö chig.*
You go down the hill, I will go up.	ཁྱོད་རང་རི་ནས་མར་རྒྱུག་ང་། ཡར་འགྲོ་གི་ཡིན།	*k'yö-rang ri ne mar gyug, nga yar dro g'i yin.*

WORDS.

Tailor.	ཚེམ་བུ་བ།	*ts'em-b'u-wa.*
Snow-blind.	གངས་ཕྱིད།	*g'ang-ch'i.*
Absent or when absent.	མེད་དུས། མེད་པ།	*me-d'ü, me-pa.*
The world.	འཛམ་བུ་གླིང་།	*dzam-b'u-ling.*
Grief, miserable.	སྐྱོ་བ།	*kyo-wa.*
To see.	མིག་ལྟ་བ།	*mig-ta-wa.*

To return, to go back to. ལོག་ "*lo,*" or ཚུར་ "*ts'ur,*" prefixed to any of the verbs to go.

Note the use of སྙུང་ *nyung,* following the verb expresses "ever." Have you ever seen ?=*k'yö-rang t'ong nyung-a ;* མི་སྙུང་ in the same way express "never."

SENTENCES.

Is there a tailor here ?	ས་ཆ་འདི་རུ་ཚེམ་བུ་བ་ཡོད་དམ།	*sa-ch'a di-ru ts'em-b'u-wa yö d'a.*
There is one, but he is not very good.	གཅིག་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ཀྱང་ཡག་པོ་རང་མ་རེད།	*chig yö-wa re, yin-kyang yag-pó rang ma-re.*

Tell him to come, I want to see him!	ཤོག་ལབ། ང་ཁོ་ལ་མིག་ལྟ་དགོས།	*sho lab, nga k'o la mig-ta gö.*
I am snow-blind.	ངའི་མིག་ལ་གངས་ཕྱིད་རྒྱབ་སོང་།	*ngà-i mig la g'ang-ch'i gyab song.*
You did no work at all while I was absent.	ང་མེད་དུས་ཁྱོད་ཀྱིས་ལས་ཀ་རྩ་ནས་མ་བྱས་པ་རེད།	*nga me d'ü k'yö kyi le-ka tsa-ne ma che-pa re.*
There is not a more miserable place than this in the world.	ས་ཆ་འདི་ལས་སྐྱོ་བ་འཛམ་བུ་གླིང་ལ་ཡོད་པ་མ་རེད།	*sa-ch'a di le kyo-wa dzam-b'u-ling la yö-wa ma-re.*
Have you ever been on the other side of the pass?	ཁྱོད་རང་ལའི་རྒྱབ་ལ་འགྲོ་མྱོང་ངས། (lit. "back of")	*k'yö-rang là-i gyab la dro nyung nga.*
I saw nothing.	ངས་གང་ཡང་མཐོང་མ་སོང་།	*nge g'ang-yang t'ong ma song.*
The Bhutanese who were here for two months, have gone back to their country.	འབྲུག་པ་ཚོ་འདི་རུ་ཟླ་བ་གཉིས་བསྡད་ནས་ཁོ་རང་ཚོའི་ལུང་པ་ལ་ལོག་སོང་།	*drug-pa ts'o di-ru da-wa nyi de ne k'o-rang ts'ö-i lung-pa la log song.*
When are you going again to Pari?	ཁྱོད་རང་ཡང་སྐྱར་ཕ་རི་ལ་ག་དུས་འགྲོ་གི་ཡིན་པ།	*k'yö-rang yang-kyar p'a-ri la g'a-d'ü dro g'i yin-pa.*

WORDS.

Inhabitant.	མི་སྡོད་མཁན། མི་བསྡད་མཁན།	*mi dö k'en, mi de-k'en.*
Orange.	ཚ་ལུམ་པ་ (or མ།)	*ts'a-lum-pa* (or *ma*).
To ride a horse, " " a mule.	རྟ་བཞོན་པ། དྲེ་བཞོན་པ།	*ta zhön-pa, dr'e zhön-pa.*
On foot.	རྐང་ཐང་ལ།	*kang t'ang la.*
A walk.	འཁྱམས་འཁྱམས། col. ཆམ་ཆམ།	*k'yam-k'yam,* col. *ch'am ch'am.*
Together with.	དང་མཉམ་པོ་ (or དུ།)	*d'ang nyam-pó* (or *d'u*).
Skin, hide.	ལྤགས་པ།	*pag-pa.*
A thing.	ཅ་ལག	*cha-lag.*
Rich.	ཕྱུག་པོ།	*ch'ug-pó.*

SENTENCES.

Are there many inhabitants in that country?	ལུང་པ་དེ་ལ་མི་(བསྡད་མཁན་) མང་པོ་འདུག་གས།	*lung-pa d'e la mi (de-k'en) mang-pó dug g'a.*
He has brought these oranges from Sikkim.	ཁོས་ཚ་ལུམ་པ་འདི་ཚོ་འབྲས་ལྗོངས་ནས་འཁྱེར་ཡོང་བ་རེད།	*k'ö ts'a-lum-pa din-ts'o dren-jong ne k'yer yong-wa re.*
I will go riding the mule, bring the mule.	ང་དྲེ་བཞོན་ནས་འགྲོ་གི་ཡིན། དྲེ་འཁྲིད་ཤོག	*nga dr'e zhön ne dro g'i yin, dr'e tr'i sho.*
Never mind, I will go on foot.	ཨའུ་ཙེ། ང་རྐང་ཐང་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*au-tse, nga kang-t'ang la dro g'i yin.*
I will go out for a walk.	ང་ཆམ་ཆམ་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།	*nga ch'am-ch'am la dro g'i yin.*
Will you come with me?	ཁྱེད་རང་ང་དང་མཉམ་པོ་ཕེབ་ཀྱི་ཡིན་ནས།	*k'ye-rang nga d'ang nyam-ṅ ó p'eb g'i yin na.*
That man is very rich.	མི་དེ་ཕྱུག་པོ་རེད།	*mi d'e ch'ug-pó re.*
You are not speaking the truth.	ཁྱོད་རང་སྐད་ཆ་དྲང་པོ་ལབ་ཀྱི་མི་འདུག	*k'yö-rang ke-ch'a dr'ang-pó lab g'i min-dug.*
I arrived at this place six months ago.	ང་ས་ཆ་འདི་རུ་སླེབས་ནས་ཟླ་བ་དྲུག་སོང་།	*nga sa-ch'a di-ru leb ne da-wa dr'ug song.*
How much is that skin?	ལྤགས་པ་དེའི་རིན་ག་ཚོད་རེད།	*pag-pa d'e-i rin g'a-ts'ö re.*

WORDS.

To remember.	དྲན་གསོ་བ།	*dr'en so-wa.*
Earthquake.	ས་ཡོམ། ས་གཡོ།	*sa-yom, sa-yo.*
Comfortable.	སྤྲོ་པོ།	*tro-pó.*
Crack.	སེར་ག།	*ser-g'a.*
Board.	སྤང་ལེབ། (ཨན་དར།)	*pang-leb, (en-dar.)*
To scold (hon.)	བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ།	*kab-kyön nang-wa.*

Note the formation of གཙང་བཙོག་ dirty-clean = cleanliness; ཆེ་ཆུང་ big-small = size; ཡང་ལྗི་ heavy-light = weight; མང་ཉུང་ many-few = number. There are many such compound nouns.

SENTENCES.

He does not remember.	ཁོ་དྲན་གསོས་ཀྱི་མི་འདུག	*k'o dr'en sö g'i min-dug.*
He has no idea of cleanliness.	ཁོ་ལ་གཙང་བཙོག་རྩ་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད།	*k'o la tsang-tsog tsa-ne yö-wa ma-re.*
How big is it?	ཆེ་ཆུང་ག་འདྲས་འདུག	*ch'e-ch'ung g'an-dre dug.*
What is the weight of that box?	སྒམ་དེ་ཡང་ལྗི་ག་འདྲས་འདུག	*gam d'e yang-chi g'an-dre dug.*
How far is it from here to Yatung?	འདི་ནས་སྣ་གདོང་བར་དུ་ཐག་རིང་ཐུང་ག་ཚོད་རེད།	*di ne na-dong b'ar-d'u t'a ring-t'ung g'a-ts'o re.*
How many people are there in this house?	ཁང་པ་འདི་ལ་མི་མང་ཉུང་ག་ཚོད་ཡོད།	*k'ang-pa di la mi mang-nyung g'a-ts'o yö.*
He goes all over the country.	ཁོ་ག་ས་ག་ལ་འགྲོ་གི་འདུག	*k'o g'a-sa g'a-la dro g'i dug.*
In the earthquake last year the house was demolished.	ན་ཉིང་གི་ས་ཡོམ་རྒྱབ་དུས་ཁང་པ་འཐོར་སོང་།	*na-ning g'i sa-yom gyab-d'ü k'ang-pa t'or song.*
Is your house comfortable?	ཁྱེད་ཀྱི་ཁང་པ་སྤྲོ་པོ་རེད་དས།	*k'ye g'i k'ang-pa tro-pô re d'a.*
The rats are dreadful.	ཙི་ཙི་ཞེད་སྐྲག་ཡོད་པ་རེད།	*tsi-tsi zhe-tra yö-wa re.*
Wind blows in the cracks of the boards.	ཨན་འདར་ཀྱི་སེར་གའི་སྦུབས་ནས་ལྷག་པ་རྒྱག་གི་འདུག	*en-dar g'i ser-g'ài hrub ne lhag-pa gya g'i dug.*
The official scolded him well.	དཔོན་པོས་ཁོ་ལ་བཀའ་བཀྱོན་མང་པོ་གནང་སོང་།	*pön-pö k'o-la kab-kyön mang-pô nang song.*
If he had beaten on the cheek it would have been well.	ཁོང་གིས་ཁོ་ལ་འགྲམ་ལྕག་རྒྱབ་པ་ཡིན་ན་ཡག་པོ་བྱུང་།	*k'ong g'i k'o la dram-cha gyab-pa yin na yag-pô chung.*

WORDS.

To eat.	ཟ་བ། (hon.) བཞེས་པ།	*za-wa,* (hon.) *zhe-pa.*
Wet, damp.	རློན་པ།	*lön-pa.*
To burn.	འབར་བ།	*bar-wa.*
To drink.	འཐུང་བ། (hon.) བཞེས་པ།	*t'ung-wa, zhe-pa.*
Finger.	མཛུག་གུ །སོར་མོ།	*dzu-g'u, sor-mo,* or *sor.*

To bleed.	ཁྲག་འཐོན་པ།	*t'r'pag t'pön-pa.*
To have a headache.	མགོ་ན་བ།	*go na-wa.*

SENTENCES.

What is there for us to eat?	ང་ཚོ་ལ་ཟ་ཡག་ག་རེ་ཡོད་པ་རེད།	*ngan-ts'o la za-ya g'a-re yö-wa-re.*
This wood is wet and won't burn.	ཤིང་འདི་རློན་པ་རེད། འབར་མི་ཡོང་།	*shing-di lön-pa re, bar mi yong.*
I don't drink wine or spirits.	ངས་ཆང་དང་ཨ་རག་འཐུང་གི་མེད།	*nge ch'ang d'ang a-rag t'ung g'i me.*
What day of the week is it?	དེ་རིང་གཟའ་ག་རེ་རེད།	*d'e-ring za g'a-re re.*
I am 27 years old.	ང་རང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙ་བདུན་སླེབས་ཡོད།	*nga-rang lo nyi-shu ts ab-dün leb yö.*
That old man who was here yesterday has come again.	ཁ་སང་འདི་ལ་ཡོང་མཁན་མི་རྒད་པོ་དེ་ཡང་སྐྱར་ལོག་བསླེབས་སོང་།	*k'a-sa di-la yong-k'en mi ge-pö d'e yang-kyar lo leb song.*
My finger is bleeding.	ངའི་མཛུབ་གུ་ནས་ཁྲག་འཐོན་གྱི་འདུག	*ngà-i dzu-g'u ne tr'ag t'ön g'i dug.*
I have a thorn in my hand.	ངའི་ལག་པ་ལ་ཚེར་མ་ཅིག་ཟུགས་འདུག	*ngà-i lag-pa la ts'er-ma chig zug dug.*
* That man says he won't go away.	མི་དེས་ང་འགྲོ་གི་མིན་ཟེར་གི་འདུག	*mi d'e, nga dro g'i men ze g'i dug.*
My head aches.	ངའི་མགོ་ན་གྱི་འདུག	*ngà-i go na g'i dug.*

* NOTE. Literally, That man "I won't go away" says.

Negatives.

WORDS.

Money, silver.	དངུལ།	*ngü.*
Lies.	ཀྱག་རྫུན།	*kyag-dzün.*
To tell, say.	བཤད་པ།	*she-pa.*
Rain.	ཆར་པ།	*ch'ar-pa.*
To fall, descend.	འབབ་པ།	*bab-pa.*
To fear, be afraid.	ཞེད་པ།	*zhe-pa.*
Anyone.	སུ་ཡང་།	*su-yang.*
Nobody, no one.	སུ་ཡང་ *su-yang,* with verb in negative.	
Anything.	གང་ཡང་།	*g'ang-yang.*
Nothing.	གང་ཡང་ *g'ang-yang,* with verb in negative.	
Who.	སུ་	*su.*

SENTENCES.

He is not a good man.	ཁོ་མི་ཡག་པོ་ཅིག་མི་འདུག	*k'o mi yag-pö chig min-dug.*
She will not come.	མོ་ཡོང་གི་མ་རེད།	*mo yong g'i ma-re.*
I will not stay.	ང་སྡོད་ཀྱི་མིན།	*nga dö g'i men.*
You cannot go.	ཁྱོད་རང་འགྲོ་མི་ཆོག	*k'yö-rang dro mi ch'og.*
I have no money.	ང་ལ་དངུལ་མེད།	*nga la ngü me.*
Is it here or not?	འདི་ལ་འདུག་གམ་མི་འདུག	*di la dug g'a min-dug.*
Do not tell lies.	ཀྱག་རྫུན་མ་བཤད།	*kyag-dzün ma she.*
It won't rain.	ཆར་པ་འབབ་མི་ཡོང་།	*ch'ar-pa bab mi yong.*
Don't be afraid.	ཞེད་མི་དགོས།	*zhe mi gö.*

Nobody knows.	མི་སུས་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག	*mi sü-kyang shin-g'i min-dug.*
Everybody knows.	མི་གང་གས་ཤེས་ཀྱི་འདུག	*mi g'ang-g'e shin g'i dug.*
Who knows?	སུས་ཤེས་ཀྱི་འདུག	*sü shin g'i dug.*
Have you ever seen him?	ཁྱོད་རང་གིས་ཁོ་སྔོན་ལ་མཐོང་མྱོང་ངམ།	*k'yö-rang g'i k'o ngön la t'ong nyung nga.*
I have never seen him before.	ངས་ཁོ་ནམ་ཡང་མཐོང་མ་མྱོང་།	*nge k'o nam-yang t'ong ma nyung.*
I will never tell any-one.	ངས་སུ་ལ་ཡང་ལབ་ཀྱི་མིན།	*nge su la yang lab g'i men.*
I have nothing.	ང་ལ་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད།	*nga la g'ang-yang yö va ma-re.*

Miscellaneous Sentences.

WORDS.

Bone.	རུས་པ།	*rü-pa.*
Arm, shoulder.	ལག་པ། དཔུང་པ།	*lag-pa, pung-pa.*
To break.	གཅོག་པ། *chog-pa,* past tense བཅག་པ། *chag-pa,* col.	
Oil.	སྣུམ།	*num.*
Lamp.	བཞུ་མར།	*zhu-mar.*
Window.	རྒྱལ་ཁུང་། གི་ཁུང་།	*gye-k'ung, g'i-k'ung.*
To open.	འབྱེ་བ།	*che-wa.*
To shut.	རྒྱབ་པ།	*gyab-pa.*

འགྲོ་ *dro,* "to go," after a verb may be translated "is going to," thus: "is going to die," ཤི་འགྲོ་འདུག

SENTENCES.

The bone of his shoulder is broken.	ཁོའི་དཔུང་པའི་རུས་པ་བཅག་འདུག	*k'ö-i pung-pà-i rü-pa chag dug.*
Bring some oil for the lamp.	བཞུ་མར་ལ་སྣུམ་ཏོག་ཙོ་འཁྱེར་ཤོག	*zhu-mar la num tog-tso k'yer-sho.*
It is getting time to put oil in the lamp.	ད་བཞུ་མར་ལ་སྣུམ་ལྡུག་རན་འགྲོ་འདུག	*d'a zhu-mar la num lug ren-dro dug.*
That man is about to die.	མི་དེ་ཤི་འགྲོ་འདུག	*mi d'e shi-dro dug.*
He is just coming.	ཁོ་སླེབ་འགྲོ་འདུག	*k'o leb dro dug.*

Open the door and shut the window.	སྒོ་ཕྱེས་ནས་རྒྱལ་ཁུང་རྒྱབ་ཤིག	*go ch'e ne gye-k'ung gyab shig.*
We two are the same age.	ང་གཉིས་ན་འདྲ་རེད། or ལོ་ཟླ་ རེད།	*nga nyinan-dra re,* or *lon-da re.*
Is your brother elder or younger than you?	ཁྱོད་ཀྱི་སྤུན་ཀྱ་ཁྱོད་ལས་ལོ་རྒྱན་ ཀྱི་རེད་དམ་གཞོན་ཀྱི་རེད།	*k'yö g'i pün-kya k'yö le lo gen g'i re d'a, zhön g'i re.*
Are your father and mother still alive?	ཨ་ཕ་དང་ཨ་མ་ད་རུང་བཞུགས་ ཡོད་པས།	*a-p'a d'ang a-ma d'a-rung zhu yö-pe.*
How long is it since Jetsun Milarepa died (lived)?	རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པ་བཞུགས་ ནས་ལོ་ག་ཚོད་སོང་།	*je-tsün mi-la re-pa zhug ne lo g'a-ts'ö song.*
I am ill, I cannot eat, bring me some tea?	ང་ན་གྱི་འདུག །ལྟོ་ཆས་ཟ་ཐུབ་ གྱི་མི་འདུག །ཇ་དོག་ཙོ་ འཁྱེར་ཤོག	*nga na g'i dug, tob ch'e za t'ub g'i min-dug, j'a tog-tso k'yer-sho.*

On the Road.

At what place do we halt to-day?	དེ་རིང་ང་ཚོ་ཞག་ས་ག་པ་བསྡད་ཀྱི་ཡིན།	*d'e-ring ngan-ts'o zhag-sa g'a-pa de g'i yin.*
We won't go further than Yatung to-day.	ང་ཚོ་དེ་རིང་སྣ་གདོང་ནས་ཕར་འགྲོ་གི་མེད།	*ngan-ts'o d'e-ring na-dong ne p'ar dro g'i me.*
How far is it from here to Yatung?	འདི་ནས་སྣ་གདོང་ལ་ཐག་རིང་ཐུང་ག་ཚོད་རེད།	*di ne na-dong la t'a ring-t'ung g'a-ts'o re.*
Going quickly we will arrive in about four hours.	མགྱོགས་པོ་འགྲོ་ན་ཆུ་ཚོད་བཞི་ལ་སླེབ་ཡོང་།	*gyog-pŏ dro na ch'u-ts'o zhi la leb yong.*
Is it a big town or a small place?	གྲོང་ཁྱེར་ཆེན་པོ་རེད་དམ། ཆུང་ཆུང་རེད།	*tr'ong-k'yer che'n-pŏ re d'a, ch'ung-ch'ung re.*
There are about 7 or 8 houses.	ཁང་པ་བདུན་བརྒྱད་ཙམ་ཡོད་ར་རེད།	*k'ang-pa dün gye tsam yö-wa re.*
Is it close by or is it far away?	ཐག་ཉེ་པོ་རེད་དམ། ཐག་རིང་པོ་རེད།	*t'a nye-pŏ re d'a, t'a ring-pŏ re.*
If I go by this road where will it take me?	ང་ལམ་ཀ་འདི་ལ་ཕྱིན་ན་ག་པ་སླེབ་ཀྱི་རེད།	*nga lam-ka di la ch'in na g'a-pa leb g'i re.*
Is there much snow on the pass?	ལ་ལ་གངས་མང་པོ་འདུག་གས།	*la la g'ang mang-pŏ dug g'a.*
There is no snow at all, it is very muddy?	གངས་ཙ་ནས་མི་འདུག །འཛབ་ཞེད་སྐྱག་རེད།	*g'ang tsa-ne min-dug, dzab zhe-tr'a re.*
What is the name of that mountain?	རི་དེའི་མིང་ལ་ག་རེ་ཟེར་གྱི་ཡོད།	*ri d'e-i ming la g'a-re zer g'i yö.*

Where is the head-man of this place?	ས་ཆ་འདིའི་འགོ་པ་ག་པ་ཡོད།	*sa-ch'a di-i go-pa g'a-pa yö.*
I want a good riding pony to take me from here to Pari.	འདི་ནས་ཕག་རི་ལ་འགྲོ་ཡག་ ང་ལ་བཞོན་རྟ་ཡག་པོ་ གཅིག་དགོ་གི་རེད།	*di ne p'a-ri la dro ya, nga la zhön-ta yag-pó chig go g'i re.*

Salutations.

Welcome.	ཕྱག་ཕེབས་གནང་བྱུང་།	*ch'a-p'e nang chung.*
,,	བཞུགས་གདན་འཇག	*zhu-den-ja.*
* **Good-bye,** to person going away.	ག་ལེ་ཕེབ།	*ga-le p'eb*, or *p'e.*
	ག་ལེ་འཆིབ་རྒྱུ་གནང་།	*g'a-le ch'ib-gyu nang.*
	ག་ལེ་ཕེབ། སྐུ་རྡབ་གཟག་ཡོང་།	*g'a-le p'e, ku-dab za yong.* lit.: go quietly, your body will fall, or lest you fall.
Good-bye, to person remaining.	ག་ལེ་བཞུགས།	*g'a-le zhu.*
	ག་ལེ་བཞུགས་གདན་འཇག	*g'a-le zhu-den-ja.*
	ག་ལེ་སྐུ་བཞུགས་གནང་།	*g'a-le ku-zhu nang.*
New year greeting: All prosperity and welfare to you!	བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས།	*tra-shi de-leg p'ün-sum ts'og.*
May you always be happy.	བརྟན་དུ་བདེ་བ་ཐོབ་པ་ཤོག	*ten-d'u de-wa t'ob-pa sho.*

---

* Note.—Colloquially, one usually hears "*g'a-le p'e-a,*" "*g'a-le zhu-a,*" "*ga-le ch'ib-gyu nang a.*" This "*a*" is almost equivalent to "please." One also hears ཏོག་ཙེ་སྒུག་ཨ, *tog-tse gu-a,* wait a little (please), etc., etc.

Miscellaneous Exercises.

Cutch.	སྟོད་ཛ།	*tö-j'a.*
To smear, dedaub.	བསྐུ་བ། བྱུགས་པ།	*ku-wa, j'ug-pa.*
To punish.	ཉེས་པ་གཏོང་བ་ and བཏང་བ།	*nye-pa tong-wa.*
Whip.	རྟ་ལྕག །རྟའི་ལྕག	*ta-cha, te-cha.*
To beat.	གཞུ་བ།	*zhu-wa.*
Iron (fetters).	ལྕགས།	*chag.*
To put in the stocks.	སྒོ་གཡོག་པ།	*go yog-pa.*
Practice.	སྦྱང་ཡག།	*jang-ya or wa.*
Pilgrimage.	གནས་སྐོར།	*ne-kor.*
Answer, to a letter.	ཡིག་ལན།	*yig-len.*
Wild animal.	སེམས་ཅན་རི་དྭགས།	*sem-chen ri-dag.*

SENTENCES.

Tibetan women smear cutch on their faces.	བོད་པའི་སྐྱེས་དམན་གྱིས་གདོང་ལ་སྟོད་ཛ་བསྐུ་གི་འདུག	*b'ö-pa i kye-men g'i dong la tö-j'a kü g'i dug.*
In Tibet if a man steals what punishment does he get?	བོད་ལུང་པ་ལ་མི་སུས་རྐུན་མ་རྐུ་ན་ཉེས་པ་ག་རེ་བཏང་གི་རེད།	*bö lung-pa la mi sü kün-ma kü-na nye-pa g'a-re tang g'i re.*
In Tibet if a man steals he is flogged, manacled, his neck is put in the stocks, and he is then exhibited in the bazaar.	བོད་ལ་མིས་རྐུན་མ་རྐུ་ན་རྐུབ་ལ་རྟ་ལྕག་གཞུས་ཡོང་། རྐང་པ་ལ་ལྕགས་རྒྱབ། སྐེ་ལ་སྒོ་གཡོག །དེ་ནས་ཁྲོམ་ལ་སྟོན་བཞག་ཡོང་།	*b'ö lung-pa la mi kün-ma kü-na, kub-la te-cha zhu-yong, kang-pa la chag gyab, ke la go yog, d'e-ne tr'om la tön yong.*

This is good practice.	འདི་སྦྱང་ཡག་ཡག་པོ་རེད།	*de jang-ya yag-pô re.*
Have you ever been on a pilgrimage?	ཁྱོད་རང་གནས་སྐོར་ལ་འགྲོ་མྱོང་ངམ།	*k'yö-rang ne-kor la dro nyung nga.*
Is that dog for sale or not?	ཁྱི་དེ་ཚོང་ཡ་ཡིན་ནམ་མིན།	*k'yi d'e t'song-ya yin na men.*
To-day letters came from England and I stayed in writing answers.	དེ་རིང་ཕྱི་གླིང་ཡུལ་ནས་ཡི་གེ་འབྱོར་དེ། དེ་ཚོའི་ཡིག་ལན་བྲིས་ཀྱི་བསྡད་པ་ཡིན།	*d'e-ring ch'i-ling yül ne yi-g'e jor d'e, d'e ts'ö-i yig-len dr'i g'i de-pa yin.*
What wild animals are there in this country?	ལུང་པ་འདི་ལ་སེམས་ཅན་རི་དྭགས་ག་འདྲས་ཡོད།	*lung-pa di la sem-chen ri-dag g'an-dre yong.*

WORDS.

Roof.	ཐོག་ཁ། (ག)	*t'o-k'a* (or *g'a*).
A drop of water, etc.	ཐིགས་པ།	*t'ig-pa.*
Drunk, intoxicated.	ར་བཟི་བ།	*rab-zi-wa.*
To lay an egg.	སྒོ་ང་བཏང་བ།	*go-nga tang-wa.*
To print.	པར་རྒྱབ་པ།	*par gyab-pa.*
To milk.	བཞོ་བ།	*zho-wa.*
To taste.	བྲོ་བ་ལྟ་བ།	*dr'o-wa ta-wa.*
Strong, of wine, tea, etc.	གར་པོ།	*g'ar-pô.*

SENTENCES.

The roof is leaking.	ཐོག་ཁ་ནས་ཐིགས་པ་འཛག་གི་འདུག	*t'o-k'a ne t'ig-pa dza g'i dug.*
That man is drunk.	མི་དེ་ར་བཟི་འདུག	*mi d'e ra-zi dug.*
The black hen has laid an egg.	བྱ་དེ་ནག་པོ་དེས་སྒོ་ང་གཅིག་བཏང་བ་རེད།	*j'a-te nag-pô d'e go-nga chig tang-wa re.*
This book is well printed.	དཔེ་ཆ་འདི་པར་ཡག་པོ་རྒྱབ་འདུག	*pe-ch'a di par yag-pô gyab dug.*
Cut down that tree.	ཤིང་སྡོང་དེ་བཅད་ཅིག	*shing-dong d'e che chig.*
Split that log.	ཤིང་སྡོང་དེ་གཤག་ཅིག	*shing-dong d'e shag chig.*

Chop up some fire-wood.	མེ་ཤིང་ཏོག་ཙོ་བཙབ།	*me-shing tog-tso tsab.*
My wife is milking the cow.	ངའི་སྐྱེས་དམན་དེས་བ་མོ་བཞོ་གི་འདུག	*nga-i kye-men d'e ba-mó zho g'i dug.*
That man is very stupid.	མི་དེ་ཧ་ཅང་གི་ལྐུགས་པ་རེད།	*mi d'e ha-chang g'i gug-pa re.*
This wine is very strong.	རྒྱུན་ཆང་འདི་ཧ་ཅང་གར་པོ་རེད།	*gün-ch'ang di ha-chang g'ar-pó re.*
Is that wine nice, let me taste it.	རྒྱུན་ཆང་དེ་ཞིམ་པོ་རེད་དམ། ང་ལ་བྲོ་བ་ལྟ་ཆུག	*gün-ch'ang de zhim-pó re-d'a, nga la dr'o-wa ta-ch'ug.*
I have never tasted dried mutton.	ངས་ལུག་ཤ་སྐམ་པོ་ནམ་ཡང་བཟ་མ་མྱོང་།	*nge lug-sha kam-pó nam-yang za ma nyung.*
Bring your chair a little nearer.	ཁྱོད་རང་གི་ཀྱབ་ཀྱག་ཚུར་ཙེ་འཁྱེར་ཤོག	*k'yö-rang g'i kub-kya ts'ur-ts'e k'yer-sho.*

WORDS.

To assemble.	འཛོམས་པ།	*dzom-pa.*
To pray.	སྨོན་ལམ་འདེབས་པ།	*mön-lam deb-pa.*
" " (hon.)	ཞལ་འདོན་གནང་བ།	*'zhan-dön nang-wa.'*
A corpse, dead body.	རོ།	*ro.*
To burn.	སྲེག་པ།	*seg-pa.*
Use, need.	ཁོ་ཆད།	*k'o-ch'e.*
To become healed.	དྲག་པ།	*dr'ag-pa.*

SENTENCES.

What were all the soldiers doing assembled together yesterday?	ཁ་ས་དམག་མི་ཚང་མ་འཛོམས་ནས་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།	*k'a-sa mag-mi ts'ang-ma dzom ne g'a-re che g'i yö-wa re.*
Does he own a house at Pari.	ཁོ་ལ་ཕ་རི་ལ་ཁང་པ་ཅིག་ཡོད་པ་རེད་དམ།	*k'o la p'a-ri la k'ang-pa chig yö-wa re d'a.*
The official took five days going to Yatung.	དཔོན་པོ་སྣ་གདོང་བར་དུ་འགྲོ་བ་ལ་ཉི་མ་ལྔ་འགོར་སོང་།	*p'on-pó na-dong bar-d'u dro-wa la nyi-ma nga gor song.*
He has finished praying.	ཁོང་གིས་ཞལ་འདོན་གནང་ཚར་སོང་།	*k'ong gi zhan-dön nang ts'ar song.*

He is saying prayers.	ཁོ་སྨོན་ལམ་འདེབས་ཀྱི་འདུག	*k'o mön-lam deb g'i dug.*
During 15 days from to-day the Tibetans will not eat meat.	དེ་རིང་ནས་ཉི་མ་བཅོ་ལྔ་བར་བོད་པས་ཤ་ཟ་མི་ཡོང་།	*d'e-ring ne nyi-ma chö-nga b'ar b'ö-pe sha za mi yong.*
If a Tromowa dies, is his body burnt?	གྲོ་མོ་བ་ཤི་ན། རོ་མེ་ལ་སྲེག་ཡོང་ངས།	*dr'o-mo-wa shi na, ro me la seg yong nga.*
Yes, it is burnt, that is the custom in this country.	ལགས་སྲེག་ཡོང་། ལུང་པ་འདི་ལ་ལུགས་སྲོལ་དེ་ཡོད་པ་རེད།	*la seg yong, lung-pa di la lug-sö d'e yö-wa re.*
Have you any use for this?	འདི་ཁྱོད་ལ་འཁོ་ཆན་ཡོད་པས།	*di k'yö la k'o-ch'e yö pe.*
I have travelled much.	ངས་ལུང་པ་མང་པོ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།	*nge lung-pa mang-pô la ch'in-pa yin.*
Has your foot healed?	ཁྱེད་རང་གི་རྐང་པ་དྲག་སོང་ངས།	*k'ye-rang g'i kang-pa dr'ag song nga.*

WORDS.

Rubbish, sweepings.	གལ་སྙིགས།	*g'e-nyig.*
To think over, to reflect on.	བསམ་བློ་བཏང་བ།	*sam-lo tang-wa.*
To finish, complete.	ཚར་བ།	*ts'ar-wa.*
Certain, certainty.	ཏེན་བདེན།	*ten-den.*
To shave.	སྐྲ་བཞར་བ།	*tra zhar-wa.*
To wound, to cut.	རྨ་བཟོ་བ།	*ma zo-wa.*
Wish, desire, liking.	འདོད་པ།	*dö-pa.*
To take a walk.	ཆམས་ཆམས་ལ་འགྲོ་བ། (འཁྱམ་འཁྱམ།)	*ch'am-ch'am la dro-wa.*
To be cracked.	གས་ཤོར་བ།	*g'e shor-wa.*

SENTENCES.

Get all that rubbish swept away.	གལ་སྙིགས་དེ་ཚོ་ཚང་མ་ཕྱགས་ཤིག	*g'e-nyig d'e-ts'o ts'ang-ma ch'ag shig.*
Don't throw (all) your rubbish into the road.	ལམ་ཀ་ལ་གལ་སྙིགས་མ་དབྱུག	*lam-ka la g'e-nyig ma yug.*

I have already decided what to do in this matter, nothing will come of further talking.	དོན་དག་འདི་ལ་ག་རེ་བྱེད་དགོས་ངས་བསམ་བློ་བཏང་ཚར། ད་རུང་ལབ་ན་གང་ཡང་ཡོང་གི་མ་རེད།	*d'ön-d'a di la g'a-re che gö nge sam-lo tang ts'ar, da-rung lab na g'ang-yang yong g'i ma-re.*
It is not certain whether he will give leave or not.	ཁོང་གིས་དགོངས་པ་གནང་ཡོང་ངམ་མི་ཡོང་རྟེན་བདེན་ཡོད་བ་མ་རེད།	*k'ong-g'i gong-pa nang yong nga, mi yong, ten-den yö-wa ma-re.*
If he does give leave I shall be very glad.	ཁོང་གིས་དགོངས་པ་གནང་ན་ང་ཧ་ཅང་མང་པོ་དགའ་ཡོང་།	*k'ong g'i gong-pa nang na nga ha-chang mang-pö ga yong.*
I cut my face while shaving.	སྐྲ་བཞར་དུས་ངའི་གདོང་ལ་རྨ་བཟོས་སོང་།	*tra zhar d'ü ngà-i dong la ma zö song.*
Would you like to go for a walk.	ཁྱོད་རང་ཆམ་ཆམ་ལ་འགྲོ་སྙིང་འདོད་ཀྱི་འདུག་གས།	*k'yö-rang ch'am-ch'am la dro-nying dö g'i dug g'a.*
The wall is cracked, call the mason to come and mend it.	རྩིག་པ་གས་འདུག །རྡོ་བཟོ་བ་ལ་བཟོ་ལ་ཤོག་ལབ།	*tsig-pa g'e dug, doh-zo-wa la zo la sho lab.*

Meals and Table Requisites.

Breakfast.	ཞོགས་གས་ཁ་ལག་(hon.) ཞལ་ལག	*zho-g'e k'a-la* (hon.) *zhe-la.*
Lunch.	ཉིན་གུང་ཁ་ལག	*nyin-g'ung k'a-la.*
Dinner.	དགོང་མོའི་ཁ་ལག	*gong-mö-i k'a-la.*
Table.	ལྕོག་ཙེ། རྒྱ་ལྕོག (hon.) གསོལ་ལྕོག	*chog-tse, gya-chog* (hon.) *sö-chog.*
Table cloth.	ལྕོག་ཁེབས།	*chog-k'eb.*
Napkin.	པང་ཁེབས། ལག་ཕྱི།	*pang-k'eb, lag-ch'i.*
Chair.	ཀུབ་ཀྱག །ཁྲི་ (hon.) བཞུགས་ཁྲི།	*kub-kya, tr'i* (hon.) *zhu-tr'i.*
Knife.	གྲི (hon.) ཕྱག་ཤན།	*dri,* (hon.) *ch'ag-shen.*
Fork.	ཤ་འཛིན།	*sha-dzin.*
Spoon.	ཐུར་མ།	*t'ur-ma, t'u-ma.*
Plate.	ཐ་པ། སྡེར་མ། (hon.) གསོལ་སྡེར།	*t'a-pa, der-ma,* (hon.) *sö-der.*
Dish.	སྡེར་མ།	*der-ma.*
Cup.	དཀར་ཡོལ། (hon.) ཞལ་དཀར།	*kar-yö,* (hon.) *zhe-kar.*
Saucer.	དྲ་ཀྱག	*dr'a-kya.*
Glass.	ཤེལ།	*she, shel.*
Bottle.	ཤེལ་བུམ།	*she-bum,* col. *she-tam.*
Jug.	ཆུ་སྣོད།	*ch'u-nö.*
Bowl.	ཕོར་པ།	*p'or-pa.*

Tea-pot.	ཇ་འབིང་། (hon.) གསོལ་ཏིབ།	*j'am-bing*, (hon.) *sö-ti*.
Chop sticks.	ཁའི་ཙེ། (hon.) བཞེས་ཚེ།	*kö-i-tse ; zhe-tse*.

SENTENCES.

Sir! at what time will you breakfast?	སྐུ་གཞོགས་ཆུ་ཚོད་ག་ཚོད་ལ་ ཞོགས་གས་ཞལ་ལག་ བཞེས་ཀྱི་ཡིན།	*ku-zho ch'u-ts'o g'a-ts'ö la zho-g'e zhe-la zhe g'i yin.*
What will you eat for your meal?	ཞལ་ལག་ལ་ག་རེ་བཞེས་ཀྱི་ཡིན།	*zhe-la la g'a-re she g'i yin.*
The meal is served.	ཞལ་ལག་ཕུལ་བཞག་ཡོད།	*zhe-la p'ü zha yö.*
Wash that dish in hot water and wipe it well with a clean cloth.	སྡེར་མ་དེ་ཆུ་ཚ་པོའི་ནང་ལ་ བཀྲུས་ནས་རས་བཙང་ མ་ཅིག་གིས་ ཡག་པོ་ བྱེད་ནས་འཕྱི་ཤིག།	*der-ma d'e ch'u ts'a-pö-i nang la trü ne, re tsang-ma chig g'i yag-pö che ne ch'i shig.*
Lay the table cloth.	ལྕོག་ཙེའི་སྟེང་ལ་ལྕོག་ཁེབས་ བྲིངས་ཤིག།	*chog-tsei gang la chog-k'eb t'ing shig.*
Get lunch prepared for six people.	མི་དྲུག་ལ་ཉིན་གུང་ཁ་ལག་གྲལ་ སྒྲིག་བྱེད་ཤིག།	*mi dr'ug la nyin-g'ung k'a-la dr'a-drig che shig.*
Put the cover on that dish.	སྡེར་མ་དེ་ལ་ཁ་གཅོད་རྒྱབ་ཤིག།	*der-ma d'e la k'ab-chö gyab chig.*
Tibetans always carry their bowls about with them in their pockets.	བོད་པ་ཚོས་རྒྱུན་དུ་ཨམ་བག་ གི་ནང་ལ་ཕོར་པ་འཁྱེར་ འགྲོ་གི་འདུག།	*p'ö-pa ts'ö gyün-d'u am-ba g'i nang la p'or-pa k'yer dro g'i dug.*
Tibetans eat three meals a day, morning, midday and evening.	བོད་པ་ཚོས་ཉིན་རེ་བཞིན་ཞོགས་ གས་ཉིན་གུང་དགོང་མོའི་ ཁ་ལག་དུས་གསུམ་ཟ་གི་ འདུག།	*p'ö-pa ts'ö nyin-re-zhin zho-g'e nyin-g'ung gong-mö-k'a la d'ü sum za g'i dug.*

Pull the cork of this bottle.	ཤེལ་བུམ་འདིའི་ཁ་གཅོད་ཕྱོན་ཞིག།	*she-b'um di-i k'a-chö p'on zhig.*
Give the gentleman a spoon and knife.	སྐུ་གཞོགས་ལ་ཐུར་མ་དང་གྲི་ཕུལ་ཞིག།	*ku-zho la t'u-ma d'ang d'i p'ü shig.*

The House.

House.	ཁང་པ། ཁྱིམ་ (hon.) གཞུགས་ས།	*k'ang-pa, k'yim,* (hon.) *zhug-sa.*
The ground floor.	འོག་ཐོག	*og-t'og.*
„ middle storey.	བར་ཐོག	*b'ar-t'og.*
„ top „	སྟེང་ཐོག	*teng-t'og.*
Stairs.	གེན་ཙ།	*ken-tsa.*
Steps, stone steps.	རྡོ་ཀྱག	*dob-kya.*
Front of a house.	ཁང་པའི་མདུན། or གདོང་།	*k'ang-pa-i dün,* or *dong.*
Back „ „ „	ཁང་པའི་རྒྱབ།	*k'ang-pa-i gyab.*
Wall.	རྩིག་པ།	*tsig-pa.*
Roof.	ཐོག་ཁ།	*t'o-k'a.*
Door.	སྒོ།	*go.*
Window.	རྒྱལ་ཁུང་། ཁྲ་མ།	*gye-k'ung, tr'a-ma.*
Lock or bolt.	སྒོ་ལྕགས།	*go-chag, gon-cha.*
Key.	ལྡེ་མིག	*de-mig.*
Verandah.	གཡབ།	*yab.*
Courtyard.	སྒོ་ར།	*go-ra.*
Railings, fence.	ར་བ། ལག་འཛུག	*ra-wa, lan-ju.*
Room.	ཁང་མིག །ནང་མིག	*k'ang-mig, nang-mig.*
Bedroom.	གཟིམ་ཁང་། གཟིམ་ཆུང་།	*zim-k'ang, zim-ch'ung.*
Kitchen.	ཐབ་ཚང་།	*t'ab-tsang.*
Office.	ཡིག་ཚང་།	*yig-ts'ang.*

Foundation.	རྩིག་གཞི། རྩིག་རྟེན།	*tsig-zhi, tsig ten.*
Piller.	ཀ། or ཀ་བ།	*ka,* or *ka-wa.*
Cross-beam.	ལྕམ།	*cham.*
Board.	སྤང་ལེབ།	*pang-leb.*
Gutter, or drain.	འོག་ཆུ།	*og-ch'u.*
Chimney, Lit: **smoke hole.**	དུད་ཁུང་།	*d'ü-k'ung.*
Stable.	རྟ་ར། རྟ་ཁང་།	*ta-ra, ta-k'ang.*
Kennel.	ཁྱི་ཚང་།	*k'yi-ts'ang.*
A palace.	ཕོ་བྲང་།	*p'o-dr'ang.*

Miscellaneous Exercises.

When are you going to Darjeeling?	ཁྱེད་རང་རྡོ་རྗེ་གླིང་ལ་ག་དུས་ཕེབ་ཀྱི་ཡིན།	*k'ye-rang dor-je-ling la g'a-d'ü p'eb g'i yin.*
I shall start early to-morrow morning.	ང་སང་ཞོགས་སྔ་པོ་ནས་ཐོན་ཀྱི་ཡིན།	*nga sang-zho nga-pó ne t'ön g'i yin.*
How long will you stay?	ཁྱེད་རང་ཞག་པོ་ག་ཚོད་བཞུགས་ཀྱི་ཡིན།	*k'ye-rang zhag-pó g'a-ts'o zhu-g'i yin.*
I shall stay 15 days, that is all the leave I have got.	ང་ཞག་པོ་བཅོ་ལྔ་སྡོད་ཀྱི་ཡིན། དེ་མ་གཏོགས་དགོངས་པ་གནང་མ་བྱུང་།	*nga zhag-pó chö-nga dö g'i yin, d'e ma-tog gong-pa nang ma ch'ung.*
How big a town is Darjeeling?	རྡོ་རྗེ་གླིང་གྲོང་པ་ཆེ་ཆུང་གང་འདྲ་ཡོད།	*dor-je-ling tr'ong-pa ch'e-ch'ung g'ang-dra yö.*
Are there good shops down there?	མར་རུ་ཚོང་ཁང་ཡག་པོ་ཡོད་དམ།	*mar-ru ts'ong-k'ang yag-pó yö d'a.*
Whatever you want you can get there.	ཅ་ལག་ག་རེ་དགོས་ན་ཡང་ཐོབ་ཀྱི་རེད།	*cha-lag g'a-re gö na yang-t'ob g'i re.*
Please buy me a silver watch and 6 bottles of wine.	ང་ལ་དངུལ་གྱི་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་གཅིག་དང་། ཆང་ཤེལ་བུམ་དྲུག་ཉོ་རོགས་གནང་།	*nga-la ngü g'i ch'u-tsö k'or-lo chig d'ang, ch'ang she-bum dr'ug nyo ro-nang.*
You need not give me the money now.	ད་ལྟ་དངུལ་སྤྲད་དགོ་བ་མ་རེད།	*d'an da ngü ter go-wa ma-re.*
I do not know just what they will cost.	གོང་ག་རེ་ཡིན་ན་ངས་ད་ལྟ་ཡག་པོ་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག	*g'ong g'a-re yin na nge d'an-da yag-pó shin g'i min-dug.*

If in my absence there is any business (if) you give a letter to the Chinese writer he will send it to me.	ང་མེད་དུས་དོན་དག་ག་རེ་ཡོད་ན་ཁྱེད་རང་གིས་རྒྱ་མི་སི་ཉེན་ལ་ཡི་གེ་གནང་ན་ཁོས་ཡི་གེ་དེ་ང་ལ་གཏང་ཡོང་།	*nga me dü d'ön-d'a g'a-re yin-na, k'ye-rang g'i gya-mi si-nyen la yi-g'e nang na k'ö yi-g'e d'e nga la tang yong.*
I won't forget to buy the watch and wine.	ངས་ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་དང་ཆང་ཉོ་བ་རྗེད་མི་ཡོང་།	*nye ch'u-ts'ö k'or-lo d'ang ch'ang nyo-wa je mi yong.*
Shall I send them to you or shall I bring them back with me?	དེ་ཚོ་ཁྱེད་རང་ལ་གཏང་ཡོང་ངམ་ཡང་ན་ང་མཉམ་དུ་འཁྱེར་ཡོང་།	*d'e-ts'o k'ye-rang la tang yong nga, yang-na nga nyam-d'u kyer yong.*

Vocabulary.

A, an, ཅིག་ *chig;* ཞིག་ *zhig;* གང་ *g'ang,* meaning **whole, full,** is used for **a, one** in cases where anything full, or complete is referred to, thus: **a cup of tea** ཇ་དཀར་ཡོལ་གང་ *j'a ka-yö g'ang.*

Abandon, to, cl. སྤོང་བ་ *pong-wa,* coll. *pang-wa.*

Abbot, མཁན་པོ་ *k'en-po.*

Abdomen, གྲོད་པ་ *dr'ö-pa;* vulg. ཁོག་པ་ *k'og-pa;* hon. གསོལ་གྲོད་ *söl-dr'ö.* **The pit of the stomach** ཕོ་བ་ *p'o-wa.*

Abide, to, སྡོད་པ་ *dö-pa;* བསྡད་པ་ *de-pa* (p.t. commonly used); གནས་པ་ *ne-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa.*

Ability, ཐུབ་པ་ *t'ub-pa;* ནུས་པ་ *nü-pa;* སྲིད་པ་ *si-pa.* **Intellectual ability,** ཤེས་པ་ *she-pa;* (and *she-cha*).

Abject, སྡུག་པོ་ *dug-pö;* n. སྐྱོ་བ་ཅན་ *kyo-wa-chen.*

Able, to be, ཐུབ་པ་ *t'ub-pa;* ནུས་པ་ *nü-pa;* cl. ལྕོག་པ་ *chog-pa;* ཕོད་པ་ *p'ö-pa.*

Abode, ཁང་པ་ *k'ang-pa;* ཁྱིམ་ *k'yim;* ནང་ *nang;* སྡོད་ས་ *dö-sa;* hon. བཞུགས་ས་ *zhug-sa;* གཟིམ་ཁང་ *zim-k'ang, zim-ch'ung;* lit: **bedroom, "sleeping house."**

Abolish, to, མེད་པར་བཟོ་བ་ *me-par-zo-wa* (*zö-pa*).

Abominable, སྐྱུག་བྲོ་པོ་ *kyug-dr'o-pö.*

About, adv. ཙམ་ *tsam;* **concerning** སྐོར་ལ་ *kor-la.*

Above, སྟེང་ལ་ *teng-la* (ཡར་རུ་ *yar-ru*); སྒང་ལ་ *gang-la,* or གོང་ལ་ *g'ong-la.*

Absence, མེད་པ་ *me-pa;* མེད་དུས་ *me-d'ü;* lit: **when absent.**

Abscess, ཤུ་བ་ *shu-wa.*

Absolutely, ཙ་ནས་ *tsa-ne, W. be-ti-ka-la* (used negatively).

Abstain, to,—from food སྨྱུང་གནས་བྱེད་པ་ *nyung-ne che-pa;* དགེ་བ་སྲུང་བ་ *ge-wa sung-wa;*—from sin མི་བསྟེན་པ་ *mi-ten-pa.*

Absurd, རྒྱུ་དང་རྐྱེན་མེད་ *gyu d'ang kyen me;* དོན་མེད་ *d'ön-me.*

Abundant, འབེལ་པོ་ *be-pö,* མང་པོ་ *mang-pö;* རྫག་དོ་ *dzag-d'o.*

Abuse, n. གཤེ་གཤེ་ *she-she;* ལབ་གཤེ་ *lab-she;* **to abuse** གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་ *she-she tong-wa;* in the colloquial the past tense is used for the present and heard *she-she tang-wa.*

Accept, to, ལེན་པ་ *len-pa;* **acceptable** ལེན་འོས་ *len-ö.*

Accommodation, བཞག་ས་ *zhag-sa.* (cl. འཇོག་ས་)

Accompany, to, མཉམ་དུ་འགྲོ་བ་ *nyam-d'u dro-wa.*

Accomplish, to, རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ *dzog-par-che-pa;* ཚར་བ་ *ts'ar-wa;* **to finish.**

According to, བཞིན་དུ་ *zhin-d'u;* ནང་བཞིན་ *nang-zhin;* ལྟ་བུ་ *ta-b'u.*

Account, a bill. རྩིས་ཐོ་ *tsi-t'o;* **on that account,** དེའི་རྐྱེན་གྱི་ *d'e-i kyen-g'i;* དེའི་དོན་ལ་ *d'e-i d'ön la;* **on account of** ཕྱིར་དུ་ *ch'ir-d'u;* དོན་ལ་ *d'ön la;* ཆེད་དུ་ *ch'e-d'u;* སླད་དུ་ *le-d'u.*

Accumulate, to, བསྡུ་བ་ or སྡུད་པ་ *du-wa* or *dü-pa.*

Accuse, to, སྙད་འཛུགས་པ་ *nye dzug-pa;* **accusation** སྙད་ *nye.*

Accustom, to, གོམས་པ་བྱེད་པ་ *g'om-pa che-pa;* **to be accustomed,** གོམས་པ་གྱུར་བ་ *g'om-pa gyur-wa.*

Ache, n. གཟུག་ *sug;* **to ache** གཟུག་རྒྱབ་པ་ *sug gyab-pa,* or *zug-gyab-pa;* ན་བ་ *na-wa.*

Achieve, to, accomplish མཛད་པ་ *dze-pa;* **obtain** ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Acid, adj. སྐྱུར་མོ་ *kyur-mo;* **noun** སྐྱུར་རྩི་ *kyur-tsi.*

Aconite, བཙན་(བཙན་)དུག་ *chen-d'ug;* བོང་ང་ *b'ong-nga.*

Acquainted, to be, ངོ་ཤེས་པ་ *ngo she-pa;* **acquaintance** *ngo she-pa* or ངོ་ཤེས་པའི་མི་ *ngo she-pài mi.*

Acquire, to, ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Across, ཕར་ *p'ar.*

Actor, ཨ་ཆེ་ལྷ་མོ་བ་ *a-ch'e lha-mo-wa.*

Add, to, རྩིས་རྒྱབ་པ་ *tsi gyab-pa.*

Adhere, to, འབྱར་བ་ *jar-wa.*

Admire, to, མོས་པ་ *mö-pa,* or མོས་པ་བྱེད་པ་ *mö-pa che-pa.*

Admiration, མོས་པ་ *mö-pa.*

Admittance, to grant, མཇལ་ཁ་གནང་བ་ *jàl-k'a nang-wa.*

Adopt, to, གསོས་པ་ *sö-pa;* **adopted child** གསོས་ཕྲུག་ *sö-tr'ug.*

Advance, of pay, སྔ་ཕྱི་ *ngam-ch'i.*

Advantage, ཕན་ *p'en;* **victory** རྒྱལ་བ་ *gyàl-wa.*

Adversary, དགྲ་ *dra* (or *tra*).

Advice, འདོམས་པ་ *dam-pa;* གདམས་ངག་ *dam-ngag;* བཀའ་གདམས་ *ka-dam;* བཀའ་སློབ་ *ka-lob;* **to ask advice,** with verb ཞུ་བ་ *zhu-wa* or *shu-wa,* or འདྲི་བ་ *dri-wa;* **to give advice,** with སྟེར་བ་ *ter-wa,* or གནང་བ་ *nang-wa,* or with verb སློབ་པ་ *lob-pa*—**to teach.**

Affection, བརྩེ་བ་ *tse-wa;* བྱམས་པ་ *cham-pa* བྱམས་སེམས་ *cham-sem.*

Affix, རྗེས་འཇུག་ *jen-jug.*

Afflicted, to be, ན་བ་ *na-wa;* hon. སྙུང་བ་ *nyung-wa.*

Affliction, disease, ནད་ *ne;* ན་ཚ་ *na-ts'a;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-zhi.*

Afoot, རྐང་ཐང་ལ་ *kang-t'ang la.*

Afraid, to be, འཇིགས་པ་ *jig-pa;* སྐྲག་པ་ *trag-pa;* ཞེད་པ་ *zhe-pa,* or *she-pa.*

After, རྗེས་སུ་ *je-su,* or *je-la;* གཞུག་ལ་ *zhug-la,* or *shug-la.*

Afterwards, ཕྱིན་ཆད་ *ch'in-ch'e; je-su,* or *je-la; shug-la,* also meaning "**then**", "**after that**" (conjunction) དེ་ནས་ *d'e-ne.*

Again, ཡང་ *yang;* ཡང་སྐྱར་ *yang-kyar.*

Age, ལོ་ lo; hon. དགུང་ལོ་ *g'ung-lo;*—**of animals** *na-so,* ན་སོ་

Aged, M. རྒད་པོ་ *ge-pô* F. རྒད་མོ་ *ge-mo;* pronounced colloquially *gá-pô* and *gá-mo.*

Agree, to, མཐུན་པ་ *t'un-pa* or *t'um-pa;* འགྲིག་པ་ *drig-pa.*

Agreeable, to taste, ཞིམ་པོ་ *zhim-pô* or *shim-pô;* མཐུན་པོ་ *t'un-pô.*

Agriculture, སོ་ནམས་ *so-nam.*

Ahead, གདོང་ལ་ *dong-la;* སྔོན་ལ་ and སྔོན་ལ་ *ngen-la.*

Aid, རོགས་ *ro;* བླ་བོ་ *da-o,* or *da-u;* **to aid** རོགས་བྱེད་པ་ *ro che-pa,* or *da-u che-pa.*

Ailment, ནད་ *ne;* ན་ཚ་ *na-ts'a;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-shi* (or *zhi*).

Air, རླུང་ *lung.*

Alight, to, འབབ་པ་ *bab-pa;* **to be alight** འབར་བ་ *bar-wa.*

Alike, གཅིག་པ་ *chig-pa;* ཁྱད་མེད་ *k'ye-me, k'e-me;* འདྲ་བ་ *dra-wa,* or *dra-pô.*

Alive, to be, གསོན་པོ་ཡོད་པ་ *sön-pô yö-pa;* བཞུགས་པ་ *zhug-pa.*

All, ཚང་མ་ *ts'ang-ma;* ཐམས་ཅད་ *t'am-che;* གང་ག་ *g'ang-g'a;* ཀུན་ *kun;* **all day** ཉིན་གང་ *nyin-g'ang;* **all sorts** སྣ་ཚོགས་ *na ts'og,* colloquially

nam-mi na-ts'og is heard; **all round** ཕན་ཚུན་ *p'en ts'ün*; **all right,** དག་རེད་ *d'a-g'a-re* and ལགས་སོ་ *la-so.*

Alloy, ལྷད་ *lhe*; **to alloy** སླད་པ་

Allow, to, དགོངས་པ་གནང་བ་ *gong-pa nang-wa*; (*chug-pa*).

Almanack, ལོ་ཐོ་ *lo-t'o*; ཟླ་ཐོ་ *da-t'o.*

Almost, ཧ་ལམ་ *ha-lam.*

Almond, རྒྱ་དཀར་སྟར་ཀ་ *gya-kar tar-ka.* (*gya-kar* is usually heard *gya-g'ar*); བ་དམ་ *b'a-d'am.*

Alms, སྦྱིན་པ་ *jin-pa.*

Alone, གཅིག་པོ་ *chig pô*; གཅིག་རང་ *chig-rang, chik-rang.*

Alphabet, ཀ་ཁ་ *ka-k'a.*

Already, ཚར་ *t'sar*—after the verb as "**it is already done**", བྱས་ཚར་སོང་། or, བྱས་ཚར་འདུག་ *che ts'ar dug.*

Also, ཡང་ *yang*; ཀྱང་ *kyang*; ཡང་སྐྱར་ *yang-kyar.*

Alter, to, སྒྱུར་བ་ *gyur-wa.*

Altogether, at the same time ལྷན་གཅིག་དུ་ *lhen-chig-d'u*; **added together** ཚང་མ་བསྡོམས་ནས་ *ts'ang-ma dom-ne.*

Always, རྒྱུན་དུ་ *gyun-d'u*; རྟག་ཏུ་ *tag-tu, tag-pa.*

Amass, to, སྡུད་པ་ *dü-pa.*

Amazed, to become, ཡ་མཚན་དུ་འགྱུར་བ་ *yam-ts'en d'u gyur-wa.*

Ambassador, ཕོ་ཉ་ *p'o-nya.*

Amber, སྤོས་ཤེལ་ *pö-shel.*

Ambler, (pony) འགྲོས་མ་ *drö-ma,* or *ta drö-ma.*

Amidst, དཀྱིལ་དུ་ *kyil-d'u*; ནང་ན་ *nang-na.*

Amusement, རྩེད་མོ་ *tse-mo.*

Ancient, རྙིང་པ་ *nying-pa;* **formerly** སྔོན་དུས་ *ngön-d'ü.*

And, དང་ *d'ang;* ཡང་ *yang.*

Anger, ཚིག་པ་ *ts'ig-pa;* hon. དགོངས་པ་ *gong-pa* (?); **rage** ཞེ་སྡང་ *zhe-dang,* or *she-dang.*

Angle, གྲུ་ *dr'u.*

Angry, to be, ཚིག་པ་ཟ་བ་ *ts'ig-pa za-wa* (or sa-wa) ; hon. དགོངས་པ་ཚུང་པ་ *gong-pa ts'um-pa, (ts'ung-pa).*

Animal, སེམས་ཅན་ *sem-chen;* **wild animals** སེམས་ཅན་རི་དྭགས་ *sem-chen ri-dag;* **cattle** དུད་འགྲོ་ *d'ün-dro;* **wild beasts** གཅན་གཟན་ *chen-zen.*

Aniline dye, ཚོས་གསར་ *ts'ö-sar.*

Annoy, to, ཁོང་ཁྲོ་དཀྲུག་པ་ *k'ong-tr'o trug-pa.*

Anoint, to, བསྐུ་བ་ *ku-wa;* འབྱུག་པ་ *chug-pa.*

Another, གཞན་ *zhen,* or *shen;* also *shem-pa* and *shem-ma;* ཡན་པ་ *yen-pa.*

Answer, ལན་ *len;* **written answer** ཡིག་ལན་ *yig-len;* **official—**བཀའ་ལན་ *ka-len.*

Answer, to, ལན་རྒྱབ་པ་ *len gyab-pa.*

Antagonist, དགྲ་ *dra.*

Antique, རྙིང་པ་ *nying-pa.*

Anxiety, དོགས་པ་ *d'og-pa;* སེམས་འཁྲལ་ *sem-tr'el.*

Any, གང་ཡང་ *g'ang-yang;* ཅི་ཡང་ *chi-yang.*

Anybody, སུ་ཡང་ *su-yang;* སུ་ཞིག་ *su-shig (zhig).*

Apartment, ཁང་མིག་ *k'ang-mig;* གཟིམ་ཁང་ *zim-k'ang.*

Ape, སྤྲེའུ་ *tre-u* or *pe-u;* སྤྲེ་ *tre.*

Apologise, to, དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན་བྱེད་པ་ *gong-d'a t'ug-den che-pa.*

Apology, དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན་ *gong-d'a t'ug-den.*

Apothecary, སྨན་ཚོང་པ་ *men ts'ong-pa.*

Apparel, གོས་ *g'ö;* དུག་ལོ་, or དུག་ལོག་ *d'ug-lo*; hon. ན་བཟའ་ *nam-za.*

Appeal, to, ཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa;* **to re-appeal** ཞུ་ལོག་བྱེད་པ་ *shu-log che-pa.*

Appetite, དང་ཁ་ *d'ang-k'a.*

Appoint, to, བསྐོ་བ་ *ko-wa.*

Approach, to, ཉེ་བར་ཡོང་བ་ *nye-war yong-wa ;* ཉེ་བར་འགྲོ་བ་ *nye-war dro-wa ;* or *nye-wa* prefixed to any verb meaning **to come**; as, hon. ཉེ་བར་ཕེབ་པ་ *nye-war p'eb-pa.*

Apricot, མངའ་རིས་ཁམ་བུ་ *nga-ri k'am-b'u* (Ngari is the name of a district in Tibet).

Apron, པང་གདན་ *pang-den.*

Aqueduct, ཆུའི་ཀ་ *ch'ü-i-ka* or *ch'u-ka.*

Arbitrate, ཁྲིམས་བྱེད་པ་ *tr'im che-pa.*

Archer, མདའ་པ་ *da-pa.*

Area, རྒྱ་ *gya.*

Argue, to, རྩོད་པ་རྒྱབ་པ་ *tsö-pa gyab-pa.*

Argument, རྩོད་པ་ *tsö-pa.*

Arise, to, ཡར་ལང་བ་ *yar lang-wa ;* hon. བཞེང་བ་ *zheng-wa,* (coll.) *shang-wa;* —as the sun ཤར་བ་ *shar-wa.*

Arithmetic, རྩིས་ *tsi.*

Arm, ལག་པ་ *lag-pa ;* **arm-pit** མཆན་ཁུང་ *ch'en-k'ung.*

Army, དམག་དཔུང་ *mag-pung.*

Around, ཕན་ཚུན་ *p'en-ts'ün.*

Arouse, to, from sleep གཉིད་སད་པ་ *nyi se-pa.*

Arrange, to, སྒྲིག་པ་ *drig-pa.*

Arrest, to, གཟུང་བ་ *zung-wa;* ཟིན་པ་ *zim-pa;* འཛིན་པ་ *dzin-pa.*

Arrive, to, སླེབ་པ་ *leb-pa;* འབྱོར་བ་ *jor-wa.*

Arrow, མདའ་ *da.*

Artful, གཅང་བ་ *chang-a (wa).*

As, like, ནང་བཞིན་ *nang-zhin;* འདྲ་བ་ *dra-wa* or *dra-pô;* **as** ཙམ་ *tsam;* **for example** དཔེར་ན་ *pe-na,* or *per-na.*

Ascend, to, འཛེག་པ་ *dzeg-pa;* ཡར་འགྲོ་བ་ *yar dro-wa.*

Ascent, གྱེན་ *g'yen,* or *kyen.*

Ascertain, to, ངེས་པར་བྱེད་པ་ *nge-par che-pa.*

Ashes, ཐལ་བ་ *t'el-la;* གོག་ཐལ་ *g'og-t'el.*

Ashamed, to be, ངོ་ཚ་བ་ *ngo-ts'a-wa.*

Ask, to, ཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa;* འདྲི་བ་ *tri-wa (dri-wa).*

Ass, བོང་བུ་ *b'ong-b'u,* colloquial *pong-g'u;* **wild ass** རྐྱང་ *kyang.*

Assassin, མི་གསོད་མཁན་ *mi sö-k'en,* also heard, *mi se-k'en.*

Assassinate, to, མི་གསོད་པ་ *mi sö-pa,* and *se-pa.*

Assault, to, རུབ་པ་ *rub-pa.*

Assemble, to, འཛོམ་པ་ *dzom-pa;* འཚོགས་པ་ *ts'og-pa.*

Assembly, མི་ཚོགས་ *mi ts'og;* **assembly hall** འདུ་ཁང་ *du-k'ang.*

Assent, བློ་བསྟུན་པ་ *lo tun-pa.*

Assist, to, རོགས་བྱེད་པ་ *ro che-pa;* ཟླ་བོ་བྱེད་པ་ *da-o che-pa.*

Assistance, རོགས་ *ro,* or *rog.*

Assistant, ལས་རོགས་ *le-rog;* ལས་གྲོགས་ *le-dr'og.*

Astonish, to, ཡ་མཚན་བྱེད་པ་ *yam-ts'en che-pa.*

Astonishing, ངོ་མཚར་ཅན་ *ngo-ts'ar-chen;* or *ngo-ts'ar ch'en-pó.*

Astonishment, ངོ་མཚར་ *ngo-ts'ar.*

Astray, to go, ནོར་བ་ *nor-wa;* སྟོར་བ་ *tor-wa.*

Astrologer, རྩིས་པ་ *tsi-pa.*

At, ལ་ *la;* **at once** ལམ་སང་ *lam-sang;* **at home** ནང་ལ་ *nang la;* **at that time** དེའི་སྐབས་སུ་ *d'e-i kab su* (In literary Tibetan "**at**" is written སུ་ *su;* རུ་ *ru;* དུ་ *d'u,* etc. according to the termination of the word it follows).

Atlas, ས་ཁྲ་ *sab-tr'a.*

Attack, to, རུབ་པ་ *rub-pa;* འཕོག་པ་ *p'og-pa.*

Attain, to, ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Attempt, to, བརྩོན་པ་ *tsön-pa.*

Attract, to, འཐེན་པ་ *t'en-pa.*

Aunt, paternal—ཨ་ནི་ *a'ni;* **maternal**—སྲུ་མོ་ *su-mo.*

Authority, དབང་ *wang.*

Authorise, to, བཀའ་གནང་བ་ *ka nang-wa.*

Autumn, སྟོན་ཁ་ *tön-ka.*

Avalanche, གངས་རུད་ *g'ang-rü.*

Avarice, སེར་སྣ་ *ser-na.*

Avoid, to, གཟུར་བ་ *zur-wa.*

Awake, to, གཉིད་སད་པ་ *nyi se-pa,* **to come to awake** གཉིད་སད་པར་བྱེད་པ་ *nyi se-par che-pa.*

Away, ཕར་ *p'ar.*

Axe, སྟ་རེ་ *ta-ri;* སྟ་གྲི་ *ta-dr'i.*

B

Baby, ཕྲུ་གུ་ *tr'u-g'u ;* col. ཕུ་གུ་ *pu-g'u.*

Batchelor, ཕོ་རང་ང་ *p'o-rang-nga.*

Back, noun རྒྱབ་ *gyab ;* **at the back** རྒྱབ་ཕྱོགས་ལ་ *gyab ch'o la,* or རྒྱབ་ལ་ *gyab la ; adv.* ལྡོག་ *lo.*

Bad, ངན་པ་ *ngen-pa ;* ཡག་པོ་མི་འདུག་ *yag-pô min-dug ;* **rotten** རུལ་པ་ *ül-pa.*

Bag, ཕད་ *p'e ;* ཕད་གོག་ *p'e-g'oo ;* ཁུག་ *k'ug ;* **leather bag** རྐྱལ་པ་ *kye pa.*

Balance, to, སྙོམས་པོ་བྱེད་པ་ *nyom-po che-pa ;*

Balcony, ཡབ་ *yab ;* མདའ་ཡབ་ *da-yab.*

Ball, ཏེའུ་ *de-u ;* col. *dig-ri,* means **bullet;** རིལ་རིལ་ *ri ri.*

Bamboo, སྨྱུག་མ་ *nyug-ma,* or *nyung-ma.*

Banana, སྐྱེ་སྡོང་ *kye-dong.* (Sikkim dialect).

Bandage, སྒྲོག་ *drog ;* or རས་ *re,* lit. cloth.

Banish, to, ལུང་པ་ནས་ཕུད་པ་ (འབུད་པ་) *lung-pa ne p'ü-pa.*

Bank, of a river འགྲམ་ *dram.*

Banner, དར་འཕྱར་ *d'ar-ch'ar.*

Banquet, སྟོན་མོ་ *tön-mo.*

Barber, སྐྲ་བཞར་མཁན་ *tra zhar-k'en.*

Bark, to, ཧབ་པ་ *hab-pa.*

Bark, of trees ཤིང་གི་ལྤགས་པ་ *shing-g'i pag-pa.*

Barley, ནས་ *ne ;* **barley flour** རྩམ་པ་ *tsam-pa,* or ནས་རྩམ་ *ne tsam.*

Barrel, of a gun ལྕགས་ཧྲང་ *chag-hrang.*

Barren, woman མོ་གཤམ་ *mo-sham ;* རབས་ཆད་ *rab-ch'e.*

Barrier, འགག་ *gag.*

Basin, ཀ་ཏོ་ར་ *ka-to-ra,* or དུང་བན་ *d'ung-b'en* (Chinese).

Basket, སླེ་པོ་ *le-pô ;* cl. ཚེལ་པོ་ *tse-pô ;* col. ཙེ་པོ་

Bat, animal ཕ་ཝང་ *p'a-wang ;* col. *g'am-bo.*

Bath, ཆུ་གཞོང་ *ch'u-zhong,* or *ch'u-shong.*

Bathe, to, འཁྲུ་བ་ *tr'u-wa,* or འཁྲུད་པ་ *tr'ü-pa.*

Battle, དམག་ *ma,* or *mag.*

Bazaar, ཁྲོམ་ *tr'om.*

Be, to, ཡིན་པ་ *yin-pa ;* རེད་པ་ *re-pa ;* ཡོད་པ་ *yö-pa ;* འདུག་པ་ *dug pa ;* hon. མཆིས་པ་ *ch'i-pa ;* ལགས་པ་ *lag-pa.*

Bead, འཕྲེང་བ་ *tr'eng-a (wa).*

Beak, of birds མཆུ་ཏོ་ *ch'u-to.*

Beam, noun གདུང་མ་ *dung-ma ;* **cross-beam** ཕྱམ་ *cham.*

Bean, སྲན་མ་ *'tre-ma',* or *hre-ma ;* **a "bean in the pod"** is sometimes called *kam-bu.*

Bear, to, carry, འཁྱེར་བ་ *k'yer-wa ;* འཁུར་བ་ *k'ur-wa ;* **to give birth** to སྐྱེ་བ་ *kye-wa ;* hon. འཁྲུང་བ་ *tr'ung-wa.*

Bear, noun དོམ་ *d'om.*

Beard, རྒྱ་ *gya ;* **billy-goat beard** ཨོག་ཚོམ་ *og-ts'om ;* col. *a-ra.*

Beast, དུད་འགྲོ་ *d'un-dro ;* བྱོལ་སོང་ *chö-song ;* གཅན་གཟན་ *chen-zen.*

Beastly, སྐྱུག་བྲོ་པོ་ *kyug-dr'o-pô.*

Beat, to, རྡུང་བ་ *dung-wa ;* གཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa.*

Beautiful, མཛེས་པོ་ *dze-pô ;* སྙིང་རྗེ་པོ་ *nying je-pô.*

Because, དོན་དུ་ *d'ön-d'u ;* ཕྱིར་དུ་ *ch'ir-d'u.*

Beckon, to, ལག་དབྱུག་རྒྱབ་པ་ *lag-yug gyab-pa.*

Become, to, འགྱུར་བ་ *gyur-wa;* འབྱུང་བ་ *chung-wa;* ཡོང་བ་ *yong-wa.*

Becoming, seemly, འོས་པ་ *ö-pa;* རུང་བ་ *rung-wa.*

Bed, ཉལ་ཁྲི་ *nyà-tr'i;* ཉལ་ས་ *nyà-sa;* hon. གཟིམ་ཁྲི་ *zim tr'i,* or *sim-tr'i;* **bedroom** གཟིམ་ཁང་ *zim-k'ang;* གཟིམ་ཆུང་ *zim-ch'ung;* **bedding** མལ་ཟན་ *ma-sen;* མལ་གདིང་ *ma-ting;* hon. **bed** གཟིམ་མལ་ *zim-màl.*

Bedaub, to, བསྐུ་བ་ *ku-wa.*

Bee, སྦྲང་བུ་ *drang-b'u;* (བང་བ་ *b'ang-a*) col. *bang-gu,* (སྦྲང་མ་)

Beef, གླང་ཤ་ *lang-sha;* ཚག་ཤ་ *ts'ag-sha;* བ་ཤ་ *b'a-sha.*

Beer, ཆང་ *ch'ang;* also *au-u;* **beer shop** ཆང་ཁང་ *ch'ang-k'ang.* col. *ch'ang-ma,* lit: "woman selling beer"; hon. for beer མཆོད་ཆང་ *ch'ö-ch'ang.*

Beetle, སྦུར་པ་ *b'ur-pa.*

Befitting, འོས་པ་ *ö-pa;* རིགས་པ་ *rig-pa;* རུང་བ་ *rung-wa.*

Before, formerly, སྔ་མ་ *nga-ma;* སྔོན་ལ་ *ngön-la;* **in front of** གདོང་ལ་ *dong-la,* col. *ngen-la;* hon. དྲུང་དུ་ *dr'ung-d'u;* **before he came** ཁོ་མ་སླེབས་པའི་གོང་ལ་ *k'o ma leb-pà-i g'ong la.*

Beg, to, སློང་བ་ *long-wa;* **to entreat** ཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa.*

Beget, to, སྐྱེ་བ་ *kye-wa,* hon. འཁྲུང་བ་ *tr'ung-wa.*

Beggar, སྤྲང་པོ་ *trang-pó;* col. *pang-go;* སློང་མཁན་ *long-k'en.*

Begin, to, མགོ་བཙུགས་པ་ *go-tsug-pa.*

Beginning, ཐོག་མ་ *t'og-ma;* **from the beginning** མགོ་ནས་ *go-ne.*

Begone, ཕར་སོང་ *p'ar-song;* ཕར་རྒྱུག་ *p'ar gyug.*

Beguile, to, སླུ་བ་ *lu-wa.*

Behalf, on behalf of, ཆེད་དུ་ *ch'e-d'u;* དོན་དུ་ *d'ön-d'u;* སླད་དུ་ *le-d'u.*

Behave, to, སྤྱོད་པ་ *chö-pa.*

Behaviour, སྤྱོད་ལམ་ *chö-lam.*

Behead, to, སྐེ་གཅོད་པ་ *ke chö-pa;* སྐེ་ means **neck.**

Behind, གཞུག་ལ་ *zhug-la;* རྗེས་ལ་ *je-la.*

Behold, to, མཐོང་བ་ *t'ong-wa;* ལྟ་བ་ *ta-wa,* or མིག་ལྟ་བ་ *mig-ta-wa;* hon. གཟིགས་པ་ *zig-pa,* or *si-pa.*

Belief, དད་པ་ *d'e-pa.*

Believe, to, ཡིད་ཆེས་པ་ *yi-ch'e-pa;* དད་པ་བྱེད་པ་ *d'e-pa che-pa.*

Bell, དྲིལ་བུ་ *dr'i-b'u.*

Bellows, སྦུད་པ་ *pü-pa.*

Belly, གྲོད་པ་ *dr'ö-pa;* ཁོག་པ་ *k'og-pa;* **stomach pit** ཕོ་བ་ *p'o-a;* hon. གསོལ་གྲོད་ *sö-dr'ö.*

Belong, to, any of the verbs "to be" with the subject in genitive case.

Beloved, གཅེས་པ་ *che-pa.*

Below, འོག་ལ་ *og-la,* or *o-la;* གཤམ་ལ་ *sham-la.*

Belt, སྐེ་རགས་ *ke-ra.*

Bench, ཀུབ་ཀྱག་ *kub-kya.*

Bend, to, ཀྱོག་པ་ *kyog-pa;* ཀུག་ *kug-pa;* **to stoop down** གུག་གུག་བྱེད་པ་ *g'ug-gug che-pa.*

Beneficial, ཕན་ཅན་ *p'en-chen.*

Benefit, to, ཕན་པ་ *p'en-pa,* also noun "**benefit.**"

Bent, ཀྱོག་ཀྱོག་ *kyog-kyog.*

Beside, འགྲམ་ལ་ *dram-la;* རྩ་ལ་ *tsa-la;* རྩར་ལ་ *tsar-la.*

Best, ཡག་ཤོས་ *yag-shö;* གཡང་རྩེ་ *yang-tse;* དྲག་ཤོས་ *dr'ag-shö;* ཡག་ཐག་ཆོད་ *yag t'ag-ch'ö.*

Bestow, to, སྟེར་བ་ *ter-wa;* གཏོང་བ་ *tong-wa;* སྦྱིན་པ་ *jin-pa;* སྤྲད་པ་ *tre-pa;* hon. གནང་བ་ *nang-wa.*

Betel-nut, གོ་ཡུ་ *g'o-yu.*

Better, ཡག་ག་ *ya-g'a.*

Between, བར་ལ་ *b'ar-la;* བར་དུ་ *b'ar-d'u;* དཀྱིལ་དུ་ *kyil-d'u.*

Beyond, ཡན་ལ་ *yen-la.*

Bhutan, འབྲུག་ཡུལ་ *drug-yül* or *druk-yül;* **a Bhutea** འབྲུག་པ་ *drug-pa.*

Big, ཆེན་པོ་ *ch'en-pô;* **bulky** སྦོམ་པོ་ *bom-pô.*

Bill, account, རྩིས་ཐོ་ *tsi t'o;* **bird's—**མཆུ་ཏོ་ *ch'u-to.*

Bind, to, སྡོམ་པ་ *dom-pa,* past tense "*dam-pa*" used colloquially for present; བཅིང་བ་ *ching-wa;* བཀྱིག་པ་ *kyig-pa.*

Bird, བྱ་ *j'a* or *ch'a,* col. *j'a-te;* **small birds** *kang-chi.*

Birth, སྐྱེ་པ་ *kye-pa;* **birth place** སྐྱེ་ས་ *kye-sa;* hon. འཁྲུང་ས་ *tr'ung-sa;* or *tr'ung-yül.*

Bit, horse's, སྲབ་ *hrab,* or *sab;* ཁ་བསྡམ་ *k'a-dam;* **a piece** འདོག་འདོག་ *dog-dog.*

Bitch, ཁྱི་མོ་ *k'yi-mo.*

Bite, to, རྨུག་པ་ *mug-pa;* སོ་རྒྱབ་པ་ *so gyab-pa.*

Bitter, བསྐ་བ་ *ka-wa.*

Black, ནག་པོ་ *nag-pô.*

Blacksmith, མགར་བ་ *gar-ra.*

Blade, སྔོ་ *ngo.* (of herbs).

Blame, to, གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་ *she-she tong-wa,* past tense བཏང་བ་ is usually heard for present, "**he is blaming**" ཁོས་གཤེ་གཤེ་བཏང་གི་འདུག་ *k'ö she-she tang g'i dug;* hon. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ *kab-kyön nang-wa.*

Blame, noun སྐྱོན་ *kyön.*

Blanket, སམ་ཟེན་ *ma-zen,* or *ma-sen ;* hon. ཉལ་ཟེན་ *nyà-zen.*

Blaze, མེ་ *me ;* མེ་འོད་ *me-ö ;* མེ་དངས་ *me-dang.*

Bleed, to, ཁྲག་ཐོན་པ་ *tr'ag t'on-pa ;*—as a doctor ཁྲག་རྒྱབ་པ་ *tr'ag gyab-pa.*

Blemish, to, སྐྱོན་བྱེད་པ་ *kyön che-pa.*

Blend, to, འདྲེ་བ་ *dre-wa.*

Bless, to, བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ *ch'in-gyi lab-pa.* (cl. རློབ་པ་)

Blessing, བྱིན་རླབས་ *chin-lab,* also *chin-wa-lab ;*—**by laying on of hands** ཕྱག་དབང་ *ch'a-wang.*

Blind, ལོང་བ་ *long-a ;*—**in one eye** མིག་ཞར་ར་ *mig-zhar-ra.*

Block, to, འགེགས་པ་ *geg-pa ;* col. ཁག་པ་ *k'ag-pa.* (rather བཀག་པ་)

Blood, ཁྲག་ *tr'ag ;* hon. སྐུ་ཁྲག་ *ku-tr'ag.*

Blossom, མེ་ཏོག་ *me-tog.*

Blot, ནག་ཐིག་ *nag-t'ig.*

Blow, to, as the wind རྒྱབ་པ་ *gyab-pa ;*—**with the mouth** འབུད་པ་ *bü-pa ;* (col. བུས་པ་)

Blow, noun ལྕག་ *chag ;* རྫོག་རང་ *dzog-rang ;*—**with the fist** ཁུ་ཚུར་ *k'u-ts'ur ;*—**on the cheek** འགྲམ་ལྕག་ *dram-cha.*

Blue, སྔོན་པོ་ *ngön-pô.*

Blunder, to, ནོར་བ་ *nor-wa ;* noun ནོར་ *nor.*

Blunt, རྟུལ་པོ་ *tül-pô ;* རྣོ་པོ་མི་འདུག་ *no-pô min-dug.*

Board, སྤང་ལེབ་ *pang-leb.*

Boat, གྲུ་ *dr'u;* **hide boat** ཀོ་གྲུ་ *ko-dr'u,* (ཀོ་བ་)

Boatman, གྲུ་པ་ *dr'u-pa.*

Body, གཟུགས་པོ་ *zug-pô* ལུས་ *lü ;* hon. སྐུ་གཟུགས་ *ku-sug,* or *ku-sug ;* **dead body** རོ་ *ro ;*—**of animal** ཤི་རོ་ *shi-ro.*

Boil, to, སྐོལ་བ་ *köl-wa;* also འཁོལ་བ་ *k'öl-wa,* (འཚོད་པ་ *ts'ö-pa*).

Bold, བློ་ཁོག་ཆེན་པོ་ *lo-k'og ch'en-pö.*

Bolt, to, as a door སྒོ་ལྕགས་རྒྱབ་པ་ *go-chag gyab-pa;* noun སྒོ་ལྕགས་ *go-chag* (*gon-chag*).

Bone, རུས་པ་ *rü-pa;* and རུས་གོ་ *rü-g'o.*

Book, དཔེ་ཆ་ *pe-ch'a;* **printed book** པར་མ་ *par-ma.*

Boot, ལྷམ་ *lham;* hon. ཞབས་ལྷམ་ *zhab-lham;* **Tibetan boots,** with rope soles and cloth tops, ཟོན་པ་ *zön-pa.*

Bootmaker, ལྷམ་བཟོ་བ་ *lham-zo-wa.*

Borax, ཚ་ལི་ *ts'a-li.*

Border, limit of land ས་མཚམས་ *san-ts'am.*

Bore, to, holes མིག་ཁུང་བཟོ་བ་ *mig-k'ung zo-wa* (or *zö-pa*).

Born, to be, སྐྱེ་བ་ *kye-wa;* hon. འཁྲུང་བ་ *tr'ung-wa.*

Borrow, to, གཡར་བ་ *yar-wa;* བུ་ལོན་གཡར་བ་ *b'u-lön yar-wa,* སྐྱི་བ་ *kyi-wa.*

Bosom, པང་པ་ *pang-pa.*

Both, གཉིས་ཀ་ *nyi-ka.*

Bottle, ཤེལ་བུམ་ *she-b'um;* col. *she-tam.*

Bottom, གཤམ་ *sham;* གཏིང་ *ting.*

Bound, to, མཆོངས་པ་ *ch'ong-pa.*

Bough, ཡལ་ག་ *yel-g'a* (*yà-g'a*).

Boundary, མཐའ་ *t'a;* **frontier** ས་མཚམས་ *san-ts'am;* མཐའ་མཚམས་ *t'an-ts'am.*

Bow, weapon གཞུ་ *zhu.*

Bow, to, to bow down in salutation ཕྱག་འཚལ་བ་ *ch'ag ts'àl-wa.*

Bowels, རྒྱུ་མ་ *gyu-ma.*

Bowl, ཕོར་པ་ *p'or-pa.*

Box, སྒམ་ *gam.*

Boy, བུ་གུ་ *pu-g'u;* བུ་ཚ་ *b'u-ts'a;* hon. སྲས་ *se, sre.*

Bracelet, ལག་གདུབ་ *lag-dub;* སྒྲོག་གདུང་ *drog-dung.*

Brain, ཀླད་པ་ *le-pa.*

Brahmin, བྲམ་ཟེ་ *dr'am-ze.*

Branch, ཡལ་ག་ *yel-g'a.*

Brandy, ཨ་རག་ *a-ra* or *a-rak;* hon. བཞེས་རག་ *she-ra* or *zhe-ra.*

Brass, རག་ *rag;* (*ra*).

Brave, བློ་ཁོག་ཆེན་པོ་ *lo-k'og ch'en-pö.*

Bread, བག་ལེབ་ *b'a-le;* hon. བཞེས་བག་ *she-pa* or *zhe-pa;* a sort of bread འཁུར་བ་ *k'ur-ra.*

Breadth, གཞེང་ *sheng* or *zheng,* col. *shang.* ཞང་

Break, to, གཅོག་པ་ *chog-pa;* col. *chag-pa* or *ch'a-pa.*

Breakfast, ཞོགས་གས་ཁ་ལག་ *zho-g'e k'a-lag;* hon. ཞོགས་གས་ཞལ་ལག་ *zho-g'e zhe-la.*

Breast, བང་གོ་ *pang-g'o;* བྲང་ *d'rang.*

Breath, དབུགས་ *u, ug.*

Breathe, to, དབུགས་བཏང་བ་ *u tang-wa* (or *tong-wa*).

Breathless, དབུགས་མེད་ *u me, ug-me.*

Breed, noun བརྒྱུད་ *gyü.*

Breeze, རླུང་ *lung;* ལྷགས་པ་ *lhag-pa.*

Bribe, ཕག་སྲུབ་ *p'ag-sub.*

Bribe, to, to give a bribe *chig-to ter wa;* **to take a bribe** *chig-to za-wa* ("*chig-to*" colloquial word not spelt).

Brick, པག་ *pag;* **a sun-burnt brick** ས་པག་ *sa-pag.*

Bride, མནའ་མ་ *na-ma;* བག་མ་ *b'ag-ma.*

Bridegroom, མག་པ་ *mag-pa.*

Bridge, ཟམ་པ་ *zam-pa* or *sam-pa;* **iron-bridge** ལྕགས་ཟམ་ *chag-sam.*

Bridle, སྲབ་ *hrab* (*trab.*)

Brief, ཐུང་ *t'ung;* ཐུང་ཐུང་ *t'ung-t'ung.*

Brigand, ཆོམ་པ་ *ch'om-pa;* ཇག་པ་ *j'ag-pa.*

Bright, འོད་ *ö;* དྭངས་ *dang.*

Bring, to, འཁྱེར་ཡོང་བ་ *k'yer yong-wa;*—**by leading** འཁྲིད་ཡོང་བ་ *tr'i yong-wa.*

Brink, འགྲམ་ *dram.*

Bristle, pig's ཕག་ཟེ་ *p'ag-ze.*

Broad, ཡངས་པ་ *yang-pa;*—of territory, land, etc., རྒྱ་ཆེན་པོ་ *gya ch'en-pó.*

Broom, ཕྱག་མ་ *ch'a-ma.*

Broth, ཤ་ཁུ་ *sha-k'u;* ཁུ་བ་ *k'u-wa.*

Brother, general term སྤུན་ *pün, pün-ja;* hon. སྐུ་མཆེད་ *kum-ch'e;* **younger brother** ནུ་བོ་ *nu-o;* **elder**—ཨ་ཇོ་ *a-j'o,* or ཇོ་ལགས་ *j'o-la;* **brothers and sisters** མིང་སྲིང་ *ming-sing.*

Brown, of a horse རྒྱ་མོ་ *gya-mo.*

Brush, ཕག་ཟེ་ *p'ag-ze.*

Bubble, ཆུ་བུར་ *ch'u-b'ur.*

Bucket, ཆུ་ཏིང་ *ch'u-ting* ("*ting*" is a corruption of "*tin*" in English), better *ch'u-shong.*

Bug, འདྲེ་ཤིག་ *dre-shig.*

Build, to, བཟོ་བ་ *zo-wa;* ཟོས་པ་ *zö-pa;* རྩིག་པ་ *tsig-pa;* hon. བཞེངས་བ་ *zheng-wa.*

Bulky, སྦོམ་པོ་ *bom-pó.*

Bull, གླང་ *lang;* བ་གླང་ *b'a-lang.*

Bullet, རྡེའུ་ *de-u,* col. *dig-ri.*

Bundle, སྤུང་ *pung.*

Burden, ཁལ་ *k'el;* དོས་ *d'ö;* དོས་པོ་ *d'ö-pô;* or *to-po;* རྒྱབ་ *gyab.*

Bury, to, ས་ལ་སྦས་པ་ *sa la be-pa;* hon. དུར་དུ་འཇུག་པ་ *d'ur-d'u jug-pa.*

Burn, to, འབར་བ་ *bar-wa;* འཚིག་པ་ *ts'ig-pa;* hon. སྲེག་པ་ *seg-pa.*

Burrhel, wild goat, "Ovis nayaur" གནའ་བ་ *na-wa.*

Business, དོན་ *d'ön;* དོན་དག་ *d'ön-d'a;* ལས་ཀ་ *le-ka.*

But, འོ་ན་ *o-na* or *oh-na.*

Butcher, ཤན་པ་ *shen-pa.*

Butt, of gun ཉ་ཤུག་ *nya-shug.*

Butter, མར་ *mar;* **butter-milk** དར་ར་ *d'ar-ra.*

Butterfly, ཕྱེ་མ་ལེབ་ *ch'e-ma-leb;* col. *ch'em-ch'em-ma.*

Button, ཐུབ་ཆི་ *t'ub-ch'i;* **button-loop** or **hole** ཐུབ་ལུང་ *t'ub-lung;* a **Chinese button of rank** ཏོག་ *tog;* hon. དབུ་ཏོག་ *u-tog.*

Buy, to, ཉོ་བ་ *nyo-wa;* hon. གཟིགས་པ་ *zig-pa; drig-pa.*

Buyer, ཉོ་མཁན་ *nyo-k'en.*

By, agentive case, གིས། གྱིས། ཀྱིས་ (&c.)

C

Cabbage, པེ་ཙེ་ or བོ་ཚས་ *b'o-ts'e (ts'ai).* Chinese name, generally used.

Cage, ལྕགས་ཁྲ་ *chag-tr'a.*

Calculate, to, རྩིས་རྒྱབ་པ་ *tsi gyab-pa.*

Calendar, ཟླ་ཐོ་ *da-t'o.*

Calf, བེའུ་ *b'e-u;* བ་ཕྲུག་ *b'a-tr'ug.*

Call, to, སྐད་གཏོང་བ་ *ke tong-wa* and *ke tang-wa;* བོས་པ་ and འབོད་པ་ *bö-pa;*
to call on, to visit, hon. སྐུ་མདུན་ལ་མཇལ་བ་ *kun-dun la jàl-wa.*

Cambric, དར་རས་ *d'ar-re.*

Camel, རྔ་བོང་ *nga-b'ong;* རྔ་མོང་ *nga-mong.*

Camp, སྒར་ *gar.*

Camphor, ག་བུར་ *g'a-b'ur.*

Can, to be able, ཐུབ་པ་ *t'ub-pa;* ཆོག་པ་ *chog-pa;* ནུས་པ་ *nü-pa.*

Cancel, to, མེད་པར་བཟོས་པ་ *me-par zö-pa,* or མེད་པར་བཟོ་བ་

Candid, དྲང་པོ་ *dr'ang-pô, trang-pô.*

Candle, ལྷ་ *la.*

Cane, སྨྱུག་མ་ *nyung-ma, nyug-ma.*

Cannibal, སྲིན་པོ་ *sin-pô;* མིའི་ཤ་ཟ་མཁན་ *mi-i sha za-k'en.*

Cannon, མེ་སྒྱོགས་ *me-gyo.*

Cap, ཞྭ་མོ་ *zha-mo;* hon. དབུ་ཞྭ་ *u-zha.*

Capable, to be, ཐུབ་པ་ *t'ub-pa;* ཆོག་པ་ *chog-pa;* ནུས་པ་ *nü-pa.*

Capital, town, རྒྱལ་ས་ *gyàl-sa;* adj. ཨང་གི་དང་པོ་ *ang-g'i d'ang-pô;* literally No. 1.

Capitulate, to, མགོ་དགུར་བ་ *go gur-wa;* literally "**to bend the head.**"

Captain, བརྒྱ་དཔོན་ *gya-pön;* **the officer over 100 men.**

Captive, བཙོན་པ་ *tsön-pa.*

Capture, to, ཟིན་པ་ *zin-pa;* འཛིན་པ་ *dzin-pa;* གཟུང་བ་ *zung-wa.*

Carcass, རོ་ *ro.*

Card, playing, ཤོ་སྦག་ *sho-bag.*

Care, to take care, བརྟན་པོ་བྱེད་པ་ *ten-pô che-pa;* རིག་པ་སྒྲིམ་པ་ *rig-pa drim-pa;* **to care for, to like** དགའ་བ་ *ga-wa.*

Carpenter, ཤིང་བཟོ་བ་ *shing-zo-wa.*

Carpet, གདན་ *den;* ས་སྟན་ *sa-ten; hon.* བཞུགས་གདན་ *zhug-den.*

Carriage, ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་ *shing-ta k'or-lo.*

Carrier, (དོས་པོ་) འཁྱེར་མཁན་ *(d'ö-pô) k'yer-k'en.*

Carrot, གུང་ལ་ཕུག་ *g'ung-la-p'ug.*

Carry, to, འཁུར་བ་ *k'ur-wa;* **to carry off by force** འཕྲོག་པ་ *tr'og-pa*

Cart, ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་ *shing-ta k'or-lo.*

Cartridge, རྫས་སྡེ་ *dzem-de;* རྡེའུ་ *de-u,* "**a bullet**", often used for **cart-ridge,** col. *dig-ri.*

Carve, to, wood etc., སྤྲོལ་རྒྱབ་པ་ *trö-gyab-pa;* རི་མོ་བཀོད་པ་ *ri-mo kö-pa.*

Case, law-case, or **dispute** ཁ་མཆུ་ *k'am-ch'u;* **box** སྒམ་ *gam.*

Cast, to, སྤོང་བ་ *pong-wa;* དབྱུག་པ་ *yug-pa;* རྒྱབ་པ་ *gyab-pa;* **to cast off** འདོར་བ། གཏོར་བ་ *tor-wa.*

Caste, རུས་ *rü;* རིགས་ *rig.*

Castle, རྫོང་ *dzong.*

Cat, ཞི་མི་ *zhi-mi* or *shi-mi;* literary Tibetan བྱི་ལ་ *chi-la.*

Catch, to, ཟིན་པ་ *zim-pa;* cl. འཛིན་པ་ *dzin-pa;* གཟུང་བ་ *zung-wa.*

Cattle, དུད་འགྲོ་ *dün-dro;* colloquially "*sem-chen*", animals in general, is frequently heard.

Cauliflower, locally called ཀོ་པི་མེ་ཏོག་ *ko-pi me-t'og.*

Cause, དོན་ *d'ön;* དོན་དག་ *d'ön-d'a;* **reason** རྐྱེན་ *kyen;* **origin** གཞི་ *shi* or *zhi;* **object** རྒྱུ་ *gyu.*

Cautious, to be, བརྟན་པོ་བྱེད་པ་ *ten-pô che-pa;* རིག་པ་སྒྲིམ་པ་ *rig-pa drim-pa.*

Cavalry, རྟ་དམག་ *ta-mag.*

Cave, བྲག་ཕུག་ *dr'ag-p'ug.*

Cease, to, འཆད་པ་ *ch'e-pa.*

Ceaseless, རྒྱུན་མི་འཆད་པ་ *gyün-mi-ch'e-pa.*

Ceiling, ཐོག་ཁ་ *t'o-k'a,* literally "**roof.**"

Cell, hermit's cell དབེན་གནས་ *en-ne.*

Centre, དབུས་ *ü;* བར་ *b'ar;* དཀྱིལ་ *kyil.*

Certain, adj. ངེས་པ་ *nge-pa;* རྟེན་ལྡན་ '*ten-den*' **to be certain** ངེས་པ་ ཡིན་པ་ *nge-pa yin-pa.* (*ten-den* also spelt བརྟན་ལྡན་)

Chain, iron—ལྕགས་ཐག་ *chag-t'ag;* ལྕགས་སྒྲོག་ *chag-drog;* **brass**—རག་ཐག་ *rag-t'ag.*

Chair, ཀུབ་ཀྱག་ *kub-kya;* ཁྲི་ *tr'i;* hon. བཞུགས་ཁྲི་ *zhug-tr'i;* **foreign chair** རྒྱ་ཁྲི་ *gya-tr'i.*

Chamber, ཁང་མིག་ *k'ang-mig;* **bed-chamber** གཟིམ་ཆུང་ *zim-ch'ung.*

Change, to, འགྱུར་བ་ *gyur-wa,* (objective); སྒྱུར་བ་ *gyur-wa* (passive); རྗེ་བ་ *je-wa.*

Chapel, ཆོས་ཁང་ *ch'ö-k'ang.*

Chapter, ལེའུ་ *le-u.*

Charcoal, སོལ་བ་ *sol-a* and (*söl-la*).

Charitable, and "**charity**" དགེ་སེམས་ *ge-sem.*

Charm, a lucky amulet བརྟེན་ *ten;* **box in which charms are carried** གའུ་ *g'a-u;* **charms worn to keep off evil, sickness, etc.,** སྲུང་བ་ *sung-a* (*wa*).

Chase, to, དེད་པ་ *d'e-pa;* གཞུག་དེད་བྱེད་པ་ *zhug-d'e che-pa.*

Chaste, བག་པ་ *b'ag-pa.*

Chatter, to, ཁ་ལས་རྡུང་བ་ *k'ab-le dung-wa;* ཁ་ལས་བཤད་པ་ *k'ab-le she-pa.*

Cheap, ཁེ་པོ་ *k'o-pô;* གོང་ཆུང་ཆུང་ *g'ong ch'ung-ch'ung.*

Cheek, of face, འགྲམ་པ་ *dram-pa;* ཁུར་ཚོས་ *k'ur-ts'ö.*

Cheeky, འཇིང་པ་སྦོམ་པོ་ *jing-pa bom-pô;* དམའ་འབེབས་ *'mam-beb.'*

Cheese, ཆུར་ར་ *ch'ur-ra* also *ch'ur-ru.*

Chemist, སྨན་ཚོང་པ་ *men ts'ong-pa.*

Chess, སྒྲིག་ *drig;* སྒྲིག་རྩེད་མོ་ *drig tse-mô.*

Chest, of body, བྲང་གོག་ *dr'ang-g'o;* **box** སྒམ་ *gam;*—**of drawers** ཕྱག་སྒམ་ *ch'ag-gam.*

Chicken, བྱ་ཕྲུག་ *cha-tr'ug.*

Chide, to, གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་ *she-she tong-wa,* and *she-she tang-wa;* hon. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ *kab-kyön nang-wa.*

Chief, adj. རབ་ *rab;* གཏེ་པོ་ *te-po;* adv. ལྷག་པར་དུ་ *lhag-par-d'u;* noun འགོ་པ་ *go-pa.*

Child, ཕྲུ་གུ་ *tr'u-g'u;* བུ་གུ་ *pu-g'u;* hon. mas. སྲས་ *se;* fem. སྲས་མོ་ *se-mo;* ཨ་བ་ *a-wa.* This last is probably a corruption of *wa-wa,* (Chinese).

Chili, སིལ་པན་ *si-pen* or *su-pen;* སིལ་སྨན་ *si-men.*

Chilly, གྲང་མོ་ *dr'ang-mo.*

Chimney, དུད་ཁུང་ *d'ü-k'ung.*

Chin, མས་ལི་ *me-le* or *ma-li.*

China (ware), དཀར་ཡོལ་ *ka-yö.*

China, རྒྱ་ནག་ *gya-nag;* **a Chinese** རྒྱ་མི་ *gya-mi;* **Chinese Emperor** རྒྱ་ནག་(གི་)གོང་མ་(ཆེན་པོ་) *gya-nag-(g'i) g'ong-ma (ch'em-po).*

Chink, སེར་ག་ *ser-g'a.*

Chisel,—for stone ཟོང་ *zong.*

Choose, to, འདམ་པ་ *dam-pa;* **to elect** སྐོ་བ་ *ko-wa.*

Chop, to, down གཅོད་པ་ *chö-pa;*—**up** བཙབ་པ་ *tsab-pa;* **a mutton-chop** ལུག་གི་རྩིབ་མ་གཅིག་ *lug-g'i tsi-ma chig.*

Chopsticks, ཁོའི་ཙེ་ *k'ö-i-tse,* (Chinese); hon. བཞེས་ཙེ་ *zhe-tse.*

Churn, མདོང་མོ་ *dóng-mo;* **tea-churn** ཇ་མདོང་ *j'an-dóng.*

Circle, གོར། སྐོར་ *kor;* འཁོར་ལོ་ *k'or-lo.*

Circular, གོར་གོར་ *kor-kor;* འཁོར་འཁོར་ *k'or-k'or.*

City, གྲོང་ཁྱེར་ *dr'ong-k'yer;* གྲོང་པ་ *dr'ong-pa* (small vill.)

Civil, ཞེ་ས་ *she-sa* or *zhe-sa;* **not military** ཞི་བ་ *zhi-wa.*

Class, kind, རིམ་པ་ *rim-pa.*

Claw, སྡེར་མོ་ *der-mo.*

Clean, གཙང་མ་ *tsang-ma;* **pure** དག་པ་ *d'ag-pa;* **clear** གསལ་པོ་ *sel-pö.*

Clean, to, to wash འཁྲུ་བ་ *tr'u-wa;* **to wipe** ཕྱིས་པ། འཕྱི་བ། འཕྱིད་པ་ *ch'i-pa;* **to sweep** གེ་རྒྱབ་པ་ *g'e-gyab-pa.*

Clear, གསལ་པོ་ *sel-pö;* དྭངས་ *dang.*

Clergy, ཆོས་པ་ *ch'ö-pa;* དགེ་འདུན་ *gen-dün.*

Clerk, དྲུང་ཡིག་ *dr'ung-yig.*

Clever, མཁས་པ་ *k'e-pa;* ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་ *yön-den ch'en-pö;* གཅང་པོ་ *chang-pö.*

Climate, ས་ཆུ་ *sa-ch'u.*

Climb, to, ཛེག་པ་ *dze'g-pa;* also spelt འཛེག་པ་ *dzeg-pa.*

Cloak, ཆུ་པ་ *ch'u-pa.*

Clock, ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ *ch'u-ts'ö k'or-lo.*

Close, near, ཐག་ཉེ་པོ་ *t'a nye-pö.*

Cloth, woollen—སྣམ་བུ་ *nam-b'u;* better quality འགོ་སྣམ་ *go-nam;* **cotton-cloth** རས་ *re.*

Clothes, གོས་ *g'ö* or *kö*, col. *kö-se*, *g'ö-la;* དུག་ལོག་ *d'ug-lo;* hon. ན་བཟའ་ *nam-za*, (*na-sa*).

Clothe, to, གོན་པ་ *g'ön-pa;* གྱོན་པ་ *g'yön-pa.*

Colud, སྤྲིན་པ་ *trin-pa.*

Clove, ལི་ཤི་ *li-shi.*

Coal, རྡོ་སོལ་ *do-söl.* (སོལ་བ་ སོལ་ལ་)

Coarse, རྩུབ་ *tsub;* also *tsub-tsub*, and *tsub-pö.*

Coax, to, སླུ་བ་ *lu-wa;* འཇུག་པ་ *jug-pa.*

Cob-web, སྡོམ་ཐག་ *dom-t'ag.*

Cock, བྱ་ཕོ་ *j'a-po.*

Coffin, རོ་སྒམ་ *ro-gam;* hon. སྤུར་སྒམ་ *pur-gam.*

Coin, དོང་ཙེ་ *d'ong-tse.*

Cold, གྲང་མོ་ *dr'ang-mö.*

Cold, noun ཆམ་པ་ *ch'am-pa;* **to have a cold** ཆམ་པ་ན་བ་ *ch'am-pa na-wa;* **to catch cold** ཆམ་པ་རྒྱབ་པ་ *ch'am-pa gyab-pa.*

Cholera, ཕོ་ནད་ *p'o-ne*, lit. "**stomach sickness.**"

Colic, རྒྱུ་གཟེར་ *gyu-zer.*

Collapse, to, ཟར་བ་ *zar-wa.*

Collar, གོང་བ་ *g'ong-a* (*wa*) ; and ལིང་ཙེ་ after the Chinese.

Collect, to, བསྡུ་བ་ *du-wa; and* སྡུད་པ་ *dü-pa.*

College, གྲྭ་ཚང་ *dr'a-ts'ang.*

Colloquial, ཁ་སྐད་ *k'a-ke;* **classical language** ཆོས་སྐད་ *ch'ö-ke;* **ordinary talk** ཕལ་སྐད་ *p'á-ke.*

Colour, མདོག་ *dog.*

Colt, རྟེའུ་ *te-u.*

Chop, to, down གཅོད་པ་ *chö-pa;*—**up** བཙབ་པ་ *tsab-pa;* **a mutton-chop** ལུག་གི་རྩིབ་མ་གཅིག་ *lug-g'i tsi-ma chig.*

Chopsticks, ཁོའི་ཙེ་ *k'ö-i-tse,* (Chinese); hon. བཞེས་ཙེ་ *zhe-tse.*

Churn, མདོང་མོ་ *dóng-mo;* **tea-churn** ཇ་མདོང་ *j'an-dông.*

Circle, གོར། སྐོར་ *kor;* འཁོར་ལོ་ *k'or-lo.*

Circular, གོར་གོར་ *kor-kor;* འཁོར་འཁོར་ *k'or-k'or.*

City, གྲོང་ཁྱེར་ *dr'ong-k'yer;* གྲོང་པ་ *dr'ong-pa* (small vill.)

Civil, ཞེ་ས་ *she-sa* or *zhe-sa;* **not military** ཞི་བ་ *zhi-wa.*

Class, kind, རིམ་པ་ *rim-pa.*

Claw, སྡེར་མོ་ *der-mo.*

Clean, གཙང་མ་ *tsang-ma;* **pure** དག་པ་ *d'ag-pa;* **clear** གསལ་པོ་ *sel-pö.*

Clean, to, to wash འཁྲུ་བ་ *tr'u-wa;* **to wipe** ཕྱིས་པ། འཕྱི་བ། འཕྱིད་པ་ *ch'i-pa;* **to sweep** གེ་རྒྱབ་པ་ *g'e-gyab-pa.*

Clear, གསལ་པོ་ *sel-pö;* དྭངས་ *dang.*

Clergy, ཆོས་པ་ *ch'ö-pa;* དགེ་འདུན་ *gen-dün.*

Clerk, དྲུང་ཡིག་ *dr'ung-yig.*

Clever, མཁས་པ་ *k'e-pa;* ཡོན་དན་ཆེན་པོ་ *yön-den ch'en-pö;* གཅང་པོ་ *chang-pô.*

Climate, ས་ཆུ་ *sa-ch'u.*

Climb, to, རྫེག་པ་ *dze'g-pa;* also spelt འཛེག་པ་ *dzeg-pa.*

Cloak, ཆུ་པ་ *ch'u-pa.*

Clock, ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ *ch'u-ts'ö k'or-lo.*

Close, near, ཐག་ཉེ་པོ་ *t'a nye-pô.*

Cloth, woollen—སྣམ་བུ་ *nam-b'u;* better quality འགོ་སྣམ་ *go-nam;* **cotton-cloth** རས་ *re.*

Clothes, གོས་ *g'ö* or *kö,* col. *kö-se, g'ö-la;* དུག་ལོག་ *d'ug-lo;* hon. ན་བཟའ་ *nam-za,* (*na-sa*).

Clothe, to, གོན་པ་ *g'ön-pa;* གྱོན་པ་ *g'yön-pa.*

Colud, སྤྲིན་པ་ *trin-pa.*

Clove, ལི་ཤི་ *li-shi.*

✓**Coal,** རྡོ་སོལ་ *do-söl.* (སོལ་བ་ སོལ་ལ་)

Coarse, རྩུབ་ *tsub;* also *tsub-tsub,* and *tsub-pö.*

Coax, to, སླུ་བ་ *lu-wa;* འཇུག་པ་ *jug-pa.*

Cob-web, སྡོམ་ཐག་ *dom-t'ag.*

Cock, བྱ་ཕོ་ *j'a-po.*

Coffin, རོ་སྒམ་ *ro-gam;* hon. སྤུར་སྒམ་ *pur-gam.*

Coin, དོང་ཙེ་ *d'ong-tse.*

Cold, གྲང་མོ་ *dr'ang-mö.*

Cold, noun ཆམ་པ་ *ch'am-pa;* **to have a cold** ཆམ་པ་ན་བ་ *ch'am-pa na-wa;* **to catch cold** ཆམ་པ་རྒྱབ་པ་ *ch'am-pa gyab-pa.*

Cholera, ཕོ་ནད་ *p'o-ne,* lit. **"stomach sickness."**

Colic, རྒྱུ་གཟེར་ *gyu-zer.*

Collapse, to, ཟར་བ་ *zar-wa.*

Collar, གོང་བ་ *g'ong-a (wa);* and ལིང་ཙེ་ after the Chinese.

Collect, to, བསྡུ་བ་ *du-wa; and* སྡུད་པ་ *dü-pa.*

College, གྲྭ་ཚང་ *dr'a-ts'ang.*

Colloquial, ཁ་སྐད་ *k'a-ke;* **classical language** ཆོས་སྐད་ *ch'ö-ke;* **ordinary talk** ཕལ་སྐད་ *p'á-ke.*

Colour, མདོག་ *dog.*

Colt, རྟེའུ་ *te-u.*

Column, ཀ *ka;* ཀ་བ་ *ka-wa.*

Comb, སྐྲ་བཤད་ *tra-she;* **to comb** སྐྲ་བཤད་པ་ *tra she-pa.*

Come, to, ཡོང་བ་ *yong-wa;* (seen in books འོང་བ་); སླེབ་པ་ *leb-pa,* hon. ཕེབ་པ་ *p'eb-pa,* means either "**to come**" or "**to go**"; **to arrive** འབྱོར་བ་ *jor-wa;* སླེབ་པ་ *leb-pa.*

Comfortable, སྤྲོ་པོ་ *tro-po.*

Comic, ཡ་མཚན་ *yam-ts'en.*

Command, བཀའ་ *ka;* hon. **to give a command, to order** བཀའ་གནང་བ་ *ka nang-wa;* གསུང་བ་ *sung-wa;* **to be in command of,** either འགོ་བྱེད་ ཡིན་པ་ or མགོ་བྱེད་ཡིན་པ་, better འགོ་པ་བྱེད་པ་ *go-pa che-pa.*

Commence, to, མགོ་འཛུགས་པ་ *go dzug-pa;* or མགོ་བཙུགས་པ་ *go tsug-pa.*

Commencement, ཐོག་མ་ *t'o-ma.*

Commerce, ཚོང་ *ts'ong.*

Commit, to, བྱེད་པ་ *che-pa,* or གནང་བ་ *nang-wa,* (added to the v.b. noun).

Common,—in quality དཀྱུས་མོ་ *kyü-mo;* **not rare** འབེལ་པོ་ *be-p,* or *bö-pô;* **common folk** ཕལ་པ་ *p'à-pa,* or ཕལ་པའི་མི་ *p'à-pài mi.*

Communicate, to, ཡིག་འགྲུལ་བྱེད་པ་ *yig-drü che-pa.*

Companion, གྲོགས་པོ་ *dr'og-pô;* ཟླ་བོ་ *da-o.*

Compassion, སྙིང་རྗེ་ *nying-je;* hon. ཐུགས་རྗེ་ *t'ug-je.*

Compensate, to, འགྲོ་སོང་སྟེར་བ་ *dro-song ter-wa.*

Complain, to, ཞུ་ཐུག་བྱེད་པ་ *zhu-t'ug che-pa.*

Complete, to, ཚར་བ་ *ts'ar-wa;* རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ *dzog-par che-pa.*

Comrade, གྲོགས་པོ་ *dr'og-po.*

Concave, ཀོང་ཀོང་ *kong-kong.*

Conceal, to, སྦ་བ་ *ba-wa;* col. *be-wa;* ཡིབ་པ་ *yib-pa.*

Concerning, སྐོར་ལ་ *kor-la.*

Conch-shell, དུང་ *d'ung;*—**used as bracelet** དུང་དཀོར་ *d'ung-kor.*

Conclude, to, ཚར་བ་ *ts'ar-wa.*

Conduct, to, འཁྲིད་པ་ *tr'i-pa.*

Confess, to, མཐོལ་བ་ *t'öl-wa;* བཤགས་པ་ *shag-pa;* ངོས་ལེན་པ་ *ngö len-pa.*

Congratulate, to, ཁྲི་འདོན་བྱེད་པ་ *tr'i-dön che-pa* (rather, to coronate).

Congregate, to, འཛོམས་པ་ *dzom-pa.*

Conjure, to, མིག་འཕྲུལ་བྱེད་པ་ *mig tr'ül che-pa.*

Conquer, to, རྒྱལ་བ་ *gyal-wa;* **to be conquered** ཕམ་པར་འགྱུར་བ་ *p'am-pa gyur-wa.*

Consider, to, བསམ་བློ་གཏང་བ་ *sam-lo tang-wa,* (in books གཏོང་བ་)

Consonant, གསལ་བྱེད་ *sel-che.*

Consult, to, གྲོས་བྱེད་པ་ *dr'ö che-pa;* hon. བཀའ་མོལ་བྱེད་པ་ *ka-mö che-pa,* or བཀའ་མོལ་གནང་བ་

Consultation, བཀའ་མོལ་ *ka-mö.*

Content, noun ཚིམ་པ་ *ts'im-pa;* verb, **to content** ཚིམ་པ་བྱེད་པ་ *ts'im-pa che-pa;* col. འདོད་པ་གང་བ་ *dö-pa g'ang-wa;* **to become content** ཚིམ་པར་འགྱུར་བ་ *ts'im-par gyur-wa.*

Continually, རྒྱུན་དུ་ *gyün-d'u;* རྟག་པར་ *tag-par;* རྟག་ཏུ་ *tag-tu.*

Convent, ཨ་ནིའི་དགོན་པ་ *a-ni gom-pa,* (*gön-pa.*)

Conversation, སྐད་ཆ་ *ke-ch'a;* hon. གསུང་གྲོས་ *sung-dr'ö.*

Cook, to, འཚོད་པ་ *ts'ö-pa,* and *tsö-pa.*

Cook, noun མ་ཆེན་ *ma-ch'en;* hon. **head cook** གསོལ་དཔོན་ *söl-pön.*

Coolie, དོས་པོ་འཁྱེར་མཁན་ *d'ö-po k'yer-k'en.*

Copper, ཟངས་ *zang;* **coppersmith** ཟངས་བཟོ་བ་ *zang-zo-wa.*

Copy, འདྲ་ཤུས་ *dra-shü.*

Coral, བྱི་རུ་ *'ch'i-ru.'*

Cord, ཐག་པ་ *t'ag-pa* སྒྲོག་ *drog.*

Corner, ཟུར་ *zur.*

Corpse, རོ་ *ro;* hon. སྤུར་ *pur;*—**of animals** ཤི་རོ་ *ski-ro.*

Correct, ཁྲིག་ཁྲིག་ *tr'ig-tr'ig.*

Cost, གོང་ *g'ong;* རིན་ *rin;* རིན་གོང་ *rin-d'ong.*

Cotton, རས་ *re;*—**cloth** རས་གོས་ *re-g'ö;*—**thread** རས་སྐུད་ *re-kü;*—**yarn** སྲིང་ *hring, sing;*—**wool** སྲིང་བལ་ *hring-pe.*

Count, to, གྲངས་ཁ་རྩི་བ་ *dr'ang-k'a tsi-wa.*

Countenance, གདོང་ *dong;* hon. ཞལ་ *zhel* or *she;* ཞལ་གདོང་ *shel-dong.*

Country, ལུང་པ་ *lung-pa;* ཡུལ་ *yül;* **native land** ཕ་ཡུལ་ *p'a-yül;* **country residence** གཞིས་ཀ་ *zhi-ka;* **foreign country** ཕྱི་གླིང་གི་ཡུལ་ *ch'i-ling g'i yül,* or *ch'i-ling g'i lung-pa.*

Couple, དོ་ *d'o;* or གཉིས་ *nyi;* ("*d'o*" is only used for anything full, or complete in weights and measures).

Courage, བློ་ཁོག་ཆེན་པོ་ *lo-k'og ch'en-pö.*

Court, of law ཁྲིམས་ཁང་ *tr'im-k'ang.*

Court-yard སྒོ་ར་ *go-ra;* སྤ་ར་ *pa-ra.*

Cover, to, བཀབ་པ་ *kab-va;* འགེབས་པ་ *geb-pa;* ཁ་གཅོད་རྒྱབ་པ་ *k'ab-chö gyab-pa.*

Cover, noun ཁ་གཅོད་ *k'ab-chö;* ཁེབས་ *k'eb.*

Covetous, ཕྲག་དོག་ *tr'a-d'o.*

Cow, བ་མོ་ *b'a-mö;* བ་ *b'a;* **female yak** འབྲི་ *dri* or *dri-mö,* **cross**

between cow and yak མཛོ་མོ་ *dzo-mo;* **cow-herd** འབྲོག་པ་ *drog-pa,* lit. "a nomad"; **cow-shed** བ་ར་ *b'a-ra.*

Crack, སེར་ག་ *ser-g'a* and སེར་ཀ་ *ser-ka.*

Crafty, གཡོ་ཅན་ *yo-chen.*

Crawl, ཉུལ་བ་ *nyül-wa.*

Crazy, སྨྱོན་པ་ *nyön-pa.*

Cream, འོ་སྲི་ *o-tri* (སྲི་མ་)

Create, to, མཛད་པ་ *dze-pa;* འགོད་པ་ *gö-pa, kö-pa.*

Credit, to, ཡིད་ཆེས་པ་ *yi ch'e-pa.*

Creed, དད་པ་ *d'e-pa.*

Creep, to, ཉུལ་བ་ *nyül-wa;*—**into** འཛུལ་བ་ *dzül-wa.*

Crevice, སེར་ག་ *ser-g'a,* and སེར་ཀ་

Crime, ཉེས་པ་ *nye-va.*

Criminal, ཛབས་ཆེན་ *dzab-ch'en.*

Crimson, དམར་པོ་ *mar-po.*

Crippled, ཞ་བ་ *sha-ra* or *zha-ra,* col. *sha-ri.*

Crooked, ཀྱོག་ཀྱོག་ *kyog-kyog;* ཁྱོག་པོ་ *k'yog-pô.*

Crops, ལོ་ཏོག་ *lo-tog;* ལོ་ཐོག་ *lo-t'og;* སྟོན་ཐོག་ *tön-t'og.*

Cross, to, རྒལ་བ་ *gál-wa;* adjective ཁོང་ཁྲོ་ *k'ong-tr'o.*

Cross, noun སྐུ་རུ་ཁ་ *ku-ru-k'a;* རྒྱང་ཤིང་ *gyang-sing.*

Crow, ཨོ་རོག་ *o-rog;* ཁ་ཏ་ *k'a-ta;* verb, **to crow** བྱ་སྐད་རྒྱབ་པ་ *cha-ke gyab-pa;* **crow-bar** ལྕགས་ཧྲང་ *chag-hrang.*

Crowd, འཚོགས་ *ts'og.*

Cruel, སྙིང་རྗེ་མེད་པ་ *nying-je me-pa;* གཉེན་པ་ *nyen-pa.*

Crupper, རྨེད་ me.

Crush, to, འཐག་པ་ *t'ag-pa;* གནན་པ་ *nen-pa.*

Cry, to, ངུ་བ་ *ngu-wa ;* hon. ཞུམ་པ་ *shum-pa.*

Crystal, ཤེལ་ *shel.*

Cub, ཝ་ཕྲུག་ *wa-tr'ug.*

Cultivate, to, ཞིང་ལས་བྱེད་པ་ *zhing-le che-pa ;* ཞིང་ཀ་བཟོ་བ་ *zhing-ka zo-wa.*

Cup, དཀར་ཡོལ་ *ka-yö ;* hon. ཞལ་དཀར་ *zhàl-kar ;* **cup-board** ཕྱག་སྒམ་ *ch'ag-gam.*

Cure, to, གསོ་བ་ *so-wa ;* དྲག་པ་བཟོ་བ་ *dr'ag-pa zo-wa ;* ཕན་པ་ *p'en-pa.* བསལ་བ། སེལ་བ་ *sel-wa ;*

Curious, ཡ་མཚན་ *yam-ts'en ;* ཁྱད་མཚར་པོ་ *k'ye-ts'ar-pö.*

Curtain, ཡོལ་བ་ *yöl-a (wa) ;*—**for ceiling** གནམ་ཡོལ་ *nam-yöl.*

Curved, ཀྱོག་ཀྱོག་ *kyog-kyog.*

Cushion, འབོལ་གདན་ *bö-den.*

Custom, ལུགས་ *lug ;* སྲོལ་ *sö ;* ལུགས་སྲོལ་ *lug-sö ;* **prevailing custom** འགྲོ་ལུགས་ *dro-lug.*

Customs, ཤོ་ཁྲལ་ *sho-tr'ál ;* **customs house** ཤོ་ཁྲལ་(གྱི་)ཁང་པ་ *sho-tr'ál k'ang-pa.*

Cut, to, off or down གཅོད་པ་ *chö-pa,* (or *che-pa*) ; **to cut up small, to chop** བཙབ་པ་ *tsab-pa ;* **to cut in slices** བརྟུབ་པ་ *tub-pa ;* **to cut,** or **wound** རྨ་བཟོས་པ་ *ma zö-pa.*

Cut, noun རྨ་ *ma,* (lit. "**a wound**").

Cutch, སྟོད་ཇ་ *tö-j'a.*

D

Dagger, གྲི་ *dr'i* or *tri ;* ཨམ་གྲི་ *am-dr'i.*

Daily, ཉི་མ་རེ་རེ་ *nyi-ma re-re ;* ཉིན་རེ་བཞིན་ *nyin re-zhin.*

Dalai Lama, རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ *gyál-wa rin-pô-ch'e* ; སྐྱབས་མགོན་ *kyab-gön.*

Damage, to, གནོད་པ་བྱེད་པ་ *nö-pa che-pa* ; སྐྱོན་བྱེད་པ་ *kyön che-pa* ; noun གནོད་པ་ *nö-pa.*

Damp, རློན་པ་ *lön-pa* ; ཞ་ཚན་ *zha-ts'en* or *sha-ts'en.*

Dance, to, གར་རྩེད་པ་ *g'ar tse-pa* ; ཞབས་བྲོ་རྒྱབ་པ་ *zhab-dr'o gyab-pa* ; **the dance in which they spin round in a circle** སྐོར་བ་རྒྱབ་པ་ *kor-a gyab-pa* (lit. **to turn round**).

Danger, ཉེན་ *nyen* ; **dangerous** ཉེན་ཆེན་པོ་ *nyen ch'en-pô* ; བར་ཆད་ཆེན་པོ་

Dare, to, ནུས་པ་ *nü-pa* ; ཕོད་པ་ *p'ö-pa.*

Dark, མུན་ནག་ *mün-nag* ; མུན་པ་ནག་པོ་ *mün-pa nag-pô* ; **to grow dark** འཐིབས་པ་ *t'ib-pa.*

Date, ཚེས་པ་ *ts'e-pa.*

Daub, to, སྐུས་པ་ (སྐུ་བ་) *kü-pa, (ku-wa).*

Daughter, བུ་མོ་ *b'u-mo*; hon. སྲས་མོ་ *se-mo* ; **daughter-in-law** མནའ་མ་ *na-ma,* and བག་མ་ *b'ag-ma,* (also means "**bride**").

Dawn, ཐོ་རངས་ *t'o-rang* ; ནམ་ལངས་ *nam-lang.*

Day, ཉིན་ *nyin* ; ཉི་མ་ *nyi-ma* ; ཞག་ *zhag* or *shag* ; also ཞག་པོ་; **to-day** དེ་རིང་ *d'e-ring* ; **day after to-morrow** ནངས་ *nang* or ནངས་ཉིན་ *nang-nyi* ; **day before yesterday** ཁའི་ཉི་མ་ *k'à-i nyi-ma* ; **3 days ahead** གཞེས་ *zhe* or གཞེས་ཉིན་ཀ་ *zhe nyin-g'a* ; **3 days back** གཞེས་ཉིན་ *zhe-nyin* ; **all day** ཉིན་གང་ *nyin-g'ang* ; **day and night** ཉིན་མཚན་ *nyin-ts'en* ; **now-a-days** དེང་སང་ *d'eng-sang,* or *te-ring-sang* ; **some days ago** ཁ་སང་ *k'a-sang* ; **day of the week** གཟའ་ *za* ; **midday** ཉིན་གུང་ *nyin-g'ung* ; **day-break** སྐྱ་ཟླ་ *kyam-da* ; **last day of the month** གནམ་གང་ *nam-g'ang.*

Dead, he is dead ཁོ་ཤི་སོང་ *k'o shi song;* **the dead, the departed** ཚེ་འདས་ *ts'en-de.*

Deaf, adj., འོན་པ་ *ön-pa;* **to be deaf** འོན་པ་(ཡིན་པ་) *ön-pa* (*yin-pa*).

Dealer, ཚོང་པ་ *ts'ong-pa;* ཚོང་དཔོན་ *ts'ong-pön.*

Dear, expensive གུས་པོ་ *g'ü-pô;* གུན་པོ་ *g'ün-pô;* གོང་ཆེན་པོ་ *g'ong ch'en-pô;* གོང་གཡོ་མ་སོ་ *g'ong yo-ma-so;* **beloved** གཅེས་པ་ *che-pa.*

Death, ཤི་བ་ *shi-wa;* hon. འཆི་བ་ *ch'i-wa;* འདའ་བ་ *da-wa.*

Debt, བུ་ལོན་ *b'u-lön.*

Decapitate, to, སྐེ་གཅོད་པ་ *ke chö-pa* (or *che-pa*).

Decay, to, རུལ་བ་ *rül-wa;* or རུལ་པོར་འགྱུར་བ་ *rül-por gyur-wa.*

Deceased, དམ་པ་ *d'am-pa;* ཚེ་འདས་མཁན་ *ts'e(n)-de-k'en.*

Deceit, གཡོ་སྒྱུ་ *yo-gyu;* མགོ་སྐོར་ *go-kor;* **a deceiver** ཁྲམ་པ་ *tr'am-pa;* མགོ་སྐོར་མཁན་ *go kor-k'en.*

Deceive, to, མགོ་སྐོར་བཏང་བ་ *go-kor tang-wa* (or *tong-wa*); སླུ་བ་ *lu-wa.* འབྲིད་པ་ *dri-pa.*

Decide, to, ཐག་གཅོད་པ་(ཆོད་པ་) *t'ag chö-pa;* (lit. **"to cut the rope"**).

Declivity, ཐུར་ *t'ur.*

Deep, གཏིང་རིང་པོ་ *ting ring-pô;* གཏིང་ཟབ་པོ་ *ting zab-pô.*

Deer, ཤ་བ་ *sha-wa;* **doe** ཤ་མོ་ *sha-mo.*

Defeat, to, to win རྒྱལ་བ་ *gyàl-wa;* **to be defeated** ཕམ་པ་ *p'am-pa.*

Defend, to, སྐྱོང་བ་ *kyong-wa;* སྐྱོབ་པ་ *kyob-pa;* སྲུང་བ་ (*hrung-wa*), *sung-wa.*

Delicious, ཞིམ་ཐག་ཆོད་ *zhim t'ag-ch'ö.*

Demented, སྨྱོན་པ་ *nyön-pa.*

Demon, འདྲེ་ *dre;* གདོན་ *dön.*

Dense, ཐིབ་ *t'ib.*

Depart, to, འཐོན་པ་ *t'ön-pa;* འགྲོ་བ་ *dro-wa;* hon. ཕེབ་པ་ *p'eb-pa;* ཆིབས་རྒྱུ་ གནང་བ་ *ch'ib-gyu nang-wa.*

Depth, གཏིང་ *ting.*

Deputy, ཚབ་ *ts'ab;* ལས་ཚབ་ *le-ts'ab;* སྐུ་ཚབ་ *ku-ts'ab.*

Descend, to, འབབ་པ་ *bab-pa;* མར་ཡོང་བ་ *mar yong-wa;* མར་འགྲོ་བ་ *mar dro-wa;* མར་ཕེབ་པ་ *marp'eb-pa,* and མར་ with other verbs of coming or going.

Describe, to, བཤད་པ་ *she-pa.*

Desert, to, སྤོང་བ་ *pong-wa,* col. *pang-wa.*

Desert, noun འབྲོག་སྟོང་ *drog-tong;* ས་སྟོང་ *sa-tong.*

Design, evil thought ལོག་ལྟ་ *log-ta;* **pattern** རི་མོ་ *ri-mo;* དཔེ་ *pe.*

Desire, to, འདོད་པ་ *dö-pa;* noun also *dö-pa;* **lust** འདོད་ཆགས་ *dö-ch'a.*

Desist, to, སྤོང་བ་ *pong-wa.*

Despatch, to, གཏོང་བ་ *tong-wa,* col. *tang-wa;*

Destination, in a day's journey ཞག་ས་ *zhag-sa, shag-sa.*

Destroy, to, མེད་པར་བཟོ་བ་ *me-par zo-wa;* འཇིག་པ་ *jig-pa;* ཞིག་པ་ *zhig-pa;* ཆུ་ཟོས་ལ་གཏོང་བ་ *ch'u-zö la tong-wa.*

Destruction, འཇིག་པ་ *jig-pa.*

Detain, to, འགེགས་པ་ *geg-pa;* བཀག་པ་ *kag-pa.*

Determine, to, ཐག་གཅོད་པ་ *t'ag chö-pa.*

Devils, འདྲེ་ *dre;* ལྷ་འདྲེ་ *lha-dre;* བདུད་ *dü;* གདོན་ *dön.*

Devour, to, ཟ་བ་ *za-wa, sa-wa.*

Devout, ཆོས་སེམས་ཆེན་པོ་ *ch'ö-sem ch'en-pô;* དགེ་སེམས་ཆེན་པོ་ *ge-sem ch'en-pô.*

Dew, ཟིལ་པ་ *zi-pa; si-pa.*

Diamond, རྡོ་རྗེ་ཕ་ལམ་ *dor-je p'a-lam.*

Diarrhœa, བཤལ་ནད་ *'she-ne.'*

Dice, ཤོ་ *sho;* **to play dice** ཤོ་རྒྱབ་པ་ *sho gyab-pa,* (lit. **to throw**).

Dictionary, མིང་མཛོད་ *ming-dzö.*

Die, to, འཆི་བ་ *ch'i-wa,* past tense ཤི་བ་ used in colloquial for present tense; hon. འདས་པ་ *de-pa* (*p.t.*); གཤེགས་པ་ *sheg-pa,* col. *shag-pa;* བདེ་ཞིང་གཤེགས་པ་ *de-zhing sheg-pa,* (**gone to glory**).

Differ, to, ཁྱད་ཡོད་པ་ *k'ye yö-pa;* མི་འདྲ་བ་ *min-dra-wa.*

Difference, ཁྱད་ *k'ye;* **no difference** ཁྱད་མེད་ *k'ye me.*

Different, མི་གཅིག་པ་ *mi chig-pa;* **various** སོ་སོ་ *so-so.*

Difficult, ཁག་པོ་ *k'ag pô;* དཀའ་ལས་ཁག་པོ་ *ka-le k'ag-pô.*

Dig, to, ཀོ་བ་ *ko-wa;* ས་ཀོ་བ་ *sa ko-wa.*

Diligence, བརྩོན་འགྲུས་ *tsön-drü;* སྙིང་རུས་ *nying-rü.*

Dimension, ཆེ་ཆུང་ *ch'e-ch'ung.*

Dinner, (evening meal) དགོང་མོའི་ཁ་ལག་ *gong-mö-i k'a lag;* hon. དགོང་མོའི་ཞལ་ལག་ *gong-möi 'zhe-la.'*

Dip, to, སྙུག་པ་ *nyug-pa.*

Direction, way ཕྱོགས་ *ch'og.*

Dirt, བཙོག་པ་ *tsog-pa;* **dust** རྡུལ་ *dül;* **rubbish** གེ་སྙིགས་ *g'e-nyig;* **mud** ཛབ་ *dzab;* འདམས་པ་ *dam-pa.*

Dirty, བཙོག་པ་ *tsog-pa;* མི་གཙང་བ་ *mi-tsang-wa.*

Disbelieve, ཡིད་མི་ཆེས་པ་ *yi mi ch'e-pa.*

Discharge, to dismiss དགོངས་པ་སྟེར་བ་ *gong-pa ter-wa;* **to discharge a gun** མེ་མདའ་རྒྱབ་པ་ *men-da gyab-pa.*

Disciple, ཉེ་གནས་ *nye-ne ;* སློབ་ཕྲུག་ *lob-tr'ug.*

Discuss, to, གྲོས་བྱེད་པ་ *dr'ö che-pa ;* hon. བཀའ་མོལ་བྱེད་པ་ *ka-möl che-pa* (or *nang-wa*).

Disdain, སྨད་པ་ *me-pa, me-ra.*

Disease, ནད་ *ne ;* ན་ཚ་ *na-ts'a ;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-zhi ;* སྙུང་སྙུང་ཚ་ཚ་ *nyung-nyung ts'a-ts'a.*

Disgrace, ངོ་ཚ་ *ngo-ts'a ;* ཞབས་འདྲེན་ *'zham-dren.'*

Dish, སྡེར་མ་ *der-ma ;* ཐ་བག་ *t'a-pa ;* hon. གསོལ་སྡེར་ *söl-der.*

Dislike, to, མི་དགའ་བ་ *mi ga-wa.*

Dismiss, to, དགོངས་པ་སྟེར་བ་ *gong-pa ter-wa.;* འདོན་པ་ *dön-pa.*

Dismount, to,—off a horse, རྟ་ནས་འབབ་པ་ *ta ne bab-pa.*

Disobey, to, ཁ་ལ་མི་ཉན་པ་ *k'a la mi nyen-pa ;* བཀའ་ལ་མི་རྩི་བ་ *ka la mi tsi-wa.*

Disposition, སེམས་ *sem ;* སེམས་པ་ *sem-pa.*

Dispute, to, རྩོད་པ་ *tsö-pa,* or *tsö-pa gyab-pa ;* འཐབ་པ་ *t'ab-pa.*

Dispute, noun ལབ་གཞི་ *lab-zhi ;* རྩོད་པ་ *tsö-pa.*

Disrobe, to, འབུད་པ་ *bü-pa,* col. *pi-pa.*

Distance, ཐག་རིང་ཐུང་ *t'a ring-t'ung* རྒྱང་ *gyang.*

Distant, ཐག་རིང་པོ་ *t'a ring-pö.*

Distinguished, མིང་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་ *ming ke-dr'ag ch'en-pö.*

Distressed, to be, སེམས་ཕམ་པ་ *sem p'am-pa ;* སེམས་སྡུག་པ་ (or པོ་) *sem dug-pa.*

Distribute, to, འབྲིམ་པ་ *drim-pa ;* བགོད་པ་ *gö-pa.*

District, རྫོང་ཁག་ *dzong-k'ag.*

Disturbance, ཟང་ཟིང་ *zang-zing* or *sang-sing ;* འཁྲུག་པ་ *trug-pa.*

Ditch, ཆུ་འགྲོ་ས་ *ch'u dro-sa* སྲུལ་ *sül ;* ཆུ་རོལ་ *ch'u-röl*

Divers, སོ་སོ་ *so-so.*

Divest, to, འབུད་པ་ *bü-pa,* col. *pi-pa.*

Divide, to, འབྱེད་པ་ *je-pa;* བགོད་པ་ *gö-pa;* བསྐོ་བ་ *ko-wa;* དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ་ *ye-wa ch'e-wa.*

Do, to, བྱེད་ *che-pa;* hon. མཛད་པ་ *dze-pa;* གནང་བ་ *nang-wa;* བགྱིད་པ་ *gyi-pa.*

Doctor, ཨམ་ཆི་ *am-ch'i;* ཨེམ་ཆི་ *em-ch'i;* སྨན་པ་ *men-pa.*

Doctrine, བསྟན་པ་ *ten-pa;* ཆོས་ *ch'ö.*

Dog, ཁྱི་ *k'yi;* hon. གཟིམ་ཁྱི་ *zim-k'yi.*

Donkey, བོང་བུ་ *b'ong-b'u,* col. *pong-gu.*

Door, སྒོ་ *go;* hon. གཟིམ་སྒོ་ *zim-go.*

Doubt, ཐེ་ཚོམ་ *t'e-ts'om;* དོགས་པ་ *d'og-pa.*

Doubt, to, ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ *t'e-ts'om za-wa;* ཐེ་ཚོམ་སྐྱེས་པ་ *t'e-ts'om kye-pa.*

Dove, ཕུག་རོན་ *p'ug-rön;* འུང་གུ་ *ung-g'u,* (འུང་གུ་)

Down, མར་ *mar;* **down yonder** མ་གི་ *ma-g'i;* **down there** མ་རུ་ *ma-ru;* **down-stairs** འོག་ཐོག་ *og-t'og;* **down-hill** ཐུར་ *t'ur.*

Dragon, འབྲུག་ *drug.*

Drain,—on roof འོག་ཆུ་ *og-ch'u, o-ch'u;*—**on the ground** ཡོར་པོ་ *yor-pô,* (or ཡུར་པོ་ *yur-pô*).

Draw, to, pictures རི་མོ་འབྲི་བ་ *ri-mo dr'i-wa;* **to drag, pull** འཐེན་པ་ *t'en-pa;* འདྲེན་པ་ *dren-pa.*

Drawers, garment གོས་ཐུང་ *g'ö-t'ung, kö-t'ung;* དོར་མ་ *d'or-ma;* **a drawer in desk, etc.,** ཤུར་སྒམ་ *shur-gam;* ཤུབ་སྒམ་ *shub-gam;* **chest of drawers** ཕྱག་སྒམ་ *ch'ag-gam.*

Dream, གཉིད་ལམ་ *nyi-lam;* **to dream** གཉིད་ལམ་གཏོང་བ་ *nyi-lam tong wa,* (*tang-wa*).

Dress, གོས་ལག་ *g'ö-la;* ཆུ་པ་ *chu-pa;* hon. ན་བཟའ་ *nam-za.*

Dried, སྐམ་པོ་ *kam-pô.*

Drill,—cloth ཁྲིན་ *chin;* **to drill,** as troops དམག་སྦྱོང་བྱེད་པ་ *mag-chong che-pa.*

Drink, to, འཐུང་བ་ *t'ung-wa ;* hon. བཞེས་པ་ *zhe-pa, she-pa.*

Drip, to, འཛག་པ་ *dzag-pa;* ཐིགས་པ་འཛག་པ་ *t'ig-pa dzag-pa,* ཐིགས་པ་རྒྱབ་པ་ *t'ig-pa gyab-pa.*

Drive, to, chase དེད་པ་ *d'e-pa;* **to expel, drive out** སྤྲོད་པ་ *trö-pa.*

Drop, of water, etc., བཏིག་པ་ *tig-pa;* ཐིགས་པ་ *t'ig-pa.*

Drown, to, ཆུ་ལ་དིམས་པ་ *ch'u la d'im-pa;* ཆུ་ལ་ནུབ་པ་ *ch'u la nub-pa*—**in a river,** 'to be carried away' ཆུས་ཁྱེར་བ་ *ch'u k'yer-wa.*

Drugs, སྨན་ *men.*

Drum, ང་ *nga;* **a hand drum,** with ball and string attached ཌ་མ་རུ་ *da-ma-ru.*

Drunk, ར་བཟི་ *rab-zi; ra-zi;* verb **to be drunk** ར་བཟི་བ་ *ra-zi-wa.*

Dry, སྐམ་པོ་ *kam-pô.*

Duck, ཡ་ཚེ་ *ya-tse,* (Chinese word).

Dumb, ལྐུགས་པ་ *kug-pa.*

Dung, yak— ལྕི་བ་ *chi-wa,* col. *chu-a;* **horse—, etc.,** སྦངས་ལྕི་ *bang-chi;* ཏའི་སྦངས་ *tài-bang;* **sheep—, goat—, deer—, etc.** རིལ་མ་ *ri-ma;* (above used as fuel); **human—** སྐྱག་པ་ *kyag-pa.*

Dusk, སྲབ་སྲིབ་ pronounced *sa-hrib.*

Dust, རྡུལ་ *dül;* ཐལ་ལ་ *t'àl-la,* lit "ashes" often used.

Duty, tax, ཁྲལ་ *tr'el.*

Dwarf, ཏེ་པོ་ *te-pô,* or *de-pô.*

Dwell, to, བསྡད་པ་ *de-pa;* སྡོད་པ་ *dö-pa;* གནས་པ་ *ne-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa.*

Dwelling, ཁང་པ་ *k'ang-pa;* ཁྱིམ་ *k'yim;* ནང་ *nang;* སྡོད་ས་ *dö-sa,* also *de-sa;* hon. བཞུགས་ས་ *zhug-sa.*

Dweller, བསྡད་མཁན་ *de-k'en;* སྡོད་མཁན་ *dö-k'en, &c.*

Dye, ཚོས་ *ts'ö;* **aniline** ཚོས་གསར་ *ts'ö-sar;* **dye-lac** རྒྱ་ཚོས་ *gya-ts'ö.*

Dye, to, ཚོས་རྒྱབ་པ་ *ts'ö gyab-pa.*

E

Each, རེ་ *re;* རེ་རེ་ *re-re.*

Ear, རྣ་ *na;* རྣ་ཆོག་ *nam-ch'og,* or *am-ch'og;* hon. སྙན་ *nyen.*

Earring, long— སོ་གོང་ *so-g'ong;* **woman's—** ཨེས་སྐོར་ *e-kor;* **turquoise earring** གཟི་གཡུ་ *zi-yu;* སྙན་གཡུ་ *nyen-yu;* other words for **earrings in general** སྙན་རྒྱན་ *nyen-gyen,* and *nyen-tsi.*

Early, སྔ་པོ་ *nga-pô;* adverb སྔ་པོ་ནས་ *nga-pô ne.*

Earnest, ནན་ཏན་ *nen-ten;* also ནན་བརྟན་ (spelling dubious).

Earth, ས་ *sa.*

Earthquake, ས་གཡོམ་ *sa-yom;* ས་གཡོ་ *sa-yo.*

Earthenware, རྫ་མ་ *dza-ma;* རྫ་ཁོག་ *dza-k'og.*

Easily, ལས་སླ་པོར་ *le-la-pôr,* (also ལས་སླ་པོ་ colloquially).

East, ཤར་ཕྱོགས་ *shar-ch'og.*

Easy, ལས་སླ་པོ་ *le-la-pô;* སླ་པོ་ *la-pô.*

Eat, to, ཟ་བ་ *za-wa* or *sa-wa;* hon. བཞེས་པ་ *zhe-pa, she-pa;* **eating-house, restaurant** ཟ་ཁང་ *za-k'ang* (*or sa-k'ang*).

Echo, བྲག་ཆ་ *dr'ag-ch'a, trag-ch'a.*

Edge, of knife, &c., སྣོ་ *no;* **brink** འགྲམ་ *dram.*

Edged, རྣོ་པོ་ *no-pö.*

Edible, ཟ་རུང་བ་ *za rung-wa.*

Effect, རྒྱུ་ *gyu.*

Egg, སྒོ་ང་ *go-nga;* **to lay eggs** སྒོ་ང་བཏང་བ་ *go-nga tang-wa* (or "*tong-wa.*")

Eight, བརྒྱད་ *gye;* **8th** བརྒྱད་པ་ *gye-pa;* **18** བཅོ་བརྒྱད་ *chob-gye;* **18th** བཅོ་བརྒྱད་པ་ *chob-gye-pa;* **80** བརྒྱད་བཅུ་ *gye-chu;* **80th** བརྒྱད་བཅུ་པ་ *gye-chu-pa.*

Either, ཡང་ན་ *yang-na.*

Eject, to, སྤྲོད་པ་ *trö-pa,* འདོན་པ་ *dön-pa.*

Elbow, གྲུ་མོ་ *dr'u-mo;* གྲེ་དོག་ *dr'e-to.*

Elder, རྒན་པ་ *gen-pa;* ཆེ་བ་ *ch'e-wa.*

Eldest, རྒན་ཤོས་ *gen-shö.*

Elect, to, appoint སྐོ་བ་ *ko-wa,* འདམས་པ་ *dam-pa.*

Elephant, གླང་པོ་ཆེ་ *lang-po ch'e.*

Eleven, བཅུ་གཅིག་ *chug-chig;* **11th** བཅུ་གཅིག་པ་ *chug-chig-pa.*

Embroidery, gold—ཀྱིང་ཁབ་ *kying-k'ab.*

Emerald, ཨིནྡྲ་ནཱིལ་ལི་ and ཨིནྡྲ་ནཱི་ལ་ *en-dra-nil-li.*

Eminence, noun སྒང་ *gang;* གོང་ *g'ong.* རྩེ་ *tse.*

Emperor,—of China རྒྱ་ནག་གོང་མ་(ཆེན་པོ་) *gya-na gong-ma* (*ch'en-pö*).

Employ, to, སྤྱོད་པ་ *chö-pa;* **to be employed** (busy) བྲེལ་བ་ *dr'el-wa.*

Empty, སྟོང་པ་ *tong-pa;* verb, **to empty** སྟོང་པ་བྱེད་པ་ *tong-pa che-pa.*

Enamelware, enamel གུ་གུ་ཤ་ *g'u-g'u-sha;* **enamelware** གུ་གུ་ཤའི་སྣོད་ *g'u-g'u shà-i nö.*

Encamp, to, སྒར་རྒྱབ་པ་ *gar gyab-pa.*

Encircle, to, སྐོར་བ་ *kor-wa.*

Encounter, to, meet འཕྲད་པ་ *tr'e-pa;* ཐུག་པ་ *t'ug-pa.*

End, མཐའ་ *t'a* ; **endless** མཐའ་མེད་པ་ *t'a me-pa.*

End, to, ཚར་བ་ *ts'ar-wa* ; རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ *dzog-par che-pa.*

Endeavour, to, བརྩོན་པ་བྱེད་པ་ *tsön-pa che-pa.*

Endure, to, བཟོད་པ་སྒོམ་པ་ *zö-pa gom-pa.*

Enemy, དགྲ་ *dra, dr'a.*

Engage, to, གླ་པ་ *la-pa.*

Enjoy, to, སྐྱིད་པོ་བྱེད་པ་ *kyi-pô che-pa* ; སྤྲོ་པོ་བྱེད་པ་ *tro-pô che-pa* ; hon. with གནང་བ་ *nang-wa* instead of བྱེད་པ་

Enlarge, to, རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ *gye-par che-pa.*

Enormous, ཆེ་ཐག་ཆོད་ *ch'e-t'ag-ch'ö.*

Enough, to be, ལྡང་བ་ *dang-wa* ; ཚོག་པ་ *ch'og-pa* ; འགྲིག་པ་ *drig-pa* ; ཡོང་བ་ *yong-wa.*

Enquire, to, འདྲི་བ་ *dr'i-wa* ; ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་པ་ *zhib-chö che-pa* ; **enquiry** ཞིབ་དཔྱོད་ *zhib-chö,* or *shib-chö.*

Enter, to, འཇུག་པ་ *jug-pa* ; འཛུལ་བ་ *dzül-wa* ; ནང་ལ་འགྲོ་བ་ *nang la dro-wa* ; hon. ནང་ལ་ཕེབ་པ་ *nang la p'eb-pa.*

Entice, to, སླུ་བ་ *lu-wa.*

Entomb, to, དུར་དུ་འཇུག་པ་ *d'ur-d'u jug-pa.*

Entrails, རྒྱུ་མ་ *gyu-ma.*

Entreat, to, ཞུ་བ་ *zhu-wa* or *shu-wa* (ཞུ་བ་འབུལ་བ་)

Entrust, to, གཏོད་པ་ *tö-pa* ; གཏོང་བ་ *tong-wa.*

Envelope, noun ཡིག་ཤུབ་ *yig-shub* ; རྒྱ་མ་ *gya-ma.*

Envious, ཕྲ་དོག་ *tr'a-d'og.*

Envoy, ཕོ་ཉ་ *p'o-nya.*

Envy, to, འཕྲག་པ་ *tr'ag-pa* ; noun ཕྲ་དོག་ *tr'a-d'og.*

Epistle, ཡི་གེ་ *yi-g'e ;* འཕྲིན་ཡིག་ *tr'in-yig.*

Equal, མཉམ་པ་ *nyam-pa.*

Equivalent, ཚབ་ *ts'ab ;* འདྲ་འདྲ་ *dran-dra.*

Erect, to, བཞེང་བ་ *zheng-wa.*

Err, to, ནོར་བ་ *nor-wa.*

Escape, to, འདྲོས་པ་ *dr'ö-pa ;* ཤོར་བ་ *shor-wa.*

Especially, ཁྱད་པར་དུ་ *k'ye-par-d'u ;* ལྷག་པར་དུ་ *lhag-par-d'u.*

Esteem, to, བཀུར་བ་ *kur-wa.*

Etcetera, ལ་སོགས་ *la-sog; sog-la, (la-sog-pa).*

Even, flat, ལེབ་ལེབ་ *leb-leb ;* adv. ཡང་ *yang ;* ཀྱང་ *kyang.*

Evening, དགོང་མོ་ *gong-mo,* also *gong-d'a ;* **this evening** དོ་དགོང་ *d'o-gong.*

Every, རེ་རེ་ *re-re ;* རེ་ལ་ *re-la ;* **every-where** ག་ས་ག་ལ་ *g'a-sa g'a-la ;* **every-kind** སྣ་ཚོགས་ *na-ts'og ;* **every-body** མི་གང་ག་ *mi g'ang-g'a* (མི་ཐམས་ཅད་) མི་རེ་རེ་ *mi re-re.*

Evil, ངན་པ་ *ngen-pa.*

Exact, ཁྲིག་ཁྲིག་ *tr'ig-tr'ig ;* དམ་པོ་ *d'am-pö ;* **exactly, quite so,** ད་ག་རེད་ *d'a g'a re.*

Examine, to, དཔྱད་པ་ *che-pa ;* རྟོག་པ་བྱེད་པ་ *tog-pa che-pa.*

Examination, བརྟག་པ་ *tag-pa.* (བརྟགས་དཔྱད་)

Example, དཔེ་ *pe ;* ཚུལ་ *ts'äl ;* **for example** དཔེར་ན་ *per-na.*

Exceedingly, མཆོག་དུ་ *ch'og-d'u ;* ཤིན་ཏུ་ *shin-tu.*

Excellent, ཡག་ཐག་ཆོད་ *yag t'ag-ch'ö.*

Except, adv. མ་གཏོགས་པར་ *ma tog-par,* or *ma-tog ;* མིན་པ་ *min-pa.*

Exchange, to, རྗེ་བ་ *je-wa ;* noun སྐྱིན་པ་ *kyin-pa.*

Excuse, གཡོ་ *yo;* ཁ་འདྲི་ *k'an-dri.*

Excuse, to, to make excuses ཁ་འདྲི་བཤད་པ་ *k'an drishe-pa;* **to forgive** དགོངས་པ་སྟེར་བ་ *gong-pa ter-wa.*

Exercise, literary—ཡིག་རྒྱུགས་ *yig-gyug.*

Exhausted, to be, ཐང་ཆད་པ་ *t'ang-ch'e-pa.*

Exhaustion, ངལ་ *ngàl;* hon. སྐུ་ངལ་ *ku-ngàl.*

Exhibit, to, སྟོན་པ་ *tön-pa.*

Exhort, to, བསྐུལ་བ་ *kül-wa.*

Expanse, རྒྱ་ *gya.*

Expect, to, རེ་བ་བྱེད་པ་ *re-wa che-pa:* noun, **expectation,** also *re-wa.*

Expel, to, སྐྲོད་པ་ *trö-pa;* འདོན་པ་ *dön-pa.*

Expensive, གུས་པོ་ *g'ü-pô* or *kö-pu;* དཀོན་པོ་ *kön-pô;* གོང་ཆེན་པོ་ *g'ong ch'en-pô.*

Explain, to, བཤད་པ་ *she-pa;* གོ་སེབ་བཀྲོལ་པ་ *g'o-seb trö-pa;* (?) འཆད་པ་ *ch'e-pa.*

Explanation, སེབ་བཀྲོལ་ *seb-trö.* (?)

Exports, འདོན་ཁུངས་ *dön-k'ung;* འཐོན་ཁུངས་ *t'ön-k'ung.*

Extent, རྒྱ་ *gya;* གུ་ *g'u, ku.*

Extinguish, to, of fire གསོད་པ་ *sö-pa,* col. *se-pa.*

Extract, to, འདོན་པ་ *dön-pa.*

Extraordinary, གང་མིན་ཚད་ *g'ang-men-ts'e;* ཁྱད་མཚར་པོ་ *k'ye ts'ar-pô.*

Eye, མིག་ *mig;* hon. སྤྱན་ *chen;* **eye-brow** མིག་སྤུ་ *mig-pu;* **eye-ball** མིག་རིལ་ *mig-ri;* **eye-lid** མིག་ལྤགས་ *mig-pag;* **eye-brow** སྨིན་མ་ *min-ma;* **eye lashes** མིག་གི་རྫི་མ་ *mig-g'i dzi-ma.*

F

Fable, སྒྲུམ་ *drum,* (སྒྲུངས་)

Face, གདོང་ *dong ;* ངོ་ *ngo, ngo-ma ;* hon. ཞལ་ *zhel* or *shel,* (ཞལ་གདོང་)

Fade, to, wither སྙིད་པ་ *nyi-pa ;* ཤི་བ་ *shi-wa ;*—of a colour ཚོན་བཞུད་པ་ *ts'ön zhü-pa,* or *ts'ön shu-pa.*

Fair, beautiful མཛེས་པོ་ *dze-pô ;*—**complexion** ཤ་དཀར་པོ་ *sha kar-pô* (lit. **white flesh**).

Fairy, ལྷ་མོ་ *lha-mo.*

Faith, དད་པ་ *d'e-pa.*

Fall, to, ལྟུང་བ་ *tung-wa ;* གཟགས་པ་ *zag-pa, sag-pa ;*—**in drops** འཛག་པ་ *dzag-pa ;* དིབ་པ་ *dib-pa ;*—**head over heels** མགོ་གཞུག་ལོག་པ་ *go-zhug log-pa.*

False, རྫུན་ *dzün ;* རྫུས་མ་ *dzü-ma ;* ཁྲམས་པ་ *tr'am-pa.*

Falsehood, ཀྱག་རྫུན་ *kyag-dzün ;* **to tell falsehoods** ཀྱང་རྫུན་བཤད་པ་ *kyag-dzün she-pa.*

Fame, སྙན་པ་ *nyen-pa ;* གྲགས་ *dr'ag ;* སྙན་གྲགས་ *nyen-dr'ag.*

Family, ནང་མི་ *nang-mi ;* **husband and wife,** བཟའ་ཚང་ *za-ts'ang ;* **household** གཞིས་སྡོད་

Famine, མུ་གེ་ *mu-g'e.*

Fan, གཡབ་ *yab ;* རླུང་གཡབ་ *lung-yab.*

Far, ཐག་རིང་པོ་ *t'a ring-pô ;* **how far?** ཐག་རིང་ཐུང་ག་ཚོད་ *t'a ring-t'ung g'a-ts'ö.*

Farewell,—to person remaining ག་ལེ་བཞུགས་ *g'a-le zhu ;*—*to person going* away ག་ལེ་ཕེབ་ *g'a-le p'eb* (or *p'e*).

Farrier, རྨིག་ལྕགས་རྒྱབ་མཁན་ *mig-cha ; gyab-k'en.*

Farther, ཕར་ཚམ་ *p'ar-tsam ;* ཕར་ཚེ་ *p'ar-tse.*

Fashion, ལུགས་སྲོལ་ *lug-sö ;* ཚུལ་ *ts'ül.*

Fast, adv. མགྱོགས་པོ་ *gyog-pó.*

Fast, to, སྨྱུང་བ་ *nyung-wa ;* སྨྱུང་གནས་སྲུང་བ་ *nyung-ne sung-wa.*

Fasten, to, འདོགས་པ་ *dog-pa ;* སྡོམ་པ་ *dom-pa,* col. *dam-pa ;* འཆིང་བ་ *ch'ing-wa.*

Fat, noun ཚིལ་ *ts'il, ts'il-u.*

Fat, adj. རྒྱགས་པ་ *gyag-pa,* or ཤ་རྒྱགས་པ་ *sha gyag-pa ;* སྦོམ་པོ་ *bom-pó.*

Fate, བསོད་བདེ་ *sö-de;* བསོད་ནམས་ *sö-nam.*

Father, ཕ་ *p'a ;* ཨ་ཕ་ *a-p'a ;* hon. ཡབ་ *yab ;* **father-land** ཕ་ཡུལ་ *p'a-yül ;* **step-father** ཕ་གཡར་ *p'a-yar,* or *p'a-ts'ab ;* **father-in-law** གྱོས་པོ་ *g'ö-pó.*

Fatigue, ངལ་ *ngàl ;* hon. སྐུ་ངལ་ *ku-ngàl ;* **to be fatigued** ངལ་གྱུར་བ་ *ngàl g'yur-wa ;* ཐང་ཆད་པ་ *t'ang che-pa.*

Fault, སྐྱོན་ *kyön ;* ཉེས་པ་ *nye-pa ;* **to commit a fault** སྐྱོན་བྱེད་པ་ *kyön che-pa ;* or *nye-pa che-pa.*

Favour, དྲིན་ *dr'in ;* hon. བཀའ་དྲིན་ *ka-dr'in ;* **to do a favour** བཀའ་དྲིན་བྱེད་པ་ *ka-dr'in che-pa.*

Favourite, noun མིག་གསལ་ *mig-sel ;* hon. སྤྱན་གསལ་ *chen-sel.*

Fear, to, ཞེད་པ་ *zhe-pa ;* འཇིགས་པ་ *jig-pa ;* སྐྲག་པ་ *trag-pa ;* noun same as verb ; **fearful, fearfully** ཞེད་སྐྲག་ *zhe-trag.*

Feast, སྟོན་ *tön ;* དགའ་སྟོན་ *ga-tön.*

Feather, སྒྲོ་ *dro ;* also སྤུ་ *pu,* lit. "**hair.**"

Fee, གླ་ *la;* ཕོགས་ *p'og.*

Feeble, རྒུད་པོ་ *gü-pó.*

Feed, to, ལྟོ་སྟེར་བ་ *to ter-wa,* also *tob-ch'e ter-wa;* འཚོ་བ་ *ts'o-wa;* **to feed on, to eat** ཟ་བ་ *za-wa, sa-wa;* **a horse's feed** ཆག་ *ch'ag;* **to feed horses, to give fodder,** etc., ཆག་སྟེར་བ་ *ch'ag ter-wa.*

Feel, to, རེག་པ་ *reg-pa;* ཐུག་པ་ *t'ug-pa.*

Feign, to, གཡོ་བཤད་པ་ *g'yö she-pa;* གདོང་སྡོག་བྱེད་པ་ *dong-dog che-pa.*

Felt,—cloth ཕྱིང་པ་ *ch'ing-pa; ch'ing-tse.*

Felon, བཙོན་པ་ *tsön-pa.*

Female, མོ་ *mo;* བུད་མེད་ *b'u-me.*

Fence, ར་བ་ *ra-wa.*

Ferment, to, ཉལ་བ་ *nyàl-wa;* བཙོས་པ་ *chö-pa.*

Ferocious, གཉེན་པ་ *nyen-pa.*

Ferry, གྲུ་ཁ་ *dr'u-k'a;* **ferry-boat** གྲུ་ *dr'u.*

Festival, དུས་ཆེན་ *d'ü-ch'en.*

Fetch, to,—by carrying འཁྱེར་བ་ *k'yer-wa;*—**by leading** འཁྲིད་པ་ *tr'i-pa.*

Fetlock, རྟའི་ལག་བཀུག་ *tà-i lag-kug.*

Fetters, ལྕགས་སྒྲོག་ *chag-drog;* ལྕགས་ཐག་ *chag-t'a.*

Fever, ཚད་པའི་ནད་ *ts'e-pài-ne.*

Few, ཉུང་བ་ *nyung-wa;* ཉུང་ཉུང་ *nyung-nyung;* **a few, some** ཁ་ཤས་ *k'a-she.*

Field, ཞིང་ཁ་ *zhing-k'a.*

Fierce, གཉན་པ་ *nyen-pa.*

Fifteen, བཅོ་ལྔ་ *chö-nga;* **15th** བཅོ་ལྔ་པ་ *chö-nga-pa.*

Fifty, ལྔ་བཅུ་ *ngab-chu;* **50th** ལྔ་བཅུ་པ་ *ngab-chu-pa.*

Fight, to, འཁྲུག་པ་རྒྱབ་པ་ *tr'ug-pa gyab-pa;* འཐབ་པ་ *t'ab-pa;* col. *gyam-dre gyab-pa;* noun འཐབ་འཛིང་ *t'ab-dzing;* འཁྲུག་པ་ *tr'ug-pa;* **to war** དམག་རྒྱབ་པ་ *mag gyab-pa.*

Fill, to, འགེངས་པ་ *g'eng-pa;* གང་བར་བྱེད་པ་ *g'ang-war che-pa.*

Filter, to, འཚག་པ་ *ts'ag-pa.*

Fin, fish's ཉའི་ཤོག་པ་ *nyà-i shog-pa.*

Find, to, རྙེད་པ་ *nye-pa.*

Fine, noun དངུལ་གྱི་ཉེས་པ་ *ngül g'i nye-pa;* verb, **to fine** དངུལ་གྱི་ཉེས་པ་ གཏོང་བ་ *ngül g'i nye-pa tong-wa* (*or tang-wa.*)

Fine, minute ཞིབ་པོ་ *zhib-pó;* **good quality** ཡག་པོ་ *yag-pó.*

Finger, མཛུག་གུ་ *dzüg-g'u;* སོར་ *sor; hon.* ཕྱག་མཛུག་ *ch'am-dzug;* **finger-joint** མཛུག་ཚིགས་ *dzug-ts'ig;* **finger-nail** སེན་མོ་ *sen-mó; hon.* ཕྱག་སེན་ *ch'ag-sen;* **finger-ring** ཚིགས་ཁོག་ *ts'ig-k'og.*

Finish, to, ཚར་བ་ *ts'ar-wa*

Fir tree, ཐང་ཤིང་ *t'ang-shing;* སྒྲོན་མ་ཤིང་ *drön-ma shing.*

Fire, མེ་ me; *hon.* བཞུགས་མེ་ *zhug-me,* (གཞོབ་མེ་ *prob. more correct.*)

Fireworks, ཤོག་པག་ *shog-pa.*

Fire, to, to set fire to མེ་སྦར་བ་ *me bar-wa;* **to fire a gun** མེ་མདའ་ རྒྱབ་པ་ *men-da gyab-pa.*

Firm, བརྟན་པོ་ *ten-pó.*

Firmament, གནམ་ *nam;* གནམ་མཁའ་ *nam-k'a;* ནམ་མཁའ་

First, གཅིག་པ་ *chig-pa;* དང་པོ་ *d'ang-pó* (for different uses of these two see chapter on numerals and ordinals); **firstly** དང་པོར་ *d'ang-por;* **first class,** or **A 1.** ཨང་གི་དང་པོ་ *ang-g'i d'ang-pó.*

Fish, *nya;* **fisherman** ཉ་པ་ *nya-pa;* དོལ་པ་ *d'öl-pa;* **fish-hook** ཉ་ཁུག་ *nya-k'ug, nya-k'u;* **fish-net** ཉ་དོལ་ *nya-d'öl,* also *nya-tre;* **fish's fin** ཉའི་ཤོག་པ་ *nyà-i shog-pa;* **to fish** ཉ་འཛིན་པ་ *nya dzin-pa,* col. ཉ་ཟིན་པ་ *nya zim-pa.*

Fist, སྤུལ་ཐུག་ *mü-t'ug ;* སྤུལ་ཚུར་ *mü-ts'ur ;* ཁུ་ཚུར་ *k'u-ts'ur ;* coll. སྤུར་ཛོག

Fit, proper འོས་པ་ *ö-pa,* or *öh-pa ;* རུང་བ་ *rung-wa.*

Five, ལྔ་ *nga ;* **5th** ལྔ་པ་ *nga-pa.*

Flag, དར་ཆོག་ *d'ar-ch'o,* also *d'ar-ch'ar.*

Flame, མེ་འོད་ *me-ö ;* མེ་མདངས་ *me-dang.*

Flat, ལེབ་ལེབ་ *leb-leb ;* ལྡེང་ལྡེང་ *deng-deng.*

Flatten, to, ལེབ་ལེབ་བྱེད་པ་ *leb-leb che-pa.*

Flatter, to, སྟོད་པ་ *tö-pa.*

Flavour, བྲོ་བ་ *dr'o-wa.*

Flay, to, to skin ཤུ་བ་ *shu-wa ;* (col. ཤུས་པ་)

Flea, ཤིག་ *shig.*

Flee, to, འབྲོས་པ་ *drö-pa ; trö-pa.*

Fleet, swift མགྱོགས་པོ་ *gyog-pö.*

Flesh, ཤ་ *sha ;* hon. གསོལ་ཚིག་ *sö-ts'ig.*

Flexible, འཇམ་པོ་ *jam-pö.*

Fling, to, རྒྱབ་པ་ *gyab-pa ;* དགྱུག་པ་ *yug-pa ;* འཕང་བ་ *p'ang-wa ;* འཕེན་པ་ *p'en-pa.*

Flint, མེ་རྡོ་ *me-do.*

Flip, to, ཨེར་ཀོག་གཞུ་བ་ *e-kog zhu-wa ;* འབོ་ཀག་བུས་པ་ *bo-kag b'ü-pa.*

Float, to,—on water ཆུའི་ཁ་ལ་ཐེག་པ་ *ch'ü-i k'a la t'eg-pa ;* or ལྡིང་བ་ *ding-wa.*

Flock, ཁྱུ་ *k'yu.*

Flog, to, གཞུ་བ་ *zhu-wa, shu-wa ;* རྡུང་བ་ *dung-wa.*

Floor,—of boards སྤང་ལེབ་ *pang-leb,* **unboarded—** ས་ *sa,* lit **"earth."**

Flour, barley— རྩམ་པ་ *tsam-pa ;* **wheat—** གྲོ་ཞིབ་ *dr'o-shib ;* **flour-meal** ཕྱེ་ *ch'e.*

Flow, to,—out འཐོན་པ་ *t'ön-pa* ;—**along** རྒྱུག་པ་ *gyug-pa*.

Flower, མེ་ཏོག *me-tog* ;—**garden** མེ་ཏོག་ལྡུམ་ར་ *me-tog dum-ra*. Names of some flowers:—**Rose** ཚེར་མ་མེ་ཏོག་ *ts'er-ma me-tog* ; **China-aster** གེ་སར་མེ་ཏོག་ *g'e-sar me-tog* ; **Dahlia** རྒྱ་དཀར་མེ་ཏོག་ *gya-kar me-tog* (or *gya-g'ar me-tog*). **Sweet-william** སྙུག་མ་མེ་ཏོག་ *nyung-ma me-tog* ; **Chrysanthemum** ཁེན་པའི་མེ་ཏོག་ *k'en-pe me-tog* ; **Poppy** སྟོབས་ལྡན་མེ་ཏོག་ *tob-den me-tog* ; **marigold** གུར་གུམ་མེ་ཏོག་ *g'ur-g'um me-tog*.

Fluid, ཁུ་བ་ *k'u-wa*.

Flute, གླིང་བུ་ *ling-b'u*.

Fly, to, འཕུར་བ་ *p'ur-wa, p'ir-wa*.

Fly, noun འབུ་ *bu* ; སྦྲང་མ་ or སྦྲང་བུ་ *trang-b'u* ; col. *bang-g'u*.

Foal, རྟེའུ་ *te-u*.

Foam, ལྦུ་བ་ *bu-wa*.

Fodder, ཆག་ *ch'ag, ch'a*.

Foe, དགྲ་ *dra, dr'a*.

Fog, རྨུགས་པ་ *mug-pa*.

Fold, to, སྒྲིལ་བ་ *dril-wa* ; ལྟབ་པ་ *tab-pa* ; ལྟབ་ཙེ་རྒྱབ་པ་ *tab-tsi, gyab-pa*.

Follow, to, འབྲང་བ་ *drang-wa* ; རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ *je-su drang-wa* ; also any of the verbs "to come" or "to go" with either རྗེས་སུ་ *je-su*, རྗེས་ལ་ *je-la*, or གཞུག་ལ་ *zhug-la* preceding.

Food, ཁ་ཟས་ *k'a-ze* ; ལྟོབ་ཆས་ *tob-ch'e* ; ཁ་ལག་ *k'a-la* ; ལྟོ་ *to* ; hon. ཞལ་ལག་ *zhàl-la*.

Foolish, གླེན་པ་ *len-pa* ; བླུན་པ་ *lün-pa* ; ལྐུགས་པ་ *kug-pa*.

Foot, རྐང་པ་ *kang-pa* ; hon. ཞབས་ *zhab, shab* ; **foot-print** རྐང་རྗེས་ *kang-je* ; **12 inches** ཁྲེ་ཙེ་ *tr'e-tse* ; a **foot-rule** ཐིག་ཤིང་ *t'ig-shing*.

Foot-stool, ཞབས་སྟེགས་ *shab-teg;*

For, ཕྱིར་ལ་ *ch'ir-la;* དོན་ལ་ *d'ön-la.*

Forage, རྩྭ་ *tsa.*

Force, ཤེད་ *she;* མཐུ་ *t'u.*

Ford, to, རྒལ་བ་ *gàl-wa;* or *gal-wa;* noun, རྒལ་ས་ *gàl-sa.*

Foreign, ཕྱི་གླིང་ *ch'i-ling,* or *p'i-ling;* **foreigner** ཕྱི་གླིང་པ་ *ch'i-ling-pa;* **foreign country** ཕྱི་གླིང་ཡུལ་ *ch'i-ling-yül.*

Forest, ཤིང་ནགས་ *shing-nag;* ནགས་ *nag;* ནགས་ཚལ་ *nag-ts'àl.*

Forge, མགར་བའི་ཐབ་ *'gar-re-t'ab.'*

Forget, to, བརྗེད་པ་ *je-pa;* དྲན་མི་གསོ་བ་ *dr'en mi so-wa,* col. དྲན་མི་གསོས་པ་ *dr'en mi sö-pa.*

Fork, ཤ་འཛིན་ *shan-dzin;* or *lag-pa,* "**hand,**" sometimes used.

Formerly, སྔོན་ལ་ *ngön-la;* སྔར་ *ngar;* or *nga-ma.*

Fort, རྫོང་ *dzong;* **commander of a fort** རྫོང་དཔོན་ *dzong-pön.*

Fortune, fate བསོད་བདེ་ *sö-de;* **wealth** ནོར་ *nor.*

Forty, བཞི་བཅུ་ *zhib-chu;* **40th** བཞི་བཅུ་པ་ *zhib-chu-pa.*

Forward, གདོང་ལ་ *dong-la.*

Foundation, གཞི་ *zhi;*—**of a wall** རྩིག་རྟེན་ *tsig-ten.*

Four, བཞི་ *zhi,* or *shi;* **4th** བཞི་པ་ *zhi-pa;* **14** བཅུ་བཞི་ *chub-zhi;* **14th** བཅུ་བཞི་པ་ *chub-zhi-pa.*

Fowl, བྱ་ *j'a;* བྱ་དེ་ *j'a-te.*

Fox, ཝ་མོ་ *wa-mo.*

Free, to, ཐར་པ་ *t'ar-pa,* or ཐར་པ་བྱེད་པ་ *t'ar-pa che-pa;* noun **freedom** also *t'ar-pa;* also adjective **free.**

Freeze, to, འཁྱགས་པ་ *k'yag-pa.*

Fresh, གསར་པ་ *sar-pa.*

Friday, གཟའ་པ་སངས་ *za pa-sang.*

Friend, M. གྲོགས་པོ་ *dr'og-po;* F. གྲོགས་མོ་ *dr'og-mo.*

Frighten, to, ཞེད་སྐྲག་གཏོང་བ་ *zhe-tra tong-wa,* or *zhe-tra tang-wa.*

From, ནས་ *ne;* ལས་ *le.*

Front, in front of དྲུང་དུ་ *dr'ung-d'u;* **ahead** གདོང་ལ་ *dong-la* སྔོན་ལ་ *ngön-la,* or *ngen-la.*

Frontier, ས་མཚམས་ *san-ts'am;* མཐའ་མཚམས་ *t'an-ts'am.*

Frost, ཁྱགས་པ་ *k'yag-pa;* སད་ *se.*

Froth, ལྦུ་བ་ *bu-wa.*

Frozen, ཁྱགས་པ་ *k'yag-pa.*

Fruit, ཤིང་འབྲས་ *shing-dre;* ཤིང་ཏོག་ *shing-tog;* འབྲས་བུ་ *dre-b'u.*

Fry, to, རྔོད་པ་ *ngö-pa.*

Frying pan, ཚལ་སླང་ *ts'e-lang;* སླ་ང་ *la-nga.*

Full, གང་ *g'ang;* col. also *ch'u-ru.*

Fungus, ཤ་མོ་ *sha-mo.*

Funny, ཁྱད་མཚར་པོ་ *k'ye-ts'ar-pö.*

Furlough, དགོངས་པ་ *gong-pa.*

Furrow, རོལ་ *röl;* སུལ་ *sül.*

Further, ཕར་ཙམ་ *p'ar-tsam;* ཕར་ཙེ། ཕ་ཙེ་ *p'a-tse.*

Fuse, བིད་ཌི་ *b'i-di.*

Future, མ་འོང་བའི་དུས། *ma-ong-wài d'ü;* གཞུག་ལ་ *zhug-la.*

G

Gain, ཁེ་བཟང་ *k'eb-zang.*

Gain, to, make a gain ཁེ་བཟང་ཟ་བ་ *k'eb-zang za-wa;* ཁེ་བཟང་འདོན་པ་ *k'eb-zang dön-pa;* **to obtain** ཐོབ་པ་ *t'ob-pa;* **to win** རྒྱལ་བ་ *gyàl-wa.*

Gallop, to, རྒྱུག་པ་ *gyug-pa;* col. *sham-pe tang-wa.*

Game, play, རྩེད་མོ་ *dze-mo;* **wild beasts** རི་དྭགས་ *ri-dag.*

Gap, སེར་ག་ *ser-g'a.*

Garden, flower—མེ་ཏོག་ལྡུམ་ར་ *me-tog dum-ra;* **vegetable-garden** ཚལ་ཡང་རྩེ་ *ts'e yang-tse* (of the Chinese *ts'ai-yuen-tse*); **public gardens** གླིང་ཀ་ *ling-ka.*

Garlic, སྒོག་པ་ *gog-pa.*

Garment, གོས་ *g'ö;* ཆུ་པ་ *ch'u-pa;* hon. ན་བཟའ་ *nam-za.*

Garter, ལྷམ་སྒྲོགས་ *lham-dr'og* (a long garter wound round the leg to keep up the Tibetan cloth boots).

Gate, རྒྱལ་སྒོ་ *gyàl-go.*

Gather, to, to pick, pluck; འཐུ་བ་ *t'u-wa;* འཐོགས་པ་ *t'og-pa;* **to gather together, to collect** སྡུད་པ་ *dü-pa;* **to assemble** འཛོམས་པ་ *dzom-pa.*

Gem, ནོར་བུ་ *nor-b'u;* རྡོ་རྗེ་ *dor-je.*

Gender, རིགས་ *rig.*

General, military rank མདའ་དཔོན་ *da-pön,* or *de-pön.*

Generally, ཕལ་ཆེར་ *p'àl-ch'er;* དུས་རྒྱུན་ *d'ü-gyün.*

Generous, སྦག་(བག་)སེམས་ཆེན་པོ་ *b'ag-sem ch'en-pô;* སྦག་ག་ཤ་ག་ *b'ag-ge sha-ge;* དགེ་སེམས་ཆེན་པོ་ *ge-sem ch'en-pô.*

Gentle, ལྷིང་བུ་ *lhing-b'u.*

Gentleman, སྐུ་དྲག་ *ku-dr'ag;* སྐུ་གཞོགས་ *ku-sho.*

Gently, ག་ལེ་ *g'a-le;* ག་ལེ་ལ་ *g'a-le-la.*

Genuine, ངོ་མ་ *ngo-ma;* ངོ་ཐོག་ *ngo-t'og.*

Get, to, ཐོབ་པ་ *t'ob-pa;* **to become** འགྱུར་བ་ *gyur-wa.*

Ghost, འདྲེ་ *dre.*

Gift, སྦྱིན་པ་ *chin-pa;* ལག་རྟགས་ *lag-ta;* hon. གསོལ་རས་ *sö-re.*

Gild, to, གསེར་ཆུ་གཏོང་བ་ *ser-ch'u tong-wa* (or *tang-wa*).

Gilt, noun གསེར་བཟང་ *ser-zang;* adj. གསེར་བཟང་གི་*ser-zang-g'i.*

Gimlet, སོར། གསོར་ *sor.*

Girdle, སྐེ་རགས་ *ke-ra;* སྐྱེ་རགས་ *kye-rag.*

Girl, བུ་མོ་ *b'u-mô.*

Girth, saddle girth གློ་ *lo.*

Give, to, སྟེར་བ་ *ter-wa;* hon. གནང་བ་ *nang-wa;* འབུལ་བ་ *bul-wa,* **to give over, deliver** གཏོད་པ་ *tö-pa,* col. *tre-pa;* སྤྲོད་པ་ *trö-pa.*

Glad, to be, སེམས་དགའ་བ་ *sem ga-wa;* མགུ་བ་ *gu-wa;* noun **gladness** དགའ་ *ga;* དགའ་ཚོར་ *ga-ts'or.*

Glass, ཤེལ་ *shel;* **looking-glass** ཤེལ་སྒོ་ *shel-go;* མེ་ལོང་ *me-long.*

Glove, ལག་ཤུབས་ *lag-shub;* hon. ཕྱག་ཤུབས་ *ch'ag-shub.*

Glue, སྤྱིན། སྤྲིན་ *'pin'* or *trin.*

Go, to, འགྲོ་བ་ *dro-wa;* ཕྱིན་པ་ *ch'in-pa, ch'im-pa;* hon. ཕེབ་པ་ *p'eb-pa;* གཤེགས་ *sheg-pa;* ཆིབས་སྒྱུ་གནང་བ་ *ch'ib-gyu nang-wa.*

Goat, ར་ *ra.*

God, དཀོན་མཆོག་ *kön-ch'og;* **gods** ལྷ་ *lha;* **goddess** ལྷ་མོ་ *lha-mô.*

Gold, གསེར་ *ser;* **golden** གསེར་གྱི་ *ser-g'i.*

Good, ཡག་པོ་ *yag-pô;* ལེགས་པ་ *leg-pa;* བཟང་པོ་ *zang-pô, sang-pô;* (Shigatze common folk say "*gan-de*"); **goods, wares** ཟོག་ *zog.*

Goose, ཡ་ཚེ *ya-tse.*

Gossip, to, ལབ་ལབ་རྡུང་བ་ *lab-lab dung-wa.*

Govern, to, གཙུན་པ་ *chün-pa.*

Government, གཞུང་ *zhung,* or *shung;* གཞུང་ཐོག *zhung-t'og;* **the Tibetan Government** སྡེ་པ་གཞུང་ *de-pa zhung.*

Gown, ཆུ་པ་ *ch'u-pa.*

Graceful, མཛེས་པོ་ *dze-pô.*

Grain, parched— ཡོས་ *yö;* **single grain** འབྲུ་ *dru.*

Grammar, དག་ཡིག་ *d'ag-yig.*

Granary, བང་མཛོད་ *b'ang-dzö.*

Grand,—son ཚ་བོ་ *ts'a-o;*—**daughter** ཚ་མོ་ *ts'a-mo;*—**mother** མོ་ *mo;* —**father** པོ་ *po.*

Grant, to, སྟེར་བ་ *ter-wa;* hon. གནང་བ་ *nang-wa.*

Grape, (རྒུན་ *gun*); རྒུན་འབྲུམ་ *gün-drum.*

Grasp, to, ཐོགས་པ་ *t'og-pa;* འཆང་བ་ *ch'ang-wa;* འཛིན་པ་ *dzin-pa.*

Grass, རྩྭ་ *tsa.*

Grating,—for windows, etc., ཁྲ་མ་ *tr'a-ma;* **iron-grating** ལྕགས་ཀྱི་ཁྲ་མ་ *chag-g'i tr'a-ma,* or ལྕགས་ཁྲ་

Grave, དུར་ *d'ur;* དུར་ཁུང་ *d'ur-k'ung.*

Gravy, ཁུ་བ་ *k'u-wa;* ཤ་ཁུ་ *sha-k'u.*

Great, ཆེན་པོ་ *ch'en-pô.*

Greed, ཧམ་པ་ *ham-pa;* བློ་འདོད་ *lo-dö;* རང་འདོད་ *rang-dö.*

Green, ལྗང་ཁུ་ *jang-k'u;*—**of grass** སྔོན་པོ་ *ngön-pô* (lit. "**blue**").

Grey, སྐྱ་ *kya.*

Grief, སྐྱོ་བ་ *kyo-wa;* (སྡུག་པ་ *dug-pa*); **misery** སྡུག་བསྔལ་ *dung-ngal;* སེམས་འཁྲལ་ *sem-tr'àl;* hon. ཐུགས་འཁྲལ་ *t'ug-tr'àl.*

Grieve, to, any of above words for "grief" prefixed to the verb བཟོ་བ་ *zo-wa,* or གཏོང་བ་ *tong-wa.*

Grind, to,—corn, etc. འཐག་པ་ *t'ag-pa;* **to grind steel, etc.** རྡར་བ་ *dar-wa;* བདར་བ་ *dar-wa.*

Grindstone,—for corn རང་འཐག་ *rang-t'ag;* **a grindstone** for metals རྡར་རྡོ་ *dar-do.*

Ground, earth ས་ *sa;* **ground-nut** བ་དམ་ *b'a-d'am.*

Grow, to, སྐྱེ་བ་ *kye-wa.*

Guest, མགྲོན་པོ་ *drön-pö;* གནས་མགྲོན་ *ne-drön.*

Guide, to, འཁྲིད་པ་ *tr'i-pa;* ལམ་སྟོན་པ་ *lam tön-pa;* noun, **a guide** also *lam-tön-pa.*

Guilt, ཉེས་པ་ *nye-pa.*

Gum, སྤྲིན་ཆུ་ *pin-ch'u, trin-ch'u.*

Gun, མེ་མདའ་ *men-da;* hon. ཕྱག་མདའ་ *ch'an-da;* **gun-powder** རྫས་ *dze;* also *me-dze;* **gun-stock** སིམ་བིད། སི་འབིད། *sim-bi,* also heard *sum-bi* (spelling dubious); **gun-barrel** ལྕགས་དྲང་ *chag-hrang;* **trigger of gun** སྐམ་པ་ *kam-pa;* **gun-fuse** བིད་དི་ *b'i-di;* **gun-rests,** or **horns** གླང་རུ་ *lang-ru;* ར་ཅོ་ *ra-cho.*

Guts, རྒྱུ་མ་ *gyu-ma.*

Gutter, འོག་ཆུ་ *og-ch'u;* ཡོར་པོ་ *yor-pö.*

H

Habit, custom ལུགས་སྲོལ་ *lug-sö.*

Hail, སེར་བ་ *ser-ra, ser-wa;* verb, **to hail** སེར་བ་རྒྱབ་པ་ *ser-ra gyab-pa;* **to call to** སྐད་གཏོང་བ་ *ke tong-wa.*

Hair, སྐྲ་ *tra;* hon. དབུ་སྐྲ་ *u-tra;* **hair of animals,** or **human hair,** other than that on the head སྤུ་ *pu;* a **queue, pig-tail** ལྕང་ལོ་

chang-lo; **having short, cut hair,** or a **shaved head** མགོ་རིལ་ *go-ri,* and མགོ་རིལ་རིལ་ *go ri-ri.*

Half, ཕྱེད་ *ch'e;* ཕྱེད་ཀ་ *ch'e-ka.*

Hall, assembly hall འདུ་ཁང་ *du-k'ang.*

Halter, ཐུར་མགོ་ *t'ur-go,* col. *t'ung-gu.*

Hammer, མཐོ་ *t'o;* མཐོ་བ་ *t'o-wa.*

Hamper, a basket སླེ་བོ་ *le-pô;* ཙེ་བོ། ཙེལ་བོ་ *tse-po;* **to hamper,** see "to hinder."

Hand, ལག་པ་ *lag-pa;* hon. ཕྱག་ *ch'ag,* or *ch'a;* **handful** སྤ་ར་(སྤར་ར་) *ba-ra;* **hand-cuffs** ལག་ལྕགས་ *lag-chag.*

Handkerchief, ལག་འཕྱི་ *lag-ch'i;* hon. ཕྱག་འཕྱི་ *ch'ag-ch'i.*

Handle, straight—as of sword, spade, etc., ཡུ་བ་ *yu-wa;* **looped**—as of jugs, etc., ལུང་ *lung.*

Handsome, མཛེས་པོ་ *dze-pô;* སྙིང་རྗེ་པོ་ *nying je-pô.*

Hang, to,—across སྐྱོན་པ་ *kyön-pa;*—down འགེལ་བ་ *gel-wa.*

Happen, to, འགྱུར་བ་ *gyur-wa;* འབྱུང་བ་ *chung-wa.*

Happy, སྐྱིད་པོ་ *kyi-pô;* བདེ་པོ་ *de-pô;* (བདེ་བ་ *de-wa*)); **happily** བདེ་བར་ *de-war.*

Happiness, བདེ་བ་ *de-wa.*

Hard, མཁྲགས་པོ་ *tr'ag-pô;* ཧྲག་པོ་ *hrag-pô;* མཁྲེགས་པ་ *tr'eg-pa;* **difficult.** དཀའ་ལས་ཁག་པོ་ *ka-le k'ag-pô.*

Hare, རི་བོང་ *ri-b'ong;* ཡོས་ *yö.*

Harken, to, ཉན་པ་ *nyen-pa;* hon. གསན་པ་ *sen-pa.*

Harm, གནོད་པ་ *nö-pa;* སྐྱོན་ *kyön;* སྣད་པ་ *ne-pa;* གདུག་པ་ *dug-pa;* verb "to harm" any of the above prefixed either to བྱེད་པ་ *che-pa,* or གཏོང་བ་ *tong-wa,* col. *tang-wa.*

Harp, པི་ཝང་ *pi-wang.*

Harsh, གྱོང་པོ་ *g'yong-pŏ.*

Harvest, ལོ་ཐོག་ *lo-t'og ;* སྟོན་ཏོག་ *tön-tog.*

Haste, འདྲེལ་བ་ *dr'el-wa ;* hon. ཐུགས་འདྲེལ་ *t'ug-dr'e ;* (ཐུགས་འཁྲུལ་) **make haste** མགྱོགས་པོ་བྱེད་ *gyog-pŏ che.*

Hat, ཞྭ་མོ་ *zha-mo ;* hon. དབུ་ཞྭ་ *u-zha.*

Hatchet, སྟ་རེ་ *ta-ri ;* སྟ་གྲི་ *ta-dr'i.*

Have, to, ཡོད་པ་ *yö-pa,* (used with the dative ལ་).

Hawk, ཁྲ་ *tr'a ;* a kind of hawk is called "*ping-gyu-ma.*"

Hay, རྩྭ་སྐམ་པོ་ *tsa kam-pŏ.*

He, ཁོ་ *k'o ;* hon. ཁོང་ *k'ong.*

Head, མགོ་ *go ;* hon. དབུ་ *u ;* **woman's head-dress** དཔལ་ཐུག་ *pà-tug.*

Head-man, འགོ་པ་ *go-pa.*

Heal, to, གསོ་བ་ *so-wa ;* དྲག་པ་ *dr'ag-pa.*

Health, (lit. body) གཟུགས་པོ་ *zug-po ;* hon. སྐུ་གཟུགས་ *ku-zug* སྐུ་ཁམས་ *ku-k'am.*

Heap, སྤུང་ *pung ;* ཕུང་པོ་ *p'ung-pŏ.*

Hear, to, ཨམ་ཆོག་གིས་གོ་བ་ *am-ch'og g'i g'o-wa,* (or *ko-wa*) ; ཐོས་པ་ *t'ö-pa ;* hon. གསན་པ་ *sen-pa ;* སྙན་གྱི་གསན་པ་ *nyen g'i sen-pa.*

Hearken, to, see "*harken.*"

Heart, སྙིང་ *nying ;* hon. ཐུགས་ *t'ug ;* **to learn by heart** བློ་ནས་སློབ་པ་ *lo ne lob-pa ;* བློ་ལ་འཛིན་པ་ *lo la dzin-pa,* and ཟིན་པ་

Hearth, ཐབ་ *t'ab.*

Heat, ཚ་བ་ *ts'a-wa.*

Heaven, ནམ་མཁའ་ *nam-k'a ;* ལྷ་ཡུལ་ *lha-yül ;* མཐོ་རིས་ *t'o-ri ;* བདེ་བའི་ཞིང་

Heavy, ལྕི་པོ་ *chi-pô ;* ལྗི་པོ་ *ji-pô.*

Hedge, ར་བ་ *ra-wa.*

Heel, རྟིང་པ་ *ting-pa.*

Height, མཐོ་དམན་ *t'o-men ;* དཔངས་ *pang.*

Hell, དམྱལ་བ་ *nyàl-wa.*

Help, རོགས་ *ro ;* ཟླ་བོ་ *da-o, da-u ;* **to help** རོགས་བྱེད་པ་ *ro che-pa,* or *da-o che-pa.*

Hemp, སོ་མ་ར་ཙ་ *so-ma-ra-tsa.*

Hen, བྱ་ *cha* or *ch'a ;* བྱ་མོ་ *cha-mo ;* or common term for **fowls** བྱ་ཏེ་ *cha-te.*

Hence, འདི་ནས་ *di-ne ;* ད་ཕྱིན་ཆད་ *d'a-ch'in-ch'e.*

Henceforth, ད་ཕྱིན་ཆད་ *d'a-ch'in-ch'e.*

Her, མོ་ *mo ;* genitive case མོའི་ *mö-i,* or *mö ;* dative case མོ་ལ་ *mo la.*

Herd, ཁྱུ་ *k'yu.*

Herdsman, འབྲོག་པ་ *drog-pa.*

Here, དི་རུ་ *di-ru ;* col. *dai (?) ;* འདི་པ་ *di-pa ;* འདི་ལ་ *di-la ;* **hither** ཚུར་ *ts'ur,* or *ts'u ;* **hereafter** ད་ཕྱིན་ཆད་ *d'a ch'in-ch'e.*

Hermit, སྒོམ་ཆེན་ *gom-ch'en.*

Hero, དཔའ་བོ་ *pa-o.*

Hew, to, split གཤག་པ་ *shag-pa,* or *zhag-pa ;* **to chop** གཙབ་པ་ *tsab-pa.*

Hiccough, to, ཧིག་རྒྱབ་པ་ *hig gyab-pa.*

Hide, to, སྦ་བ་ *ba-wa ;* col. སྦེད་པ་ (or སྦས་པ་) *be-pa ;* ཡིབ་པ་ *yib-pa ;* **hiding-place** ཡིབ་ས་ *yib-sa ;* **hide, skin, leather,** ཀོ་བ་ *ko-a ;* ལྤགས་པ་ *pag-pa.*

High, མཐོན་པོ་ *t'ön-pô ;* མཐོ་པོ་ *t'o-pô.*

Hill, རི་ *ri ;* **up-hill** གྱེན་ *g'yen ;* **down-hill** ཐུར་ *t'ur.*

Hilt, ཡུ་བ་ *yu-wa.*

Him, ཁོ་ལ་ *k'o-la;* hon. ཁོང་ལ་ *k'ong-la,* (lit. to him).

Hinder, འགེགས་པ་ *geg-pa;* col. བཀག་པ་ *kag-pa.*

Hire, to, གླ་པ་ *la-pa;* བོགས་མ་ལེན་པ་ *b'og-ma len-pa.*

Hireling, གླ་པ་ *la-pa;* also adjective "**hired.**"

History, རྣམ་ཐར་ *nam-t'ar;* ལོ་རྒྱུས་ *lo-gyü.*

Hit, to, འཕོག་པ་ *p'og-pa,* or *p'o-pa;* གཞུ་བ་ *shu-wa, zhu-wa;*—**with the fists** ཁུ་ཚུར་གཞུ་བ་ *k'u-ts'ur zhu-wa;* or *zog-rong shu-wa* (?) more com., *mur-dzog zhu-wa.*

Hither, ཚུར་ *ts'ur;* འདི་རུ་ *di-ru;* འདིར་ *dir;* **hither and thither** ཕར་ཚུར་ *p'ar ts'ur;* ཕན་ཚུན་

Hog, ཕག་པ་ *p'ag-pa.*

Hoist, to, ཡར་འཕྱར་བ་ *yar ch'ar-wa; yar gyog-pa.*

Hold, to, འཐོགས་པ་ *t'og-pa;* དཔྱང་བ་ *chang-wa;* འཛིན་པ་ *dzin-pa;* སྟེན་པ་ *ten-pa.*

Hole, ཁུང་ *k'ung;* ཨི་ཁུང་ *i-k'ung;* or *ee-k'ung.*

Holiday, དགོངས་པ་ *gong-pa.*

Holiness, བྱང་ཆུབ་ *ch'ang-ch'ub,* and, ཡང་དག་པ་ *yong d'ag-pa.*

Hollow, སྟོང་པ་ *tong-pa;* ཀོང་ཀོང་ *kong-kong.*

Holy, དམ་པ་ *d'am-pa.*

Homage, to do, ཕྱག་འཚལ་བ་ *ch'ag ts'al-wa.*

Home, ནང་ *nang;* see words for "house."

Honey, སྦྲང་རྩི་ *drang-tsi;* loc. *bang-tsi.*

Honour, to, བཀུར་སྟི་བྱེད་པ་ *kur-ti che-pa.*

Hoof, རྨིག་པ་ *mig-pa.*

Hook, ཁུག་ *k'ug;* ཀྱུ་ *kyu;* **iron-hook** ལྕགས་ཀྱུ་ *chag-kyu.*

Hope, noun རེ་བ་ *re-wa;* verb, **to hope** རེ་བ་བྱེད་པ་ *re-wa che-pa.*

Horn, རྭ་ཅོ་ *ra-cho;* རྭ་ *ra;* **hartshorn** ཁྲག་རྭ་ *tr'ag-ra.*

Horse, རྟ་ *ta;* hon. ཆིབས་རྟ་ *ch'ib-ta;* **saddle-horse** ཆིབས་པ་ *chib-pa,* and ཆིབས་ཆེན་ *ch'ib-ch'en.*

Hospital, ནད་ཁང་ *ne-k'ang;* སྨན་ཁང་ *men-k'ang.*

Hospitality, བསྙེན་བཀུར་ *nyen-kur.*

Host,—of an inn (M.) གནས་པོ་ *ne-pó;* (F.) གནས་མོ་ *ne-mó.*

Hot, ཚ་པོ་ *ts'a-pó.*

Hotel, གནས་ཚང་ *ne-ts'ang;* **hotel charge** གནས་གླ་ *ne-la.*

Hound, ཁྱི་ *k'yi;* hon. གཟིམ་ཁྱི་ *zim-k'yi.*

Hour, ཆུ་ཚོད་ *ch'u-ts'ö.*

House, ཁང་པ་ *k'ang-pa;* ཁྱིམ་ *k'yim;* ནང་ *nang;* བསྡད་ས་ *de-sa;* སྡོད་ས་ *dö-sa;* hon. གཟིམ་ཁང་ *zim-k'ang;* བཞུགས་ས་ *zhug-sa;* **care-taker of house** ཁང་གཉེར་ *k'ang-nyer.*

How, གང་འདྲ། ག་འདྲས་ *g'ang-dre;* ཅི་ *chi;* ཅི་ལྟར་ *chi-tar;* **how much** ག་ཚོད་ *g'a-ts'ö;* ཅི་ཙམ་ *chi-tsam;* **however** ཡིན་ན་ཡང་ and ཡིན་ནའང་ *yin-na yang.*

Humble, སེམས་འདུལ་པོ་ *sem dül-pó;* སེམས་སྙམས་ཆུང་ *sem nyam-ch'ung.*

Hunchback, སྒོད་དགུར་ར་ *tö gu-ra;* སྒོད་འགུག་ *tö-gug.*

Hundred, བརྒྱ་ *gya;* **100th** རྒྱ་ཐམ་པ་ *gya-t'am-pa;* **100,000** འབུམ་ *bum.*

Hunger, ལྟོགས་པ་ *tog-pa;* hon. བཀྲེས་པ་ *tre-pa.*

Hungry, to be, ལྟོགས་པ་(ཡིན་པ་) *tog-pa yin-pa;* hon. གསོལ་གྲོད་བཀྲེས་པ་ *sö-dr'ö tre-pa;* གསོལ་གྲོད་གཅོང་བ་ *sö-dr'ö chong-wa.*

Hunt, to, ཁྱི་ར་རྒྱབ་པ་ *k'yi-ra gyab-pa;* **hunter** རྔོན་པ་ *ngön-pa* (not used); ཁྱི་ར་རྒྱབ་མཁན་ *k'yi-ra gyab-k'en.*

Hurricane, ཆར་རླུང་ *ch'ar-lung.*

Hurry, to, མགྱོགས་པོ་བྱེད་པ་ *gyog-pó che-pa,* before the verb of action.

Hurt, to, སྨ་བཟོ་བ་ *ma so-wa,* or *zo-wa;* ཟུག་ or གཟུག་རྒྱབ་པ་ *zug gyab-pa, sug gyab-pa;* གནོད་པ་བྱེད་པ་ *nö-pa che-pa.*

Hurt, noun སྨ་ *ma;* ཟུག་ and གཟུག་ *zug,* or *sug;* གནོད་པ་ *nö-pa;* གདུག་པ་ *dug-pa;* སྙད་པ་ *ne-pa.*

Husband, ཁྱོ་ག་ *k'yo-g'a.*

I

I, ང་ *nga;* ངེད་ *nge;* ང་རང་ *nga-rang;* བདག་ *dag.*

Ice, ཁྱགས་པ་ *k'yag-pa;* ཆུ་ཁྱགས་པ་ *ch'u k'yag-pa.*

Idle, ལེ་ལོ་ *le-lo.*

Idol, སྐུ་རྟེན་ *ku-ten;* སྐུ་འདྲ་ *kun-dr'a;* ལྷ་སྐུ་ *lha-ku.*

If, ན་ *na;* གལ་སྲིད་ *g'àl-si;* གལ་ཏེ་ *g'àl-te.*

Ignorant, གླེན་པ་ *len-pa.* ཡོན་ཏན་མེད་པ་ *yön-ten me-pa.*

Ill, to be, ན་བ་ *na-wa;* hon. སྙུང་བ་ *nyung-wa.*

Illegal, ཁྲིམས་མེད་ *tr'im-me.*

Illness, ནད་ *ne;* ན་ཚ་ *na-ts'a;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-shi* (or *zhi*).

Image, see 'idol.'

Imagine, to, སྙམ་པ་ *nyam-pa;* སེམས་ལ་བསམས་པ་ *sem-la sam-pa.*

Imitate, to, མིག་འདྲེན་བྱེད་པ་ *mig-dren che-pa;* མིག་ལྟོས་ལྟ་བ་ *mig-tö ta-wa.*

Immediately, ལམ་སང་ *lam-sang;* དེ་མ་ཐག་དུ་ *d'e ma-t'ag-du.*

Immense, ཆེན་པོ་ *ch'en-pó;* ཆེ་ཐག་ཆོད་ *ch'e-t'ag-ch'ö.*

Impede, to, འགེགས་པ་ *geg-pa;* col. བཀག་པ་ *kag-pa.*

Impertinent, འཇིང་པ་སྦོམ་པོ་ *jing-pa bom-pó;* རྫཱ་ཚ་པོ་ *dza-a ts'a-pó.*

Impious, ཆོས་སེམས་མེད་པ་ *ch'ö-sem me-pa.*

Implement, ལག་ཆ་ *lag-ch'a.*

Impolite, ཞེ་ས་མེད་པ་ *zhe-sa me-pa;* གྱོང་པོ་ *g'yong-pö.*

Impossible, མི་སྲིད་ *mi si.* མི་ཐུབ་པ་ *mi t'ub-pa.*

Imprison, to, བཙོན་ལ་བཅུག་པ་ *tsön la chug-pa;* བཙོན་ལ་འཇུག་པ་ *tsön la jug-pa.*

In, ནང་ལ་ *nang-la;* ལ་ *la;* ན་ *na;* ནང་ན་ *nang-na.*

Incarnation,—of a god སྤྲུལ་པ་ *trü-pa, trül-pa;* སྤྲུལ་སྐུ་ *trü-ku.*

Incense, སྤོས་ *pö.*

Inch, སོར་ *sor.*

Inclination, འདོད་པ *dö-pa;* hon. ཐུགས་འདོད་ *t'ug-dö.*

Include, to, སྡོམ་པ་ *dom-pa.*

Incorrect, མ་དག་པ་ *ma d'ag-pa.*

Increase, to, འཕར་བ་ *p'ar-wa;* འཕེལ་བ་ *p'el-wa.*

Indefatigable, ངལ་བ་མེད་པ་ *ngàl-wa me-pa;* ངལ་རྒྱུ་མེད་པ་ *ngàl-gyu me-pa.*

Independent, མགོ་ཐོན་པ་ *go t'ön-pa;* རང་མགོ་ཐོན་པ་ *rang-go t'ön-pa.*

India, རྒྱ་དཀར་ *gya-kar;* heard, and sometimes spelt རྒྱ་གར་ *gya-g'ar.*

Indigo, རམས་ *ram;* མཐིང་ *t'ing.*

Indolent, ལེ་ལོ་ *le-lo;* སྦྲེབས་ཆེན་པོ་ *treb ch'en-pö.*

Industrious, བརྩོན་འགྲུས་ *tsön-drü;* སྙིང་རུས་ *nying-rü;* hon. ཐུགས་རུས་ *t'ug-rü.*

Inexpensive, ཁེ་པོ་ *k'e-pö;* གོང་ཆུང་ཆུང་ *g'ong ch'ung-ch'ung.*

Infant, ཕྲུ་གུ་ *tr'u-g'u;* པུ་གུ་ *pu-g'u;* འོ་སྡེས་ *o-nge.*

Inferior,—in quality སྡུག་པ་ *dug-pa;* **lesser** ཆུང་བ་ *ch'ung-wa.*

Influence, དབང་ *wang;* (ཤུགས་ "**strength,**" is sometimes heard).

Inform, to, ལབ་པ་ *lab-pa;* བཤད་པ་ *she-pa.*

Information, ཕྲིན་ *tr'in;* ལོན་ *lön;* སྐད་ཆ་ *ke-ch'a;* གསན་འགྱུར་ (?) *sen-gyur.*

Inhabit, to, བསྡད་པ་ *de-pa;* སྡོད་པ་ *dö-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa.*

Inhabitant, སྡོད་མཁན་ *dö-k'en;* also *de-k'en;* hon. བཞུགས་མཁན་ *zhug-k'en.*

Inhospitable, བསྙེན་བཀུར་མེད་པ་ *nyen-kur me-pa. (?)*

Injure, to, སྣད་པ་ *ne-pa;* གནོད་པ་བྱེད་པ་ *nö-pa che-pa.*

Injury, གནོད་པ་ *nö-pa.*

Ink, སྣག་ཚ་ *nag-ts'a;* **ink-pot** སྣག་ཀོང་ *na-kong;* col. སྣག་བུམ་ '*nag-pung*'; **red-ink** མཚལ་ *ts'el.*

Inn, གནས་ཚང་ *ne-ts'ang;* མགྲོན་ཁང་ *drön-k'ang.*

Innocent, ཉེས་པ་མེད་པ་ *nye-pa me-pa.*

Inquire, to, འདྲི་བ་ *dri-wa;* ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་པ་ *zhib-chö che-pa.*

Insane, སྨྱོན་པ་ *nyön-pa.*

Insect, འབུ་ *bu.*

Insert, to, ནང་ལ་འཇུག་པ་ *nang-la jug-pa;* ནང་དུ་འཇུག་པ་ *nang-d'u jug-pa.*

Inside, ནང་ལ་ *nang-la;* ནང་དུ་ *nang-d'u;* སྦུག་ལ་ *b'ug-la.*

Insolent, འཇིང་པ་སྦོམ་པོ་ *jing-pa bom-pó.*

Instance, for instance, དཔེར་ན་ *per-na, pe-na.*

Instant, སྐད་ཅིག་ *ke-chig;* ཧྲིབ་ཙམ་ཅིག་ *hrib-tsam chig,* or *hrib-tso chig.*

Instead, བརྗེ་ཚབ་ལ་ *je-ts'ab-la;* ཚབ་ལ་ *ts'ab-la.*

Instruct, to, སློབ་པ་ *lob-pa;* སྟོན་པ་ *tön-pa;* **instructor** སློབ་དཔོན་ *lob-pön*

Instrument, ལག་ཆ་ *lag-ch'a;* ཆས་ *ch'e.*

Insult, སྨད་ར་ *me-ra.*

Intellect, བློ་ *lo;* བློ་གྲོས་ *lo-dr'ö.*

Intelligence, news, འཕྲིན། ཕྲིན་ *tr'in;* ལོན་ *lön;* སྐད་ཆ་ *ke-ch'a.*

Interest, སྐྱེད་ *kye,* (on money, or loans).

Interpreter, ལོ་ཙཱ་བ་ *lo-tsa-wa;* སྐད་སྒྱུར་མཁན་ *ke-gyur-k'en;* ཐུང་སྒྱི་ *t'ung-si* (Chinese word).

Interrogate, to, འདྲི་བ་ *dri-wa,* (*dr'i-wa.*)

Intestines, རྒྱུ་མ་ *gyu-ma.*

Intolerable,—of conduct, etc. བཟོད་པ་མེད་པ་ *zö-pa me-pa;*—of pain, etc.; སྒོང་མི་ཐུབ་པ་ *gong mi t'ub-pa.*

Intoxicated, to be, བཟི་བ་ *zi-wa,* or *si-wa;* ར་བཟི་བ་ *ra zi-wa;* col. *rab-zi-wa.*

Invalid, a sick person, ནད་པ་ *ne-pa.*

Investigate, to, ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་པ་ *zhib-chö che-pa;* ཞིབ་དཔྱོད་རྒྱབ་པ་ *zhib-chö gyab-pa.*

Invite, to, སྤྱན་འདྲེན་པ་ *chen dren-pa;* col. སྤྱན་དྲངས་པ་ *chen dr'ang-pa.*

Iron, metal ལྕགས་ *chag;* adj. ལྕགས་ཀྱི་ *chag-g'i.*

Iron,—for ironing clothes དབུར་ཏི་ *ur-ti.*

Issue, to,—of itself འཐོན་པ་ *t'ön-pa;* **to give** སྟེར་བ་ *ter-wa.*

Itch, to, འབུན་པ་ *bün-pa;* ཟ་བ་ *za-wa* or *sa-wa;* (lit. "to eat").

Ivory, བ་སོ་ *b'a-so, pa-so.*

J

Jackal, ཁྱི་སྤྱང་ *k'yi-chang, k'yib-chang.*

Jacket, ཆུ་པ་ *ch'u-pa;* གོས་ *g'ö.*

Jail, བཙོན་ཁང་ *tsön-k'ang.*

Jar, ཛ་བུམ་ *dza-b'um.*

Jaundice, མིག་སེར་ *mig-ser.*

Jaw, འགྲམ་པ་ *dram-pa.*

Jealousy, མིག་སེར་ *mig-ser,* (in matrimony only).

Jest, to, ཁབ་ལས་བཤད་པ་ *k'ab-le she-pa;* hon. ཞལ་ཤོབ་གནང་བ་ *zhal-shob nang-wa.*

Jewel, ནོར་བུ་ *nor-b'u;* རྡོ་རྗེ་ *dor-je;* **jeweller, silversmith** དངུལ་བཟོ་བ་ *ngül-zo-wa.*

Jewellery, རྒྱན་ *gyen;* རྒྱན་ཆ་ *gyen-ch'a.*

Job, work, ལས་ཀ་ *le-ka.*

Join, to, སྦྲེལ་བ་ *drel-wa,* (*tre-wa*)*;* **to stick together** སྦྱོར་བ་ *jor-wa;* col. *jar-wa.*

Joint, ཚིགས་ *ts'ig.*

Joke, to, རྩེད་མོ་རྩེ་བ་ *dse-mo dse-wa;* hon. ཞལ་ཤོབ་གནང་བ་ *zhàl-shob nang-wa.*

Journey, ལམ་ *lam.*

Joy, དགའ་བ་ *ga-wa;* དགའ་ཚོར་ *ga-ts'or.*

Joyful, to be, སྒུ་བ་ *gu-wa;* སྐྱིད་པོ་ *kyi-pö.*

Judge, to, ཁྲིམས་བྱེད་པ་ *tr'im che-pa;* རྟོག་པ་ *tog-pa.*

Judge, noun ཁྲིམས་དཔོན་ *tr'im-pön;* མི་དཔོན་ *mi-pön, mig-pön.*

Judgment, རྟོགས་ *tog;* ཁྲ་མ་ *tr'a-ma,* ཞལ་ཆེད་ *zhàl-ch'e.*

Jug, ཆུ་བན་ *ch'u-b'en;* ཆུ་སྣོད་ *ch'u-nö.*

Juggler, མིག་འཕྲུལ་བྱེད་མཁན་ *mig-tr'ül che-k'en;* སྒྱུ་མ་མཁན་ *gyu-ma-k'en.*

Juice, ཁུ་བ་ *k'u-wa.*

Jump, to, མཆོངས་པ་ *ch'ong-pa.*

Junction, འཛོམས་ས་ *dzom-sa;*—of rivers ཆུ་འཛོམས་ *ch'u-dzom;* འདོ་ *do.*

Jungle, ཤིང་ནགས་ *shing-nag;* ནགས་ *nag;* ནགས་ཚལ་ *nag-ts'àl.*

Juniper, ཤུག་པ་ *shug-pa;* (used as incense).

Just, adj. ཁྲིམས་དྲང་པོ་ *tr'im-dr'ang-pö.*

Just, adv. **just now,** ད་ལྟ་ *ta-ta, tan-da,* **just so, quite so,** ད་ག་རེད་ *d'a-g'a re;* hon. བཀའ་ནང་རང་རེད་ *ka-nang rang re.*

Justice, ཁྲིམས་དྲང་པོ་ *t'rim dr'ang-pö.*

Jute, སོ་མ་ར་ཙ་ *so-ma-ra-tra.*

K

Kham, Province in East Tibet ཁམས་ *k'am;* ཁམས་ཡུལ་ *k'am-yül;* **inhabitant of Kham** ཁམས་པ་ *k'am-pa.*

Keen, sharp རྣོ་པོ་ *no-pö.*

Keep, to, ཉར་བ་ *nyar-wa,* (*i.e.,* to take care of).

Kennel, ཁྱི་ཚང་ *k'yi-ts'ang.*

Kerosene oil, ས་སྣུམ་ *sa-num.*

Kettle, ཏིབ་རིལ་ *tib-ril.*

Key, ལྡེ་མིག་ *de-mig.*

Kick, noun རྡོག་ཐོ་ *dog-t'o;* རྡོང་རྒྱག་ *dong-gya.*

Kick, to, རྡོག་ཐོ་རྒྱབ་པ་ *dog-t'o gyab-pa;* རྡོང་རྒྱག་གཞུ་བ་ *dong-gya zhu-wa.*

Kidney, ཨ་མ་མཁལ་ལི་ *a-ma k'à-li;* col. ཨ་རི་མཁལ་རིལ་ *a-ri k'à-ri.*

Kill, to, གསོད་པ་ *sö-pa;* col. བསད་པ་ *se-pa.*

Kinsman, གཉེན་ཚན་ *nyen-ts'en;* hon. སྐུ་གཉེན་ *ku-nyen.*

Kind, sort, གྲས་ *dr'e;* རིགས་ *rig;* སྣ་ *na;* **all kinds** རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ *nam-pa na-ts'og;* or *nam-mi na-ts'og;* adj. བཀའ་དྲིན་ཆེན་པོ་ *ka-dr'in ch'en-pö.*

Kindle, to,—fire མེ་བཏང་བ་ *me tang-wa;* (or *tong-wa*).

Kindness, དྲིན་ *dr'in;* hon. བཀའ་དྲིན་ *ka-dr'in;* **to do a kindness** བཀའ་དྲིན་བྱེད་པ་ *ka-dr'in che-pa.*

King, རྒྱལ་པོ་ *gyàl-pö.*

Kingdom, རྒྱལ་ཁམས་ *gyàl-k'am;* རྒྱལ་སྲིད་ *gyàl-si.*

Kiss to, ཁ་སྐྱེལ་བ་ *k'a kyel-wa.*

Kitchen, ཐབ་ཚང་ *t'ab-ts'ang.*

Kitten, ཞིམ་ཕྲུག་ *zhim-tr'ug.*

Knee, པུས་མོ་ *pü-mo.*

Kneel, to, པུས་མོ་བཙུགས་པ་ *pü-mo tsug-pa.*

Knife, གྲི་ *dr'i;* **clasp knife** ལྟབ་གྲི་ *tab-dr'i;* **pocket knife** ཨམ་གྲི་ *am-dr'i;* hon. **knife** ཕྱག་ཤན་ *ch'ag-shen.*

Knit, to, སླེ་བ་ *le-wa;* **knitting needle** ལྕགས་མདའ་ *chan-da.*

Knock, to,—at ཏག་ཏག་བྱེད་པ་ *tag-tag che-pa;* **to knock down, to destroy** ཞིག་པ་ *zhig-pa, shig-pa.*

Knot, མདུད་པ་ *dü-pa;* **to tie a knot** མདུད་པ་རྒྱབ་པ་ *dü-pa gyab-pa.*

Know, to, ཤེས་པ་ *she-pa;* hon. མཁྱེན་པ་ *k'yen-pa;* **to be acquainted with** ངོ་ཤེས་པ་ *ngo she-pa.*

Knowledge, ཤེས་རབ་ *she-rab; she-cha;* རིག་པ་ *rig-pa.*

Knuckle, ལག་ཚིགས་ *lag-ts'ig;* hon. ཕྱག་ཚིགས་ *ch'ag-ts'ig.*

L

Laborious, དཀའ་ལས་ཁག་པོ་ *ka-le k'ak-pó.*

Labour, noun ལས་ཀ་ *le-ka;* hon. ཕྱག་ལས་ *ch'ag-le;* **labourer** ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ *le-ka che-k'en.*

Labour, to, ལས་ཀ་བྱེད་པ་ *le-ka che-pa;* hon. ཕྱག་ལས་གནང་བ་ *ch'ag-le nang-wa.*

Lac, dye-lac རྒྱ་ཚོས་ *gya-ts'ö;* རྒྱ་སྐྱེག་ *gya-keg;* **100,000** འབུམ་ *bum.*

Lack, to, མེད་པ་ *me-pa;* མིན་པ་ *'men-pa.'*

Ladak, ལ་དྭགས་ *La-dag.*

Ladder, སྐས་ཛ་ *ken-dza;* སྐྲེད་པ་ *tre-pa.*

Ladle, noun སྐྱོགས་ *kyog.*

Lady, ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ *cham ku-zho* (or "*ku-sho*"); ལྷ་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ *lha-cham ku-sho.*

Laity, མི་སྐྱ་ *mi-kya;* heard also *mi-g̈ya.*

Lake, མཚོ་ *ts'o.*

Lama, བླ་མ་ *la-ma.*

Lamb, ལུ་གུ་ *lu-g'u;* ལུག་གུ་ *lug-g'u;* ལུག་ཕྲུག་ *lug tr'ug.*

Lame, རྐང་ཀྱོག་ *kang-kyog;* རྐང་པ་ཞ་རི་ *kang-pa zha-ri.*

Lamp, ཞུ་མར་ *zhu-mar;* hon. གཟིམས་ཞུ་ *zim-zhu.*

Lance, མདུང་ *dung.*

Land, earth ས་ *sa;* **country** ཡུལ་ *yül;* ལུང་པ་ *lung-pa;* **territory** གླིང་ *ling;* ས་ཆ་ *sa-ch'a;* **land-slip** ས་རུད་ *sa-rü;* **landlord of inn** གནས་པོ་ *ne-pô;* གནས་བདག་ *ne-dag;* **landlord of ground** སའི་བདག་པོ་ *sà-i dag-pô;* **father-land** ཕ་ཡུལ་ *p'a-yül;* **foreign land** ཕྱི་གླིང་(གི་) ཡུལ་ *ch'i-ling (g'i) yül,* or *ch'i-ling-yül.*

Lane, སྲང་འགག་ *hrang-ga.*

Language, སྐད་ *ke;* **polite language** ཞེ་ས་ *zhe-sa;* **common talk** ཕལ་སྐད་ *p'à-ke;* **literary or religious language** ཆོས་སྐད་ *ch'ö-ke;* **colloquial language** ཁ་སྐད་ *k'a-ke.*

Lantern, སྒོང་ཞུ་ *g'ong-zhu,* heard, *gang-zhu;* hon. ཕེབ་ཞུ་ *peb-zhu.*

Lard, ཕག་ཚིལ་ *p'ag-ts'il.*

Large, ཆེན་པོ་ *ch'en-pô.*

Lassitude, ངལ་ *ngàl;* hon. སྐུ་ངལ་ *ku-ngàl.*

Last, གཞུག་ཤོས་ *zhug-shö;* **last year** ན་ནིང་ *na-ning;* **last evening, —night** མདང་དགོང་ *dang-gong.*

Late, ཕྱི་པོ་ *ch'i-pö;* **lately** ཁ་སང་ *k'a-sang;* **deceased** དམ་པ་ *d'am-pa;* འདས་མཁན་ *de-k'en.*

Laugh, གད་མོ་ *ge-mo;* **laughter** དགོད་པ་ *gö-pa.*

Laugh, to, གད་མོ་གད་པ་ *g'e-mo g'e-pa;* གད་མོ་ཤོར་བ་ *g'e-mo shor-wa.*

Law, ཁྲིམས་ *tr'im;* བཀའ་ཁྲིམས་ *ka-tr'im;* **lawful** ཁྲིམས་རུང་བ་ *tr'im rung-wa;* **lawless,** ཁྲིམས་མེད་པ་ *tr'im me-pa.*

Lay, to, to spread as a cloth འདིང་བ་ *spoken ting-wa;* **to place on** འཇོག་པ་ or བཞག་པ་ *zhag-pa, shak-pa;* **to lay eggs** སྒོ་ང་གཏོང་བ་ *go-nga tong-wa,* (or *tang-wa*).

Layman, མི་སྐྱ་ *mi-kya,* and *mi-gya.*

Lazy, ལེ་ལོ་ *le-lo.*

Lead, metal ཞ་ཉེ་ *zha-ne.*

Lead, to, འཁྲིད་པ་ *tr'i-pa.*

Leaf, ལོ་མ་ *lo-ma;* འདབ་མ་ *dab-ma;*—**of books** ཤོག་ལེབ་ *shog-leb.*

Leak, to, འཛག་པ་ *dzag-pa.*

Lean, thin, of animate beings ཤ་སྐམ་པོ་ *sha kam-pö.*

Leap, to, མཆོངས་པ་ *ch'ong-pa.*

Learn, to, བསླབ་པ་ *lab-pa;* སློབ་པ་ *lob-pa;* **to learn by heart** བློ་ལ་བཟུང་བ་(ཟིན་པ་) *lo-la zung-wa;* **learned** མཁས་པ་ *k'e-pa;* ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་ *yön-ten ch'en-pö.*

Leather, ཀོ་བ་ *ko-a.*

Leave, to, depart འཐོན་པ་ *tön-pa;* etc., see "depart;" **to ask leave** དགོངས་པ་ཞུ་བ་ *gong-pa zhu-wa;* **to grant leave** དགོངས་པ་གནང་བ་ *gong-pa nang-wa;* **leave,** noun དགོངས་པ་ *gong-pa;* **to leave off, desist** སྤོང་བ་ *pong-wa;* **leavings** ལྷག་མ་ *lhag-ma.*

Leaven ཕབས་ *p'ab.*

Left,—side གཡོན་ *yön ;* **to be left** ལུས་པ་ *lü-pa.*

Leg, རྐང་པ་ *kang-pa ;* hon. ཞབས་ *zhab, shab.*

Legend, རྣམ་ཐར་ *nam-t'ar.*

Leisure, ལོང་ *long.*

Lend, to, གཡར་བ་ *yar-wa ;* སྐྱི་བ་ *kyi-wa ;* བུ་ལོན་གཡར་བ་ *b'u-lön yar-wa.*

Length, རིང་ཐུང་ *ring-t'ung ;* **to lengthen** རིང་པོ་བྱེད་པ་ *ring-pö che-pa.*

Leopard, གཟིག་ *zig,* or *sig.*

Less, ཆུང་ཙམ་ *ch'ung-tsam ;* ཆུང་བ་ *ch'ung-wa,*—**in quantity** ཉུང་ཙམ་ *nyung-tsam.*

Lesson, ཡིག་རྒྱུགས་ *yig-gyug ;* རྒྱུགས་ *gyug.*

Let, to, allow བཅུག་པ་ *chug-pa ;* འཇུག་པ་ *jug-pa ;* **to let go, release** གཏོང་བ་ *tong-wa ;* col. *tang-wa.*

Letter, ཡི་གེ་ *yi-g'e,* hon. ཕྱག་ཡིག་ *ch'ag-yig ;* ཕྱག་བྲིས་ *ch'ag-dr'i.*

Level, ལེབ་ལེབ་ *leb-leb ;* སྡེང་སྡེང་ *deng-deng ;* **evenly balanced** ཡང་རྗི་སྙོམས་པ་ *yang-ji nyom-pa ;* **to make level, smooth,** as ground, etc., སྙོམས་པོ་བྱེད་པ་ *nyom-pö che-pa ;* **to balance** སྙོམས་པོ་བྱེད་པ་ *nyom-pö che-pa.*

Liar, ཀྱག་རྫུན་བཤད་མཁན་ *kyag-dzün she-k'en ;* རྫུན་ཅན་ *dzün-chen.*

Liberate, to, ཐར་བ་བྱེད་པ་ *t'ar-wa che-pa.*

Lick, to, ལྡག་པ་ *da-pa.*

Lid, cover ཁ་གཅོད་ *k'ab-chö ;* **eye-lid** མིག་ལྤགས་ *mig-pag.*

Lie, to, to lie down ཉལ་བ་ *nyàl-wa ;* ཉལ་ནས་སྡོད་པ་ *nyàl-ne dö-pa* (or *de-pa*) *;* **to tell lies** ཀྱག་རྫུན་བཤད་པ་ *kyag-dzün she-pa ;* noun, a lie ཀྱག་རྫུན་ *kyag-dzün,* or རྫུན་

Lieu, ཚབ་ *ts'ab.*

Life, ཚེ་ *ts'e ;* སྲོག་ *sog.*

Lift, to, ཡར་འགྱོགས་པ་ *yar-gyog-pa ;* ཐེགས་པ་ *t'eg-pa ;* འཐོགས་པ་ *t'og-pa.*

Light, in weight ཡང་པོ་ *yang-pó ;* **bright, shine** མདངས་ *dang,* འོད་ *ö ;* འོད་གསལ་པོ་ *ö-sel-pó ;* **to light fire** མེ་བཏང་བ་ *me tang-wa,* or (*tong-wa*).

Lightning, གློག་ *log ;* verb གློག་རྒྱབ་པ་ *log gyab-pa.*

Like, similar ནང་བཞིན་ *nang-zhin ;* འདྲ་པོ་ *dra-pó,* or *dra-wa ;* མཐུན་པ་ *t'ün-pa ;* གཅིག་པ་ *chig-pa.*

Like, to, དགའ་བ་ *ga-wa.*

Likely, ཡིན་འགྲོ་ *yin-dro ;* ཡིན་ཉེན་ཆེན་པོ་ *yin nyen ch'en-pó.*

Limb, of humans ཡན་ལག་ *yen-lag ;*—**of animals** སྐུག་ལག་ *sug-lag.*

Limit, མཐའ་ *t'a.*

Line, ཐིག་ *t'ig.*

Linen, རས་ *re.*

Lion, སེང་གེ་ *seng-g'e.*

Lip, མཆུ་ *ch'u ;* མཆུ་ཏོ་ *ch'u-to.*

List, ཐོ་ *t'o.*

Listen, to, ཉན་པ *nyen-pa ;* hon. གསན་པ་ *sen-pa.*

Little, adj. ཆུང་བ་ *ch'ung-wa ;* ཆུང་ཆུང་ *ch'ung-ch'ung ;* adv. ཆུང་ཟད་ *chung-ze ;* **few** ཉུང་ *nyung ;* **a little, some** ཏོག་ཙོ་ *tog-tso ;* ཏོག་ཙེ་ *tog-tse ;* **a little time** ཧྲིབ་ཙམ་གཅིག་ *hrib-tsam* (or *tso*) *chig.*

Live, to, to dwell བསྡད་པ་ *de-pa ;* སྡོད་པ་ *dö-pa ;* གནས་པ་ *ne-pa ;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa,* or *shug-pa.*

Liver, མཆིན་པ་ *ch'in-pa.*

Load, ཁལ་ *k'à,* or *k'el ;* དོས་ *d'ö ;* དོས་པོ་ *d'ö-pó, tö-pó,* also *tö-b'u.*

Load, to, འགེལ་བ་ *gel-wa ;* ཁལ་འགེལ་བ་ *k'e gel-wa.*

Loan, བུ་ལོན་ *b'u-lön;* སྐྱིན་པ་ *kyin-pa.*

Lock, སྒོ་ལྕགས་ *go-cha;* **to lock** སྒོ་ལྕགས་རྒྱབ་པ་ *go-cha gyab-pa.*

Lodging house, གནས་ཚང་ *ne-ts'ang.*

Lofty, མཐོན་པོ་ *t'ön-pó, t'öm-pó;* མཐོ་པོ་ *t'o-pó.*

Long, རིང་པོ་ *ring-pó;* **long time** ཡུན་རིང་པོ་ *yün ring-pó.*

Look, to, མིག་ལྟ་བ་ *mig ta-wa;* ལྟ་བ་ *ta-wa;* hon. གཟིགས་པ་ *zig-pa,* or *sig-pa;* **to look for, search** འཚོལ་བ་ *ts'ol-wa.*

Looking-glass, ཤེལ་སྒོ་ *shel-go;*—**of brass** མེ་ལོང་ *me-long.*

Loom, ཐགས་ཁྲི་ *t'ag-tr'i.*

Loop, ལུང་ *lung;* **button loop** ཐུབ་ལུང་ *t'ub-lung.*

Loose, adj. ལྷོད་ལྷོད་ *lhö-lhö;* **to loosen** ལྷོད་ལྷོད་བྱེད་པ་ *lhö-lhö che-pa;* **to let loose** གཏོང་བ་ *tong-wa,* (or *tang-wa*).

Lord, གཙོ་བོ་ *tso-o.*

Lose, to, རློག་པ་ *log-pa;* (past tense བརླགས་པ་ *la-pa* used for present in colloquial); **to be lost, go astray** སྟོར་བ་ *tor-wa;* **to loose money** (as a fine) དངུལ་ཤོར་བ་ *ngül shor-wa;* **to sustain a loss in business** གྱོང་ཕོགས་པ་ *g'yong* (or *kyong*) *p'og-pa;* **to lose a battle,** &c., **to be defeated** འཕམ་པ་ *p'am-pa.*

Lot, much མང་པོ་ *mang-pó;* **lots, chance** མོ་ *mo;* **to draw lots** མོ་རྒྱབ་པ་ *mo gyab-pa.*

Lotus, པད་མ། པདྨ་ *pe-ma.*

Louse, ཤིག་ *shig.*

Love, to, བྱམས་པོ་བྱེད་པ་ *ch'am-pó che-pa;* དགའ་བ་ *ga-wa.*

Lovely, མཛེས་པོ་ *dze-pó;* སྙིང་རྗེ་པོ་ *nying je-pó.*

Low, དམའ་བ་ *ma-wa;* **lower part** སྨད་ *me.*

Luck, བསོད་བདེ་ *sö-de;* **good luck, great luck** བསོད་བདེ་ཆེན་པོ་ *sö-de ch'en-pö;* **bad luck** བསོད་བདེ་སྐམ་པོ་ *sö-de kam-pö.* (*lit.* dry luck).

Lump, འདོག་འདོག་ *dog-dog.*

Lunatic, སྨྱོན་པ་ *nyön-pa.*

Lunch, གུང་ཚིགས་ *g'ung-ts'ig;* **midday meal** ཉིན་གུང་ཁ་ལག་ *nyin-g'ung k'a-lag.*

Lust, འདོད་ཆགས་ *dö-ch'ag.*

Lustre, འོད་ *ö;* མདངས་ *dang.*

M

Mad, སྨྱོན་པ་ *nyön-pa.*

Magistrate, ཁྲིམས་དཔོན་ *tr'im-pön;* མི་དཔོན་ *mi-pön.*

Magnet, ཁབ་ལེན་རྡོ་ *k'ab-len do;* རྡོ་ཁབ་ལེན་ *do k'ab-len.*

Mahommedan, ཁ་ཆེ་ *k'a-ch'e.*

Maid, girl བུ་མོ་ *b'u-mo;* **servant**— གཡོག་མོ་ *yog-mo;* ཞལ་ལྟ་མ་ *zhàl ta-ma.*

Maize, མ་སྨིན་པའི་ལོ་ཏོག་ *ma min-pài lo-t'og;* ཀན་རྫོང་ *ken-dzong.* ("*ma-min-pài, lo-t'og*" means "the crop which is not ripe;" "*ken-dzong*" is not a Central Tibetan word.

Majesty, རིན་པོ་ཆེ་ *rin-pö ch'e.*

Make, to, བཟོ་བ་ *zo-wa;* col. བཟོས་པ་ *zö-pa;* བྱེད་པ་ *che-pa;* hon. མཛད་པ་ *dze-pa;* བགྱིད་པ་ *gyi-pa;* **a maker** བཟོ་མཁན་ *zo-k'en,* or *zö-k'en;* བཟོ་བ་ *zo-wa.*

Malady, ནད་ *ne;* ན་ཚ་ *na-ts'a;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-zhi.*

Male, ཕོ་ *p'o.*

Malefactor, ཛབས་ཆེན་ *dzab-ch'en.*

Mallet, ཤིང་གི་ཐོ་བ་ *shing-g'i t'o-a (wa).*

Mamma, ཨ་མ་ *a-ma;* hon. ཡུམ་ *yum.*

Man, མི་ *mi;* སྐྱེས་པ་ *kye-pa;* ཁྱོ་ག་ *k'yo-g'a,* lit. "**husband,**" used in some cases.

Manacles, ལྕགས་སྒྲོག *chag-dr'og.*

Manage, to, to supervise དོ་དམ་བྱེད་པ་ *d'o d'am che-pa;* **manager** དོ་དམ་པ་ *d'o d'am-pa.*

Mandate, བཀའ་ཁྲིམས་ *ka-tr'im;* བཀའ་རྒྱ་ *ka-gya.*

Mane, horse's— ཟེ་བ་ *zi-wa.*

Manifest, adj. གསལ་བ་ *sel-wa, (sàl-wa).*

Mankind, མི་རིགས་ *mi-rig.*

Manner, custom ལུགས་ *lug;* སྲོལ་ *sö;* ལུགས་སྲོལ་ *lug-sö;* **behaviour** ཚུལ་ *ts'ül;* སྤྱོད་ལམ་ *chö-lam;* **good manners** ཚུལ་བཟང་པོ་ *ts'ül zang-pó;* **bad manners** ཚུལ་ངན་པ་ *ts'ül ngen-pa.*

Many, མང་པོ་ *mang-pó.*

Map, ས་ཁྲ་ *sab-tr'a.*

March, to, འདོང་བ་ *dong-wa(?)* (རྐང་འགྲོས་ *kang-dr'ö*) འགྲོ་བ་ *dro-wa.*

Meat, ཤ་ *sha;* hon. གསོལ་ཚིགས་ *sö-ts'ig.*

Medicine, སྨན་ *men.*

Meditation, ཏིང་ངེ་འཛིན་ *ting-nge-dzin;* **to meditate** སྒོམ་རྒྱབ་པ་ *gom gyab-pa.*

Medium, in quality, འབྲིང་ *dring.*

Meet, to, འཕྲད་པ་ *tr'e-pa;* ཐུག་པ་ *t'ug-pa;* **a meeting, a recontre** ཐུག་ཕྲད་ *t'ug-tr'e.*

Melt, to, བཞུ་བ་ *shu-wa, zhu-wa.*

Memory, དྲན་ *tren, dr'en.*

Mend, to, གསོ་བ་ *so-wa;* **to mend by sewing** འཚེམ་པ་ *ts'em-pa* or *ts'em gyab-pa;* **to patch** ལྷན་པ་རྒྱབ་པ་ *lhen-pa gyab-pa.*

Mendicant, སྤྲང་པོ་ *trang-pô;* col. *pang-g'o;* སློང་མཁན་ *long-k'en.*

Merchandise, ཚོང་ཟོག་ *ts'ong-zog.*

Merchant, ཚོང་པ་ *ts'ong-pa;* ཚོང་དཔོན་ *ts'ong-pön.*

Mercy, སྙིང་རྗེ་ *nying-je,* hon. ཐུགས་རྗེ་ *t'ug-je;* **merciless** སྙིང་རྗེ་མེད་པ་ *nying-je me-pa.*

Merit, དགེ་བ་ *ge-wa.*

Merriment, མགུ་བ་ *gu-wa;* ཛད་མོ་ *dze-mo.*

Message, འཕྲིན་ *tr'in;* ལོན་ *lön.*

Messenger, བང་ཆེན་ *b'ang-ch'en;* བང་མི་ *b'ang-mi;* **official messenger** ཕོ་ཉ་ *p'o-nya.*

Method, ལུགས་ *lug.*

Middle, དབུས་ *ü,* (like "*ü*" in german "über"); བར་ *b'ar;* དཀྱིལ་ *kyil;* གུང་ *g'ung.*

Middling, འབྲིང་ *dring;* ཨའུ་ཙེ་ *a-u-tse.*

Might, force དབང་ *wang;* མཐུ་ *t'u;* ཤུགས་ *shug* ཤེད་ *she.*

Milk, འོ་མ་ *o-ma;* **milk jug** འོ་སྣོད་ *o-nö;* or *o-mà-i nö;* **to milk** བཞོ་བ་ *zho-wa.*

Mill, རང་འཐག་ *rang-t'ag.*

Million, ས་ཡ་ *sa-ya.*

Mince, to, བཙབ་པ་ *tsab-pa.*

Mind, སེམས་ *sem;* བློ་ *lo;* ཡིད་ *yi;* hon. ཐུགས་ *t'ug;* **never mind!** ཨའུ་ཙེ་ *a-u-tse;* གནས་ཁ་(or ཁག་)མི་འདུག་ *ne-k'a min-dug.*

Mine, poss. pro. ངའི་ *ngà-i, nge;* བདག་གི་ *dag-g'i;* ང་རང་གི་ *nga-rang-g'i.*

Mingle, to, འདྲེ་བ་ *dre-wa.*

Minister, lay— བློན་པོ་ *lön-pö;* བཀའ་བློན་ *ka-lön;* ཞབས་པད་ *zhab-pe.*

Mire, རྫབ་ *dzab;* འདམ་པ་ *dam-pa;* འདམ་རྫབ་ *dam-dzab.*

Mirror, ཤེལ་སྒོ་ *she-go;* མེ་ལོང་ *me-long.*

Mirth, མགུ་བ་ *gu-wa.*

Misery, སྡུག་བསྔལ་ *dug-ngel (ngàl).*

Misfortune, སྐག་ *kag,* certain years in one's life during which misfortune may be anticipated སྐག་ལོ་ *kag-lo.*

Mist, རྨུགས་པ་ *mug-pa.*

Mistake, to, ནོར་བ་ *nor-wa;* འཁྲུལ་བ་ *tr'ül-wa.*

Mix, to, འདྲེ་བ་ *dre-wa.*

Mode, ལུགས་ *lug;* ཚུལ་ *ts'ül,* or *ts'ü.*

Model, དཔེ་ *pe.*

Modern, དེང་སང་གི་ *d'eng-sang g'i.*

Moist, རློན་པ་ *lön-pa;* **moisture** ཞ་ཚན་ *zha-ts'en;* གཤེར་ *sher;* ཞ་རློན་ *zha-lön,* or *sha-lön.*

Mole, a mark on the skin སྨེ་བ་ *me-wa.*

Moment, སྐད་ཅིག་ *ke-chig;* ཧྲིབ་ཙེ་ *hrib-tse,* also *hrib-tso;* **come after a moment (or two).** ཧྲིབ་ཙེ་ཅིག་ནས་ཤོག་ *hrib-tse chig ne sho.*

Monday, གཟའ་ཟླ་བ་ *za da-wa.*

Mongol, སོག་པོ་ *sog-pö;* Mongolia སོག་ཡུལ་ *sog-yül.*

Monk, བླ་མ་ *la-ma;* གྲྭ་པ་ *tra-pa,* or *dr'a-pa.*

Monastery, དགོན་པ་ *'gôm-pa' (gön-pa).*

Money, དངུལ་ *ngü(l).*

Monkey, སྤྲེའུ་ *tre-u ; pe-u.*

Moon, month, ཟླ་བ་ *da-wa.*

Moral, adj. ཚུལ་དང་ལྡན་པ་ *ts'ül d'ang den-pa.*

More, མང་བ་ *mang-a ;* ལྷག *lhag ;* ལྷག་པ་ *lhag-pa ;* (མང་ཚོད་ *mang-ts'ö*) ; མང་ཙེ་ *mang-tse ;* ད་རུང་ *d'a-rung ;* **moreover** ད་འདོ་ *d'an-do.*

Morning, ཞོགས་ *zho ;* ཞོགས་གས་ *zho-g'e, sho-g'e ;* སྔ་དྲོ་ *nga-dr'o.*

Morrow, སང་ *sang ;* སང་ཉིན་ *sang-nyi,* (*nyin*).

Morsel, རྡོག་རྡོག་ *dog-dog.* (དོག་དོག་).

Mortal, noun མི་རིགས་ *mi-rig ;* འཇིག་རྟེན་པ་ *jig-ten-pa.*

Mortar, དགོག་ཏིང་ *gog-ting.*

Most, མང་ཤོས་ *mang-shö.*

Mother, ཨ་མ་ *a-ma ;* མ་ *ma ;* hon. ཡུམ་ *yum.*

Mother of pearl, ཉ་ཕྱིས་ *nyab-ch'i.*

Mouldy, རུལ་པ་ *rül-pa ;* ཧམ་པ་ *ham-pa.*

Mound, སྤུང་ *pung ;* རི་ *ri.*

Mount, to, a horse, etc., བཞོན་པ་ *zhön-pa ;* འཆིབ་པ་ *ch'ib-pa.*

Mountain, རི་ *ri ;* snow-capped mountains གངས་རི་ *g'ang-ri.*

Mourn, to, སྐྱོ་བ་ *kyo-wa.* མྱ་ངན་བྱེད་པ་ *nya-ngen che-pa.*

Mouse, ཙི་ཙི་ *tsi-tsi ;* (བྱི་བ་ *chi-wa,* in books).

Moustache, ཁ་སྤུ་ *k'a-pu ;* col. *a-ra.*

Mouth, ཁ་ *k'a ;* hon. ཞལ་ *zhe,* or *she,* (*zhàl*).

Move, to, སྒུལ་བ་ *gül-wa.*

Mow, to, གཅོད་པ་ *chö-pa,* col. *che-pa ;* རྔ་བ་ *nga-wa.*

Much, མང་པོ་ *mang-pò.*

Mud, ཛབ་ *dzab;* འདམ་པ་ *dam-pa.*

Mule, དྲེལ་ *dr'e;* དྲེ་ *dr'e;* **pack mule** ཁལ་དྲེ་ *k'al-dr'e;* **saddle mule** བཞོན་དྲེ་ *zhön dr'e.*

Murder, to, གསོད་པ་ *sö-pa;* **murderer** མི་གསོད་མཁན་ *mi sö-k'en,* and *mi se-k'en* ('se' is generally used in the colloquial).

Muscle, ཉ་རིལ་ *nya-ri.*

Mushroom, ཤ་མོ་ *sha-mó.*

Music, རོལ་མོ་ *rö-mo (röl-mó).*

Musk, deer གླ་བ་ *la-wa;* **musk** གླ་རྩི་ *la-tsi.*

Musket, མེ་མདའ་ *men-da.*

Mussalman, ཁ་ཆེ་ *k'a-ch'e.*

Must, (verb) དགོས་པ་ *gö-pa.*

Mustard, པེ་འགང་ *pe-gang;* ཡུངས་དཀར་ *yung-kar.*

Mutton, ལུག་ཤ་ *lug-sha.*

Muzzle, ཁ་གཡོག་ *k'a-yog.*

N

Nail, གཟེར་ *zer,* ors *er;* **iron nail** ལྕགས་གཟེར་ *chag-zer;* **wooden peg** ཕུར་ *p'ur;* **finger nail** སེན་མོ་ *sen-mo;* hon. ཕྱག་སེན་ *ch'ag-sen;* **to nail, to drive in nails** ལྕགས་གཟེར་རྒྱབ་པ་ *chag-zer gyab-pa.*

Naked, དུག་ལོག་མེད་པ་ *d'ug-lo me-pa;* དམར་ཧྲང་བ་ *mar-hrang-a* (or, *wa*).

Name, མིང་ *ming;* hon. མཚན་ *ts'en;* **to name** མིང་འདོགས་པ་ *ming dog-pa;* མིང་བཏག་པ་ *ming dag-pa.*

Napkin, པང་ཁེབས་ *pang-k'eb.*

Narrate, to, བཤད་པ་ *she-pa.*

Narrow, དོག་པོ་ *d'og-pó;* གུ་དོག་པོ་ *g'u d'og-pó;* བུ་སུ་དོག་པོ་ *b'u-su d'og-pó.*

Nasty, སྐྱུག་བྲོ་པོ་ *kyug dr'o-pó.*

Nature, རྒྱུད་ *gyu.*

Naughty, ངན་པ་ *ngen-pa.*

Near, adj. ཉེ་པོ་ *nye-pó;* ཐག་ཉེ་པོ་ *t'a nye-pó;* adv. ཚར་ *tsar;* འགྲམ་ལ་ *dram-la.*

Necessary, དགོས་པ་ *gö-pa;* ཡིན་གཅིག་མིན་གཅིག་ *yin-chig min-chig.*

Neck, སྐེ་ *ke;* མགུར་ *gur;* **back of neck** མཇིང་པ་ *jing-pa;* གཉའ་ *nya;* **neck-lace** སྐེ་རྒྱན་ *ke-gyen.*

Need, use ཁོ་ཆེད་ *g'o-ch'e.*

Needle, ཁབ་ *k'ab;* **eye of a needle** ཁབ་མིག་ *k'ab-mig;* **point of a needle** ཁབ་རྩེ་ *k'ab-tse.*

Neighbourhood, ཡུལ་འཁོར་ *yül-k'or.*

Nepal, བལ་ཡུལ་ *b'à(pe)-yül;* **Nepalese** བལ་པོ་ *b'à-pó.*

Nephew, ཚ་བོ་ *ts'a-o, ts'a-u.*

Nest, ཚང་ *ts'ang;* **bird's nest** བྱ་ཚང་ *cha-ts'ang.*

Net, རྒྱ་ *gya;* **fish net** ཉ་རྒྱ་ *nya-gya;* ཉ་དོལ་ *nya-d'öl.*

Never, ནམ་ཡང་ *nam-yang,* with verb in negative, **never mind** ཨའུ་ཙེ་ *à-u-tse.*

New, གསར་པ་ *sar-pa;* **New Year** ལོ་གསར་ *lo-sar.*

News, སྐད་ཆ་གསར་པ་ *ke-ch'a sar-pa;* ལོན་ *lön;* ཕྲིན། འཕྲིན་ *tr'in;* གསང་འགྱུར་ *sang-gyur.*

Next, beside འགྲམ་ལ་ *dram-la;* **next time** གཞུག་མའི་དུས་ *zhug-mà-i d'ü.*

Nice, in flavour, ཞིམ་པོ་ *zhim-pó.*

Niece, ཚ་མོ་ *ts'a-mó.*

Night, མཚན་ *ts'en;* ནམ་ *nam;* ནམ་ནག་ *nam-nag;* **mid-night** ནམ་གུང་ *nam-g'ung;* མཚན་གུང་ *ts'en-g'ung.*

Nine, དགུ་ *gu;* **9th** དགུ་པ་ *gu-pa;* **19** བཅུ་དགུ་ *chu gu;* **19th** བཅུ་དགུ་པ་ *chu-gu-pa;* **90** དགུ་བཅུ་ *gub-chu;* **90th** དགུ་བཅུ་པ་ *gub-chu-pa.*

Noble, noun སྐུ་དྲག་ *ku dr'ag.*

Nobody, སུ་ཡང་ *su-yang,* with verb in negative.

Nod, to, མགོ་འགུགས་པ་ *go gug-pa.*

Noise, འུར་སྒྲ་ *ur-dra;* སྐད་ *ke;* སྒྲ་ *dra;* verb, **to make a noise** འུར་རྒྱབ་པ་ *ur gyab-pa;* or either སྐད་ or སྒྲ་ with རྒྱབ་པ་

None, see "nobody" above, and "nothing" below.

Nonsense, དོན་མེད་ *d'ön-me.*

Noon, ཉིན་གུང་ *nyin-g'ung.*

Noose, ལུང་ *lung.*

North, བྱང་ *'ch'ang';* or བྱང་ཕྱོགས་ *ch'ang ch'o.*

Nose, སྣ་ *na;* སྣ་ཁུང་ *na-k'ung;* hon. ཤངས་ *shang;* **nostrils** སྣ་ཁུང་ *na-k'ung.*

Not, མ་ *ma;* མི་ *mi;* **not having, devoid of** མེད་པ་ *me-pa;* and short མེད་ *me.*

Nothing, གང་ཡང་ *g'ang-yang,* with verb in negative.

Noun, མིང་སྒྲ་ *ming dra.*

Nourish, to, འཚོ་བ་ *ts'o-wa.*

Novel, new, གསར་པ་ *sar-pa.*

Novice, religious གྲྭ་པ་ *dr'a-pa, tra-pa.*

Now, ད་ལྟ་ *d'a-ta ; d'an-da ;* ད་ *d'a ;* **now-a-days** དེང་སང་ *'teng-sang' ;* དེ་རིང་སང་ *'te-ring sang.'*

Nowhere, ག་པ་ *g'a-pa,* or ག་རུ་ *g'a-ru* with verb in negative.

Nullify, to, མེད་པར་བཟོ་བ་ *me-par zo-wa* (*'me-pa zö-pa'*).

Number, numeral, གྲངས་ *dr'ang ;* ཨང་གི་ *ang-g'i ;* **number, amount** མང་ཉུང་ *mang-nyung ;* **to number** གྲངས་རྩི་བ་ *dr'ang tsi-wa.*

Nun, ཨ་ནི་ *a-ni ;* **convent** ཨ་ནིའི་དགོན་པ་ *'a-ni göm-pa.'*

Nuptials, ཆང་ས་ *ch'ang-sa ;* hon. བག་སྟོན་ *b'ag-tön.*

Nurse, ཞལ་ལྟ་མ་ *zhel ta-ma ;* བུ་རྫི་ *b'u-dzi.*

Nut-gall, ཨ་རུ་ *a-ru.*

Nut-meg, ཛཱ་ཏི་ *dza-ti.*

O

Oar, གྲུ་སྐྱ་ *dr'u-kya, tru-kya.*

Oath, མནའ་ *na ;* **to take an oath** མནའ་སྐྱེལ་བ་ *na kyel-wa.*

Obey, to, ཁ་ལ་ཉན་པ་ *k'a-la nyen-pa ;* ཁ་ལ་རྩི་བ་ *ka la tsi-wa.*

Observe, to, མཐོང་བ་ *t'ong-wa ;* གཟིགས་པ་ *sig-pa, zig-pa.*

Obstinate, གྱོང་པོ་ *g'yong-pö.*

Obtain, to, ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Occasion, སྐབས་ *kab ;* དུས་ *d'ü.*

Ocean, རྒྱ་མཚོ་ *gyam-ts'o.*

O'clock, ཆུ་ཚོད་ *ch'u-ts'ö.*

Odd, not a pair ཡ་ *ya ;* ཡ་མེད་ *ya-me.*

Odious, སྐྱུག་བྲོ་པོ་ *kyug-dr'o-pö.*

Odour, དྲི་མ་ *dr'i-ma.*

Off, ནས་ *ne.*

Offal, རྫབ་ *dzab.*

Offend, to, མིན་པ་བྱེད་པ་ *min-pa che-pa;* col. *mam-pe che-pa.*

Offer, to, འབུལ་བ་ *bul-wa, pü-wa.*

Offering, (འབུལ་བ་ *bul-wa*); **sacrificial offering** མཆོད་པ་ *ch'ö-pa.*

Office,—room ཡིག་ཚང་ *yig-ts'ang.*

Officer, or **official** of any sort དཔོན་པོ་ *pön-pó.*

Officiate, to, ལས་ཚབ་བྱེད་པ་ *le-ts'ab che-pa.*

Offspring, ཕྲུ་གུ་ *tr'u-g'u;* col. *pu-g'u.*

Oil, སྣུམ་ *num;* **kerosene** ས་སྣུམ་ *sa-num;* **mustard oil** པེ་སྣུམ་ *pe-num.*

Old, རྙིང་པ་ *nying-pa;* **old man** རྒད་པོ་ *ge-pó,* or *gä-pó;* **old woman** རྒད་མོ་ *ge-mo,* or *gä-mo;* **the older** རྒན་པ་ *gen-pa;* **the oldest** རྒན་ཤོས་ *gen-shö;* verb **to be older** རྒན་པ་ *gen-pa;* hon. བགྲེ་བ་ *dre-wa;* "**he is older than I**" ཁོང་ང་ལས་རྒན་གྱི་རེད་ *k'o nga le gen-g'i re.*

Omen, རྟེན་འབྲེལ་ '*tem-dre.*'

On, སྒང་ལ་ *gang-la;* སྟེང་ལ་ *teng-la* སྟེང་དུ་ *teng-d'u.*

Once, ལན་གཅིག་ *len chig;* ཐེངས་ཅིག་ *t'eng chig;* ཚར་གཅིག་ *ts'ar chig;* **at once** ལམ་སང་ *lam-sang;* ཕྲལ་དུ་ *tr'el-d'u;* ད་ལྟ་ཕྲལ་དུ་ *d'an-da tr'el-d'u.*

One, གཅིག་ *chig.*

Onion, བཙོང་ *tsong.*

Only, གཅིག་པོ་ *chig-pó;* ཤ་སྟག་ *shà-ta.*

Open, to, འབྱེད་པ་ *che-pa.*

Opium, ཨ་ཕིན་ *a-p'in; ya-bin* (after the Chinese '*ya-p'i-yen*'); ཉལ་ཐ་ཁ་ *nyàl-t'a-k'a.*

Opponent, དགྲ་ *dra, tra.*

Opportunity, སྐབས་ *kab.*

Opposite, different མི་གཅིག་པ་ *mi chig-pa ;* སོ་སོ་ *so-so ;* **facing opposite** ཁ་ཐུག་ལ་ *k'a-t'ug la.*

Oppress, to, སྡུག་པོ་གཏོང་བ་ *dug-pö tong-wa ;* ནོན་པ་ *nön-pa.*

Opulence, ནོར་ཆེན་པོ་ *nor ch'en-pö.*

Or, ཡང་ན་ *yang-na.*

Oracle, མོ་རྒྱབ་མཁན་ *mo gyab-k'en (?).*

Oral, ཁ་ནས་ *k'ane.*

Orange, ཚ་ལུམ་པ་ *ts'a-lum-pa,* or *ts'a-lum-ma.*

Order, བཀའ་ *ka ;* **series** རིམ་པ་ *rim-pa ;* **to order** བཀའ་གནང་བ་ *ka nang-wa.*

Origin, གཞི་ *zhi ; shi ;* འབྱུང་ཁུང་ *'jung-k'ung.'*

Ornament, རྒྱན་ *gyen ;* རྒྱན་ཆ་ *gyen-ch'a ; 'gyen-ja.'*

Orphan, དྭ་ཕྲུག་ *d'a-tr'ug.*

Other, གཞན་ *zhen,* or *shen ;* གཞན་པ་ *zhen-pa ;* also *zhem-ma ;* ཡན་པ་ *yen-pa.*

Otter, སྲམ་ *'hram.'*

Ought, or **must** དགོས་པ་ *gö-pa.*

Out, ཕྱི་ *ch'i ;* ཕྱི་ལ་ *ch'i-la ;* **outside** ཕྱི་ལོགས་ལ་ *ch'i-lo-la.*

Oven, ཐབ་ *t'ab.*

Over, above ཡར་རུ་ *yar-ru ;* **more** ལྷག་པ་ *lhag-pa.*

Overflow, to, ལུད་པ་ *lü-pa ;* འབོ་བ་ *bo-wa.*

Overturn, to, མགོ་གཞུག་ལོག་པ་ *go-zhug log-pa ;* ཨ་ལོག་རྒྱབ་པ་ *a-log gyab-pa.*

Owe, to, བུ་ལོན་ཕོགས་པ་ *b'u-lön p'og-pa.*

Owl, འུག་པ་ *ug-pa ; uk-pa.*

Own, རང་གི་ *rang-g'i;* **to own,** the verb "to be" with dative or genitive case as required. *Ex:*—**I own this** འདི་ངའི་རེད་ *di ngà-i re;* **He owns 3 sheep** ཁོ་ལ་ལུག་གསུམ་ཡོད་ *k'o la lug sum yö;* **owner** བདག་པོ་ *dag-pó.*

Ox, གླང་ *lang.*

P

Paces,—of a horse འགྲོས་ *drö.*

Pack saddle, སྒ་ *ga;* ཁལ་སྒ་ *k'e-ga (k'àl-ga).*

Padlock, སྒོ་ལྕགས་ *go-chag.*

Page,—of a book ཤོག་ལེབ་ *shog-leb.*

Pail, ཟོ་ལག་ *zo-la; zo-wa;* ཆུ་གཞོང་ *ch'u-zhong, ch'u-shong.*

Pain, གཟུག་ *zug,* or *sug.*

Paint, ཚོན་ *ts'ön;* verb, **to paint** ཚོན་རྒྱབ་པ་ *ts'ön gyab-pa;* ཚོན་བཏང་བ་ *ts'ön tang-wa* (or གཏོང་བ་ *tong-wa*).

Pair, ཆ་ *ch'a.*

Palace, ཕོ་བྲང་ *p'o-dr'ang.*

Palm,—of hand ལག་མཐིལ་ *lag-t'il.*

Pan, སླ་ང་ *la-nga.*

Paper, ཤོག་གུ་ *'shu-g'u.'*

Pardon, to ask, དགོངས་དག་ཐུགས་བདེན་ཞུ་བ་ *gong-d'a t'ug-den zhu-wa.*

Parents, ཕ་མ་ *p'a-ma.*

Parrot, ནེ་ཙོ་ *ne-tso, nen-tso;* ཨའུ་ནེ་ཙོ་ *a-u* (or *au-g'u*) *nen-tso.*

Parsimonious, ལག་པ་དམས་པོ་ *lag-pa d'am-pó.*

Part, སྐལ་བ་ *kel-wa; ke-to;* hon. སྐུ་སྐལ་ *ku-kel.*

Particularly, ལྷག་པར་དུ་ *lhag par-d'u.*

Pass, a mountain pass ལ་ *la.*

Passenger, འབྲུལ་པ་ *drü-pa;* (འགྲུལ་པ་)

Passion, rage ཁྲོ་བ་ *tr'o-wa;* ཞེ་སྡང་ *zhe-dang;* ཚིག་པ་ *ts'ig-pa;* **lust** འདོད་ཆགས་ *dö-ch'a.*

Pass-port, ལམ་ཡིག་ *lam-yig.*

Pastry-puff, མོག་མོག་ *mo-mo,* (Chinese word).

Patch, noun ལྷན་པ་ *lhen-pa;* **to patch** ལྷན་པ་རྒྱབ་པ་ *lhen-pa gyab-pa.*

Path, ལམ་ *lam;* ལམ་ཀ་ *lam-ka;* **a narrow path,** cut out on the side of a precipice, ཕྲང་ *tr'ang.*

Patient, to be, བཟོད་པ་སྒོམ་པ་ *zö-pa gom-pa;* **patience** བཟོད་པ་སྒོམ་པའི་སེམས་ *zö-pa gom-pài sem.*

Patron, མགོན་པོ་ *gön-pó.*

Pattern, དཔེ་ *pe;* **sample** སྤུས་ཚད་ *pü-ts'e.*

Pauper, མི་ཉམས་(or ཉམ་)ཆུང་ *mi nyam-ch'ung;* དབུལ་པོ་ *ül-pó.*

Paw, སྡེར་མོ་ *der-mo.*

Pawn, to, གཏའ་མ་བཞག་པ་ *ta-ma zhag-pa;* (or *shag-pa*).

Pay, གླ་ *la;* ཕོགས་ *p'o; p'o-t'ob;* **to pay** གླ་སྟེར་བ་ *la ter-wa;* གླ་གནང་བ་ *la nang-wa;* also *p'o ter-wa;* and *p'o nang-wa;* སྦྱིན་པ་ *jin-pa;* **to pay back** ལོག་འཇལ་བ་ *lo jàl-wa;* **paymaster** ཕོགས་དཔོན་ *p'o-pön.*

Pea, སྲན་མ་ *'hrem-a'; trem-a.*

Peace, བདེ་བ་ *de-wa;* བཟང་པོ་ *zang-pó, sang-pó.*

Peach, ཁམ་བུ་ *k'am-b'u.*

Peacock, རྨ་བྱ་ *mab-j'a, (ch'a).*

Peak, རྩེ་ *tse; t'o-t'o.*

Pearl, མུ་ཏིག་ *mu-tig;* **mother-of-pearl** ཉ་ཕྱིས་ *nyab-ch'i.*

Peculiar, ཁ་མཚར་པོ་ *k'e-ts'ar-po.* ཡ་མཚར་པོ་ *yam ts'ar-po.*

Peel, to, ཤུ་བ་ *shu-wa;* noun པགས་པ་ *pag-pa.*

Peg, wooden—ཕུར་ *p'ur; p'ur-pa;* ཤིང་གཟེར་ *shing-zer;* **iron—** ལྕགས་གཟེར་ *chag-zer.*

Pen, or **Pencil,** སྨྱུ་གུ་ *nyu-g'u;* hon. ཕྱག་སྨྱུ་ *ch'ag-nyu; ch'ag-nyug.*

People, མི་ *mi.*

Pepper, ཕོ་བ་རིལ་བུ་ *p'o-a ri-b'u.*

Perceive, to,—by the eye མཐོང་བ་ *t'ong-wa;* hon. གཟིགས་པ་ *zig-pa.*

Perfect, ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ *p'un-sum ts'og-pa.*

Perhaps, གཅིག་བྱེད་ན་ *chig che-na;* ཡིན་པ་འདྲ་ *yin-pa dra.*

Period, དུས་ *d'ü;* བསྐལ་བ་ *kal-wa.*

Perish, to, འཆི་བ་ *ch'i-wa;* col. ཤི་བ་ *shi-wa;* hon. ཞིང་ལ་ཕེབ་པ་ *zhing la p'eb-pa;* གཤེགས་པ་ *sheg-pa.*

Permission, དགོངས་པ་ *gong-pa;* **to give permission, to permit** དགོངས་པ་གནང་བ་ *gong-pa nang-wa* (or སྟེར་བ་ *ter-wa*); **to ask permission** དགོངས་པ་ཞུ་བ་ *gong-pa zhu-wa.*

Persia, ཏ་ཟིག་ *ta-zig;* **a Persian** ཏ་ཟིག་པ་ *ta zig-pa.*

Perspire, རྔུལ་བ་ *ngü-wa;* རྔུལ་ནག་འདོན་པ་ *ngü-nag t'ön-pa.*

Pestle, ཡ་རྒྱག་ *ya-gya.*

Petition, ཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa;* verb also ཞུ་བ་

Petroleum, ས་སྣུམ་ *sa-num.*

Petticoat, དོར་མ་ *d'or-ma.*

Pewter, ཏིག་ཚ་ *tig-ts'a.*

Pheasant, blood—ཟེ་མོ་ *se-mo, ze-mo;* **monaul** བྱ་མདངས་ *j'am-dang.*

Physic, སྨན་ *men.*

Physician, ཨེམ་ཆི་ *em-ch'i;* also *am-ch'i.*

Pick, to, pluck འཐུ་བ་ *t'u-wa;* **to pick up** ཡར་འགྱོག་པ་ *yar gyog-pa.*

Picture, རི་མོ་ *ri-mó;* Chinese word "*hwa*" often used; **a painted scroll** ཐང་ཀ་ *t'ang-ka.*

Piece, དུམ་པོ་ *d'um-pó;* རྡོག་རྡོག་ (དོག་དོག་) *dog-dog;* **a piece of cloth** བུབས་ *b'ub;* ཡུག་ *yug.*

Pierce, to, འབིགས་པ་ *big-pa* ('*pi-pa*').

Piety, ཆོས་སེམས་ *ch'ö-sem;* དགེ་སེམས་ *ge-sem.*

Pig, ཕག་པ་ *p'ag-pa;* **pig-stye** ཕག་ཚང་ *p'ag-ts'ang;* **pig-tail** ལྕང་ལོ་ *chang-lo.*

Pigeon, ཕུག་རོན་ *p'ug-rön;* ཨུང་གུ་ *ung-g'u;* འུང་གུ་ *ang-g'u.*

Pile, སྤུང་། སྤུང་ *pung.*

Pilgrim, གནས། སྐོར་པ་ *ne kor-pa.*

Pilgrimage, གནས་སྐོར་ *ne-kor;* **to go on a pilgrimage** གནས་སྐོར་ལ་འགྲོ་བ་ *ne-kor la dro-wa;* or (hon.) ཕེབ་པ་ *p'eb-pa,* instead of འགྲོ་བ་

Pill, རིལ་བུ་ *ri-b'u.*

Pillar, ཀ་ *ka;* ཀ་བ་ *ka-wa;* **hangings** or **curtains** for pillars ཀ་ཕན་ *ka-p'en.*

Pillow, སྔས་ *nge;* སྔས་འབོལ་ *nge-bö;* hon. དབུ་སྔས་ *u-nge.*

Pincers, སྐམ་པ་ *kam-pa.*

Pinch, to, སེན་ཐོག་རྒྱབ་པ་ *sen-t'og gyab-pa;* ཞབ་བཙུས་རྒྱབ་བ་ *shab-chü gyab-pa;* or *shab-kyü gyab-pa.*

Pine tree, སྒྲོན་མ་ཤིང་ *drö-ma shing;* ཐང་ཤིང་ *t'ang shing.*

Pious, དགེ་བ་ཆེན་པོ་ *ge-wa ch'en-pó;* དགེ་སེམས་ཆེན་པོ་ *ge-sem ch'en-pó.*

Pipe, tobacco—, གང་ཟག་ *g'ang-za.*

Pit, ས་དོང་ *sa-d'ong.*

Pitcher, ཆུ་སྣོད་ *ch'u-nö ;* ཆུ་བན་ *ch'u-b'en ;* བན་ *b'en* (*p'en,* is Chinese).

Pitiless, སྙིང་རྗེ་མེད་པ་ *nying-je me-pa ;* hon. ཐུགས་རྗེ་མེད་པ་ *t'ug-je me-pa.*

Pity, སྙིང་རྗེ་ *nying-je ;* hon. ཐུགས་རྗེ་ *t'ug-je.*

Place, noun ས་ཆ་ *sa-ch'a ;* གནས་ *ne.*

Place, to, འཇོག་པ་ *jog-pa,* past tense བཞག་པ་ *zhag-pa,* or *shag-pa* invariably used for present tense in the colloquial; **to place into** འཇུག་པ་ *jug-pa ;* བཅུག་པ་ *chug-pa ;* **to place over** སྐྱོན་པ་ *kyön-pa.*

Plague, གཉན་ནད་ *nyen-ne.*

Plain, noun ཐང་ *t'ang ; t'ang-k'a ;* adj. **clear** གསལ་པོ་ *sel-pó.*

Plan, ཐབས་ *t'ab.*

Plane, སྦུ་ལེན་ '*bu-len*' ; **to plane** སྦུ་ལེན་རྒྱབ་པ་ *bu-len gyab-pa.*

Plank, སྤང་ལེབ་ *pang-leb.*

Plant, to, བཏབ་པ་ *tab pa ;* འདེབས་པ་ *deb-pa ;*—**trees** འཛུགས་པ་ and བཙུགས་པ་

Plat, to, སླས་པ་ *lhe-pa ;* སླེ་བ་ *le-wa.*

Plate, སྡེར་མ་ *der-ma ;* ཐ་པག་ *t'a-pa ;* ཐ་བག་ *t'a-b'ag.*

Play, to, རྩེད་མོ་རྩེ་བ་ *dze-mó dze-wa.*

Plead, to, ཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa.*

Pleasant, སྐྱིད་པོ་ *kyi-pó.*

Please, རོགས་གནང་ *ro-nang ;* རོགས་བྱེད་ *ro-che* (added to verbs).

Please, to, སེམས་དགའ་བ་བྱེད་པ་ *sem ga-wa che-pa.*

Pledge, གཏའ་མ་ *ta-ma.*

Plentiful, འབོལ་པོ་ *bö-pó, bo-pó.*

Plough, noun གཤོལ་ *shö;* **ploughman** ཐོང་པ་ *t'ong-pa;* རྨོན་པ *mön-pa;* verb **to plough** རྨོ་རྒྱབ་པ་ *mo gyab-pa.*

Pluck, to, འཐུ་བ་ *t'u-wa;* འཐོགས་པ་ *t'og-pa.*

Plumb-line, ཐིག་ལྕགས་ *t'ig-cha.*

Plump, ཤ་རྒྱགས་པ་ *sha gyag-pa.*

Plunder, to, ཁུ་བ་ *ku-wa;* ཇག་པ་རྒྱབ་པ་ *j'ag-pa gyab-pa;* འཕྲོག་པ་ *tr'og-pa.*

Pock-mark, འབར་ཙག་ *bar-tsa;* མཛེར་ *dzer;* (མཛར་ར་མཛེར་རེ་ *dzar-ra dzer-re*).

Pocket, ཨམ་བག་ *am-b'a.*

Pod, གང་བུ་ *g'ang-b'u; g'am-b'u.*

Poem, སྙན་ངག་ *nyen-ngag.*

Point, རྩེ་ *tse.*

Poison, དུག་ *d'ug;* **poisonous** དུག་ཅན་ *d'ug-chen.*

Policeman, སྐོར་ལྟག་པ། ཀོ་ཅག་པ་ *ko-chag-pa.*

Polite, ཞེ་ས་ *zhe-sa,* or *she-sa;* ཡ་རབས་ *ya-rab.*

Ponder, to, བསམ་བློ་གཏོང་བ་ *sam-lo tong-wa;* (or བཏང་བ་ *tang-wa*).

Pony, རྟ་ *ta;* hon. ཆིབས་པ་ *ch'ib-pa.*

Poor, དབུལ་པོ་ *ül-pö;* ཉམས་ཆུང་། སྙམས་ཆུང་ *nyam-ch'ung;* heard "*nyem-ch'ung.*"

Poppy, སྟོབས་ལྡན་མེ་ཏོག་ '*tob-den me-tog.*'

Population, མི་གྲངས་ *mi-dr'ang;* མི་ཁ་གྲངས་ *mi k'a-dr'ang.*

Pork, ཕག་ཤ་ *p'ag-sha.*

Portion, སྐལ་བ་ *kel-wa;* དུམ་པོ་ *d'um-pö;* རྡོག་རྡོག་ *dog-dog.* འདོག་འདོག་

Possess, to, verbs for "to be" with dative or genitive case as context requires.

Possible, to be, སྲིད་པ་ *si-pa;* ནུས་པ་ *nü-pa;* ཐུབ་པ་ *t'ub-pa.*

Posteriors, རྐུབ་ *kub.*

Pot, earthen—རྫ་མ་ *dza-ma;* སྣོད་ *nö,* སྣོད་ཆ་ *nö-ch'a.*

Potatoe, ཞོ་གོག་ *zho-g'o,* or *sho-g'o;* **a small sweet root akin to the potatoe** གྲོ་མ་ *dr'o-ma,* or *tro ma.*

Potter, རྫ་བཟོ་བ་ *dza zo-wa;* རྫ་མཁན་ *dza-k'en.*

Pour, to, ལྡུག་པ་ *lug-pa.*

Powder, ཕྱེ་མ་ *ch'e-ma;* **gun-powder** མེ་རྫས་ *me-dze.*

Power, དབང་ *wang;* མཐུ་ *t'u;* (ཐུབ་པ་ *t'ub-pa*); སྟོབས། *tob;* ཤུགས་ *shug.*

Practice, སྦྱང་བ་ *chang-wa,* or *jang-ya.*

Praise, to, སྟོད་པ་ *tö-pa;* སྟོད་ར་གཏོང་བ་ *tö-ra tong-wa* (or *tang-wa*).

Pray, to སྨོན་ལམ་འདེབས་པ་ *mön-lam deb-pa;* ཁ་འདོན་བྱེད་པ་ *k'an-dön che-pa;* hon. ཞལ་འདོན་གནང་བ་ *zhàl-dön nang-wa;* གསོལ་བ་འདེབས་པ་ *sol-wa deb-pa,* (or *tab-pa*).

Preach, to, སྒྲོག་པ་ *drog-pa;* ཆོས་བཤད་པ་ *ch'ö she-pa.*

Precious, རིན་ཆེན་ *rin-ch'en;* རྩ་(བ་)ཆེན་པོ་ *tsa ch'en-pö.*

Prefix, noun སྔོན་འཇུག་ *ngön-jug.*

Prepare, to, གྲལ་སྒྲིག་བྱེད་པ་ *dr'àl-drig che-pa.*

Present, noun སྦྱིན་པ་ *chin-pa;* hon. གསོལ་རས་ *sö-re;* ལག་རྟགས་ *lag-ta; lag-ta kye-ka;* **to present** see "to give;" **now, at present** ད་ལྟ་ *d'a-ta,* or *tan-da;* **present, not absent** ཡོད་པ་ *yö-pa;* **presently** གཞུག་ལ་ *zhug-la;* ད་དོད་ *d'an-dö;* ཏོག་ཙེ་ནས་ *tog-tse ne.*

Press, to, མནན་པ་ *nen-pa;* (past tense of གནོན་པ་ *nön-pa* used colloquially for all tenses).

Pretend, to, གྱོད་བྱེད་པ་ *g'yö che-pa, kyö che-pa;* གདོང་མདོག་བྱེད་པ་ *dong dog che-pa.*

Pretty, མཛེས་པོ་ *dze-pö;* སྙིང་རྗེ་པོ་ *nying je-pö.*

Prevent, to, འགེགས་པ་ *geg-pa ;* col. བཀག་པ་ *kag-pa.*

Previous, སྔར་ *ngar,* or *nga-ma ;* སྔོན་ *ngön ;* col. སྔན་ལ་ *ngen-la.*

Price, རིན་ *rin ;* གོང་ *g'ong ;* རིན་གོང་ *rin-g'ong, ring-g'ong.*

Prick, to, འཛུག་པ་ *dzug-pa.*

Pride, གདམ་འདོད་ *tam-dö ;* ཉམ་ *nyam ;* **vain in dress, etc ,** དང་འདོད་ *d'ang-dö.*

Priest, བླ་མ་ *la-ma.*

Prince, སྲས་ *se ;* **princess** སྲས་མོ་ *se-mo,* (སྲས་པོ། སྲས་མོ་)

Principal, ཆེ་ཤོས་ *ch'e-shö.*

Print, to, པར་རྒྱབ་པ་ *par gyab-pa ;* **a printer** པར་རྒྱབ་མཁན་ *par gyab-k'en ;* **printed matter** པར་མ་ *par-ma.*

Prison, བཙོན་ཁང་ *tsön-k'ang ;* **prisoner** བཙོན་པ་ *tsön-pa.*

Private, གསང་བ་ *sang-wa.*

Prize, རྔན་པ་ *ngen-pa ;* hon. གསོལ་རས་ *sö-re.*

Proclaim, to, སྒྲོག་པ་ *drog-pa.*

Procure, to, ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Profit, ཁེ་བཟང་ *k'eb-zang ;* **to make a profit** ཁེ་བཟང་ཟ་བ་ *k'eb-zang za-wa.*

Promise, to, ཁས་ལེན་པ་ *k'e len-pa.*

Promote, to, འཕར་བ་ *p'ar-wa.*

Pronunciation, ལབ་ལུགས་ *lab-lug.*

Proof, རྟགས་ *tag.*

Proper, རུང་བ་ *rung-wa ;* འོས་པ་ *ö-pa ;* ཁྲིག་ཁྲིག་ *tr'ig-tr'ig.*

Prostrate, to, ཕྱག་འཚལ་བ་ *ch'ag ts'äl-wa.*

Protect, to, སྐྱོང་བ་ *kyong-wa ;* སྐྱོབ་པ་ *kyob-pa ;* སྲུང་བ་ *sung-wa.*

Proud, གདམ་འདོད་ *tam-dö ;* ཉམ་ *nyam ;* **vain of dress, etc.,** དང་འདོད་ *d'ang-dö,* (generally used with the possessive).

Prove, to, ཚོད་ལྟ་བ་ *ts'ö ta-wa ;* ར་འཕྲོད་པ་ *ra tr'ö-pa.*

Province, རྫོང་ཁག་ *dzong-k'ag ;* ཞིང་ཆེན་ *zhing-ch'en.*

Provisions, རྒྱགས་ *gyag ;* རྟོ་ཆས་ *tob-ch'e.*

Public, སྤྱི་པ་ *chi-pa.*

Pull, to, འཐེན་པ་ *t'en-pa.*

Punish, to, ཆད་པ་གཏོང་བ་ *ch'e-pa tong-wa ;* col. *ch'e-pa tang-wa ;* ཉེས་པ་གཏོང་བ་ *nye-pa tong-wa ;* col. *nye-pa tang-wa.*

Pupil, སློབ་ཕྲུག་ *lob-tr'ug ;* དགེ་ཕྲུག་ *ge-tr'ug.*

Puppy, ཁྱི་ཕྲུག་ *k'yi-tr'ug.*

Purchase, to, ཉོ་བ་ *nyo-wa.*

Pure, གཙང་པོ་ *tsang-po ;* དག་པ་ *d'ag-pa ;* གཙང་མ་ *tsang-ma.*

Purple, རྒྱུན་འབྲུམ་མདོག་ *gün-drum dog.*

Purse, དངུལ་ཁུག་ *ngül-k'ug.*

Pursue, to, དེད་པ་ *d'e-pa ;* གཞུག་དེད་བྱེད་པ་ *zhug d'e che-pa.*

Put, to, བཞག་པ་ *zhag-pa ;* **to put into** བཅུག་པ་ (འཇུག་པ་) *chug-pa ;* **to put on clothes** གོན་པ་ *g'ön-pa.*

Putrefy, to, རུལ་བ་འགྱུར་བ་ *rül-wa gyur-wa ;* རུལ་འགྲོ་བ་ *rül dro-wa.*

Q

Quaint, ཁྱད་མཚར་པོ་ *k'ye ts'ar-pó.*

Quality, སྤུས་ *pü ;* བཟང་ངན་ *zang-ngen.*

Quarrel, to, འཁྲུག་པ་རྒྱབ་པ་ *tr'ug-pa gyab-pa ;* col. *gyam-dre gyab-pa ;* noun འཁྲུག་པ་ *tr'ug-va ;* and *gyam-dre.*

Queen, རྒྱལ་མོ་ *gyàl-mó.*

Question, to, འདྲི་བ་ *dri-wa ;* noun དྲི་བ་ *dr'i-wa.*

Quick, སྒྱོགས་པོ་ *gyog-pó ;* ཙོ་པོ་ *tso-pó ;* ཚ་དྲག་ *ts'a-dr'a ;* adv. "quickly" in the colloquial the same as the adjective.

Quiet, silent ཁ་བཙུམ་ *k'a-tsum ;* ཁ་ཉུང་ཉུང་ *k'a nyung-nyung ;* **calm** ཁ་གུ་སིམ་པ་ *k'a-g'u sim-pa ;* or more generally *k'a-g'u sim-pa,* or *k'a-g'u sim-pó ;*—**of horses, etc.** ལྷིང་བུ་ *lhing-b'u.*

Quite, ཙ་ནེས་ *tsa-ne* (used negatively) ; **quite so** ད་ག་རེད་ *d'a-g'a re ;* ད་ག་རང་རེད་ *d'a-g'a-rang re ;* hon. བཀའ་གནང་རང་རེད་ *ka-na-rang re.*

R

Rabbit, རི་བོང་ *ri-b'ong ;* རི་པོང་ *ri-pong.*

Race, tribe, people མི་བརྒྱུད་ *mi-gyü ;* **a contest of pace** རྒྱུག་ *gyug ;* **horse race** རྟ་རྒྱུག་ *ta-gyug.*

Radish, ལ་ཕུག་ *la-p'ug.*

Rafter, ལྕམ་ *cham.*

Ragged, ཧྲུལ་པོ་ *hrül-pó.*

Rage, ཚིག་པ་ *ts'ig-pa ;* དགོངས་ཚུང་ *gong-ts'ung ;* ཞེ་སྡང་ *zhe-dang.*

Raiment, གོས་ *g'ö ;* དུག་ལོག་ *d'ug-lo ;* col. *g'ö-se ;* hon. ན་བཟའ་ *nam-za.*

Rain, ཆར་པ་ *ch'ar-pa ;* verb, **to rain** ཆར་པ་འབབ་པ་ *ch'ar-pa bab-pa,* or ཆར་པ་རྒྱབ་པ་ *ch'ar-pa gyab-pa.*

Rainbow, འཇའ་ *ja.*

Raise, to, ཡར་འགྱོག་པ་ *yar gyog-pa ;* ཡར་སློང་བ་ *yar long-wa,* or *yar lang-wa.*

Raisin, རྒྱུན་འབྲུམ་དཀར་པོ་ *gün-drum kar-pó.*

Ram,—of goats, ར་ཕོ་ *ra-p'o ;*—of sheep ལུག་ཐུག་ *lug-t'ug.*

Ramrod, སུ་འབི་ *sum-bi* (spelling dubious).

Rancid, ཁ་ཚུབ་པོ་ *k'a tsub-pó.*

Rank, རིམ་པ་ *rim-pa;* གོ་ས་ *g'o-sa.*

Ransom, སྟོང་ *tong;* གླུད་འཇལ་ *lü-jàl;*—**for a man** གླུད་ཚབ་ *lü-ts'ab.*

Rapacious, ཧམ་པ་ *ham-pa.*

Rap, to, ཏག་ཏག་བྱེད་པ་ *tag-tag che-pa.*

Rapid, see "fast," "quick."

Rare, དཀོན་པོ་ *kön-pó.*

Rascal, མི་ངན་པ་ *mi ngen-pa;* མི་ངན་ *mi-ngen;* རྫབ་ཆེན་ *dzab-ch'en.*

Rash, སྣ་ཐུང་ཐུང་ *na t'ung-t'ung;* ཁ་མེད་མིག་མེད་ *k'a-me mig-me.*

Rat, ཙི་ཙི་ *tsi-tsi;* (བྱི་བ་ *chi-wa,* in books).

Rattle, to, དཀྲོག་དཀྲོག་བྱེད་པ་ *trog-trog che-pa.*

Raven, ཨོ་རོག་ *o-rog;* ཁྭ་ཏ་ *k'a-ta.*

Raw, རྗེན་པ་ *jen-pa; jem-pa.*

Razor, སྤྲ་གྲི་ *tra-dr'i.*

Reach, to, སྙོབ་པ་ *nyob-pa.*

Read, to, ཀློག་པ་ *log-pa.*

Ready, འགྲིག་པ་ *drig-pa;* འགྲིག་སོང་། **to make ready** གྲལ་སྒྲིག་བྱེད་པ་ *dr'àl-drig che-pa.*

Real, ངོ་མ་ *ngo-ma;* **really** དངོན་ནས་ *ngön-ne;* ངོ་ཐོག་ *ngo-t'og.*

Reap, to, ལོ་ཐོག་རྔ་བ་ *lo t'og nga-wa.*

Rear, back རྒྱབ་ལ་ *gyab-la.*

Reason, དོན་ *d'ön;* དོན་དག་ *d'ön-d'a;* རྒྱུ་རྐྱེན་ *gyu-kyen.*

Rebuke, to, གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་ *she-she tong-wa;* col. *she-she tang-wa;* hon. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ *kab-kyön nang-wa;* བཀྱོན་པ་ *kyön-pa.*

Receipt, noun འཛིན་ *dzin.*

Receive, to, ལེན་པ་ *len-pa;* བླང་བ་ *lang-wa;* ཐོབ་པ་ *t'ob-pa.*

Reckon, to, རྩིས་རྒྱབ་པ་ *tsi gyab-pa;* གྲངས་ག་རྒྱབ་པ་ *dr'ang-g'a gyab-pa.*

Recline, to, ཉལ་ནས་སྡོད་པ་ *nyà-ne dö-pa.*

Recluse, སྒོམ་ཆེན་ *gom-ch'en.*

Recognised, to, ངོ་ཤེས་པ་ *ngo she-pa.*

Recollect, to, དྲན་གསོ་བ་ *dr'en so-wa;* col. *dr'en sö-pa.*

Recover, to, to get back a thing ཕྱིར་ལོག་ཐོབ་པ་ *ch'ir-log t'ob-pa;*—**in health** དྲག་པ་ *dr'ag-pa.*

Red, དམར་པོ་ *mar-pó.*

Reduce, to, ཉུང་ཙེ་བཟོ་བ་ *nyung-tse zo-wa;* ཉུང་དུ་བཟོ་བ་ ;—**in price** ཆག་པ་ *ch'ag-pa.*

Reflect, to, བསམ་བློ་གཏོང་བ་ *sam-lo tong-wa,* (or *tang-wa*).

Refuse, to, (not to give) hon. མི་གནང་བ་ *mi nang-wa;* **to refuse a request** མི་ཉན་པ་ *mi nyen-pa;* hon. མི་གསན་པ་ *mi sen-pa.*

Regent, རྒྱལ་ཚབ་ *gyàl-ts'ab* (Viceroy).

Regiment, དམག་དཔུང་ *mag-pung.*

Register, noun ཐོ་ *t'o;* verb, **to register** ཐོ་འབྲི་བ་ *t'o dr'i-wa.*

Regret, to, འགྱོད་པ་ *gyö-pa;* སེམས་སྐྱོ་བ་ *sem kyo-wa;* སེམས་སྡུག་པ་ *sem dug-pa.*

Reins, སྲབ་ཐག་ *trab-t'ag.*

Rejoice, to, སྒུ་བ་ *gu-wa;* སེམས་དགའ་བ་ *sem ga-wa.*

Relation, སྤུན་ *pün;* གཉེན་ *nyen;* hon. སྐུ་གཉེན་ *ku-nyen.*

Release, to, འདོན་པ་ *'tön-pa';* འགྲོལ་བ་ *dröl-wa;* གཏོང་བ་ *tong-wa, tang-wa.*

Religion, ཆོས་ *ch'ö.*

Remain, to, སྡོད་པ་ *dö-pa;* བསྡད་པ་ *de-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa,* or *shug-pa;* **to be left over** ལུས་པ་ *lü-pa.*

Remainder, ལྷག་མ་ *lhag-ma.*

Remedy, to, ཕན་པ་ *p'en-pa;* ཐབས་བྱེད་པ་ *t'ab che-pa.*

Remember, to, དྲན་གསོ་བ་ *dr'en so-wa;* col. *dr'en sö-pa.*

Remove, to, take off, འབུད་པ་ *bü-pa;* (or *pi-pa*); **to take away** ཕར་འཁྱེར་བ་ *p'ar k'yer-wa.*

Renounce, to, སྤོང་བ་ *pong-wa, pang-wa.*

Renown, སྙན་ *nyen;* གྲགས་ *dr'ag;* སྙན་གྲགས་ *nyen-dr'ag.*

Rent, to, གླ་པ་ *la-pa;* བོགས་མ་ལེན་པ་ *b'og-ma len-pa;* **house rent** ཁང་གླ་ *k'ang-la;* གནས་གླ་ *ne-la.*

Repair, to, གསོ་བ་ *so-wa;* col. *sö-pa.*

Repay, to, ལོག་འཇལ་བ་ *log jàl-wa;* ཚུར་འཇལ་བ་ *ts'ur jàl-wa.*

Repeat, to, ཡང་སྐྱར་ *yang-kyar,* prefixed to verbs "to say," "to tell," "to do," &c.

Reply, noun ལན་ *len;*—**to a letter** ཡིག་ལན་ *yig-len.*

Reply, to, ལན་རྒྱབ་པ་ *len gyab-pa.*

Report, to, སྙན་ཞུ་གཏོང་བ་ *nyen-zhu tong-wa;* hon. སྙན་ཞུ་འབུལ་བ་ *nyen-zhu bül-wa.*

Repository, བང་མཛོད་ *b'ang-dzö.*

Reprimand, to, གཤེ་གཤེ་བཏང་བ་ *she-she tang-wa,* (also *tang-wa*) hon. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ *kab-kyön nang-wa.*

Repulsive, སྐྱུག་བྲོ་པོ་ *kyug dr'o-pö.*

Request, to, ཞུ་བ་ *zhu-wa;* noun, the same.

Require, to, དགོས་པ་ *gö-pa.*

Reside, to, སྡོད་པ་ *dö-pa;* བསྡད་པ་ *de-pa;* གནས་པ་ *ne-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa, shug-pa;* **Residence** བཞུགས་ས་ *zhug-sa, shug-sa.*

Resolve, to, ཐག་གཅོད་པ་ *t'a chö-pa;* ཐག་ཆོད་པ་ *t'a ch'ö-pa.*

Respect, བཀུར་སྟི་ *kur-ti;* verb, **to respect** བཀུར་སྟི་བྱེད་པ་ *kur-ti che-pa.*

Respectful, ཞེ་ས་ *zhe-sa.*

Respond, to, see "reply."

Rest, to, ངལ་གསོ་བ་ *ngal so-wa;* hon. སྐུ་ངལ་གསོ་བ་ *ku ngal so-wa* **gun-rests,** or horns affixed to Tibetan guns སླང་རུ་ *lang-ru;* ར་ཅོ་ *ra-cho.*

Restaurant, ཟ་ཁང་ *za-k'ang, sa-k'ang.*

Retain, to, ཉར་བ་ *nyar-wa* (*i.e.,* to take care of, to keep).

Retinue, འཁོར་གཡོག་ *k'or-yog.*

Retreat, to, ཕྱིར་ལོག་རྒྱབ་པ་ *ch'ir-log gyab-pa.*

Return, to, to come back. ལོག་པ་ *log-pa;* ཚུར་ཡོང་བ་ *ts'ur yong-wa;* hon. ཚུར་ཕེབ་པ་ *ts'ur p'eb-pa;* **to give back** ཚུར་སྟེར་བ་ *ts'ur ter-wa;* hon. ཚུར་གནང་བ་ *ts'ur nang-wa.*

Revenge, to, དགྲ་ལན་ལེན་པ་ *dr'a-len len-pa.*

Reverse, to, ཨ་ལོག་རྒྱབ་པ་ *a-log gyab-pa.*

Reward, རྔན་པ་ *ngen-pa;* hon. གསོལ་རས་ *sö-re;* verb, **to reward** རྔན་པ་ སྟེར་བ་ *ngen-pa ter-wa;* hon. གསོལ་རས་གནང་བ་ *sö-re nang-wa.*

Rhubarb, སྐྱུར་ཆུ་ *kyur-ch'u;* (ཚོལ་ལོ་ *ts'öl-lo*); ཆུ་ཆུ་ *ch'u-ch'u.*

Rib, རྩིབ་མ་ *tsi-ma.*

Ribbon, དིག་མེད་ *d'ig-me;* འཆིང་བ་ *ch'ing-wa;* ལེབ་མ། ལེབ་ཐག་

Rice, འབྲས་ *dre.*

Rich, ཕྱུག་པོ་ *ch'ug-pó.*

Riches, ནོར་ *nor;* ཆ་ལག་མང་པོ་ *chag-lag mang-pó;* or ཆ་ལག་ཆེན་པོ་ *cha-lag ch'en-pó.*

Ride, to, བཞོན་པ་ *zhön-pa;* hon. འཆིབ་པ་ *ch'ib-pa.*

Rifle, མེ་མདའ་ *men-da.*

Right, (not left), གཡས་ *ye;* **correct** ཁྲིག་ཁྲིག་ *tr'ig-tr'ig;* དག་པོ་ *d'ag-pó.*

Rigid, ཁྲག་པོ་ *tr'ag-pó;* དྲག་པོ་

Ring, to,—a bell དྲིལ་བུ་འཁྲོལ་བ་ *dr'il-b'u tr'ö-wa* (or *tröl-wa*).

Ring, finger-ring, ཚིགས་ཁོག་ *ts'ig-k'og;* hon. ཕྱག་བདུབ་ *ch'ag-dub;* **thumb-ring** ཐེ་ཁོག་ *t'e-k'og.*

Ripe, སྨིན་པ་ *min-pa;* also verb to ripen.

Rise, to, ཡར་ལང་བ་ *yar lang-wa;* hon. ཡར་བཞེངས་པ་ *yar zheng-pa;* col· *yar zhang-wa.*

Risk, ཉེན་ *nyen;* སྡོས་པ་ *dö-pa* (spelling dubious).

Rites, religious—ཆོས་ལུགས་ *ch'ö-lug.*

River, གཙང་པོ་ *tsang-pó;* ཆུ་ *ch'u.*

Road, ལམ་ *lam;* ལམ་ཀ་ *lam-ka;* སྲང་ *hrang,* or *hrang-ga* or *shrang-ga.*

Roast, to, རྔོད་པ་ *ngö-pa.*

Rob, to, བཀུ་བ་ *ku-wa;* ཇག་པ་རྒྱབ་པ་ *j'ag-pa gyab-pa.*

Robber, ཇག་པ་ *j'ag-pa;* ཆོམ་པ་ *ch'om-pa;* རྐུན་མ་ *ku-ma.*

Rock, བྲག་ *dr'ag.*

Roll, to, བསྒྲིལ་བ་ *dri-wa, dril-wa.*

Roof, ཐོག་ག་ *t'og-g'a;* ཐོག་ཁ་ *t'og-k'a.*

Rook, ཨོ་རོག་ *o-rog;* ཁ་ཏ་ *k'a-ta.*

Room, ཁང་མིག་ *k'ang-mig;* **bed-room** (hon.) གཟིམ་ཁང་ *zim-k'ang;* **space, room** བཞག་ས་ *zhag-sa;* ས་ཆ་ *sa-ch'a.*

Root, རྩ་བ་ *tsa-wa.*

Rope, ཐག་པ་ *t'ag-pa, t'ak-pa;* སྒྲོག་ *drog, dr'og.*

Rosary, ཕྲེང་བ་ *tr'eng-a.*

Rosin, ཐང་ཆུ་ *t'ang-ch'u.*

Rot, to, རུལ་པ་འགྱུར་བ་ *rül-pa gyur-wa;* རུལ་འགྲོ་བ་ *rül dro-wa.*

Rotten, རུལ་པ་ *rül-pa, rü-pa.*

Rough, རྩིང་པོ་ *tsing-pô;* གྱོང་པོ་ *g'yong-pô.*

Round, རིལ་རིལ་ *ri-ri;* **circular** སྐོར་སྐོར་ *kor-kor.*

Rouse, to,—from sleep གཉིད་སད་པ་ *nyi se-pa.*

Row, to,—a boat གྲུ་སྐྱ་རྒྱབ་པ་ *dr'u-kya gyab-pa.*

Rub, to, ཤོ་ཤུས་བཏང་བ་ *sho-shü tang-wa* (or *tong-wa*) སྲུབ་པ་ *hrub-pa* (*sub-pa*).

Rubbish, གལ་སྙིགས་ *g'e-nyig,* (or *ke-nyig*).

Ruby, པདྨ་རཱ་ག་ *pe-ma ra-g'a.*

Rude, བསྙེན་བཀུར་མེད་པ་ *nyen-kur me-pa;* མར་རབས་ *ma-rab.*

Ruin, to, འཇིག་པ་ *jig-pa;* ཞིག་པ་ *zhig-pa.*

Rule, to, ཁྲིམས་བྱེད་པ་ *tr'im ch'e-pa;* གཅུན་པ་ *chün-pa.*

Ruler, for lines ཐིག་ཤིང་ *t'ig-shing.*

Rumour, གཏམ་ *tam;* བེར་གཏམ་ *b'er-tam.*

Run, to, རྒྱུག་པ་ *gyug-pa;* also *sham-pe tang-wa;* **to run away** འབྲོས་པ་ '*trö-pa.*'

Rupee, གོར་མོ་ *g'or-mo;* རྒྱ་ཏྲཾ་ *gya-tram;* ཏི་རུག་ *ti-rug.*

Rust, བཙ་ *tsa.*

Rut, རོལ་ *röl;* སུལ་ *sül,* མལ་ *màl;* ཤུལ་ *shül.*

S

Sack, ཕད་ *p'e;* ཕད་གོ་ *p'e-g'o;* **leather sack** རྐྱལ་པ་ *kye-pa,* (*kyàl-pa*).

Sacred, དམ་པ་ *d'am-pa.*

Sacrifice, to, མཆོད་པ་འབུལ་བ་ *ch'ö-pa bül-wa,* (or *pü-wa*).

Sad, adj. སེམས་སྡུག་ *sem-dug; sem dug-pô;* སྐྱོ་བ་ *kyo-wa.*

Sad, to be, སེམས་སྡུག་པ་ *sem dug-pa ;* སེམས་ཕམ་པ་ *sem p'am-pa.*

Saddle, སྒ་ *ga ;* རྟ་སྒ་ *ta-ga ;* also *te-ga ;* **pack saddle** ཁལ་སྒ་ *k'al-ga ;* **saddler** སྒ་བཟོ་བ་ *ga zo-wa ;* **saddle cloth,** or **numnah** སྒ་གདན་ *ga-den ;* **to saddle** སྒ་རྒྱབ་པ་ *ga gyab-pa.*

Safe, བརྟན་པོ་ *ten-pô ;* བཙན་པོ་ *tsen-pô.*

Safflower, or **saffron** གུར་གུམ་ *g'ur-g'um.*

Saint, སངས་རྒྱས་ *sang-gye ;* བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ *ch'ang-ch'ub sem-pa.*

Salammoniac, རྒྱ་ཚྭ་ *gya-ts'a.*

Salary, ཕོགས་ *p'o ;* ཕོགས་ཐོབ་ *p'o-t'ob ;* གླ་ *la.*

Salesman, ཚོང་པ་ *ts'ong-pa.*

Saliva, མཆུ་མ་ *ch'u-ma ;* hon. ལྗགས་ཆབ་ *jag-ch'ab.*

Salt, ཚྭ་ *ts'a ;* hon. ལྗགས་ཚྭ་ *jag-ts'a.*

Saltpetre, ཟེ་ཚྭ་ *ze-ts'a, ser-ts'a.*

Salute, to, ཕྱག་འབུལ་ཞུ་བ་ *ch'am-bü zhu-wa (ch'ag-bul zhu-wa).*

Same, གཅིག་པ་ *chig-pa ;* ཁྱད་མེད་ *k'ye-me.*

Sample, སྤུས་ཚད་ *pü-ts'e.*

Sand, བྱེ་མ་ *ch'e-ma (che-ma).*

Sandalwood, ཙན་དན་ *tsen-den.*

Sap, ཁུ་བ་ *k'u-wa ;* རྩི་ *tsi.*

Sash, སྐེ་རགས་ *ke-ra ;* སྐྱེ་རགས་ *kye-ra.*

Satin,—cloth ཟབ་ *sub.*

Satisfy, to, ཚིམ་པ་བྱེད་པ་ *ts'im-pa che-pa ;* འདོད་པ་གང་བ་ *dö-pa g'ang-wa.*

Saturday, གཟའ་སྤེན་པ་ *za pen-pa,* (or *pem-ba*).

Sauce, ཤ་ཁུ་ *sha-k'u ;* **saucepan** ཚལ་སླང་ *ts'e-lang.*

Saucer, དྲ་ཀྱ་ *dr'a-kya ;* དཀར་ཀྱ་ *kar-kya.*

Savage, གཉེན་པ་ *nyen-pa.*

Save, to, སྐྱོབ་པ་ *kyob-pa, kyab-pa;* སྐྱོང་བ་ *kyong-wa;* **to save money** དངུལ་སོག་པ་ *ngül sog-pa;* col. *ngül sag-pa.*

Savory, ཞིམ་པོ་ *zhim-pó.*

Saw, noun སོག་ལེ་ *sog-le;* verb, **to saw** སོག་ལེ་རྒྱབ་པ་ *sog-le gyab-pa.*

Say, to, ཟེར་བ་ *zer-wa, ser-wa;* ལབ་པ་ *lab-pa;* བཤད་པ་ *she-pa;* hon. གསུང་བ་ *sung-wa;* (In books སྨྲས་པ་ *me-pa;* **said he** ན་རེ་ *na-re);* **a saying, rumour** གཏམ་ *tam.*

Scabbard, ཤུབས་ *shub.*

Scales, སྲང་ *sang;* col. ཉག་ག་ *nya-g'a.*

Scar, རྨ་རྗེས་ *man-je,* (*ma-je*).

Scarce, དཀོན་པོ་ *kön-pó.*

Scarf, complimentary and visiting, ཁ་བཏགས་ *k'a-ta.*

Scarlet, དམར་པོ་ *mar-pó.*

Scatter, to, གཏོར་བ་ *tor-wa;* འགྲེམས་པ་ *drem-pa.*

School, སློབ་གྲྭ་ *lob-tra, lab-dr'a;* ཡིག་ར་ *yig-ra;* **school-master** སློབ་དཔོན་ *lob-pön;* དགེ་རྒན་ *ge-gen.*

Science, རིག་པ་ *rig-pa;* ཤེས་བྱ་ *she-cha.*

Scissors, ཆེམ་ཙེ་ *ts'em-tse, ch'em-tse.*

Scold, to, གཤེ་གཤེ་གཏོང་བ་ *she-she tong-wa;* or *she-she tang-wa;* hon. བཀའ་བཀྱོན་གནང་བ་ *kab-kyön nang-wa;* བཀྱོན་པ་ *kyön-pa.*

Score, (20) ཁལ་ *k'àl, 'k'e,'* or *k'e-chig.*

Scorn, སྨད་པ་ *me-pa;* verb, **to scorn** སྨད་པ་བྱེད་པ་ *me-pa che-pa.*

Scorpion, སྡིག་པ་ར་ཛ་ *dig-pa ra-dz'a.*

Scrape, to,—off ཤུད་ཤུད་བྱེད་པ་ *shü-shü che-pa.*

Scream, to, སྐད་རྒྱབ་པ་ *ke gyab-pa.*

Scriptures, གསུང་རབ་ *sung-rab;* མདོ་ *do;* ཆོས་ *ch'ö.*

Scroll, དང་ཀ་ *d'ang-ka.*

Sea, རྒྱ་མཚོ་ *gyam-ts'o.*

Seal, ཐེ་ཙེ་ *t'e-tse;* དམ་ཁ་ *d'am-k'a.*

Sealing-wax, ལ་ཚ་ *la-ch'a.*

Search, to, འཚོལ་བ་ *ts'ol-wa, (ts'el-wa).*

Season, ནམ་དུས་ *nam-d'ü.*

Seat, ཁྲི་ *tr'i,* **bench, row** གྲལ་ *dr'e.*

Second, གཉིས་པ་ *nyi-pa.*

Secret, གསང་བ་ *sang-wa.*

Secrete, to, སྦེད་པ་ *be-pa;* ཡིབ་པ་ *yib-pa.*

Sect, རིགས་ *rig;* **religious sect** ཆོས་ལུགས་ *ch'ö-lug.*

Sedan chair, ཁྱོགས་དབྱང་ *k'yog-chang.*

See, to, མཐོང་བ་ *t'ong-wa;* གཟིགས་པ་ *zig-pa, si-pa.*

Seed, ས་བོན་ *sa-b'ön;* སོན་ *sön.*

Seek, to, འཚོལ་བ་ *ts'ol-wa; ts'el-wa.*

Seize, to, འཛིན་པ་ *dzin-pa;* ཟིན་པ་ *zin-pa;* འཆང་བ་ *ch'ang-wa;* གཟུང་བ་ *zung-wa.*

Select, to, འདམ་པ་ *dam-pa.*

Self, རང་ *rang;* ཉིད་ *nyi.*

Selfishness, རང་འདོད་ *rang-dö.*

Sell, to, ཚོང་བ་ *ts'ong-wa;* **a seller** ཚོང་པ་ *t'song-pa;* ཚོང་མཁན་ *ts'ong-k'en.*

Send, to, གཏོང་བ་ *tong-wa,* (also *tang-wa*); སྐུར་བ་ *kur-wa;* རྫོང་བ་ *dzong-wa.*

Senior, ཆེ་བ་ *ch'e-wa;* རྒན་པ་ *gen-pa.*

Sense, དོན་ *d'ön;* དོན་དག་ *dön-d'a;* འདུ་ཤེས་ *du-she.*

Separate, to, དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ་ *ye-wa ch'e-wa.*

Series, རིམ་པ་ *rim-pa.*

Serpent, སྦྲུལ་ *drül.*

Servant, གཡོག་པོ་ *yog-pó;* hon. ཞབས་ཕྱི་ *zhab-ch'i, shab-ch'i;* **maid servant** ཞལ་ལྟ་མ་ *zhe-ta-ma.*

Sesamum, ཏིལ་ *d'i, d'il,* (ཏིལ་)

Set, to, as sun, ནུབ་པ་ *nub-pa.*

Settle, to, decide ཐག་གཅོད་པ་ *t'a chö-pa;* (and ཐག་ཆོད་པ་ *t'ag-ch'ö-pa*).

Seven, བདུན་ *dün;* **7th** བདུན་པ་ *dün-pa;* **17** བཅུ་བདུན་ *chub-dün;* **17th** བཅུ་བདུན་པ་ *chub-dün-pa;* **70** བདུན་བཅུ་ *dün-chu;* **70th** བདུན་བཅུ་པ་ *dün-chu-pa.*

Several, སོ་སོ་ *so-so;* མང་པོ་ *mang-pó.*

Sew, to, འཚེམ་པ་ *ts'ém-pa;* འཚེམ་རྒྱབ་པ་ *ts'em gyab-pa;* also *ts'em-b'u gyab-pa.*

Shadow, གྲིབ་མ་ *dr'ib-ma;* also *trim-na.*

Shake, to, དཀྲུག་དཀྲུག་བྱེད་པ་ *trug-trug che-pa;* **to tremble** འདར་བ་ *dar-wa.*

Sham, false རྫུན་མ་ *dzü-ma;* **to sham** གདོང་མདོག་བྱེད་པ་ *dong-dog che-pa.*

Shame, ངོ་ཚ་ *ngo-ts'a.*

Shape, དབྱིབས་ *yib;* བཟོ་བལྟ་ *zob-ta.*

Sharp, རྣོ་པོ་ *no-pó.*

Sharpen, to, བདར་བ་ *dar-wa.*

Shave, to, སྐྲ་བཞར་བ་ *tra zhar-wa;* hon. དབུ་སྐྲ་བཞར་བ་ *u-tra zhar-wa.*

Shawl, གཟན་ *zen, sen.*

She, མོ་ *mo;* also sometimes ཁོ་ *k'o'* lit. "he."

Shear, to, བལ་འབྲེག་པ་ *b'e dr'eg-pa;* also, *pe dre-wa.*

Sheath, ཤུབས་ *shub.*

Sheep, ལུག་ *lug;* **sheep droppings** ལུག་གི་རིལ་མ་ *lug-g'i ri-ma.*

Shelf, བང་ག་ *b'ang-g'a.*

Shepherd, ལུག་རྫི་ *lug-dzi;* also *lug-dzi-a.*

Shield, ཕུབ་ *p'ub.*

Shine, འོད་ *ö;* མདངས་ *dang;* verb, **to shine** འོད་རྒྱབ་པ་ *ö gyab-pa;* མདངས་རྒྱབ་པ་ *dang gyab-pa.*

Ship, གྲུ་ *dr'u.*

Shirt, འོག་འཇུག་ *on-jug.*

Shiver, to, འདར་བ་ *dar-wa;* འདར་རྒྱབ་པ་ *dar gyab-pa.*

Shoot, to, མེ་མདའ་རྒྱབ་པ་ *men-da gyab-pa;*—**with bow and arrows** མདའ་རྒྱབ་པ་ *da gyab-pa.*

Shop, ཚོང་ཁང་ *ts'ong-k'ang.*

Short, ཐུང་ཐུང་ *t'ung-t'ung.*

Shoulder, དཔུང་པ་ *pung-pa;* hon. ཕྱག་དཔུང་ *ch'ag-pung;* ཕྲག་པ་ *tr'ag-pa.*

Shout, to, སྐད་རྒྱབ་པ་ *ke gyab-pa.*

Shovel, ཁྱེམ་ *k'yem;* also *j'a-ma.*

Show, to, སྟོན་པ་ *tön-pa;* **a spectacle** ལྟད་མོ་ *te-mó.*

Shrine, ལྷ་ཁང་ *lha-k'ang.*

Shudder, to, འདར་བ་ *dar-wa,* འདར་རྒྱབ་པ་ *dar gyab-pa;* གཡའ་བ་ *ya-wa.*

Shun, to, འཛེམ་པ་ *dzem-pa;* ཟུར་བ་ *zur-wa.*

Shut, to, རྒྱབ་པ་ *gyab-pa;* **to shut one's eyes** མིག་འཛུམ་པ་ *mig dzum-pa;* slang, **"shut up" "be quiet"** ཁ་འཛུམ་ *k'a-dzum.*

Shutter, སྒོ་སྤང་ *go-pang.*

Sick, to be, ན་བ་ *na-wa;* hon. སྙུང་བ་ *nyung-wa.*

Sickness, ནད་ *ne;* ན་ཚ་ *na-ts'a;* hon. སྙུང་གཞི་ *nyung-zhi;* also *nyung-nyung ts'a-ts'a.*

Side, direction, ཕྱོགས་ *ch'og;* **far side** ཕར་རོལ་ *p'ar-röl;* ཕར་ཕྱོགས་ *p'ar-ch'og;* **on all sides** ཕན་ཚུན་ *p'en-ts'ün;* see "inside," "outside;" **beside** རྩ་ལ་ *tsa-la;* རྩར་; **the side of anything, house, etc.,** ལོགས་ *lo;* **brink, edge** འགྲམ་ *dram;* ཟུར་ *zur, sur.*

Sift, to, འཚག་པ་ *ts'ag-pa;* col. བཙགས་ *tsag, p. t.* generally used.

Sight, of a gun སོ་ཁུང་ *so-k'ung;* also *so-pa.*

Sign, mark རྟགས་ *tag;* **signal** ལག་བརྡ་ *lag-da;* or *da.*

Sikhim, འབྲས་ལྗོངས་ *dren-jong.*

Silent, ཁ་རོག་ *k'a-rog;* ཁ་རག་ *k'a-rag;* ཁ་ཀག་ *k'a-ka;* ཁ་འཛུམ་ *k'a-dzum.*

Silk, གོས་ཆེན་ *g'o-ch'en;* **tussore silk** འབུ་རས་ *bu-re.*

Silly, ལྐུགས་པ་ *kug-pa;* or *g'uk-pa.*

Silver, noun དངུལ་ *ngül;* adj. དངུལ་གྱི་ *ngül-g'i;* **silversmith.** དངུལ་བཟོ་བ་ *ngül zo-wa.*

Similar, གཅིག་པ་ *chig-pa;* ཁྱད་མེད་ *k'ye-me;* མཐུན་པ་ *t'ün-pa;* འདྲ་འདྲ་

Simple, easy ལས་སླ་པོ་ *le-la-pó;* **guileless** གཡོ་མེད་པ་ *yo me-pa.*

Sin, སྡིག་པ་ *dig-pa;* **to sin** སྡིག་པ་བྱེད་པ་ *dig-pa che-pa;* སྡིག་པ་བསགས་པ་

Sinner, སྡིག་ཅན་ *dig-chen.*

Sing, to, གཞས་བཏང་བ་ *zhe* (or *she*) *tang-wa;* (also *tong-wa*); གླུ་ལེན་པ་ *lu len-pa;* མགུར་མ་ལེན་པ་ *gur-ma len-pa.*

Sink, to,—in water, ནུབ་པ་ *nub-pa;* ཐིམ་པ་ *t'im-pa;*—**as the sun** ནུབ་པ་ *nub-pa;* **to sink in snow, or mud, etc.,** བྱིབ་པ་ *dib-pa.*

Sir, སྐུ་གཞོགས་ *ku-zhog.*

Sister, general term སྲིང་མོ་ *sing-mó;* **elder sister** ཨ་ཆེ་ *a-ch'e;* **younger sister** ནུ་མོ་ *nu-mó.*

Sit, to, སྡོད་པ་ *dö-pa;* བསྡད་པ་ *de-pa;* hon. བཞུགས་པ་ *zhug-pa,* or *shu-pa.*

Six, དྲུག་ *dr'ug;* **6th** དྲུག་པ་ *dr'ug-pa;* **16** བཅུ་དྲུག་ *chu-dr'ug;* **16th** བཅུ་དྲུག་པ་ *chu-dr'ug-pa;* **60** དྲུག་བཅུ་ *dr'ug-chu;* **60th** དྲུག་བཅུ་པ་ *dr'ug-chu-pa.*

Size, ཆེ་ཆུང་ *ch'e-ch'ung;* སྦོམ་ཕྲ་ *bom-tr'a.*

Skeleton, རུས་ཀྲང་ *rü-trang.*

Skilful, མཁས་པ་ *k'e-pa.*

Skin, པགས་པ་ *pag-pa, pak-pa;* **to skin** པགས་པ་ཤུ་བ་ *pag-pa shu-wa,* (and *shü-pa*).

Skull, ཀ་པཱ་ལ་ *ka-pa-la;* col. *kab-li;* **a cup made of a skull** *kab-li;* and *pe-kor.*

Sky, གནམ་ *nam;* ནམ་མཁའ་ *nam-k'a.*

Slap, to,—on the cheek འགྲམ་ལྕག་རྒྱབ་པ་ *dram-cha gyab-pa;* འགྲམ་ལྕག་གཞུ་བ་ *dram-cha zhu-wa.*

Slaughter, to, གསོད་པ་ *sö-pa;* བསད་པ་ *se-pa.*

Slave, ཚེ་གཡོག་ *ts'e-yog.*

Sleep, to, ཉལ་བ་ *nyàl-wa;* hon. གཟིམ་པ་ *zim-pa, sim-pa;* མནལ་བ་ *nàl-wa;* **to be sleepy** གཉིད་ཚོག་རྒྱབ་པ་ *nyi-tso* (or *nyig-tso*) *gyab-pa;* hon. མནལ་ཚོག་ཀྱོན་པ་ *nàl-tso kyön-pa;* noun, **sleep** གཉིད་ *nyi;* hon. གཟིམ་ *zim, sim;* མནལ་ *nàl.*

Sleeve, ཕུ་ཐུང་ *p'u-t'ung;* also ཕུ་དུང་ *p'u-d'ung.*

Slender, ཕྲ་པོ་ *tr'a-pó;* སྲབ་པོ་ *hrab-pó.*

Slice, noun ཕྲ་པོ་ *tra-pó;* verb, **to slice** གཏུབ་པ་ *tub-pa;* བཏུབ་པ་

Slip, to, འདྲེད་པ་ *dre-pa;* འདྲེད་དག་ཤོར་བ་ *dre-d'a shor-wa.*

Slit,—in cloth རལ་ *rà(l)* ;—**in wood, etc.** སེར་ཀ་ *ser-g'a.*

Slope,—upward གྱེན་ *g'yen* ;—**downward** ཐུར་ *t'ur.*

Slothful, ལེ་ལོ་ *le-lo.*

Slow, ག་ལི་ or ག་ལེ་ *g'a-li* or *g'a-le* ; adv. "**slowly,**" is the same.

Small, ཆུང་ *ch'ung* ; ཆུང་ཆུང་ *ch'ung-ch'ung.*

Small-pox, འབྲུམ་པ་ *drum-pa* ; འབྲུམ་ནད་ *drum-ne* ; ལྷ་འབྲུམ་ *lha-drum.*

Smash, to, གཅོག་པ་ *chog-pa* ; col. ཆག་པ་ *ch'ag-pa,* or *ch'a-pa.*

Smear, to, བསྐུ་བ་ *ku-wa* ; འབྱུག་པ་ *chug-pa.*

Smell, to, སྣོམ་པ་ *nom-pa* ; དྲི་མ་ཁ་བ་ *dr'i-ma k'a-wa* ; noun, **smell** དྲི་མ་ *dr'i-ma.*

Smile, to, སྨུལ་བ་ *mü-wa* ; འཛུམ་སྨུལ་བ་ *dzum-mü-wa.*

Smite, to, གཞུ་བ་ *zhu-wa.*

Smith, མགར་བ་ *gar-ra.*

Smoke, noun དུད་པ་ *d'ü-pa,* also *tü-wa* ; **to smoke tobacco** ཐ་མག་འཐུང་བ་ *t'a-ma t'ung-wa* ; ཐ་མག་འཐེན་པ་ *t'a-ma t'en-pa.*

Smooth, སྙོམ་པོ་ *nyom-pô.*

Snake, སྦྲུལ་ *drül.*

Snare, རྙི་ *nyi.*

Sneeze, to, ཧེ་ཆུ་རྒྱབ་པ་ *he-ch'u gyab-pa* ; ཧབ་སྦྲིད་རྒྱབ་པ་ *hab-dri gyab-pa.*

Snore, to, སྔུར་པ་ *ngur-pa.*

Snow, ཁ་བ་ *k'a-wa* ; གངས་ *g'ang* ; **to snow** ཁ་བ་རྒྱབ་པ་ *k'a-wa gyab-pa* ; ཁ་བ་འབབ་པ་ *k'a-wa bab-pa* ; also *g'ang gyab-pa* ; and *g'ang bab-pa* ; **snow-storm** གངས་ཚུབ་ *g'ang-ts'ub* ; **snow-blind** མིག་གངས་ཕྱིད་ *mig g'ang-ch'i* ; **yak-hair eye-shade** for protection against snow མིག་ར་ *mig-ra* ; **avalanche** གངས་རུད་ *g'ang-rü.*

Snuff, སྣ་ཐག་ *na-t'a* ; **snuff-box** སྣ་རུ་ *na-ru.*

Soak, to, སྦང་བ་ *bang-wa.*

Soap, སུག་པ་ *sug-pa;* hon. ཕྱག་སུག་ *ch'ag-sug;* Chinese word ཡི་ཙེ་ *yi-tse,* generally heard.

Sob, to, ངུ་བ་ *ngu-wa.*

Sock, ཨོ་མོ་སུ་ *o-mo-su* (probably a Mongol word).

Sod, ལ་མ་ *la-ma;* སྤང་ *pang.*

Soft, འཇམ་པོ་ *jam-pó.*

Soil, ས་ *sa;* ས་ཆ་ *sa-ch'a.*

Solder, དཀར་ཡ་ *ka(r)-ya.*

Soldier, དམག་མི་ *mag-mi;* **a detachment of soldiers** དམག་སྐར་ *mag-gar, ma-ga.*

Sole,—of foot རྐང་མཐིལ་ *kang-t'il;* **only** གཅིག་པོ་ *chig-pó;* ཤ་སྟག་ *shà-ta.*

Solitary place, དབེན་གནས་ *en-ne.*

Some, a little ཏོག་ཙོ་ *tog-tso;* ཏོག་ཙེ་ *tog-tse;* ལ་ལ་ *la-la;* **a few, some** ཁ་ཤས་ *k'a-she;* **some one** སུ་ཞིག་ *su-zhig;* **something** ག་རེ་ཅིག་ *g'a-re chig;* (ག་རེ་ཡིན་ན་ *g'a-re yin-na,* or *gha-re yin-na);)* **some day** ཉི་མ་གཅིག་ *nyi ma chig;* **sometimes** མཚམས་མཚམས་ *ts'am-ts'am;* རེ་འགའ་ *ren-ga.*

Son, བུ་ *pu;* hon. སྲས་ *se;* **son-in-law** མག་པ་

Song, གཞས་ *zhe, she;* གླུ་ *lu;* **hymn** མགུར་མ་ *gur-ma.*

Soon, མགྱོགས་པོ་ *gyog-pó.*

Soothsayer, རྩིས་པ་ *tsi-pa.*

Sore, noun, རྨ་ *ma;* ཤུ་བ་ *shu-wa;* adj. ཟུག་ *zug, sug,* and གཟུག་

Sorry, to be, སེམས་སྡུག་པ་ *sem dug-pa;* འགྱོད་པ་ *gyö-pa; kyo-wa.*

Sorrow, སྐྱོ་བ་ *kyo-wa;* སེམས་འཁྲལ་ *sem-tr'el;* hon. ཐུགས་འཁྲལ་ *t'g-tr'el.*

Sort, སྣ་ *na;* གྲས་ *dr'e;* རྣམ་པ་ *nam-pa;* རིགས་ *rig.*

Soul, སེམས་ *sem;* hon. ཐུགས་ *t'ug.*

Sound, སྒྲ་ *dra, dr'a.*

Soup, ཤ་ཁུ་ *sha-k'u;* ཁུ་བ་ *k'u-a;* ཀྲུང་ཁུ་ *trung-k'u.*

Sour, སྐྱུར་མོ་ *kyur-mo;* སྐྱུར་པོ་ *kyur-pö.*

Source, གཞི་ *zhi, shi;* འབྱུང་ཁུང་ *jung-k'ung.*

South, ལྷོ་ *lho;* ལྷོ་ཕྱོགས་ *lho-ch'o, lhob-ch'o.*

Sow, ཕག་མོ་ *p'ag-mo.*

Sow, to, འདེབས་པ་ *deb-pa;* col. *tab-pa.*

Space, བཞག་ས་ *zhag-sa, shag-sa;* ཤོང་ས་ *shong-sa;* ས་ཆ་ *sa-ch'a.*

Spade, ཁྱེམ་ *k'yem.*

Speak, to, ལབ་པ་ *lab-pa;* ཟེར་བ་ *zer-wa, ser-wa;* བཤད་པ་ *she-pa;* hon. གསུང་བ་ *sung-wa.*

Spear, མདུང་ *dung.*

Spectacle, ལྟད་མོ་ *te-mö;* hon. གཟིགས་མོ་ *zig-mö, si-mo.*

Spectacles, མིག་ཤེལ་ *mig-shel;* hon. སྤྱན་ཤེལ་ *chen-shel.*

Speech, སྐད་ཆ་ *ke-ch'a;* hon. གསུང་སྐད་ *sung-ke.*

Speed, ཚ་དྲག་ *ts'a-dr'ag.*

Spend, to,—money དངུལ་གཏོར་བ་ *ngül tor-wa.*

Spice, སྨན་སྣ་ *men-na* ཤ་སྨན་ *sha-men.*

Spider, འདོམ་ *dom;* **spider's web** འདོམ་ཐག་ *dom-t'a.*

Spill, to, གཤོས་པ་ *shö-pa.*

Spin, to, འཁལ་བ་ *k'e-wa.*

Spirit, wine ཨ་རག་ *a-rag;* **evil spirits** འདྲེ་ *dre;* གདོན་ *dön.*

Spit, to, མཆིལ་མ་གཏོར་བ་ *ch'il-ma tor-wa.*

Splice, to, འཐུད་པ་ *t'ü-pa.*

Split, to, གཤག་པ་ *shag-pa.*

Spoil, to, ཁྲོ་རློགས་གཏོང་བ་ *tr'o-log tong-wa,* col. *trob-la tang-wa; ch'u-so la tang-wa.*

Spoon, ཐུར་མ་ *t'u-ma;* ཁྱེམ་བུ་ *k'yem-b'u.*

Spot, རྟགས་ *tag;* ཐིག་ *t'ig;* སྨེ་བ་ *me-wa,* or *me.*

Spread, to, འདིང་བ་ *ting-wa;*—**news,** &c., དར་བ་ *d'ar-wa.*

Spring, season དཔྱིད་ཀ་ *chi-ka;*—**of water** ཆུ་མིག་ *ch'u-mig.*

Spring, to, མཆོངས་པ་ *ch'ong-pa.*

Spy, སོ་པ་ *so-pa;* ས་སྐོར་པ་ *sa kor-pa;* **to spy** སོ་པ་བྱེད་པ་ *so-pa che-pa.*

Square, གྲུ་བཞི་ *dr'ub-shi,* or *dr'ub-zhi.*

Squeeze, to, འཚིར་བ་ *ts'ir-wa;* འཛིར་བ་ *dzir-wa.*

Stable, རྟ་ར་ *ta-ra;* རྟ་ཁང་ *ta-k'ang;* hon. ཆིབས་ར་ *ch'ib-ra.*

Stack, སྤུང་ *pung;* **to stack** སྤུང་བྱེད་པ་ *pung che-pa.*

Stag, ཤ་བ་ *sha-wa.*

Stage of a journey ཞག་ས་ *zhag-sa,* or *shag-sa;* རྒྱ་ཚུག་ *gya-ts'ug.*

Stagger, to, འཁྱོར་བ་ *k'yor-wa;* འཁྱོར་ནས་འགྲོ་བ་ *k'yor-ne dro-wa.*

Stain, ནག་ཐིག་ *nag-t'ig;* སྣམ་ཐིག་ *nam-t'ig;* ཤ་ཐིག་ *sha-t'ig.*

Stairs, སྐྲད་པ་ *tre-pa;* སྐས་ཀ་; ཀེན་ཛ་ *ken-dza;* **stone-steps** རྡོ་སྐྱ་ *dob-kya;* **the step in a doorway** ཐེམ་པ་ *t'em-pa.*

Stale, རྙིང་པ་ *nying-pa.*

Stalk, སོག་མ་ *so-ma;* **green**—ལྗང་པ་ *jang-pa.*

Stallion, རྟ་གསེབ་ *ta-seb.*

Stamp, or **seal** ཐེ་ཙེ་ *t'e-tse;* དམ་ཁ་ *d'am-k'a.*

Stand, to, ལང་ནས་སྡོད་པ་ *lang ne dö-pa;* or *lang-ne de-pa.*

Standard (flag) དར་ཆོག་ *d'ar-ch'o.*

Star, སྐར་མ་ *kar-ma.*

Stay, to, བསྡད་པ་ *de-pa;* སྡོད་པ་ *dö-pa;* བཞུགས་པ་ *zhug-pa,* or *shu-pa.*

Steal, to, རྐུ་བ་ *ku-wa;* རྐུན་མ་རྐུ་བ་ *ku-ma ku-wa.*

Steam, རླངས་པ་ *lang-pa.*

Steel, ཁ་ལྕགས་ *k'a-chag.*

Steep, གཟར་པོ་ *zar-pô.*

Steep, to, སྦོང་བ་ *bong-wa;* col. *bang-wa.*

Step, a pace གོམ་པ་ *g'om-pa;* **stone steps** རྡོ་སྐྱ་ *dob-kya.*

Stick, a, དབྱུག་པ་ *yug-pa;* རྒྱུག་པ་ *gyug-pa.*

Stick, to, to paste, འབྱར་བ་ *jar-wa;* འཛར་བ་ *jar-wa.*

Stiff, གྱོང་པོ་ *g'yong-pô.*

Still, adv. ད་རུང་ *ta-rung, d'a-rung.*

Sting, to, bite, སོ་རྒྱབ་པ་ *so gyab-pa;* རྨུག་པ་ *mug-pa.*

Stingy, ལག་པ་དམ་པོ་ *lag-pa tam-pô, (d'am-pô).*

Stink, to, དྲི་མ་ཁ་བ་ *t'i-ma k'a-wa.*

Stir, to,—up སྙོག་པ་ *nyog-pa.*

Stirrup, ཡོབ་ *yob;* **stirrup-leather** ཡོབ་ཐག་ *yob-t'a.*

Stitch, to, འཚེམ་པ་ *ts'em-pa;* འཚེམ་པོ་རྒྱབ་པ་ *ts'em-pô gyab-pa,* or *ts'em-b'u gyab-pa.*

Stocking, ཨོ་མོ་སུ་ *o-mo-su.*

Stomach, གྲོད་པ་ *trö-pa, dr'ö-pa;* ཁོག་པ་ *k'og-pa;* ཕོ་བ་ *p'o-a;* hon. གསོལ་གྲོད་ *sö-dr'ö.*

Stone, རྡོ་ *do;* adj. རྡོའི་ *dö-i;* **precious stone** ནོར་བུ་ *nor-b'u.*

Stool, ཁྲི་ *tr'i.*

Stoop, to, གུག་གུག་བྱེད་པ་ *g'ug-g'ug che-pa;* hon. འདུད་པ་ *dü-pa.*

Stop, to, འགེགས་པ་ *g'eg-pa;* col. བཀག་པ་ *kag-pa;* also འགག་པ་ *gag-pa.*

Storm, རླུང་ཚུབ་ *lung-ts'ub;* **snow**—གངས་ཚུབ་ *g'ang-ts'ub.*

Story, སྒྲུང་ *drung,* or *drum;* རྣམ་ཐར་ *nam-t'ar;* ལོ་རྒྱུས་ *lo-gyü;* **story of a house** ཐོག་སོ་ *t'o-so.*

Stout, རྒྱགས་པ་ *gyag-pa.*

Stove, iron—ལྕགས་ཐབ་ *chag-t'ab.*

Straight, དྲང་པོ་ *dr'ang-pó;* ཀྱང་ *kyang;*—**in front** ཁ་ཐུག་ *k'a-t'ug.*

Strain, to, འཚག་པ་ *ts'ag-pa;* བཙགས་པ་ **a strainer** འཚག་མ་ *ts'ag-ma;* **a tea-strainer** ཇ་འཚག་ *j'a-ts'ag, 'j'an-tsa.'*

Strange, extraordinary གང་མཚན་མཛེས་ *g'ang-men-dze.*

Stranger, noun མཐའ་མི་ *t'a-mi.*

Straw, སོག་མ་ *so-ma.*

Stray, to, ཤོར་བ་ *shor-wa;* འཁྲོས་ནས་ཤོར་བ་ *trö-ne shor-wa;* **to lose the way** ལམ་ནོར་བ་ *lam nor-wa.*

Stream, རྒྱུག་ཆུ་ *gyug-ch'u.*

Street, ལམ་ *lam;* **lane** སྲང་ག་ *hrang-g'a.*

Strength, ཤེད་ *she;* སྟོབས་ *tob;* མཐུ་ *t'u.*

Stretch, to, རྐྱོང་བ་ *kyong-wa;* or *kyang-wa;* འཐེན་པ་ *t'en-pa.*

Strict, དམ་པོ་ *tam-po, d'am-pó.*

Strike, to, གཞུ་བ་ *zhu-wa,* or *shu-wa;* རྡུང་བ་ *dung-wa;* འཕོག་པ་ *p'og-pa;*—**on the cheek** འགྲམ་ལྕག་རྒྱབ་པ་ *dram-cha gyab-pa.*

Strip, to,—off. ཤུ་བ་ *shu-wa; pi-pa.*

Strong, ཤེད་ཆེན་པོ་ *she ch'en-pó;* also "*tob ch'en-pó*" and *t'u ch'en-pó* (see "strength" above);—**of drinks, tea, etc.,** དགར་པོ་ *g'ar-pó.*

Student, religious—གྲྭ་པ་ *tra-pa, dr'a-pa;* སློབ་མ་ *lob-ma.*

Stumble, to, ཚིགས་འབུར་རྒྱབ་པ་ *ts'ig-bur gyab-pa;* སྣ་ཐུག་རྒྱབ་པ་ *na-t'ug gyab-pa.*

Stupid, གླུགས་པ་ *kug-pa;* also *g'uk-pa;* གླེན་པ་ *len-pa.*

Subjects, མི་སེར་ *mi-ser;* འབངས་ *bang.*

Submit, to, མགོ་དགུར་བ་ *go gur-wa;* **to submit a petition, etc.** འབུལ་བ་ *pu-wa, bul-wa.*

Substitute, ཚབ་ *tsab.*

Succeed, to, ཐུབ་པ་ *t'ub-pa.*

Such, འདི་འདྲ་ *din-dra.*

Suck, to, འཇིབ་པ་ *jib-pa.*

Suckle, to, འོ་མ་སྟེར་བ་ *o-ma ter-wa.*

Suddenly, ལམ་སང་ *lam-sang;* གློ་བུར་དུ་ *lo b'ur d'u.*

Suffer, to, མནར་བ་ *nar-wa;* བཟོད་པ་ *zö-pa;* **to pain** གཟུག་རྒྱབ་པ་ *zug* (or *suk*) *gyab-pa,* with dative case.

Sufficient, to be, ལྡང་བ་ *dang-wa;* འགྲིག་པ་ *drig-pa;* ཆོག་པ་ *ch'og-pa;* ཡོང་བ་ *yong-wa.*

Sugar, བྱེ་མ་ཀ་ར་ *ch'e-ma ka-ra;* **sugar-cane** ཀ་ར་ཤིང་ *ka-ra shing;* **sugar-candy** ཤེལ་ཀ་ར་ *shel ka-ra.*

Suit, to, འགྲིག་པ་ *drig-pa.*

Suite, འཁོར་གཡོག་ *k'or-yog.*

Sulpher, མུ་ཟི་ *mu-zi;* or *mug-zi.*

Summer, དབྱར་ཀ་ *yar-ka, yer-ka.*

Summit རྩེ་ *tse.*

Summon, to, བཀུག་པ་ *kug-pa;* འབོད་པ་ *b'ö-pa.*

Sun, ཉི་མ་ *nyi-ma;* **sunset** ཉི་མ་ནུབ་པ་ *nyi-ma nub-pa,* or short, *nyi-nub;* **sunrise** ཉི་ཤར་ *nyi-shar.*

Sunday, གཟའ་ཉི་མ་ *za nyi-ma.*

Sundry, སོ་སོ་ *so-so;* མི་གཅིག་པ་ *mi chig-pa.*

Support, to, རྟེན་པ་ *ten-pa.*

Suppose, to, སྙམ་པ་ *nyam-pa.*

Sure, གཏན་ལྡན་ *ten-den;* or རྟེན་ལྡན་ *ten-den.*

Surgeon, ཨམ་ཆི་ *am-ch'i;* སྨན་པ་ *men-pa.*

Surplus, ལྷག་མ་ *lhag-ma.*

Surround, to, བསྐོར་བ་ *kor-wa.*

Suspicion, དོགས་པ་ *d'og-pa, tok-pa;* **to be suspicious** དོགས་པ་ཟ་བ་ *d'og-pa za-wa.*

Swear, to, མནའ་སྐྱེལ་བ་ *na kyel-wa.*

Sweat, to, རྔུལ་བ་ *ngül-wa;* རྔུལ་ནག་འདོན་པ་ *ngül-nag t'ön-pa.*

Sweep, to, གེ་རྒྱབ་པ་ *g'e gyab-pa.*

Sweet, adj. མངར་མོ་ *ngar-mó.*

Swift, མགྱོགས་པོ་ *gyog-pó;* རྩོ་པོ་ *tso-pó.*

Swim, to, རྐྱལ་བ་ *kyel-wa;* ཆུ་ལ་རྐྱལ་རྒྱབ་པ་ *ch'u la kyel gyab-pa.*

Swine, ཕག་པ་ *p'ag-pa;* **swineherd** ཕག་རྫི་ *p'ag-dzi;* **a herd of swine** ཕག་ཁྱུ་ *p'ag-k'yu.*

Swing, to, ལིང་ལིང་བྱེད་པ་ *ling-ling che-pa;* དབྱུག་དབྱུག་བྱེད་པ་ *yug-yug che-pa;* also *ling-ling tang-wa,* and *yuk-yuk tang-wa.*

Sword, རལ་གྲི་ *ràl-dr'i;* གྲི་པ་དམ་ *dr'i pa-d'am;* རྩེབས་སག་ *tseb-sa;* གྲི་ཤ་གླང་ *d'ri sha-lang.*

Syphilis, སེ་མོག་ *se-mo.*

T

Table, ལྕོག་ཙེ་ *chog-tse;* རྒྱ་ལྕོག་ *gya-chog;* hon. གསོལ་ལྕོག་ *sö-chog;* **table-cloth** ལྕོག་ཁེབས་ *chog-k'eb.*

Tail, གཞུག་གུ་ *zhug-g'u;* རྔ་མ་ *nga-ma.*

Tailor, ཚེམ་བུ་བ་ *ts'em-b'u-wa;* དབུ་མཛད་ *um-dze.*

Take, to, ལེན་པ་ *len-pa;* བླང་བ་ *lang-wa;* **to take hold of** ཟིན་པ་ *zim-pa,* འཛིན་པ་ *dzin-pa;*—**by force** འཕྲོག་པ་ *tr'og-pa;* **to carry off** འཁྱེར་འགྲོ་བ་ *k'yer dro-wa;* འཁུར་འགྲོ་བ་ ; **to take out** འདོན་པ་ *dön-pa;*—**up** ཡར་འགྱོག་པ་ *yar gyog-pa;*—**off** འབུད་པ་ *bü-pa,* col. *pi-pa.*

Tale, སྒྲུང་ *drung, drum.*

Talk, to, ལབ་པ་ *lab-pa;* བཤད་པ་ *she-pa;* ཟེར་བ་ *zer-wa;* hon. གསུང་བ་ *sung-wa;* noun གཏམ་ *tam.*

Tall, མཐོ་པོ་ *t'o-pö;* རིང་པོ་ *ring-pö.*

Talon, སྡེར་མོ་ *der-mo.*

Tap, to, ཏག་ཏག་བྱེད་པ་ *tag-tag che-pa.*

Tape, measuring—ཐག་སྐུད་ *t'ag-kü.*

Target, འབེན་ *ben;* col. *'gyam-be.'*

Task, ལས་ཀ་ *le-ka;* hon. ཕྱག་ལས་ *ch'ag-le.*

Tassel, ཏིང་སྐུད་ *ting-kü, trung-kü;* ཕུར་ *p'ur;* དར་སྐུད་ *d'ar-kü;* དར་ལྕེ་ *d'ar-che.*

Taste, to, བྲོ་བ་ལྟ་བ་ *dr'o-wa ta-wa,* (col. *tob-la ta-wa*)*;* hon. ལྗགས་བྲོ་གཟིགས་པ་ *jag-dr'o zig-pa;* noun བྲོ་བ་ *dr'o-wa;* hon. ལྗགས་བྲོ་ *jag-dr'o.*

Tavern, ཆང་ཁང་ *ch'ang-k'ang.*

Tax, ཁྲལ་ *tr'àl.*

Tea, ཇ་ *j'a;* hon. གསོལ་ཇ་ *sö-j'a;* **a brick of**—ཇ་བག་ *j'a-b'ag;* **a round bowl of**—ཇ་རིལ་ *j'a-ri;* **tea-pot** ཇ་འབིང་ *j'am-bing;* ཁོག་ཏིབ་ *k'og-ti;* ཏིབ་རིལ་ *tib-ril;* hon. གསོལ་ཏིབ་ *sö-tib.* **Names of—:—1st quality**

འབྲུ་དང་ *dru-d'ang;* **2nd**—འབྲུ་གཉིས་ *dru-nyi;* **3rd**—བཅུ་པ་ *chu-pa;* **4th**—བརྒྱད་པ་ *gye-pa.*

Teach, to, སློབ་པ་ *lob-pa;* སྟོན་པ་ *tön-pa.*

Teacher, དགེ་རྒན་ *ge-gen;* སློབ་དཔོན་ *lob-pön.*

Tear, to, རལ་བ་ *re-wa;* དྲལ་བ་ *dr'e-wa.*

Telescope, རྒྱང་ཤེལ་ *gyang-she.*

Tell, to, ལབ་པ་ *lab-pa;* ཟེར་བ་ *zer-wa;* བཤད་པ་ *she-pa;* hon. གསུང་བ་ *sung-wa.*

Temper, རྒྱུད་ *gyü;* **good tempered** བློ་རྒྱུད་རིང་པོ་ *lo-gyü ring-pó;* and *gyu-ma ring-pó;* **bad tempered** ཞེ་སྡང་ཚ་པོ་ *zhe-dang ts'a-pó.*

Tempest, རླུང་ཚུབ་ *lung-ts'ub.*

Temple, ལྷ་ཁང་ *lha-k'ang;* མཆོད་ཁང་ *ch'ö-k'ang.*

Tempt, to, cheat, མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་ *go-kor tong-wa,* or *tang-wa;* སླུ་བ་ *lu-wa.*

Ten, བཅུ་ *chu;* **10th** བཅུ་པ་ *chu-pa;* **10,000** ཁྲི་ *tr'i.*

Tent, གུར་ *g'ur;* **to pitch a tent** གུར་རྒྱབ་པ་ *g'ur gyab-pa.*

Tepid, དྲོ་འཇམ་ (or དྲོད་འཇམ་) *dr'ön-jam.*

Terminate, to, ཚར་བ་ *ts'ar-wa.*

Terrify, to, འཇིགས་སྐྲག་སྐུལ་བ་ *jig-trag kül-wa.*

Territory, ས་ཆ་ *sa-ch'a.*

Terror, འཇིགས་པ་ *jig-pa,* or འཇིགས་སྐྲག་ *jig-trag.*

Testify, to, དཔང་པོ་བྱེད་པ་ *pang-pó che-pa.*

Than, ལས་ *le;* བས་ *we.*

Thanks, ཐུགས་རྗེ་(ཆེ་) *t'ug-je (ch'e).*

That, དེ་ *d'e;* **that over there** ཕ་གི་ *p'a-g'i;* **that up there** ཡ་གི་ *ya-g'i;* **that down there** མ་གི་ *ma-g'i.*

Theft, རྐུན་མ་ *kü-ma;* བརྐུ་མ་ *ku-ma.*

Their, ཁོ་ཚོའི་ *k'on-ts'öi;* དེ་ཚོའི་ *d'e(n)-ts'öi.*

Them, ཁོ་ཚོ་ལ་ *k'on-ts'o la;* དེ་ཚོ་ལ་ *d'e-ts'o la,* etc.

Then, དེ་ནས་ *d'e-ne;* **at that time** དེའི་དུས་སུ་ *d'e-i d'ü su;* དེའི་སྐབས་སུ་ *d'e-i kab su.*

There, དེ་ལ་ *d'e-la;* དེར་ *d'er;* དེ་རུ་ *d'e-ru;* དེ་ན་ *d'e-na.*

Therefore, དེའི་དོན་ལ་ *d'e-i d'ön la;* དེའི་རྐྱེན་གྱིས་ *d'e-i kyen-g'yi;* དེའི་ཕྱིར་དུ་ *d'ei ch'ir-d'u.*

Tibet, Thibet, བོད་ *b'ö;* བོད་ཡུལ་ *b'ö-yül;* བོད་ལུང་པ་ *b'ö lung-pa.*

Thick, འཐུག་པོ་ *t'ug-pó;* སྦོམ་པོ་ *bom-pó.*

Thief, རྐུན་མ་ *kü-ma, ku-ma.*

Thieve, to, རྐུ་བ་ *ku-wa;* རྐུན་མ་རྐུ་བ་ *kü-ma ku-wa.*

Thigh, བརླ་ཤ་ *la-sha.*

Thin, ཕྲ་པོ་ *t'ra-pó;* སྲབ་པོ་ *hrab-pó;*—**of people,** or **animals,** ཤ་སྐམ་པོ་ *sha kam-pó.*

Thing, ཅ་ལག་ *cha-lag;* also སྤྱད་ལག་ *che-log.*

Think, to, བསམ་པ་ *sam-pa;* སེམས་ལ་བསམས་པ་ *sem-la sam-pa;*—**over** བསམ་བློ་གཏོང་བ་ or བཏང་བ་ *sam-lo tong-wa,* or *tang-wa.*

Third, གསུམ་པ་ *sum-pa.*

Thirst, སྐོམ་ *kom;* ཁ་སྐོམ་པ་ *k'a kom-pa;* hon. ཞལ་སྐྱེམས་ *zhàl-kyem.*

Thirsty, to be, ཁ་སྐོམ་པ་ *k'a kom-pa;* hon. ཞལ་སྐྱེམས་པ་ *zhàl kyem-pa.*

This, འདི་ *di.*

Thorn, ཚེར་མ་ *ts'er-ma;* གསེ་བ་ *se-wa.*

Thousand, སྟོང་ *tong;* སྟོང་ཕྲག་ *tong-tr'ag.*

Thread, སྐུད་པ་ *kü-pa.*

Three, གསུམ་ *sum.*

Threshold, ཐེམ་པ་ *t'em-pa.*

Throat, སྐེ་ *ke;* མགུལ་ *gül;* མགུར་ *gur.*

Throw, to, དབྱུག་པ་ *yug-pa;* རྒྱབ་པ་ *gyab-pa;* འཕང་བ་ *p'ang-wa;* གཞུ་བ་ *zhu-wa.*

Thumb, མཐེ་པོ་ *t'e-pô;* མཐེ་བོང་ *t'e-b'ong;* hon. ཕྱག་མཐེ་ *ch'ag-t'e;* **thumb-ring** མཐེ་གོར་ *t'e-g'or.*

Thunder, འབྲུག་སྐད་ *drug-ke;* to—འབྲུག་སྐད་རྒྱབ་པ་ *drug-ke gyab-pa.*

Thursday, གཟའ་ཕུར་བུ་ (or པ་) *za-p'ur-pa.*

Thus, འདི་འདྲ་ *din-dra;* འདི་ནང་བཞིན་ *di nang-zhin;* ཞེས་ *zhe;* ཅེས་ *che.*

Tidings ལོན་ *lön;* ཕྲིན་ (or འཕྲིན་) *tr'in;* སྐད་ཆ་ *ke-ch'a.*

Tie, to, བསྡམས་པ་ *dam-pa;* སྡོམ་པ་ *dom-pa;* འདོགས་པ་ *dog-pa;* འཆིང་བ་ *ch'ing-wa;* འཁྱིག་པ་ *k'yig-pa;*—**a knot** མདུད་པ་རྒྱབ་པ་ *dü-pa gyab-pa.*

Tiger, སྟག་ *tag.*

Tight, དམ་པོ་ *d'am-pô.*

Timber, ཤིང་ *shing.*

Time, hour ཆུ་ཚོད་ *ch'u-ts'ö;* noun, **time** དུས་ *d'ü;* སྐབས་ *kab;* **life**—ཚེ་ *ts'e;* **present**—དེང་སང་ *d'eng-sang;* in the sense of **one time,** two times, etc., ལན་ *len;* ཚར་ *ts'ar;* ཐེངས་ *t'eng;*—**is up, near,** རན་འདུག་ or རན་སོང་ *ren dug,* or *ren song.*

Tin, ཤ་དཀར་ *sha-kar.*

Tinder, སྤྲ་བ་ *tra-wa;* col. *pa.*

Tip, point རྩེ་; **reward** གསོལ་རས་ *sö-re;* ཆང་རིན་ *ch'ang-rin* (wine-money).

Tipsy, རབ་ཟི་ *rab-zi.*

Tired, to be, ཐང་ཆད་པ་ *t'ang ch'e-pa;* hon. སྐུ་ཐང་ཆད་པ་ *ku-t'ang ch'e-pa; ku-nye-pó.*

Tobacco, ཐ་མག་ *t'a-ma;* hon. བཞེས་ཐ་ *zhe-t'a.*

Toe, རྐང་པའི་སོར་ or རྐང་པའི་མཛུག་གུ་ *kang-pài dzug-g'u.*

Together, མཉམ་དུ་ *nyam-d'u;* དང་མཉམ་དུ་ *d'ang nyam-d'u;* ལྷན་གཅིག *len-chig;* hon. ལྷན་གཅིག་དུ་ or ལྷན་རྒྱས་ *lhen-chig-d'u,* or *lhen-gye.*

Tolerate, to, བཟོད་པ་སྒོམ་པ་ *zö-pa gom-pa.*

Tomb, དུར་ *d'ur;* དུར་ཁང་ *d'ur-k'ung.*

'Tromowa,' (race in Chumbi Valley) གྲོ་མོ་བ་ *dr'o-mo-wa.*

Tongue, ལྕེ་ *che;* hon. ལྗགས་ *jag.*

Too, very, ཧ་ཅང་ *ha-chang;* **also** ཡང་ *yang;* ཀྱང་ *kyang;* **too much** མང་སོང་ *mang song;* **too little** ཉུང་སོང་ *nyung song,* etc., simply add སོང་ *song* to the root of adverbs, verbs or adjectives as the case may be.

Tools, ལག་ཆ་ *lag-ch'a.*

Top, summit རྩེ་ *tse;* **cover** ཁ་གཅོད་ *k'ob-chö.*

Tooth, སོ་ *so;* hon. ཚེམས་ *ts'em.*

Torch, སྒྲོན་མ་ *drön-ma;* སྤ་འབར་ *pa-bar;* 'མེ་འཀལ་ *men-kàl.'*

Tortoise, རུས་སྦལ་ *rü-pel* or *rü-be.*

Total, སྡོམ་ཐོ་ *dom-t'o.*

Touch, to, རེག་པ་ *reg-pa;* ལག་པས་ཐུག་པ་ *lag-pe t'ug-pa.*

Towards, ངོས་ལ་ *ngö la;* བར་དུ་ *b'ar-d'u.*

Towel, ཨ་ཅོར་ *a-chor;* hon. ཞལ་ཅོར་ *zhàl-chor.*

Town, གྲོང་ཁྱེར་ *dr'ong-k'yer;* གྲོང་པ་ *dr'ong-pa* (village, sometimes used).

Toy, རྩེད་མོ་རྩེ་ཡ་ *tse-mo tse-ya.*

Track, foot-print རྐང་རྗེས་ *kang-je.*

Trade, to, ཚོང་རྒྱབ་པ་ *ts'ong gyab-pa;* noun ཚོང་ *ts'ong;* **trader** ཚོང་པ་ *ts'ong-pa;* ཚོང་དཔོན་ *ts'ong-pön.*

Tramp, a loafer, མི་འཁྱམ་ *mi-k'yam;* འཁོར་འཁྱམས་པ་ *k'or k'yam-pa.*

Tranquil, ཁ་གུ་སིམ་བུ་ *k'a-g'u sim-b'u;* བདེ་པོ་ *de-pó.*

Translate, to, སྐད་སྒྱུར་བ་ *ke gyur-wa.*

Trap, རྙི། or རྙི་ *nyi.*

Tray, ཤིང་ཁྲོལ་ *shing-tr'ö.*

Treasure, ནོར་བུ་ *nor-b'u;* **treasurer** ཕྱག་མཛོད་ *ch'an-dzö.*

Treaty, གམ་རྒྱ་ or གན་རྒྱ་ *g'en-gya;* **to make a**—གན་རྒྱ་བཟོ་བ་ *g'en-gya zo-wa,* or གན་རྒྱ་འབྲི་བ་ *g'en-gya dri-wa;* བཟང་སྒྲིག་བྱེད་པ་ *zang-drig che-pa.*

Tree, ཤིང་སྡོང་ *sing-dong;* ཤིང་ *shing;* སྡོང་པོ་ *dong-pó.*

Tremble, to, འདར་བ་ *dar-wa;* འདར་རྒྱབ་པ་ *dar gyab-pa.*

Trial, བརྟག་པ་ *tag-pa.*

Triangle, ཟུར་གསུམ་ *zur-sum;* གྲུ་གསུམ་ *dr'u-sum.*

Tribe, སྡེ་ *de;* རབས་ *rab;* མི་རབས་ *mi-rab;* མི་བརྒྱུད་ *mi-gyü.*

Tribute, རྟེན་ཚད་ *ten-ts'e,* or རྟེན.ཚད་

Trigger, སྐམ་པ་ *kam-pa.*

Troop, དཔུང་ *pung;* དམག་དཔུང་ *mag-pung.*

Trot, to, འདུར་པ་ *dur-pa;* འདུར་རྒྱབ་པ་ *dur-gyab-pa.*

Trouble, སྡུག་པ་ *dug-pa;* སྡུག་བསྔལ་ *dug-ngàl, dung-ngel.*

Trousers, དོར་མ་ *d'or-ma.*

True, བདེན་པ་ *den-pa;* མངོན་པ་ *ngön-pa;* ངེས་པ་ *nge-pa;* དྲང་པོ་ *dr'ang-pó;* **truly** དངོས་ནས་དྲང་ནས་ *'ngö-ne dr'ang-ne';* བདེན་པར་ *den-par.*

Trumpet, དུང་ *d'ung.*

Trunk,—of iron ལྕགས་སྒམ་ *chag-gam;*—**of leather** ཀོ་སྒམ་ *ko-gam.*

Trust, to, ཡིད་ཆེས་པ་ *yi ch'e-pa;* དད་པ་བྱེད་པ་ *d'e-pa che-pa.*

Truth, བདེན་པ་ *den-pa;* སྐད་ཆ་དྲང་པོ་ *ke-ch'a dr'ang-pó;* སྐད་ཆ་བདེན་པ་

Try, to, ཚོད་ལྟ་བ་ *ts'ö ta-wa;* (འབད་པ་ *be-pa*)

Tuesday, གཟའ་མིག་དམར་ *za mig-mar.*

Tumble, to, (ཟར་བ་ *zar-wa*).

Tumour, ཞུ་བ་ *zhu-wa* (seldom used).

Tumult, འཁྲུག་པ་ *tr'ug-pa.*

Turkestan, ཧོར་ཡུལ་ *hor-yül;* **a man of**—ཧོར་པ་ *hor-pa.*

Turn, to,—round སྐོར་བ་རྒྱབ་པ་ *kor-a gyab-pa;*—**over** ཨ་ལོག་རྒྱབ་པ་ *a-log gyab-pa;*—**head over heels** མགོ་གཞུག་ལོག་པ་ *go-zhug lög-pa;* **to alter, change** སྒྱུར་བ་ *gyur-wa.*

Turnip, ཉུང་མ་ *nyung-ma.*

Turqoise, གཡུ་ *yu.*

Tusk, མཆེ་བ་ *ch'e-wa.*

Tutor, སློབ་དཔོན་ *lob-pön;* དགེ་རྒན་ *ge-gen.*

Twenty, ཉི་ཤུ་ *nyi-shu;* **20th** ཉི་ཤུ་པ་ *nyi shu-pa.*

Twilight, སྲབ་སྲིབ་ *sab-sib;* གནམ་སྲོས་ *nam-sö.*

Two, གཉིས་ *nyi.*

Twist, to, སྒྲིལ་ *dril.*

U

Ugly, རྙིས་པོ་ *nye-pó.*

Ulcer, ཤུ་བ་ *shu-wa.*

Umbrella, ཉི་གདུགས་ *nyi-dug.*

Unable, to be, verbs "to be able" with a negative, thus: མི་ཐུབ་པ་

Uncle, paternal—ཨ་ཁུ་ *a-k'u;* maternal—ཨ་ཞང་ *a-zhang.*

Uncommon, དཀོན་པོ་ *kön-pŏ.*

Under, འོག་ལ་ *og-la.*

Understand, to, ཧ་གོ་བ་ *ha-g'o-wa;* hon. མཁྱེན་པ་ *k'yen-pa.*

Understanding, རིག་པ་ *rig-pa;* ཤེས་པ་ *she-pa, she-cha.*

Undo, to, untie འགྲོལ་བ་ *dröl-wa;* གྲོལ་བ་ (p.t. generally used.)

Undress, to, དུག་ལོག་འབུད་པ་ *d'ug-lo pi-pa.*

Unfortunate, བསོད་བདེ་མེད་པ་ *sö-de me-pa;* བསོད་ནམས་མེད་པ་ *sö-nam me-pa;* hon. སྐུ་བསོད་མེད་པ་ *ku-sö me-pa.*

Unhappy, སེམས་སྡུག་པ་ or པོ་ *sem dug-pa,* or *po.*

Unite, to, སྦྲེལ་བ་ *drel-wa;* **to stick together** སྦྱོར་བ་ *chor-wa, jar-wa.*

Unless, མེད་ན་ *me-na.*

Until, བར་དུ་ *b'ar-d'u.*

Untruth, ཀྱག་རྫུན་ *kyag-dzün.*

Up, ཡར་ *yar.*

Uphill, གྱེན་ *g'yen.*

Upon, སྟེང་ལ་ *teng-la;* སྒང་ལ་ *gang-la;* གོང་ལ་ *g'ong-la.*

Upright, དྲང་པོ་ *dr'ang-pŏ;* སེམས་དྲང་པོ་ *sem dr'ang-pŏ.*

Us, ང་ཚོ་ལ་ *nga-ts'o la;* ངེད་རྣམས་ལ་ *nge-nam la.*

Note! to form words beginning with "un," meaning "not," employ the usage explained in the chapter on negatives.

V

Vacant, སྟོང་པ་ *tong-pa.*

Vanity, དང་འདོད་ *d'ang-dö.*

Valley, རོང་ *rong.*

Value, རིན་ *rin;* གོང་ *g'ong;* རིན་གོང་ *rin-g'ong.*

Vanish, to, ཡལ་བ་ *yàl-wa, ye-wa.*

Vanquish, རྒྱལ་བ་ *gyàl-wa;* **to be vanquished** ཕམ་པ་ *p'am-pa.*

Variety, སྣ་ཚོགས་ *na-ts'og;* མི་འདྲ་བ་ *min-dra-wa.*

Veal, བེའུ་ཤ་ *b'e-u sha.*

Vegetable, there is no word in Tibetan for 'vegetables,' they simply use Chinese words such as: ཚས་ *ts'e;* ཚལ་ *ts'e;* བོ་ཚས་ *b'o-ts'e;* པེ་ཙེ་ *pe-ts'e;* ཕེ་ཙེ་ etc., etc., all of which are imitations of Chinese.

Vein, རྩ་ *tsa.*

Velveteen, སྤུ་མ་ *pu-ma.*

Vengance, དགྲ་ལན་ *dra-len.*

Venison, ཤ་བའི་ཤ་ *sha-wài sha.*

Vermilion, མཚལ། རྒྱ་མཚལ་ *gya(m)-ts'el.*

Verse, ཨང་གྲངས་ *ang-dr'ang;* ཚིག་བཅད་མ་ *ts'ig-che-ma.*

Very, ཧ་ཅང་ *ha-chang;* ཤིན་ཏུ་ *shin-tu.*

Vessel, a pot སྣོད་ *nö.*

Vice, སྡིག་པ་ *dig-pa;* མི་དགེ་བ་ *min-ge-wa.*

Victorious, རྒྱལ་བ་ *gyàl-wa;* འཇོམས་ལྡན་ *jom-den.*

Victuals, རྒྱགས་ *gyag;* ལྟོབ་ཆས་ *tob-ch'e.*

Vigour, ཤེད་ *she;* ཤུགས་ *shug;* མཐུ་ *t'u;* སྟོབས་ *tob.*

Village, གྲོང་སེབ་ *dr'ong-seb;* ཡུལ་ཚོ་ *yül-ts'o;* གྲོང་པ་ *dr'ong-pa.*

Vine, རྒུན་འབྲུམ་ཤིང་ *gün-drum shing.*

Vinegar, ཚུ་ *ts'u.* (Chinese word).

Violet, རྒུན་འབྲུམ་མདོག་ (colour) *gün-drum dog.*

Virtue, དགེ་བ་ *ge-wa.*

Visit, to, མཇལ་བ་ *jàl-wa.*

Vocabulary, མིང་མཛོད་ *ming-dzö.*

Voice, སྐད་ *ke;* སྒྲ་ *dra, dr'a;* hon. གསུང་སྐད་ *sung-ke.*

Void, སྟོང་པ་ *tong-pa;* མེད་པ་ *me-pa.*

Volume, པུ་སྟི་ *pu-ti;* (གླེགས་བམ་ *leg-b'am*).

Vomit, to, སྐྱུག་པ་ *kyug-pa.*

Vow, མནའ་ *na;* དམ་ཚིག་ *d'am-ts'ig;* **to vow** མནའ་སྐྱེལ་བ་ *na kyel-wa;* **to promise** ཁས་ལེན་པ་ *k'e len-pa.*

Vowels, དབྱངས་ *yang.*

Vulgar, ཕལ་པ་ *p'àl-pa;* དམའ་རབས་ *ma-rab.*

W

Wages, ཕོགས་ *p'og, p'o;* ཕོགས་ཐོབ་ *p'og-t'ob;* གླ་ *la.*

Waggon, ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་ *shing-ta k'or-lo.*

Waist, སྐེད་པ་ *ke-pa;*—**belt** སྐེ་རགས་ *ke-rag,* སྐྱེ་རགས་ *kye-rag.*

Waist-coat, ཁན་ཇ་ *k'en-j'a.*

Wait, to, སྒུག་པ་ *gug-pa;* སྒུག་ནས་སྡོད་པ་ *gug ne do-pa;* hon. སྒུག་ནས་བཞུགས་པ་ *gug-ne zhug-pa.*

Wake, to, གཉིད་སད་པ་ *nyi se-pa;* hon. མནལ་སད་པ་ *nàl se-pa.*

Walk, to, འགྲོ་བ་ *dro-wa;*—**on foot** རྐང་ཐང་ལ་འགྲོ་བ་ *kang-t'ang la dro-wa;* **to take a**—འཁྱམས་འཁྱམས་ལ་འགྲོ་བ་ *k'yam-k'yam la dro-wa;* col. *ch'am-ch'am la dro-wa;* hon. ཕེབ་པ་ instead of འགྲོ་བ་

Wall, རྩིག་པ་ *tsig-pa;* **city—** ལྕགས་རི་ *cha-ri, chà-ri.*

Walnut, སྟར་ཀ་ *tar-ka.*

Wander, to, འཁྱམ་པ་ *k'yam-pa;* འཁྱམ་ནས་འགྲོ་བ་ *k'yam-ne dro-wa.*

Want, to, to need དགོས་པ་ *gö-pa.*

War, དམག་ *ma(g);* **to**—དམག་རྒྱབ་པ་ *ma gyab-pa.*

Ward, to,—off སྲུང་བ་ *sung-wa; srung-wa.*

Wardrobe, ཕྱག་སྒམ་ *ch'ag-gam(?)*

Wares, ཚོང་ཟོག་ *t'song-zog;* ཚོང་ཡ་ *t'song-ya.*

Warm, དྲོ་པོ་ *dr'o-pô.*

Warrior, དམག་མི་ *mag-mi.*

Wash, to, འཁྲུད་པ་ *tr'ü-pa.*

Wasp, སྦྲང་བུ་ *drang-b'u.*

Watch, noun ཆུ་ཚོད་འཁོར་ལོ་ *ch'u-ts'ö k'or-lo.*

Watch, to, མིག་ལྟ་བ་ *mig ta-wa;* སོ་པ་ *so-pa;*—**man** སོ་པ་ *so-pa.*

Water, ཆུ་ *ch'u;* hon. ཆབ་ *ch'ab;*—**tub** ཆུ་གཞོང་ *ch'u-zhong.*

Wave, to, དབྱུག་དབྱུག་བྱེད་པ་ *yug-yug che-pa;* **wave of the sea** དབའ་རླབས་ *ba-lab.*

Wax, sealing—ལ་ཚ་ *la-ch'a.*

Way, ལམ་ *lam;* ལམ་ཀ་ *lam-ka;* **manner** ཚུལ་ *ts'ül;* སྤྱོད་ལམ་ *chö-lam.*

Weak, རྒུད་པོ་ *gü-pô;*—of tea, wine, &c., སླ་པོ་ *la-pô;* སླ་བ་ *la-wa.*

Wealth, ནོར་ *nor;* རྒྱུ་ཆག་ *gyu-ch'a.*

Wealthy, ཕྱུག་པོ་ *ch'ug-pô.*

Wear, to, གོན་པ་ *g'ön-pa;* གྱོན་པ་ *g'yön-pa.*

Weary, to be, ཐང་ཆད་པ་ *t'ang ch'e-pa;* hon. སྐུ་ངལ་བྱུང་བ་ *ku ngàl ch'ung-wa;* ཨོ་བརྒྱལ་(བྱུང་བ་) *o-gyàl (ch'ung-wa).*

Weasel, སྲེད་མོ་ *tre-mo;* (spelling dubious).

Weather, གནམ་ *nam,* lit:‘sky.’

Weave, to, འཐག་པ་ *t'ag-pa;* **weaver** འཐག་མཁན་ *t'ug-k'en;* ཐ་ག་པ་ *t'a-g'a-pa.*

Web, ཐགས་ *t'ag.*

Wedding, ཆང་ས་ *ch'ang-sa;* བག་སྟོན་ *b'ag-tön.*

Wedge, ཤིང་བཙབ་ *shing-tsab.*

Wednesday, གཟའ་ལྷག་པ་ *za-lhag-pa.*

Weed, རྩ་ངན་ *tsa-ngen.*

Week, བདུན་ཕྲག་ *dün-tr'ag;* ཧབ་ཏ་ *hab-ta.*

Weep, to, ངུ་བ་ *ngu-wa;* hon. ཤུམས་པ་ *shum-pa.*

Weigh, to, འགྱོགས་པ་ *gyog-pa;* རྒྱ་མ་ལ་རྒྱ་བ་ *gya-ma la gya-wa;* འཇལ་བ་ *jàl-wa.*

Weight, ཡང་ལྕི་ *yang-chi.*

Welcome, ཕྱག་ཕེབ་གནང་བྱུང་ *ch'ag-p'e nang-ch'ung;* འབྱོན་པ་ལེགས་ *chön-pa leg.*

Well, noun, ཆུ་དོང་ *ch'u-d'ong;* ཁྲོན་པ་ *tr'ön-pa;* adv. ཡག་པོ་ *yag-pô;* བདེ་པོ་ *de-pô.*

West, ནུབ་ཕྱོགས་ *nub-ch'og.*

Wet, རློན་པ་ *lön-pa.*

What, ག་རེ་ *g'a-re;* གང་ *g'ang;* ཅི་ *chi;* **whatever** ག་རེ་ཡིན་ན་འང་ *g'a-re yin na-yang.*

Wheat, གྲོ་ *dr'o;*—**flour** གྲོ་ཞིབ་ *dr'o-zhib.*

Wheel, འཁོར་ལོ་ *k'or-lo.*

When, ག་དུས་ *g'a-d'ü;* ནམ་ *nam.*

Whence, ག་ནས་ *g'a-ne;* གང་ནས་ *g'ang-ne.*

Where, ག་པ་ *g'a-pa;* ག་རུ་ *g'a-ru;* ག་ན་ *g'a-na.*

Whet, to, རྡར་བ་ *dar-wa;*—**stone** རྡར་རྡོ་ *dar-do.*

Wheather, ན་ *na;* ནམ་ *nam.*

Which, གང་གི་ *g'ang-g'i;* ག་གི་ *g'a-gi.*

Whip, རྟ་ལྕག་ and རྟའི་ལྕག་ *tài-chag, te-cha.*

Whirlwind, རླུང་ཚུབ་ *lung-ts'ub.*

Whisper, to, ཞབ་ཞོབ་ལབ་པ་ *shab-shob lab-pa;* སྐོག་ལབ་རྒྱབ་པ་ *kog-lab gyab-pa.*

Whistle, to, སི་རྒྱབ་པ་ *si gyab-pa;* སི་སྒྲ་རྒྱབ་པ་ *si-dr'a gyab-pa;* **a tune by whistling** སི་གླུ་ *si-lu.*

White, དཀར་པོ་ *kar-pô.*

Who, སུ་ *su.*

Whole, ཚང་མ་ *ts'ang-wa;* གང་ག་ *g'ang-g'a;* ཐམས་ཅད་ *t'am-che.*

Why, གང་ལ་ *g'ang-la;* དོན་གང་ལ་ *d'ön g'ang-la;* ཅི་ལ་ *chi-la.*

Wick, སྡོང་རས་ *dông-re.*

Wicked, ངན་པ་ *ngen-pa;* སེམས་ངན་པ་ *sem ngen-pa.*

Wide, ཡངས་པོ་ *yang-pô;* and *g'ü yang-pô;* རྒྱ་ཆེན་པོ་ *gya ch'en-pô;* ཞེང་ཆེན་པོ་ *zheng ch'en-pô,* and *zhang ch'en-pô.*

Widow, ཡུག་ཟ་མ་ *yug-za-ma* (used as a term of reproach).

Width, ཞེང་ *zheng, zhang.*

Wife, vulg. སྐྱེས་དམན་ *kye-men;* ཆུང་མ་ *ch'ung-ma;* hon. ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ *cham ku-zhog;* ལྷ་ལྕམ་སྐུ་གཞོགས་ *lha-cham ku-zhog;* བཙུན་མོ། *tsüm-mo;* **mate,** either husband or wife, སྐུ་ཟླ་ *kun-da.*

Wild,—animal རི་དྭགས་ *ri-dag.*

Wilderness, འབྲོག་སྟོང་ *drog-tong;* ས་སྟོང་ *sa-tong;* བྱང་ཐང་ *ch'ang-t'ang.*

Will, testament ཁ་ཆེམས་ *k'a-ch'em;* **to will, want, desire** དགོས་ *gö;* འདོད་ *dö.*

Willow, ལྕང་མ་ *chang-ma.*

Win, to, རྒྱལ་བ་ *gyal-wa;* ཐོབ་པ་ *t'ob-pa;* ཐུབ་པ་ *t'ub-pa.*

Wind, རླུང་པོ་ *lung-pó;* ལྷག་པ་ *lhag-pa.*

Wind, to, བསྒྲིལ་བ་ *dril-wa.*

Window, གེ་ཁུང་ *g'e-k'ung;* ཁྲ་མ་ *tr'a-ma.*

Wine,—of grapes རྒུན་ཆང་ *gün-ch'ang.*

Wing, ཤོག་པ་ *shog-pa, shog-ma.*

Winter, དགུན་ཀ་ *gün-ka.*

Wipe, to, འཕྱིད་པ་ *ch'i-pa.*

Wise, མཁས་པ་ *k'e-pa;* ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་ *yön-ten ch'en-pó.*

Wish, འདོད་པ་ *dö-pa;* **to wish** འདོད་པ་ཡོད་པ་ *dö pa yó-pa;* འདོད་ཀྱི་རེད་ *dö-kyi re,* or འདོད་ with verb 'to be' with the nominative in the dative case, thus: ང་ལ་འདོད་པ་ཡོད་ **I wish,** &c.

With, དང་ *d'ang;* མཉམ་དུ་ *nyam-d'u;* agententive case, **by** གིས། ཀྱིས། གྱིས། ཡིས། &c., added to the instrument.

Wither, to, འཆི་བ་ *ch'i-wa;* col. ཤི་བ་ *shi-wa;* རྙིད་པ་ *nyi-pa.*

Within, ནང་ལ་ *nang-la;* ནང་ན་ *nang-na;* བུག་ལ་ *b'ug-la,* or སྦུག་ལ་

Without, outside ཕྱི་ལོགས་ *ch'i-log;* ཕྱི་ལོགས་ལ་ *ch'i-log-la;* **not having** མེད་པ་ *me-pa.*

Witness, དཔང་པོ་ *pang-pó;* **to give witness** དཔང་པོ་བྱེད་པ་ *pang-pó che-pa.*

Woe, སྡུག་བསྔལ་ *dung-ngel;* **woe!** བཀྲ་མི་ཤིས་ *tra mi shi.*

Wolf, སྤྱང་ཀུ་ *chang-g'u;* སྤྱང་ *chang.*

Woman, སྐྱེས་དམན་ *kye-men;* བུད་མེད་ *b'u-me.*

Wonder, noun, ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ *ngo-ts'ar ch'e-wa;* ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་ལས་ *ngo-ts'ar ch'e-wäi le;*—**full** ཡ་མཚན་ *yam-ts'en, yam ts'a-pô;* verb, **to wonder** ངོ་མཚར་སྐྱེ་བ་ or ངོ་མཚར་བྱེད་པ་

Wood, ཤིང་ *shing;* **wooden** ཤིང་གི་ *shing-g'i;* **a forest** ཤིང་ནགས་ *shing-na.*

Wool, བལ་ *b'e, pel;* **woolen** བལ་གྱི་ *b'e-g'i;*—**cloth** སྣམ་བུ་ *nam-b'u* འགོ་སྣམ་ *go-nam.*

Word, ཚིག་ *ts'ig;* སྐད་ཆ་ *ke-ch'a; hon.* བཀའ་ *ka.*

Work, ལས་ཀ་ *le-ka;* hon. ཕྱག་ལས་ *ch'ag-le;* **to work,** simply add བྱེད་པ་ *che-pa,* or གནང་བ་ *nang-wa.*

Worship, to, མཆོད་པ་འབུལ་བ་ *ch'ö-pa bül-wa;* ལྷ་གསོལ་བྱེད་པ་ *lha-söl che-pa;*—**orally** ཁ་འདོན་བྱེད་པ་ *k'an-dön che-pa;* hon. ཞལ་འདོན་གནང་བ་ *zhàl-dön nang-wa;*—**in a Christian sense** བསྙེན་བཀུར་བྱེད་པ་ *nyen-kur che-pa.*

Worst, སྡུག་ཤོས་ *dug-shö.*

Worth, རིན་ *rin;*—**less** དོན་མེད་ *d'ön-me.*

Worthy, འོས་པ་ *ö-pa;* རུང་བ་ *rung-wa.*

Wound, རྨ་ *ma;* **to wound** རྨ་བཟོ་བ་ *ma zo-wa.*

Wrap, to, འདྲིལ་བ་ *dril-wa.*

Wrath ཞེ་སྡང་ *zhe-dang;* ཁྲོ་བ་ *tr'o-wa;* **to be angry** ཚིག་པ་ཟ་བ་ *ts'ig-pa za-wa;* hon. དགོངས་པ་ཚུང་བ་ *gong-pa ts'ung-wa.*

Wrist, ལག་ངར་ *lag-ngar, la-nga.*

Write, to, འབྲི་བ་ *dri-wa, dr'i-wa.*

Wrong, ཁྲིག་ཁྲིག་མིན་འདུག་ *tr'ig-tr'ig min-dug;* མ་ཡིན་པ་ *ma-yin-pa;* **wicked** ངན་པ་ *ngen-pa.*

Y

Yak, གཡག་ *ya;* **female**—འབྲི་ *dri;* **wild**—འབྲོང་ *drong;* **cross-bred**—མཛོ་མོ་ *dzo-mo.*

Yard, court—སྒོ་ར་ *go-ra.*

Yarn, སྲིང་སྐུད་ *sing-kü* or *hring-kü;* **white**—སྲིང་དཀར་ *hring-kar;* **blue**—སྲིང་སྔོན་ *hring-ngön.*

Yawn, to, དབུགས་རིང་གཏོང་བ་ *ug-ring tong-wa.*

Year, ལོ་ *lo;* **this year** ད་ལོ་ *d'a-lo;* **next year** ཕྱི་ལོ་ *dri-lo;* དབ་གསོས་ *d'ab-sö;* **last year** ན་ནིང་ *na-ning;* ན་ཉིང་ *na-nying.*

Yeast,—for bread བུལ་ཏོག་ *b'ül-tog;* ཕིང་ཚམ་ *p'ing-tsam;*—**for beer** ཕབས་ *p'ab;* ཆང་རྩི་ *ch'ang-tsi.*

Yellow, སེར་པོ་ *ser-pó.*

Yes, ལགས་ *la;* ལགས་སོ་ *la-so,* or simply repeat the aux. verb 'to be.'

Yesterday, ཁ་ས་ *k'a-sa;* **last night** མདངས་ *dang.*

Yet, ད་རུང་ *d'a-rung.*

Yield, to, མགོ་དགུར་བ་ *go gur-wa;* also to subdue.

Yoke, གཉའ་ཤིང་ *nya-sing.*

Yonder, ཕ་རུ་ *p'a-ru;* ཕ་གི་ *p'a-g'i;* (ཡོན་ *yen*).

You, ཁྱོད་ *k'yö;* ཁྱོད་རང་ *k'yö-rang;* hon. ཁྱེན་ *k'yen;* ཁྱེད་ *k'ye.*

Young, ལོ་གཞོན་པ་ *lo zhön-pa; lo zhön-zhön.*

FINIS.